

NÁDASDLADÁNY KÖZSÉG

TELEPÜLÉSTERV

MEGALAPOZÓ VIZSGÁLAT

MEGBÍZÓ:

Násadladány Község Önkormányzata
8145 Násadladány, Petőfi Sándor u. 1.

FELELŐS TERVEZŐ:

Fehér Vártervező Kft.
8000 Székesfehérvár, Rába utca 22.

ALÁÍRÓLAP

Bodó Beáta településtervező TT 07-368	
Ertl Antal építészmérnök, településtervező TT-07-0075	
Tájérendezés, környezetalakítási munkarész: Bruckner Attila kertészmérnök TK 19-0244	
Közlekedési munkarész: Pálffy György közlekedéstervező Kamarai szám: Tkö 07-0808,07-50682	
Környezetvédelmi munkarész: Enyedi-Egyed Szilvia környezetmérnök SZÉM-03/07-0671, SZKV/07-0671 Diószegi András környezetirányítási és környezetvéd. szakértő: SZKV-01-13515/2015	
Viziközmű: Horváth Gyula Vezető tervező építőmérnök VZ-T/07-0226	
Energia közmű: Horváth Ervin gépészmérnök TE-T 18-0033	

TARTALOM

1. Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok..	4
2. A területfejlesztési dokumentumokkal (Országos Területfejlesztési Konceptióval és a területileg releváns vármegyei, valamint térségi területfejlesztési koncepciókkal és programokkal) való összefüggések vizsgálata	4
3. Területrendezési követelmények.....	10
4. A település településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata	38
5. A település demográfiai helyzete.....	41
6. A település humán infrastruktúrája, közszolgáltatások.....	57
7. A település gazdasága	59
8. Az önkormányzat gazdálkodása, településüzemeltetés	63
9. Településrendezési, településszerkezeti vizsgálat.....	65
10. Az épített környezet és építészeti örökség vizsgálata	67
11. Környezetiállapot-jellemzők (környezetvédelem)	78
12. Táj és természeti adottságok és örökség, jellemző tájkarakter, zöldinfrastruktúra hálózat ..	99
13 Közlekedés	121
14 Közművesítés, elektronikus hírközlés, csapadékvíz-gazdálkodás	124
15 Katasztrófavédelem, a területek használatát, építési tevékenységet befolyásoló vagy korlátozó tényezők.....	131

1. Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok

A település térségi szerepe

Nádasdladány Község Fejér vármegyében, a Székesfehérvári járásban helyezkedik el. A község területe 2635 ha, lakóinak száma 1823 fő (2022. január 1-én).

A Közép-Dunántúli régióban, Székesfehérvártól nyugatra elterülő település, melyet Csór, Sárkeszi, Úrhida, Jenő, Füle és Ősi, Várpalota (Veszprém vármegye) határol.

A község Mezőföldön, azon belül a Sárvíz-völgy déli részén terül el 170 méter tengerszint feletti magasságon. A község igazgatási területének nagyobb részét a külterület (2390,19 ha), a kisebb részét pedig a belterület (198,52 ha) és a zártkertek (46,29 ha) adják.

Nádasdladány területe gyengén tagolt, a Sárvíz-völgy közel 2 km széles árkos süllyedésére terjed ki. A völgynek ez a mély fekvésű nyugati szegélye a múlt század végéig még sűrű nádasokkal, lápokkal és mocsarakkal tarkított vízi világ volt.

2. A területfejlesztési dokumentumokkal (Országos Területfejlesztési Koncepcióval és a területileg releváns vármegyei, valamint térségi területfejlesztési koncepciókkal és programokkal) való összefüggések vizsgálata

Az Országos Területfejlesztési Koncepcióhoz való igazodás

A jelenleg hatályos Nemzeti Fejlesztés 2030 - Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció megnevezésű dokumentumot a 1/2014. (I. 3.) számú határozatával fogadta el az országgyűlés. A koncepció az ország átfogó fejlesztését megalapozó dokumentum, amely meghatározza az ország hosszú távú fejlesztési irányát, integrálja a hazai fejlesztési célokat és igényeket, meghatározza azok területi dimenzióit, ami a 2014–20-as európai uniós tervezési és költségvetési időszakra készülő tervdokumentumok megalapozását is szolgálja.

A nemzeti fejlesztés- és területfejlesztési politika céljai és prioritásai teljesülésének érdekében a Koncepció egyrészt horizontális szempontokat fogalmaz meg, melyeket az átfogó gazdasági, környezeti és társadalmi szempontokban jelenít meg, amelyeket a fejlesztéspolitika, a programtervezés és a megvalósítás egészében érvényesíteni kell, másrészt alapelveket határoz meg a fejlesztéspolitika keretében igénybe vett források felhasználásával kapcsolatban, valamint a kedvezményezett térségekkel-települések besorolásával kapcsolatban:

A Koncepció tizenhárom specifikus célkitűzését, köztük hét szakpolitikai jellegű célt és hat területi célt határoz meg. A specifikus célok nemzeti jelentőségű ágazati és területi tématerületeket ölelnek fel. A célok a társadalom és a gazdaság egészének, valamint minden ágazatnak, térségi és helyi szereplőknek szólnak, továbbá kirajzolják azokat a fejlesztési súlypontokat is, amelyekre a középtávú– fókuszált – fejlesztési feladatok épülhetnek. A nemzeti fejlesztés- és területfejlesztési politika alakítása és a célok elérése során – a Koncepcióban megfogalmazott elvek figyelembevételével mellett a specifikus célokat a lehetséges kitörési pontok és fordulatot igénylő területek alapján szakpolitikában érvényesítendő specifikus célokként és területi specifikus célokként határozza meg.

A fejlesztéspolitika elsődleges keretét az Európai Unió kohéziós és vidékfejlesztési politikája, illetve a 2014–2020-as programozási és fejlesztési időszakban rendelkezésre álló uniós fejlesztési források képezik. A Koncepció a nemzeti szükségletekből és sajátosságokból kiindulva középtávon (2014–2020 között) kijelöli azokat a stratégiai fókuszokat, amelyek az ország hosszú távú céljainak megvalósulását szolgálhatják. A nemzeti prioritások igazodnak az Európai Unió által megfogalmazott programozási keretekhez, melyeket érvényesíteni kell a hazai tervezés és végrehajtás során. Az egyes nemzeti prioritások alatt azonosított fejlesztési tématerületek az európai uniós források felhasználásának keretét képező 2014–2020-as fejlesztési programok tématerületeit is megalapozzák.

A Konceptió szerint az ország 19 vármegyei önkormányzata és Budapest Főváros Önkormányzata, mint területi önkormányzat a Konceptióban megfogalmazott célok, mint kötelező keretek következetes figyelembevétele mellett jelölték ki a fejlesztési terveikben, programjaikban saját céljaikat, illetve határozták meg prioritásaikat és intézkedéseiket.

Fejér vármegyére vonatkozóan az országos koncepció az alábbiakat tartalmazza:

- A szekunder szektor (ipar) jelentősége a foglalkoztatásban főleg az ipari tradíciókkal rendelkező és a rendszerváltás után újraiparosított térségekben, Fejér, Nógrád és Komárom-Esztergom vármegyében a legmagasabb, míg Budapesten a legalacsonyabb.
- A belföldi népességmozgás egyenlegét tekintve Pest megye mellett Fejér, Győr- Moson-Sopron és Vas megye a legvonzóbb vándorlási célpont.
- Az újonnan leszakadóban levő, de még nem egyértelműen periférikus helyzetű térségek megjelenése Zala, Somogy, Veszprém, Tolna, Baranya és Fejér vármegyékben a legszembetűnőbb.
- A perifériális térségek földrajzilag nemcsak hazánk határmenti perifériáin találhatóak, de belső perifériáink is jól kirajzolódnak (pl. Közép-Tiszavidék, dunántúli belső megyehatárok Somogy-Tolna, Veszprém-Vas, Somogy-Zala területe). Kevésbé markáns, de tetten érhető a megyehatárokon kialakult kedvezőtlenebb helyzetű térségek lassú belső perifériává válása is (pl. Fejér és Tolna, Veszprém és Győr-Moson-Sopron és Komárom-Esztergom vármegyék közti határ egyes szakaszai).
- Fejér megye alacsony településszámú (108), kevésbé kistelepülésszerű, a Mezőföld és a Dunántúli-középhegység határán elhelyezkedő, fontos közlekedési folyosók által átszelt megye. A multinacionális vállalatok jelenléte, a modern feldolgozó-ipari technológia és a piacgazdaságba való beilleszkedés pozitív hatású, de a hazai kvv-k kapcsolódása nem teljes körű, főleg a megye déli részén. A gazdasági válság felerősítette az építő- és járműipar visszaesését, az agrárgazdaság és feldolgozóipar egyoldalú szerkezetét. Az ipari központokban és vonzáskörzetükben nőtt a munkanélküliség. A visszaesést követően az egy főre jutó GDP közelít az országos átlaghoz. Jövedelem összehasonlításban a központi régiótól és a nyugat-magyarországi megyéktől továbbra is elmarad, foglalkoztatási mutatója relatív fejlettségéhez képest alacsony.

AZ ORSZÁGOS KONCEPCIÓ FEJÉR VÁRMEGYÉRE VONATKOZÓ FEJLESZTÉSI IRÁNYAI:

- A Győr-Tatabánya-Komárom-Mór-Székesfehérvár-Dunaújváros-Paks-Kecskemét ipari/logisztikai nagyklaszterek közötti közlekedési hálózatok kialakítása.
- A termőföld és az ivóvízkincs védelme; a Velencei-tó, a Séd-Gaja-Nádorrendszer revitalizációja, részvétel a Duna Stratégiában; a természeti értékek megóvása.
- Fenntartható energiamix kialakítása hosszú távú megyei energiamérleg alapján.
- A még ellátatlan településeken a szennyvízelvezetés és -kezelés megvalósítása.
- Hálózatosodó helyi gazdaságra és együttműködésre építkező gazdaság-, társadalomfejlesztés, a piacokon versenyképes szereplők támogatása, intenzív fejlesztések a K+F sikereit kiaknázó növekedés és a fenntarthatóság érdekében.
- A két megyei jogú város felsőfokú oktatási színvonalának és bázisainak megtartása, illetve Székesfehérváron a műszaki képzés választékának kiszélesítése.
- Integrált megyei turisztikai fejlesztések, a Nemzeti Emlékhely méltó kialakítása.
- A közép-magyarországi kórház és fekvőbeteg ellátó rendszerhez való kapcsolódás minőségi megvalósítása, a területi szak- és járóbeteg-ellátás teljessé válása.
- A nehéz helyzetű dél-mezőföldi, illetve társadalmi integrációs kihívásokkal küzdő települések komplex szemléletű, tágabb környezetükbe beágyazó fejlesztése.
- Székesfehérvár hagyományait gondozó, helyzeti energiáit kihasználó, a közeli főváros mellett önálló egészségügyi, kulturális, gazdaságszervező központtá alakítása.
- Dunaújváros ipari jellegét megtartó és erősítő, a nagyvállalatok szinergiáját kihasználó gazdasági központi szerep fejlesztése, a táji, környezeti szempontok figyelembevételével.

A **Közép-dunántúli régió területfejlesztési stratégiája** alapján stratégiai fejlesztési cél, hogy a Közép-dunántúli Régió az innováció, az állandó megújulás elemeit befogadja, elterjessze, és közvetítse, ezzel javítsa a régióban élők életminőségét.

A cél megvalósítását 4 stratégiai célra bontva fogalmazza meg:

1. A regionális pólus tengely, decentrumok és térségi központok hálózatszerű fejlesztése a Közép-Dunántúlon
2. Az egykori ipari tengely megújítása (Dunántúl, Észak-Duna vidék)
3. Periférikus vidéki területek megújítása
4. Közép-Dunántúl speciális táji adottságokkal bíró térségek szoros együttműködése (Balaton, Dunakanyar, Velencei-tó, Vértes, M4-M8 tengely).

A célok eléréséhez meghatározott beavatkozási területek (és egyúttal stratégiai programok):

- A gazdasági környezet innováció-orientált fejlesztése
- Humán erőforrás fejlesztés
- A minőségi élet feltételeinek megteremtése
- Intra- és interregionális kapcsolatok fejlesztése

A **Közép-dunántúli régió innovációs stratégiája** jövőképe: Az innováció régiója – nemzetközi szinten is versenyképes térség

Stratégiai cél:

A vállalati innovációs tevékenység erőteljes növelésével és a kutatás-fejlesztési szektor országos átlagot meghaladó szintre emelésével olyan kiegyensúlyozott és versenyképes gazdasági struktúra kialakítása, amelynek szereplői gyorsan és rugalmasan képesek válaszolni az „új gazdaság” mindenkori kihívásaira.

Nemzeti fejlesztés 2030 való igazodás

Az Országgyűlés 1/2014 (I.3.) OGY Határozata Nemzeti Fejlesztés 2030 - Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióról (melynek elkészítéséről az 1996. évi XXI. törvény rendelkezik) alapján:

Átfogó fejlesztési célok:

1. Értékteremtő, foglalkoztatást biztosító gazdasági fejlődés
2. Népesedési fordulat, egészséges és megújuló társadalom
3. Természeti erőforrásaink fenntartható használata, értékeinek megőrzése és környezetünk védelme
4. Térségi potenciálokra alapozott, fenntartható térszerkezet

Specifikus célkitűzések:

1. Versenyképes, innovatív gazdaság
2. Gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség- és sportgazdaság
3. Életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és – ellátás
4. Kreatív tudásalapú társadalom, piacképes készségek, K+f+I
5. Értéktudatos és szolidáris öngondoskodó társadalom
6. Jó állam: szolgáltató állam és biztonság
7. Stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata, és környezetünk védelme

Területi specifikus célok:

1. Az ország makro-regionális szerepének erősítése
2. A többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat
3. Vidéki térségek népességeltartó képességének növelése
4. Kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése
5. Területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés
6. Összekapcsolt terek: az elérhetőség és a mobilitás biztosítása

Középtávú fejlesztési prioritások:

1. Patrióta gazdaság, kis- és középvállalati bázison, nagyvállalati partnerségben
2. Fordulat a teljes foglalkoztatottság és a tudástársadalom felé
3. Útban az erőforrás - és energiahatékonyság, illetve az energiafüggetlenség felé
4. Népesedési és közösségi fordulat
5. Területi integráció, térségi és helyi fejlesztések a helyi gazdaság bázisán

Szak és területpolitikai fejlesztési irányok között szerepel:

A fenntartható és harmonikus város-vidék kapcsolat

A város-vidék egységes rendszert alkot. A városi centrumok központi funkciókat látnak el, amelyek elérhetőségét/hozzáférhetőségét biztosítani kell minden potenciális érintettnek. A városkörnyéki falvak a lakó- és rekreációs funkciókon kívül szerepet játszanak a városok élelmiszerellátásában és az ökológiai hálózatok, a városok körüli zöld gyűrűk, zöldfelületek biztosításában.

Fejlesztéspolitikai feladatok:

- A város és vonzáskörzetének szereplői közötti együttműködés ösztönzése.
- A város szétterülésének megakadályozása, a kontrollálatlan városnövekedés, illetve a városkörnyéki települések egyfunkciós lakóövezetté vagy perifériává alakulásának megelőzése a városkörnyék integrált és tudatos térségi fejlesztésével.
- A beépített területek összenövésének megakadályozása.
- Központi városok belterületének vonzóvá tétele.
- Az ökológiai funkciójú területek további visszaszorulásának elkerülése.
- Zöldfelületek hálózatba szervezése (zöld gyűrű) és minőségi bővítése.
- A városokban található központi szolgáltatások hozzáférhetőségének biztosítása: a nyitva tartás szervezése, a környéki parkolási lehetőségek biztosítása, a közösségi és alternatív, gyalogos és kerékpáros közlekedés általi megközelíthetőség lehetővé tétele, az elektronikus szolgáltatások kialakítása, kihelyezett vagy mobil szolgáltatások révén.
- Fenntartható és kompakt városszerkezet kialakítása
- Az erőforrások hatékony és fenntartható hasznosításának fontos alapja a kompakt településszerkezet.

Fejlesztéspolitikai feladatok:

- A többközpontúság kiépítése nagytérségi, és városszerkezeti szinten egyaránt.
- Intenzív együttműködés elősegítése a szereplők között, hogy mérséklődjene a közlekedési távolságok, és így korlátozódjon az urbanizált területek terjeszkedése a hatékony energia felhasználás szerint.

- Fenntartható mobilitási viszonyok megteremtése a városon belüli és város körüli utazási szükséglet mérséklése érdekében, a munkahelyek, lakóövezetek, szolgáltatási és közlekedési hálózatok elhelyezkedésének optimalizálása.
- közlekedés racionalizálása és a fenntarthatóságának biztosítása, a környezetbarát alternatív közlekedési eszközök fejlesztése (vasút, elővárosi vasút, kerékpárutak, ahol lehet vízi közlekedés és ezek kombinációi).
- A városszerkezet tagolása beépítetlen területekkel, zöldterületekkel és a természetes szellőzést biztosító zónákkal.
- A városi zöldterületek minőségi bővítése, a közparkok szolgáltatásainak és infrastruktúrájának megújítása, hálózatba szervezése.
- A barnamezős területek (használaton kívüli ipari területek) előnyben részesítése a zöldmezős beruházásokkal szemben.
- Területileg integrált, komplex örökségvédelmi, értékvédelmi beavatkozások ösztönzése, fenntartható hasznosítása.
- Jövedelemtől és életkortól függetlenül használható, mozgásra, egészséges életmódra és kreativitásra ösztönző tiszta (köz)területek.
- Egyenlő hozzáférés biztosítása a természeti-, az épített és a kulturális örökségeinkhez.

Kapcsolódás Fejér Megye Területfejlesztési Konceptiójához és Programjához

Fejér Megye Önkormányzata - a miniszteri jóváhagyást követően - a Konceptiót a 45/2021. (III.31.) önkormányzati határozatával fogadta el.

Fejér megye tradicionális társadalmi, kulturális, gazdasági-logisztikai szerepköreinek fenntartható és innovatív fejlesztése, egyenrangú nagytérségi együttműködések aktív tagjaként, kiváló termőhelyi adottságainak fenntartásával, a természeti és kulturális örökségének jövőtudatos kezelésével.

Fejér megye tradicionális nagytérségi pozícióinak erősödése várható úgy interregionális, mint a megyén túlnyúló, országos kapcsolatokban, míg a Duna révén a térség még inkább integrálódik a nemzetközi vérkeringésbe. A gazdasági kapcsolatok erősödése várható az országot kelet-nyugati irányban átszelő új, M8-as gyorsforgalmi út 2020 utáni kiépülésével Ausztria – Veszprém – Székesfehérvár, valamint Dunaújváros – Kecskemét irányába, amely feltárja a megye déli periférikus térségeit is. Ez és a 2030-ig a Komárom – Mór – Székesfehérvár – Sárbogárd szakaszon kiépülő 2x2 sávós, emelt sebességű, gyorsforgalmi úttá fejleszhető 13. sz., a 81. sz. és a 63. sz. főutak megkönnyítik majd a térség kiváló termőhelyi adottságainak jobb hasznosítását, javítva agrárpiaci pozícióit, továbbá egy ipari/logisztikai ipari/gazdasági nagytérség kialakulását a Győr – Komárom – Tatabánya – Mór – Székesfehérvár – Dunaújváros – Kecskemét vonalon. A Budapest – Bécs közlekedési folyosónak köszönhetően további jelentős ipari/logisztikai cégek települnek Bicske térségébe. A megye déli térségeinek felzárkóztatása megindul a célzott és integrált beavatkozások eredményeként, amelynek során Sárbogárd térségi szerepe erősödik. Az észak-dél irányú M6 autópálya 2024-re az országhatárig kiépül, biztosítva az összeköttetést a délszláv országgal.

Az ország két legfontosabb turisztikai célterületét (Budapest, Balaton) összekötő és a főváros agglomerációjának tágabb vonzáskörzetébe tartozó Velencei-tó, Váli-völgy (Pannónia Szíve), Vértes térsége (VVVTFT), valamint Székesfehérvár és a Duna-mente turisztikai potenciálja – a természeti-kulturális örökség bázisán – fenntarthatóan hasznosul, így 2030-ra a térség nemzetközileg vonzó szegmentált turisztikai célterületté válik.

A megyeszékhely Székesfehérvár meglevő kiváló logisztikai és ipari háttérét hasznosítva, hosszú távú gazdaságfejlesztési stratégiája aktív megvalósítójaként európai szinten is számon tartott gazdasági erőcentrummá fejlődik. Fejlesztés-transzfer központi szerepe erősödik, versenyképes tudás- és munkaerőkínálat, innovatív vállalati környezet, elismert színvonalú műszaki felsőoktatás jellemzi, magas hozzáadott értékű gazdasági és oktatási-kutatási/kulturális szolgáltatásaival emeli várostérsége pozícióját a hazai urbánus térszerkezetben. Dunaújváros megújuló és élhető iparvárosként a monostrukturális ipari fellegrőlőből innovációs és szolgáltató térségközponttá fejlődik a hagyományos húzóágazatok mellett (ipar, fémkohászat, élelmiszeripar, gumiabroncs- és papírgyártás) a K+F+I, tudásintenzív és innovatív

ágazatok, specializálódó vas és acélgégyártás, logisztika, sport, üzleti és konferenciaturizmus és a specializált turizmus, mint kitörési pontok fejlesztésével, a megyehatáron túlra és a Duna túlsó partjára kiterjedő vonzással.

Dunaújváros térsége gazdaságának diverzifikálásához járulhat hozzá az Iváncsa térségben kialakuló gazdasági övezet.

Fejér vármegye 2030-ra nagytárségi együttműködéssel erősíti pozícióit:

- Erősíti a megyén túlnyúló, országos kapcsolatait
- Bővíti interregionális kapcsolatait:

A vármegye stratégiai térstruktúrája

Fejér Megye Területfejlesztési 2014. évben elfogadott koncepciója a megyét hat funkcionális térségre osztja, melyet az új koncepció is megtartott

A megyeszékhely: fontos közlekedési „fordítókörong”, ipari-logisztikai tengely, kulturális, turisztikai, foglalkoztatási és közigazgatási központ, amelynek megyehatáron átnyúló hatásai vannak. Emiatt elengedhetetlen az együttműködés a szomszédos térségekkel (Mór, Velencei-tó, Balaton stb.) és megyékkel, megyeszékhelyekkel. Erősen agglomerálódó hatások jellemzik a térséget, ahol számos településen a lakófunkció dominál. A gazdag természeti és épített értékek, kulturális hagyományok, foglalkoztatási, gazdaságszervezési és önálló egészségügyi, oktatási bázisán sokrétű fejlődési pálya rajzolható meg versenyképességi pozíciója megerősítése érdekében.

CÉLRENDSZER ÖSSZEFOGLALÓ BEMUTATÁSA

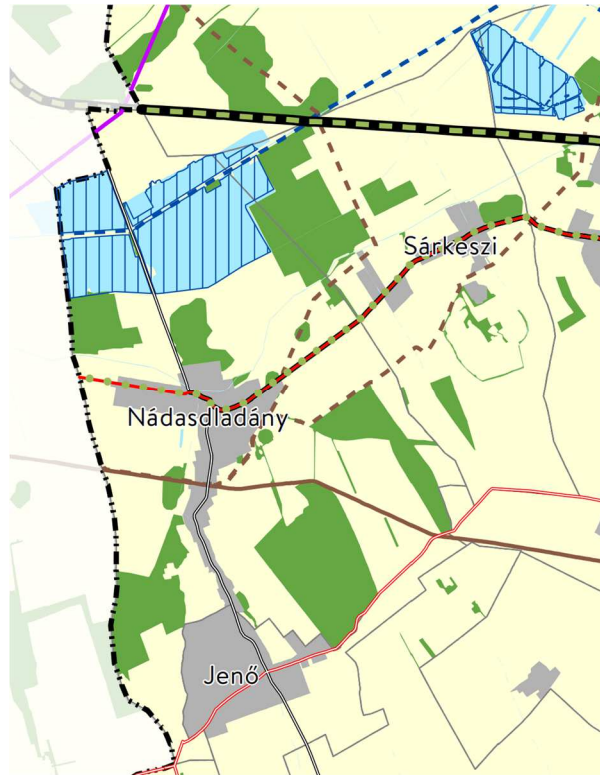
Jövőkép 2013-2030		FEJÉR MEGYE Fejér megye tradicionális társadalmi, kulturális, gazdasági-logisztikai szerepköreinek fenntartható és innovatív fejlesztése					
Átfogó célok (2013-2030)	I. Gyarapodó, egészséges és összetartó népesség			II. Élhető megye és települések		III. Innovatív és fejlődő gazdaság	
Stratégiai célok 2021-2027	I.1 Helyi identitás és közösségek megerősítése	I.2 Népesség megtartása és munkaerő minőségi fejlesztése	I.3 Területi különbségek mérséklése, jobban összetartó, szociálisan érzékenyebb megye	II.1 Épített környezet, kulturális értékek megőrzése és fejlesztése	II.2 Természetes környezet megőrzése és klímaváltozás hatásaival szembeni ellenállóság fejlesztése, , zöldebb Fejér megye	III.1 Innováció és kutatás lehetőségeinek megteremtése, elősegítése, intelligens megye	III.2 Gazdasági környezet fejlesztése
Területi célok 2021-2027	T.1 Fenntartható városok			T.2 Mezőföld Program (Dél-Fejér)		T.3 Székesfehérvár; Velencei-tó, Váli-völgy (Pannónia Szíve); Vértes és az előbbi térségekhez nem besorolható, a Budapest környéke turisztikai térséghez tartozó Fejér megyei települések	
Horizontális elvek és célok	1) Város - vidék együttműködésének erősítése 2) A fejlesztési programok hatékonyságának növelése 3) Fenntarthatóság 4) Esélyegyenlőség 5) Foglalkoztatás növelése 6) A klímaváltozás és a váratlan események, egészségügyi járványok kedvezőtlen hatásainak mérséklése, ellenállóság fejlesztése						

3. Területrendezési követelmények

Fejér megye Területrendezési terve

Fejér megye Területrendezési tervét a 7/2020. (II.28.) önkormányzati rendeletével fogadta el a megyei önkormányzat.

Fejér megye szerkezeti tervének kivágata (A 7/2020. (II. 28.) sz. rendelet 2. melléklete)
A vármegye szerkezeti terve szerint Nádasdladány települési, erdőgazdálkodási, mezőgazdasági és vízgazdálkodási térséggel érintett.

Térségi területfelhasználási kategóriák:

11.§ A kiemelt térségi, illetve vármegyei területfelhasználási kategóriák területén belül a településrendezési tervben, a 90. § (2) bekezdése figyelembevételével

- a) az erdőgazdálkodási térségben az erdőterület övezetét a térséget lefedő erdők övezetére vonatkozó szabályok szerint, valamint az erdőtelepítésre javasolt terület övezetére vonatkozó szabályok figyelembevételével kell, meglévő és tervezett erdő övezetként differenciáltan lehatárolni;
- b) a mezőgazdasági térség területének legalább 75%-át a mezőgazdasági terület övezetébe kell sorolni, a fennmaradó részen nagyvárosias lakóterület és vegyes terület építési övezet nem jelölhető ki;
- c) a vízgazdálkodási térség területét – e törvény hatálybalépését megelőzően már jogszerűen kijelölt beépítésre szánt területek kivételével – vízgazdálkodási terület, vízgazdálkodási célú erdőterület, vízgazdálkodási célú mezőgazdasági terület, természetközeli terület, zöldterület,, továbbá különleges beépítésre nem szánt honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célú terület vagy honvédelmi célú erdőterület övezetbe kell sorolni, és a működési területével érintett vízügyi igazgatási szervvel egyeztetve kell pontosítani;
- d) a települési térség területén bármely építési övezet, övezet kijelölhető;
- e) a sajátos területfelhasználású térség területét a terület tervezett felhasználásának megfelelően különleges – ideértve a beépítésre szánt vagy beépítésre nem szánt honvédelmi, katonai, nemzetbiztonsági célú területet –, közúti közlekedési, egyéb közlekedési, védelmi célú erdőterület, rekreációs célú erdőterület, egyéb erdőterület, kertes mezőgazdasági terület, általános mezőgazdasági terület,

tájkasdalkodási mezőgazdasági terület, kereskedelmi szolgáltató gazdasági, ipari gazdasági, egyéb ipari gazdasági, általános gazdasági, intézményi vegyes területbe kell sorolni.

A kiemelt térségi területfelhasználási kategóriákra vonatkozó előírások

Kiemelt térségi területfelhasználási kategóriák	Területe a <i>FmTrT</i> -ben:	Területrendezési követelmények
Erdőgazdálkodási térség	600,29 ha	MATrTR 11. § a) az erdőgazdálkodási térségben az erdőterület övezetet a térséget lefedő erdők övezetére vonatkozó szabályok szerint, valamint az erdőtelepítésre javasolt terület övezetére vonatkozó szabályok figyelembevételével kell, meglévő és tervezett erdő övezetként differenciáltan lehatárolni;
Mezőgazdálkodási térség	1450,32 ha	MATrT 11. § b) a mezőgazdasági térség területének legalább 75%-át a mezőgazdasági terület övezetébe kell sorolni, a fennmaradó részen nagyvárosias lakóterület és vegyes terület építési övezet nem jelölhető ki;
Sajátos területfelhasználású térség	nem érinti	MATrT 11. § e) a sajátos területfelhasználású térség területét a terület tervezett felhasználásának megfelelően különleges – ideértve a beépítésre szánt vagy beépítésre nem szánt honvédelmi, katonai, nemzetbiztonsági célú területet –, közúti közlekedési, egyéb közlekedési, védelmi célú erdőterület, rekreációs célú erdőterület, egyéb erdőterület, kertes mezőgazdasági terület, általános mezőgazdasági terület, tájkasdalkodási mezőgazdasági terület, kereskedelmi szolgáltató gazdasági, ipari gazdasági, egyéb ipari gazdasági, általános gazdasági, intézményi vegyes területbe kell sorolni.
Települési térség	211,78 ha	MATrT 11. § d) a települési térség területén bármely építési övezet, övezet kijelölhető;
Vízgazdálkodási térség	372,59 ha	MATrT 11. § c) a vízgazdálkodási térség területét – e törvény hatálybalépését megelőzően már jogszzerűen kijelölt beépítésre szánt területek kivételével – vízgazdálkodási terület, vízgazdálkodási célú erdőterület, vízgazdálkodási célú mezőgazdasági terület, természetközeli terület, zöldterület, továbbá különleges beépítésre nem szánt honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célú terület vagy honvédelmi célú erdőterület övezetbe kell sorolni, és a működési területével érintett vízügyi igazgatási szervvel egyeztetve kell pontosítani;

Új beépítésre szánt terület kijelölés:

MATrT 12. § (1) Ha jogszabály új beépítésre szánt terület kijelölését nem tiltja, a településrendezési tervben új beépítésre szánt területet a következő szempontok mérlegelése alapján kell kijelölni:

- a) az új beépítésre szánt terület csatlakozik a meglévő települési területhez,
- b) az új beépítésre szánt terület kijelölése nem okozza a különböző települések beépítésre szánt területeinek összenövését, és
- c) új beépítésre szánt terület kijelölésére csak akkor kerül sor, ha a települési térségben nincs a tervezett rendeltetésnek megfelelő beépítésre szánt területen beépítetlen földrészlet, vagy az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Étv.) szerinti barnamezős terület.

(2) Az (1) bekezdés c) pontja szerinti szempontot abban az esetben nem kell mérlegelni, ha a c) pont szerinti meglévő beépítésre szánt terület – tervezett rendeltetésnek megfelelő – igénybevétele aránytalanul nagy terhet jelentene annak várható költsége miatt.

(3) Új beépítésre szánt terület kijelölésével egyidejűleg a területnövekmény legkevesebb 5%-ának megfelelő kiterjedésű, legalább 50%-ában az újonnan kijelölt beépítésre szánt területtel kapcsolatban lévő zöldterületet, – gazdasági vagy különleges terület kijelölése esetén zöldterületet vagy védelmi célú erdőterületet – kell kijelölni. Ha a zöldterület vagy védelmi célú erdőterület kijelölése az új beépítésre szánt terület rendeltetése miatt az adott területen nem valósítható meg, akkor a zöldterületet vagy a védelmi célú erdőterületet a település arra alkalmas más területén kell kijelölni.

Műszaki infrastruktúra hálózatok

MATrT 14. § (1) Az országos közlekedési infrastruktúra-hálózatok és a műszaki infrastruktúra egyedi építményeinek térbeli rendjét és az országos jelentőségű építmények elhelyezkedését a 2. melléklet, e térbeli rend szempontjából meghatározó települések felsorolását pedig a 4/1–4/6. melléklet tartalmazza.

(2) A közút számozásának nem közlekedésfejlesztési célból történő megváltoztatása a 4/1. és a 2. melléklet tartalmát nem érinti.

(3) Az 50 MW és annál nagyobb névleges teljesítőképességű erőművek elhelyezkedését a 2. melléklet, e térbeli rend szempontjából meghatározó települések felsorolását pedig a 4/7. melléklet tartalmazza.

(4) A villamosenergia-átviteli hálózat távvezetékait, továbbá a nemzetközi és hazai szénhidrogénszállító-vezeték térbeli rendjét a 2. melléklet, e térbeli rend szempontjából meghatározó települések felsorolását pedig a 4/8. és a 4/9. melléklet tartalmazza.

(5) Az országos vízi létesítmények térbeli rendjét a 2. melléklet, ezek felsorolását pedig a 4/10. melléklet tartalmazza.

(6) Az országos hulladékgazdálkodási létesítmények térbeli rendjét a 2. melléklet, ezek felsorolását pedig a 4/11. melléklet tartalmazza.

(7) Az országos kerékpárút-törzshálózat számozásának turisztikai célból való megváltoztatása a 4/5. és a 2. melléklet tartalmát nem érinti.

(8) Az M0 gyorsforgalmi út tervezett 10. sz. főút – M1-M0 közös csomópont közötti szakaszának szakági tervezéséről gondoskodni kell úgy, hogy a nyomvonal kialakítása társadalmi, természet- és környezetvédelmi szempontból a lehető legkisebb érdeksérelmet okozza.

15. §

(2) A településrendezési tervben

a) az országos és térségi műszaki infrastruktúra-hálózatok és a műszaki infrastruktúra egyedi építményeinek helyét a kiemelt térségi, illetve vármegyei területrendezési tervekben meghatározott térbeli rend figyelembevételével kell meghatározni,

b) az országos és térségi műszaki infrastruktúra-hálózatok nyomvonala a településrendezési terv egyeztetési eljárásában részt vevő, az egyeztetés tárgyát képező infrastruktúra elem vonatkozásában az adott egyeztetési szakterületet képviselő államigazgatási szerv hozzájárulása, és az egyéb érintett szakterületet képviselő államigazgatási szerv egyetértése esetén térhet el a kiemelt térségi, illetve vármegyei területrendezési tervek szerkezeti tervében megállapított nyomvonalváltozattól, azok térbeli rendjétől és a térbeli rend szempontjából meghatározó települések felsorolásától.

(3) Az országos és térségi műszaki infrastruktúra-hálózatok nyomvonalának meghatározásánál biztosítani kell a szomszédos megyék és települések határán a folyamatos kapcsolódás lehetőségét.

A Műszaki infrastruktúra hálózatok a településszerkezeti terven a tényleges nyomvonalnak, illetve a tervezett nyomvonalnak megfelelően ábrázolásra kerültek. A nagysebességű vasútvonal nyomvonalát a

FmTrT-ben szereplő nyomvonalról kis eltéréssel délebbre helyeztük annak érdekében, hogy a gazdasági terület ne legyen érintett a tervezett nyomvonalal.

Nádasdladányt érintő műszaki infrastruktúra hálózatok:

Meglévő térségi szerepű összekötő út:

- 7202 Székesfehérvár – Sárszentmihály – Nádasdladány – (Veszprém)

Egyéb mellékutak:

- 7204 Nádasdladány – (Várpalota)
- 7206 Polgárdi - Jenő - Nádasdladány

Egyéb tervezett mellékút

- Szabadbattyán – Úrhida – Nádasdladány – Jenő – Füle (Küngös)
- Nádasdladány – Füle
- (Litér (72. sz. főút) – Királyszentistván – Ősi) - Nádasdladány

Térségi kerékpárútvonal:

- (Berhida) – Nádasdladány – Sárkeszi – Sárszentmihály - Székesfehérvár

Meglévő 400 kV-os átviteli hálózat távvezetékek:

- 25. Martonvásár - Litér

Meglévő földgázszállító vezeték:

- 504 Kápolnásnyék – Székesfehérvár – Nádasdladány – (Ősi) – (Pétfürdő)

Meglévő földgázelosztó vezeték:

- Nádasdladány – Sárkeszi - Csór
- Nádasdladány – Nádasdladány – Sárszentmihály – Csór – Iszkaszentgyörgy – Moha – Fehérváracsurgó – Bodajk -Mór

Országos és térségi vízi létesítmények:

- Nádasdladány – Sárkeszi tavak (Nádasdladány, Sárkeszi)

Meglévő térségi csatorna:

- Nádor csatorna (Sárvíz) (Nádasdladány, Sárkeszi, Csór, Sárszentmihály, Szabadbattyán, Tác, Csósz, Soponya, Sárkeresztúr, Káloz, Sárbogárd, Sáregres, Cece, Vajta)

Országos övezetek lehatárolása

Fejér Megyei TrT övezetei	Település érintettsége
ORSZÁGOS ÖVEZETEK	
Ökológiai hálózat magterületének övezete, az ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete és az ökológiai hálózat puffterületének övezete (3.1. melléklet)	IGEN
Kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete (3.2. melléklet) (<i>együtt a jó termőhelyi adottságú szántók övezetével</i>)	NEM
Erdők övezete (3.3. melléklet) (<i>együtt az erdőtelepítésre javasolt területek övezetével</i>)	IGEN
Világörökségi és világörökségi várományos területek övezete által érintett települések (3.5. melléklet)	NEM
Honvédelmi és katonai célú terület övezete által érintett települések (3.8. melléklet)	IGEN
Jó termőhelyi adottságú szántók övezete (9/2019. (VI.14.) MvM rendelet (<i>FmTrt 3.2 melléklete</i>)	IGEN
Erdőtelepítésre javasolt terület övezete (9/2019. (VI.14.) MvM rendelet (<i>FmTrt 3.3 melléklete</i>)	IGEN
Tájképvédelmi terület övezete (9/2019. (VI.14.) MvM rendelet (<i>FmTrt 3.4 melléklete</i>)	IGEN
Vízminőség-védelmi terület övezete (9/2019. (VI.14.) MvM rendelet (<i>FmTrt 3.6 melléklete</i>)	NEM
Nagyvízi meder övezete (9/2019. (VI.14.) MvM rendelet (<i>FmTrt 3.7 melléklete</i>)	NEM
VTT-tározók övezete (9/2019. (VI.14.) MvM rendelet (<i>MvM rendelet 6. melléklete</i>)	NEM
VÁRMEGYEI ÖVEZETEK	
Ásványi nyersanyagvagyon övezete (3.9. sz. melléklet) (9/2019. (VI.14.) MvM rendelet szerint)	NEM
Rendszeresen belvízjárta terület övezete (3.10. sz. melléklet) (9/2019. (VI.14.) MvM rendelet szerint)	IGEN
Földtani veszélyforrás terület övezete (3.11. sz. melléklet) (9/2019. (VI.14.) MvM rendelet szerint)	IGEN
EGYEDILEG MEGHATÁROZOTT MEGYEI ÖVEZETEK	
Felzárkóztatandó belső periféria övezet (3.12. sz. melléklet)	NEM
Turizmus szempontjából kiemelt, fejlesztendő övezet (3.13. sz. melléklet)	NEM
Megyei jogú városok vonzáskörzete gazdaságfejlesztési övezet (3.14. sz. melléklet)	NEM
Borvidéki és kertgazdálkodási fejlesztési övezet (3.15. sz. melléklet)	NEM
Kulturális örökségi-történelmi fejlesztési övezet (3.16. sz. melléklet)	IGEN
Majorsági térség övezete (3.17. sz. melléklet)	NEM
Karsztvízszint emelkedésével érintett területek övezete (3.18. sz. melléklet)	NEM
Naperőmű létesítése céljából korlátozottan igénybe vehető terület övezete (3.19. sz. melléklet)	IGEN

1. Azon országos övezetek, melynek lehatárolása és az övezeti szabályok a MATrT-ben megállapításra kerültek:

Országos övezet kivágata FmTrT-ben	az övezetre vonatkozó szabályok MATrT szerint
	<p>Ökológiai hálózat magterületének övezete</p> <p>MATR 25. §-a szerint:</p> <p>az övezetet érintően az ökológiai hálózat magterületének övezetében csak olyan vármegyei területfelhasználási kategória és megyei övezet, valamint a településrendezési tervben olyan övezet és építési övezet jelölhető ki, amely az ökológiai hálózat magterülete és az ökológiai hálózat ökológiai folyosója természetes és természetközeli élőhelyeit és azok kapcsolatait nem károsítja</p> <p>(2) Az ökológiai hálózat magterületének övezetében új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki, kivéve, ha:</p> <p>a) a települési területet az ökológiai hálózat magterülete, vagy az ökológiai hálózat magterülete és az ökológiai hálózat ökológiai folyosója körülzárja, továbbá</p> <p>b) a kijelölést más jogszabály nem tiltja.</p> <p>(3) A (2) bekezdésben szereplő kivételek együttes fennállása esetén beépítésre szánt terület az állami főépítési hatáskörében eljáró fővárosi és vármegyei kormányhivatalnak a területrendezési hatósági eljárása során kiadott területfelhasználási engedélye alapján jelölhető ki. Az eljárás során vizsgálni kell, hogy biztosított-e az ökológiai hálózat magterület és az ökológiai hálózat ökológiai folyosó természetes és természetközeli élőhelyeinek fennmaradása, valamint az ökológiai kapcsolatok zavartalan működése.</p> <p>(4) Az ökológiai hálózat magterületének övezetében a közlekedési és energetikai infrastruktúra-hálózatok elemeinek nyomvonala a magterület természetes élőhelyeinek fennmaradását biztosító módon, az azok közötti ökológiai kapcsolatok működését nem akadályozó műszaki megoldások</p>

	<p>alkalmazásával jelölhető ki és helyezhető el.</p> <p>(5) Az ökológiai hálózat magterületének övezetében bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető. Az övezetben új célkitermelőhely és külfejtéses művelésű bányatelek nem létesíthető, a meglévő külfejtéses művelésű bányatelek horizontálisan nem bővíthető.</p> <p>(6) Az ökológiai hálózat magterületének övezetében az eróművek közül csak háztartási méretű kiserőmű létesíthető épületen elhelyezve.</p>
	<p>Ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete MATRT 26. §-a szerint</p> <p>(1) Az ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezetében csak olyan megyei területfelhasználási kategória és vármegyei övezet, valamint a településrendezési tervben olyan övezet és építési övezet jelölhető ki, amely az ökológiai hálózat magterülete és az ökológiai hálózat ökológiai folyosója természetes és természetközeli élőhelyeit és azok kapcsolatait nem károsítja.</p> <p>(2) Az ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezetében új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki, kivéve, ha</p> <ul style="list-style-type: none"> a) a települési területet az ökológiai hálózat ökológiai folyosó, vagy az ökológiai hálózat magterület és az ökológiai hálózat ökológiai folyosó körülzárja, továbbá b) a kijelölést más jogszabály nem tiltja. <p>(3) A (2) bekezdésben szereplő kivételek együttes fennállása esetén, a beépítésre szánt terület csak az állami főépítési hatáskörében eljáró fővárosi és vármegyei kormányhivatalnak a területrendezési hatósági eljárása során kiadott területfelhasználási engedélye alapján jelölhető ki. Az eljárás során vizsgálni kell, hogy biztosított-e az ökológiai hálózat magterület és az ökológiai hálózat ökológiai folyosó</p>

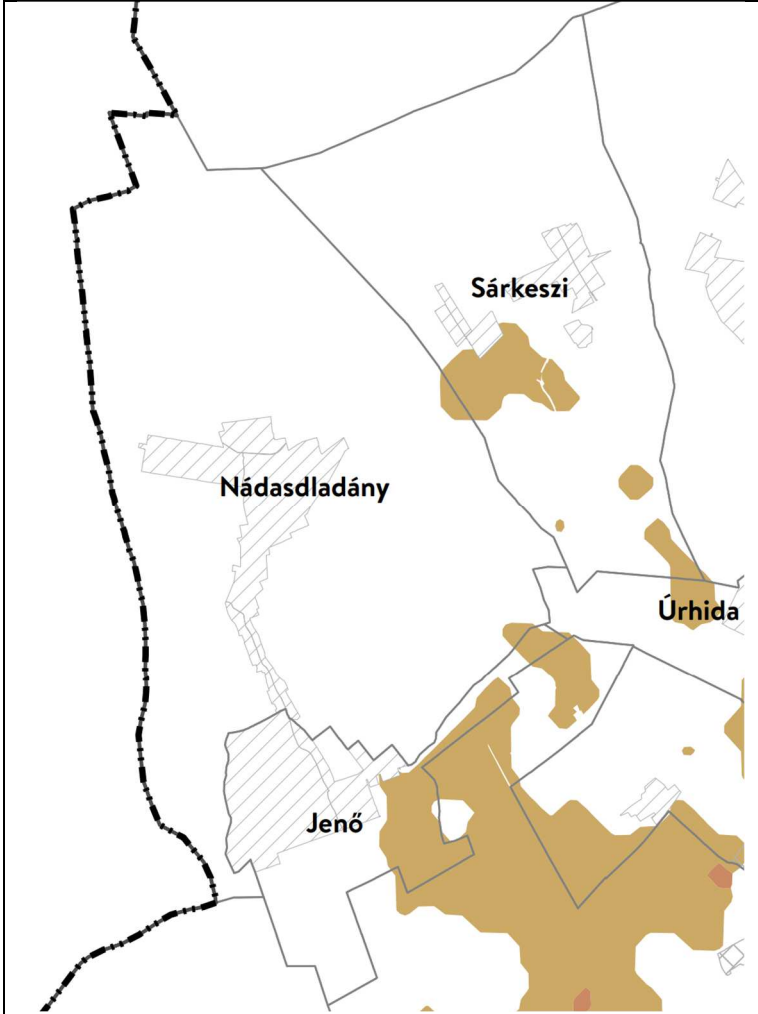

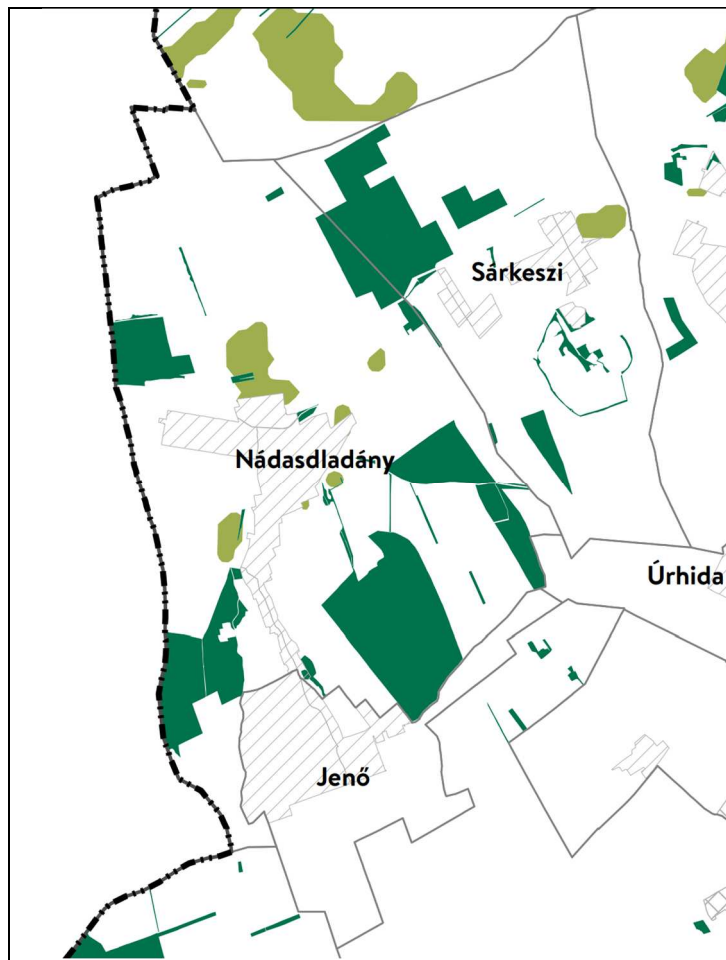
	<p>természetes és természetközeli élőhelyeinek fennmaradása, valamint az ökológiai kapcsolatok zavartalan működése.</p> <p>(4) Az ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezetében a közlekedési és energetikai infrastruktúra-hálózatok elemeinek nyomvonala, az ökológiai folyosó és az érintkező magterület természetes élőhelyeinek fennmaradását biztosító módon, az azok közötti ökológiai kapcsolatok működését nem akadályozó műszaki megoldások alkalmazásával jelölhetők ki és helyezhetők el.</p> <p>(5) Az ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezetében bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető. Az övezetben új célkitermelőhely és külfejtéses művelésű bányatelek nem létesíthető, meglévő külfejtéses művelésű bányatelek horizontálisan nem bővíthető.</p> <p>Az övezet Nádasdladány közigazgatási területét nem érinti.</p>

	<p>Ökológiai hálózat pufferterületének övezete</p> <p>MATRT 27. §-a szerint</p> <p>Az ökológiai hálózat pufferterületének övezetében csak olyan vármegyei területfelhasználási kategória és megyei övezet, valamint a településrendezési tervben olyan övezet és építési övezet jelölhető ki, amely az ökológiai hálózat magterülete, ökológiai folyosója és pufferterülete övezetek természetes és természetközeli élőhelyeit és azok kapcsolatait nem károsítja.</p> <p>(2) Az ökológiai hálózat pufferterületének övezetében – a (3) bekezdésben meghatározott feltétel kivételével – a településrendezési terv beépítésre szánt területet csak abban az esetben jelölhet ki, ha az a szomszédos magterület vagy ökológiai folyosó természeti értékeit, biológiai sokféleségét, valamint táji értékeit nem veszélyezteti.</p> <p>(3) Az ökológiai hálózat pufferterületének övezetében, ahol az Ország Szerkezeti Terve, a Budapesti Agglomeráció Szerkezeti Terve vagy a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Szerkezeti Terve települési térséget határoz meg, beépítésre szánt terület a (2) bekezdésben meghatározott feltételektől függetlenül is kijelölhető.</p> <p>(4) Az ökológiai hálózat pufferterületének övezetében bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető. Az övezetben célkitermelőhely nem létesíthető.</p> <p>Az övezet Nádasdladány közigazgatási területét nem érinti.</p>

	<p>Kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete</p> <p>MATRT 28. §-a szerint</p> <p>(1) Kiváló termőhelyi adottságú szántók övezetében új beépítésre szánt terület – kivéve, ahol az Ország Szerkezeti Terve, a Budapesti Agglomeráció Szerkezeti Terve vagy a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Szerkezeti Terve települési térséget határoz meg – csak az állami főépítész hatáskörében eljáró fővárosi és vármegyei kormányhivatalnak a területrendezési hatósági eljárása során kiadott területfelhasználási engedélye alapján jelölhető ki.</p> <p>(2) A kiváló termőhelyi adottságú szántók övezetében új külfejtéses művelésű bányatelek megállapítása és bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető.</p> <p>Az övezet Nádasdladány közigazgatási területét nem érinti.</p>
--	--

Erdők övezete MATRT 29-30. §-a szerint

Az erdők övezetébe tartozó területeket az adott településnek a településrendezési tervében legalább 95%-ban erdőterület övezetbe kell sorolnia. Az e törvény hatálybalépését megelőzően kijelölt beépítésre szánt területek, valamint az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény 4. § (2) bekezdésében meghatározott területek, továbbá az Ország Szerkezeti Terve, a Budapesti Agglomeráció Szerkezeti Terve, valamint a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Szerkezeti Terve által kijelölt települési térség területein lévő erdők övezetének területét a számításnál figyelmen kívül kell hagyni.

30. § Az erdők övezetében külfejtéses művelésű bányatelket megállapítani és bányászati tevékenységet engedélyezni a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó szabályok szerint lehet.

	<p>Világörökségi és világörökségi várományos területek övezete MATRT 31. §-a szerint</p> <p>(1) A világörökségi és világörökségi várományos területek övezetét a településrendezési tervben kell tényleges kiterjedésének megfelelően lehatárolni.</p> <p>(2) Az (1) bekezdés szerint lehatárolt világörökségi és világörökségi várományos terület övezetén:</p> <p>a) a területfelhasználás módjának és mértékének összhangban kell lennie a világörökségről szóló törvényben, valamint a világörökségi kezelési tervben meghatározott célokkal,</p> <p>b) új külfejtéses művelésű bányatelek, célkitermelőhely nem létesíthető, meglévő külfejtéses művelésű bányatelek területe horizontálisan nem bővíthető; a felszíni tájsebeket rendezni kell,</p> <p>c) a közlekedési, vízgazdálkodási és hírközlő infrastruktúra-hálózatokat, továbbá az eróműveket a kulturális és természeti örökség értékeinek sérelme nélkül, területi egységüket megőrizve, látványuk érvényesülését elősegítve és a világörökségi kezelési tervnek megfelelően kell elhelyezni.</p> <p>Az övezet Nádasdladány közigazgatási területét nem érinti.</p>
--	--

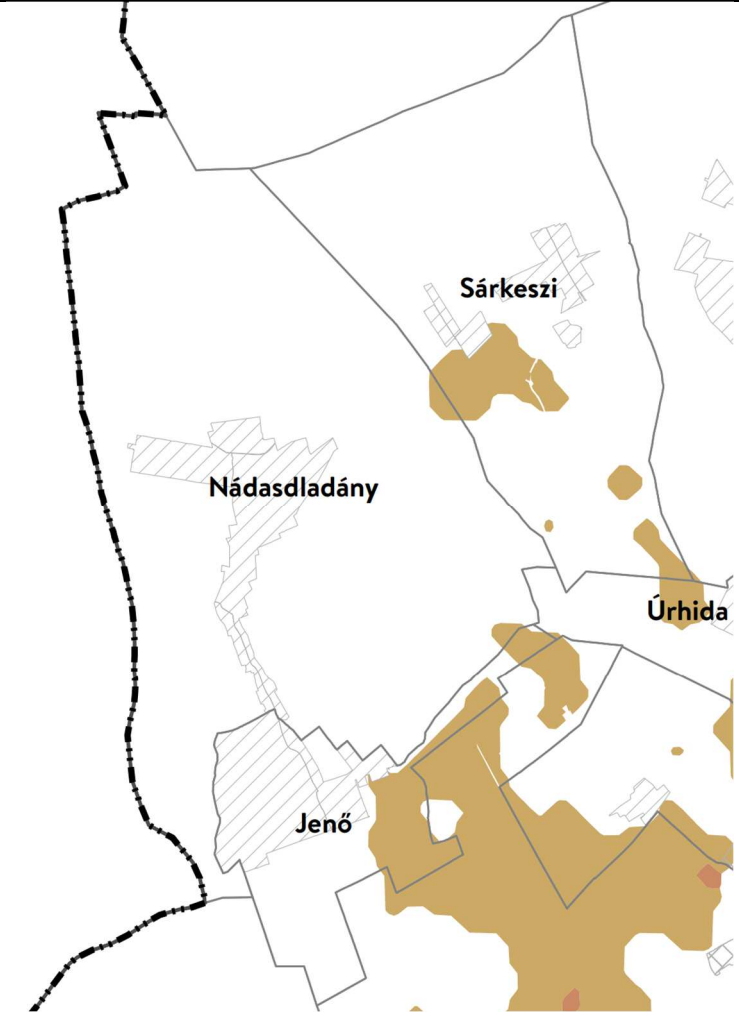

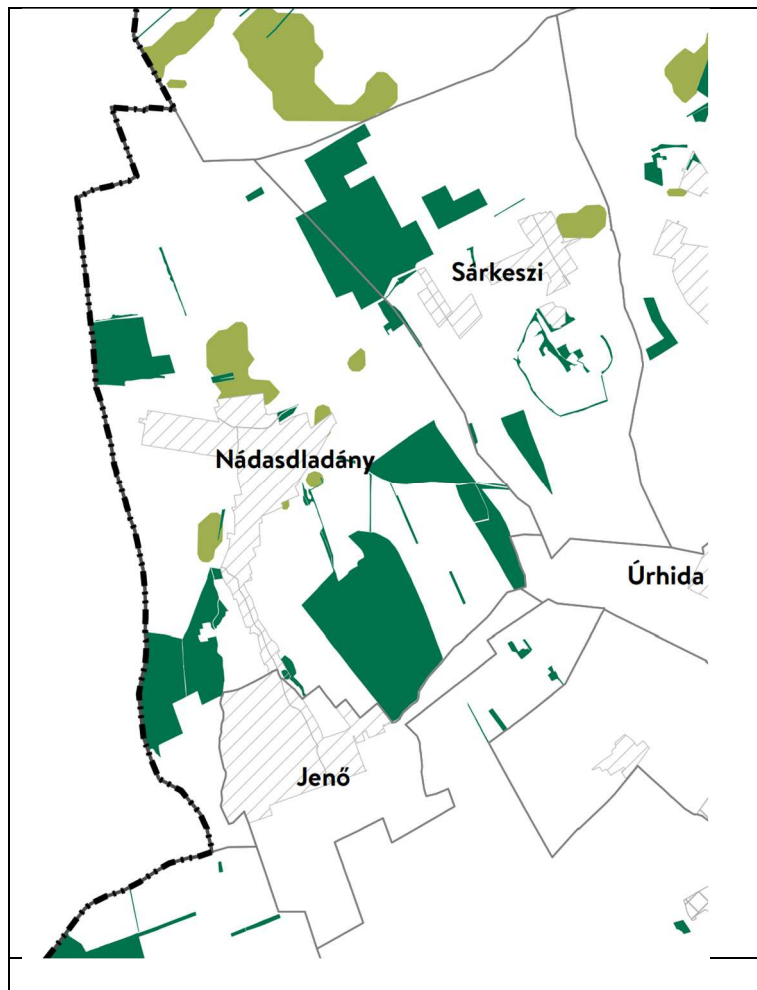
<p>The map displays a green-shaded area representing the military and defense purpose zone. This area encompasses the village of Nádasdladány and extends to include parts of Sárkeszi, Úrhida, and Jenő. The map also shows the outlines of buildings and other structures within these areas.</p>	<p>Honvédelmi és katonai célú terület övezete</p> <p>MATRT 32. §-a szerint</p> <p>(1) A honvédelmi és katonai célú terület övezetét a településrendezési tervben kell tényleges kiterjedésének megfelelően lehatárolni.</p> <p>(2) Az övezet (1) bekezdés alapján lehatárolt területét a településrendezési tervben</p> <p>a) a b) pontban megfogalmazottak kivételével – minden területfelhasználási kategóriában – beépítésre szánt vagy beépítésre nem szánt különleges honvédelmi, katonai és nemzetbiztonsági célra szolgáló építési övezetbe vagy övezetbe kell sorolni;</p> <p>b) a zárt bekerített objektumok kivételével honvédelmi célú erdőterület övezetbe kell sorolni, ha az adott terület az erdők övezete által is érintett.</p> <p>(3) A (2) bekezdésben foglalt építési övezet, övezet módosítása csak a honvédelemért felelős miniszter hozzájárulásával lehetséges.</p>
---	---

2. Azon országos övezetek, melynek területi lehatárolását és övezeti szabályait a területrendezésért felelős miniszter rendeletben állapítja meg.

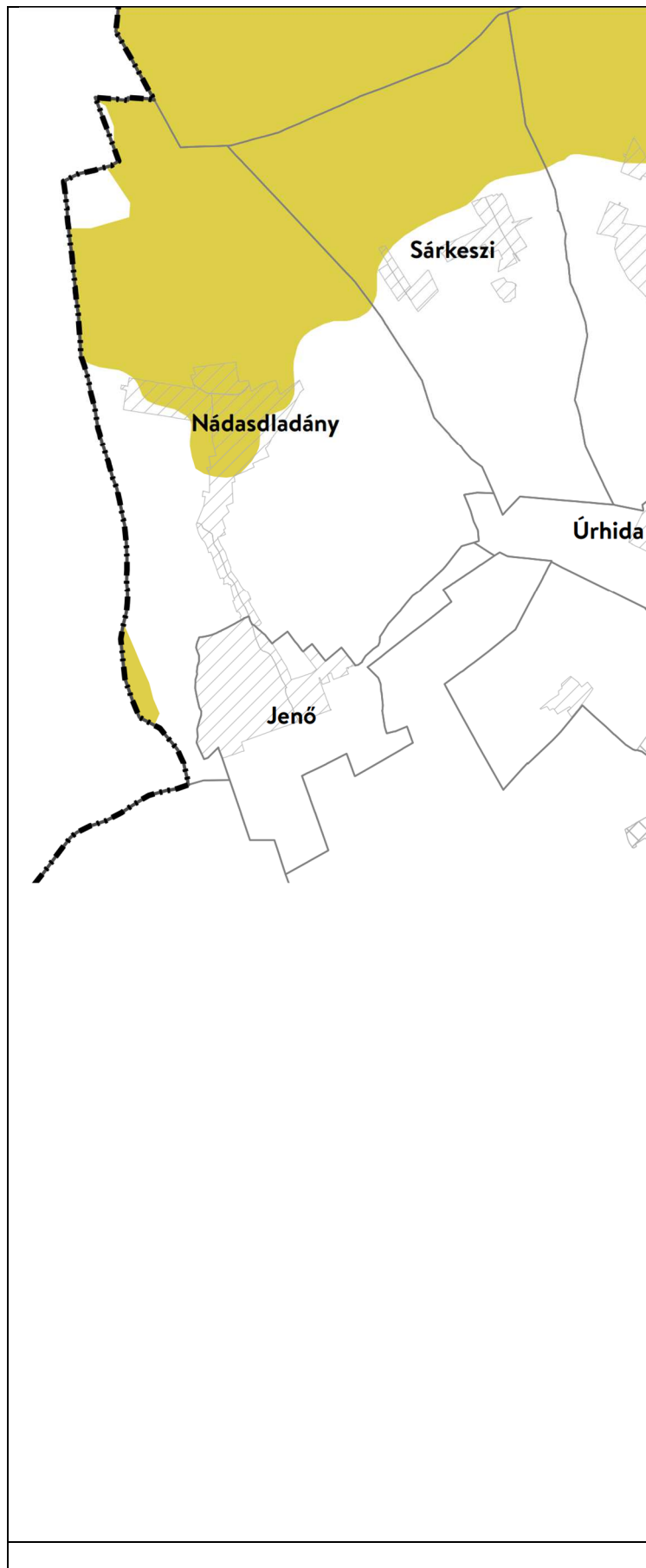
A 9/2019. (VI.14.) MvM rendelet 2019. június 22-én lépett hatályba.

Országos övezet kivágata FmTrT szerint	övezeti szabályok miniszteri rendeletben meghatározottak
	<p>Jó termőhelyi adottságú szántók övezete</p> <p>2. § (1) A településrendezési eszközök készítése során a mezőgazdasági terület területfelhasználási egység területét elsősorban – a kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete mellett – a jó termőhelyi adottságú szántók övezetén javasolt kijelölni.</p> <p>(2) A jó termőhelyi adottságú szántók övezetében új külfejtéses művelésű bányatelek megállapítása és bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető.</p>

Erdőtelepítésre javasolt terület övezete

3. § (1) A településrendezési eszközök készítése során az Országos Erdőállomány Adattárban nem szereplő erdőterület területfelhasználási egységeket a településfejlesztési és településrendezési célokkal összhangban – a természeti és kulturális örökségi értékek sérelme nélkül – az erdőtelepítésre javasolt terület övezet területén javasolt kijelölni.

Tájképvédelmi terület övezete

4. § (1) A tájképvédelmi terület övezete területére a megye területrendezési tervének megalapozó munkarésze keretében meg kell határozni a tájjelleg térségi jellemzőit, valamint a település teljes közigazgatási területére készülő településrendezési eszköz megalapozó vizsgálata keretében meg kell határozni a tájjelleg megőrzendő elemeit, elemegyütteseit, valamint a tájképi egység és a hagyományos tájhasználat helyi jellemzőit.

(2) A tájképvédelmi terület övezetével érintett területre a tájképi egység, a hagyományos tájhasználat fennmaradása, valamint a tájba illesztés biztosítása érdekében – a településképi védelméről szóló törvény vagy annak felhatalmazása alapján kiadott jogszabály eltérő rendelkezésének hiányában – meg kell határozni

a) a településrendezési eszközökben a területfelhasználás és az építés helyi rendjének egyedi szabályait,

b) a településképi védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvény 2. § (2) bekezdése szerinti településképi rendeletben (a továbbiakban: településképi rendelet) a településképi követelményeket.

(3) A tájképvédelmi terület övezetében bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető.

(4) A tájképvédelmi terület övezetében a közlekedési, elektronikus hírközlési és energetikai infrastruktúra-hálózatokat, továbbá az erőműveket a tájképi egység megőrzését és a hagyományos tájhasználat fennmaradását nem veszélyeztető műszaki megoldások alkalmazásával kell megvalósítani.

	<p>Vízminőség-védelmi terület övezete</p> <p>5. § (1) A vízminőség-védelmi terület övezetében keletkezett szennyvíz övezetből történő kivezetéséről és az övezeten kívül keletkezett szennyvizek övezetbe történő bevezetéséről, illetve a szennyvíz övezeten belüli kezelésének feltételeiről a megye területrendezési tervében rendelkezni kell.</p> <p>(2) A vízminőség-védelmi terület övezetébe tartozó települések településrendezési eszközeinek készítése során ki kell jelölni a vízvédellel érintett területeket. A kijelölt vízvédellel érintett területekre vonatkozó egyedi szabályokat a helyi építési szabályzatban kell megállapítani.</p> <p>(3) A vízminőség-védelmi terület övezetében bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető.</p> <p>Az övezet Nádasdladány közigazgatási területét nem érinti.</p>
--	--

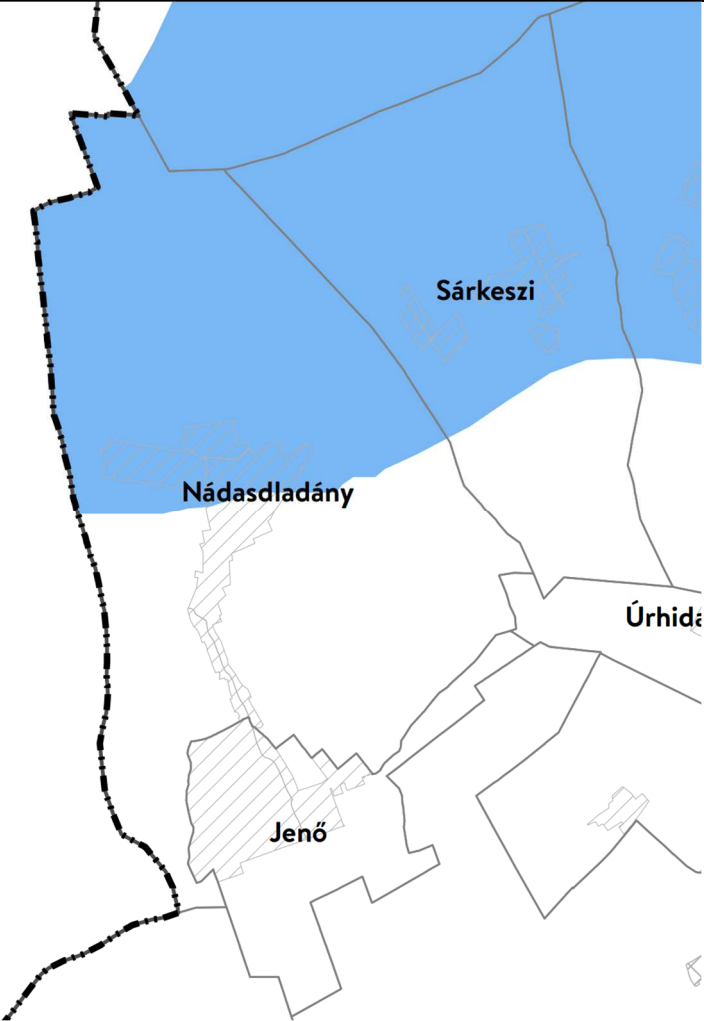
	<p>Nagyvízi meder övezete</p> <p>6. § (1) A nagyvízi meder övezetében új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki.</p> <p>(2) A nagyvízi meder övezetében a településrendezési eszközökben, a jogszerűen kijelölt beépítésre szánt területen a helyi építési szabályzatnak megfelelően, a vízügyi igazgatási szerv hozzájárulásával lehet építési tevékenységet folytatni.</p> <p>(3) A településrendezési eszköz módosítása esetén a vízügyi igazgatási szerv egyetértésével lehet új beépítésre szánt területet kijelölni.</p> <p>Az övezet Nádasdladány közigazgatási területét nem érinti.</p>
	<p>VTT-tározók övezete</p> <p>7. § A VTT-tározók övezetében új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki.</p> <p>Az övezet Nádasdladány közigazgatási területét nem érinti.</p>

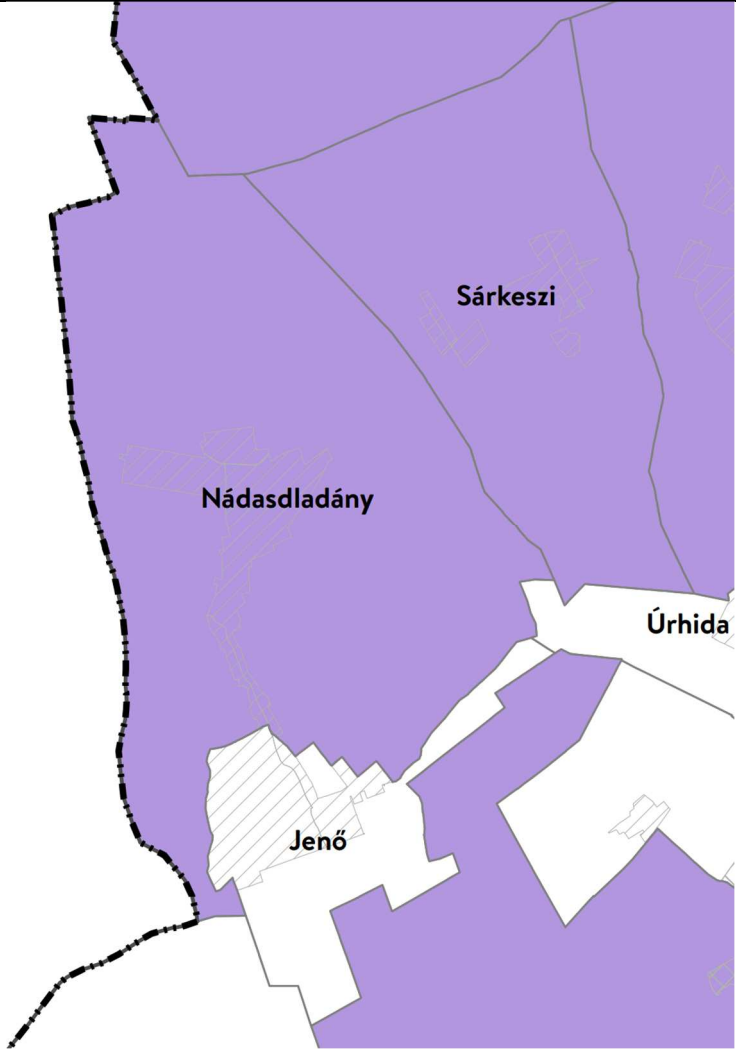
A területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról szóló 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet szerint a megyei övezetre vonatkozó előírások.

FmTrT szerint az övezet lehatárolása	MvM rendelet előírásai
	<p>Ásványi nyersanyagvagyon övezete</p> <p>8. § (1) Az ásványi nyersanyagvagyon övezetét a településrendezési eszközökben kell tényleges kiterjedésének megfelelően lehatárolni.</p> <p>(2) Az (1) bekezdés szerinti területen, a településrendezési eszközökben csak olyan területfelhasználási egység, építési övezet vagy övezet jelölhető ki, amely az ásványi nyersanyagvagyon távlati kitermelését nem lehetetleníti el.</p> <p>Az övezet Nádasdladány közigazgatási területét nem érinti.</p>

 <p>The map displays a geographical area with several labeled locations: Sárkeszi (top right), Nádasdladány (middle left), Úrhida (middle right), and Jenő (bottom center). A large blue-shaded region covers the upper and middle parts of the map, representing the 'regularly water-supplied area'. A hatched area is shown in the lower-left quadrant, representing the 'planned new construction area'. A dashed line outlines the boundary of the water supply zone.</p>	<p>Rendszeresen belvízjárta terület övezete</p> <p>9. § (1) A rendszeresen belvízjárta terület övezetében új beépítésre szánt terület csak akkor jelölhető ki, ha ahhoz a működési területével érintett vízügyi igazgatási szerv a településrendezési eszközök egyeztetési eljárása során adott véleményében hozzájárul.</p>
--	--

 <p>The map displays a purple-shaded area representing the geological hazard zone. This area includes the northern and eastern parts of Nádasdladány, the entire area of Sárkeszi, and parts of Úrhida and Jenő. The settlements are labeled: Nádasdladány, Sárkeszi, Úrhida, and Jenő. A hatched area is shown within the Jenő settlement.</p>	<p>Földtani veszélyforrás terület övezete</p> <p>11. § (1) A földtani veszélyforrás terület övezetében a földtani veszélyforrással érintett terület kiterjedését a településrendezési eszközökben kell tényleges kiterjedésének megfelelően lehatárolni.</p> <p>(2) Az (1) bekezdés szerinti területen új beépítésre szánt terület csak akkor jelölhető ki, ha ahhoz a bányafelügyelet a településrendezési eszközök egyeztetési eljárása során adott véleményében hozzájárul.</p> <p>(3) A beépítés feltételeit a bányafelügyeleti hatáskörben eljáró illetékes fővárosi és megyei kormányhivatal hozzájárulásával kell meghatározni.</p> <p>(4) A Balaton Kiemelt Üdülőkörzet hatálya alá tartozó települések településrendezési eszközeiben a földtani veszélyforrás terület övezet területén, az (1)–(3) bekezdésben foglaltakon túl, le kell határolni az övezetbe tartozó azon területeket, amelyekre vonatkozóan új beépítésre szánt terület tényleges igénybevétele előtt a felszíni vizek és belvizek szakszerű elvezetését biztosító tervet kell készíteni.</p>
---	---

Fejér Megye Területrendezési tervében az egyedileg meghatározott megyei övezetek a következők:

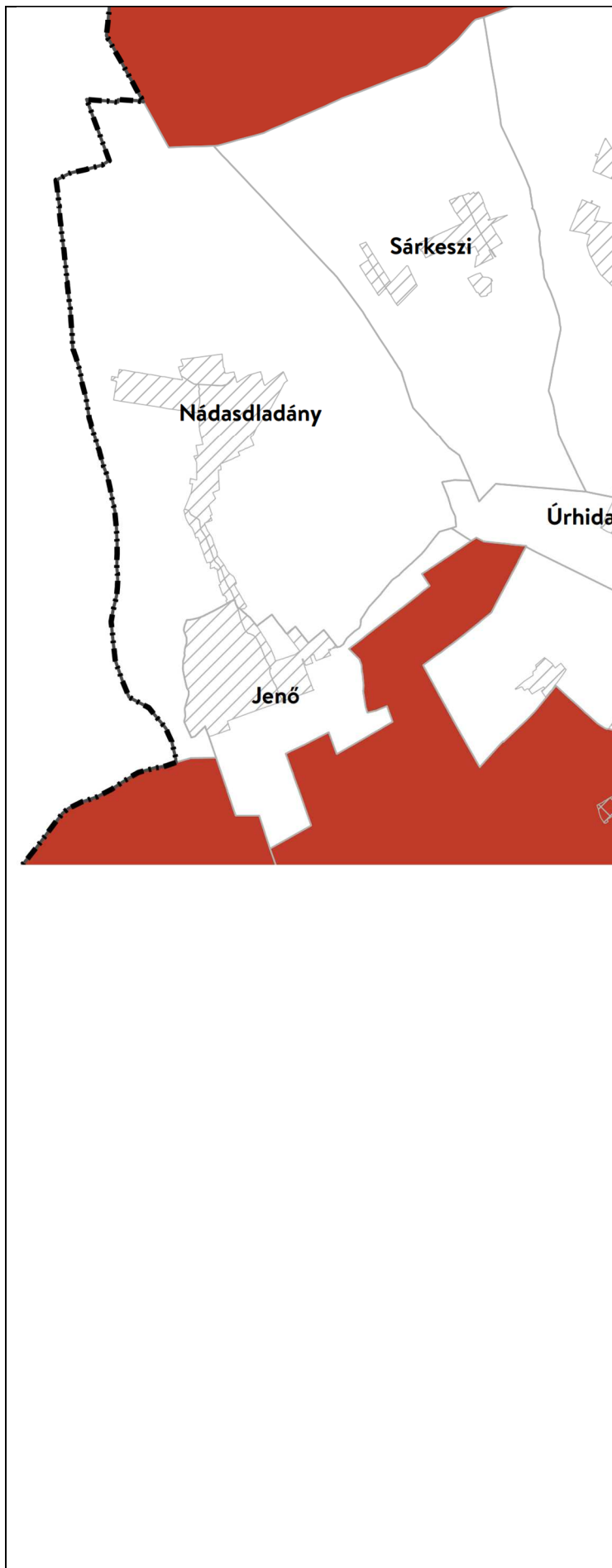
FmTrT szerint az övezet lehatárolása	Fm-i önk. rendelet előírásai
	<p>Felzárkóztatandó belső periféria övezet</p> <p>8. § (1) A felzárkóztatandó belső periféria övezetbe tartozó települések településfejlesztési koncepcióinak, integrált településfejlesztési stratégiáinak készítése, módosítása során azokat a megyei önkormányzattal és az övezetbe tartozó valamennyi településsel is egyeztetni kell.</p> <p>Az övezet Nádasdladány közigazgatási területét nem érinti.</p>

	<p>Turizmus szempontjából kiemelt, fejlesztendő övezet</p> <p>9. § (1) A Vértesi Natúrpark településeinek a településfejlesztési koncepciókat, az integrált településfejlesztési stratégiákat és a településrendezési eszközöket a natúrpark létrehozási céljainak megfelelően kell kidolgozni. Az azokban megfogalmazott előírásoknak támogatnia kell a natúrpark alapító (felterjesztési) dokumentumában szereplő célkitűzéseket, továbbá biztosítania kell a natúrpark természeti és kulturális, valamint táj- és településképi értékeinek védelmét.</p> <p>(2) A turisztikai térségek fejlesztésének állami feladatairól szóló 2016. évi CLVI. törvény rendelkezéseivel összhangban álló Pannónia Szíve turizmusfejlesztési koncepció program által érintett települések településfejlesztési koncepcióit és az integrált településfejlesztési stratégiáit a turisztikai régió turizmusfejlesztési koncepcióban megfogalmazott céloknak megfelelően kell kidolgozni. A Pannónia Szíve program desztinációs elvben gondolkodva alkot egy olyan, számos települést magába foglaló térséget, ahol a fejlesztési elképzeléseket nemcsak a turizmus, hanem számos egyéb területen is össze kell hangolni.</p> <p>Az övezet Nádasdladány közigazgatási területét nem érinti.</p>
--	---

	<p>Megyei jogú városok vonzáskörzete gazdaságfejlesztési övezet</p> <p>10. § (1) A megyei jogú városok vonzáskörzete gazdaságfejlesztési övezetbe tartozó települések településfejlesztési koncepcióinak, integrált településfejlesztési stratégiáinak, valamint településszerkezeti terveinek készítése, módosítása során azokat a megyei önkormányzattal és az érintett megyei jogú város vonzáskörzetébe tartozó valamennyi településsel is egyeztetni kell.</p> <p>(2) Az érintett megyei jogú város vonzáskörzetébe tartozó települések esetében közös, társulásban elkészített településfejlesztési koncepció, integrált településfejlesztési stratégia, valamint településszerkezeti terv kidolgozása javasolt.</p> <p>(3) A tervdokumentumokban különösen az alábbi térségi jelentőségű tartalmi elemeket kell összehangolni, a térségi szinten rendelkezésre álló humán, gazdasági és természeti erőforrások együttes vizsgálata alapján:</p> <ol style="list-style-type: none"> a közlekedési hálózat elemeit, a több település ellátását szolgáló közműhálózati elemek helyét, nyomvonalát, a kereskedelmi gazdasági területek, ipari gazdasági területek, ipari parkok, innovációs, logisztikai területek helyét és méretét, az érintett térségben rendelkezésre álló munkaerőhelyzet igényeit, a rendelkezésre álló szabad „barnamezős” területeket, figyelemmel a kialakult hagyományos, értékes településszerkezetekre, és a táj terhelhetőségére. <p>Az övezet Nádasdladány közigazgatási területét nem érinti.</p>
--	---

Borvidéki és kertgazdálkodási fejlesztési övezet

11. § (1) A Borvidéki és kertgazdálkodási fejlesztési övezetbe tartozó települések borszőlő termőhelyi kataszteri I. és II. osztályú területeire, valamint a volt zártkerti (kertes mezőgazdasági) területeire a településrendezési eszközöket olyan tartalommal kell kidolgozni, amely a szőlő- és borgazdálkodást és gyümölcsstermesztést segíti és ösztönzi, továbbá ezen területek beépíthetőségét csak az előbbi célok érdekében teszi lehetővé. Kerülni kell a beépítésre szánt területek és a mezőgazdasági birtokközpontok kijelölését, kivéve, ha a birtokközpont szőlészeti-borászati, kertgazdasági funkciót, illetve ehhez kapcsolódó lakó, szállás és vendéglátó funkciót szolgál.

(2) A volt zártkertek (kertes mezőgazdasági területek) területe a település településszerkezeti tervében beépítésre szánt területté csak akkor minősíthető, ha az nem tartozik borszőlő termőhelyi kataszteri I. és II. osztályú területhez, és az átminősítés egyéb jogszabállyal nem ellentétes, továbbá, ha a következő feltételek együttesen teljesülnek:

a) az érintett terület a település belterületével, vagy beépítésre szánt területével határos,

b) a tervezett területhasználathoz tartozó, jogszabályban szabályozott és a helyi sajátosságoknak is megfelelő telekstruktúra, telekméret és telekgeometria kialakítása biztosítható, vagy erre vonatkozóan a települési önkormányzat a településrendezési szerződéseket az érintett tulajdonosokkal megkötötte,

c) a tervezett funkció (lakó, üdülő, gazdasági, stb.) működéséhez szükséges – a megközelítést és a közművek elhelyezését egyaránt lehetővé tevő – közterületek biztosítottak, vagy erre vonatkozóan a települési önkormányzat a településrendezési szerződéseket az érintett tulajdonosokkal megkötötte,

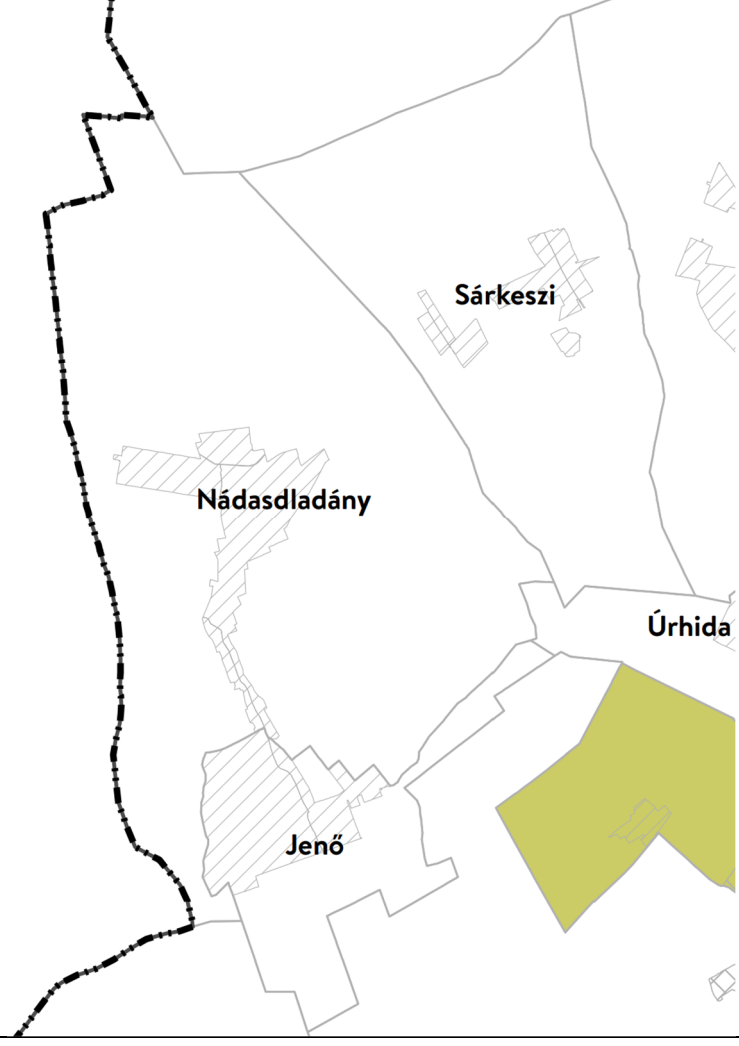
d) a közművek kiépítettek vagy kiépítésük lehetősége és feltételei biztosítottak és erre vonatkozóan a települési önkormányzat a településrendezési szerződéseket az érintett tulajdonosokkal megkötötte vagy döntést hozott a költségek vállalásáról.

(3) A volt zártkertek, hagyományos szőlőhegyek sajátos településképi és tájképi értékeit a településképi arculati

	<p>kézikönyvekben és a településképi rendeletekben figyelembe kell venni. Az övezet Nádasdladány közigazgatási területét nem érinti.</p>
	<p>Kulturális örökségi-történeti fejlesztési övezet</p> <p>12. § (1) Kulturális örökségi-történeti fejlesztési övezetbe tartozó települések településfejlesztési koncepcióit és az integrált településfejlesztési stratégiáit, valamint településrendezési eszközeit a település jellemző kulturális örökségének megőrzésére és fejlesztésére tekintettel, a turisztikai értékek, vonzerők bemutatathatóságát is figyelembe véve kell kidolgozni.</p> <p>(2) A településképi rendeletekben ki kell jelölni azoknak a településképvédelmi szempontból meghatározó területeknek a határát, amelyek a védendő örökségi és történeti objektumokat és területegységeket, valamint ezek környezetét, védőövezetét foglalják magukban.</p>

	<p>Majorsági térség övezete</p> <p>13.§ (1) Majorsági térség övezetbe tartozó települések mezőgazdasági területein és mezőgazdasági üzemi különleges területein a településrendezési eszközökben olyan tartalommal kell kidolgozni, amely a termőföldvédelem, környezetvédelem, valamint az épített örökségi és táji értékek figyelembevétele mellett segíti és ösztönzi - különösen a mezőgazdasági funkcióhoz, tevékenységekhez kapcsolódó - fejlesztéseket és beépítéseket.</p> <p>(2) A meglévő majorsági területek (mezőgazdasági üzemi különleges területek, „majorok”, „puszták”) figyelembevételével, és lehetőség szerinti felhasználásával kell meghatározni mezőgazdasági birtokközpontok létesítésének, valamint beépítésének speciális, helyi adottságokat és igényeket figyelembe vevő szabályait.</p> <p>Az övezet Nádasdladány közigazgatási területét nem érinti.</p>
--	---

	<p>Karsztvízszint emelkedésével érintett területek övezete</p> <p>14. § (1) Az érintett települések településrendezési eszközeiben vízügyi adatszolgáltatás, szakvélemény alapján kell meghatározni a biztonságos, vízkárral nem veszélyeztetett, továbbá a karsztvizek tisztaságának megőrzését is biztosító területhasználatokat, le kell határolni a veszélyeztetett területrészeket, valamint ki kell dolgozni azok használati, építési szabályait.</p> <p>(2) A fentiek figyelembevételével el kell készíteni a települési vízgyűjtőkre is kitékintő csapadék- és karsztvíz elvezetési, hasznosítási tervet.</p> <p>Az övezet Nádasdladány közigazgatási területét nem érinti.</p>
	<p>Naperómű létesítése céljából korlátozottan igénybe vehető terület övezete</p> <p>15. § (1) A településrendezési eszközöket úgy kell kidolgozni, elkészíteni, hogy a naperómű létesítés céljából korlátozottan igénybe vehető terület övezet területét érintően - a háztartási méretű kiseróművek kivételével - naperómű ne legyen létesíthető.</p> <p>(2) A településképi arculati kézikönyvekben és a településképi rendeletekben figyelembe kell venni a naperómű létesítés céljából korlátozottan igénybe vehető területeket.</p>

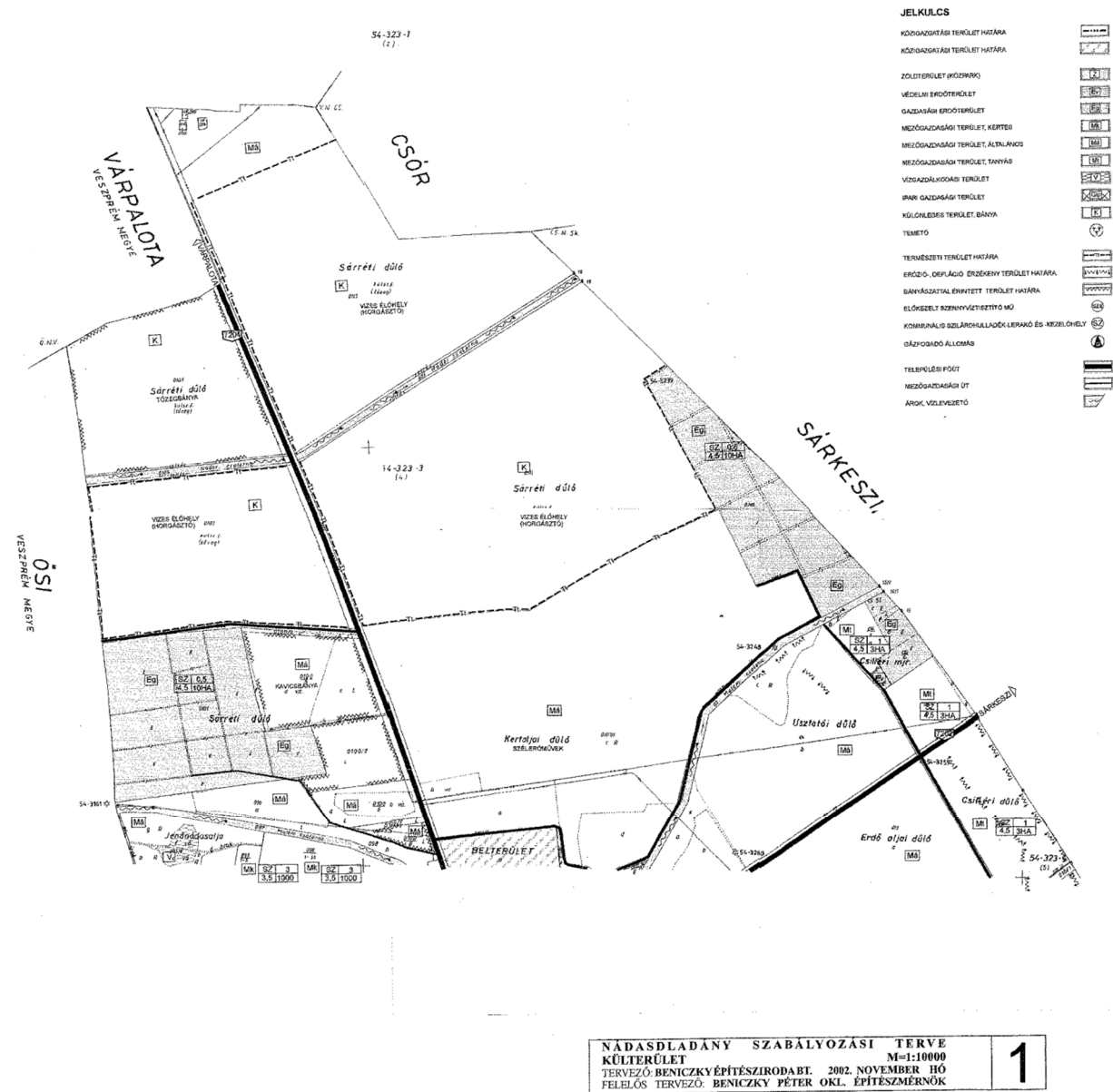

4. A település településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata

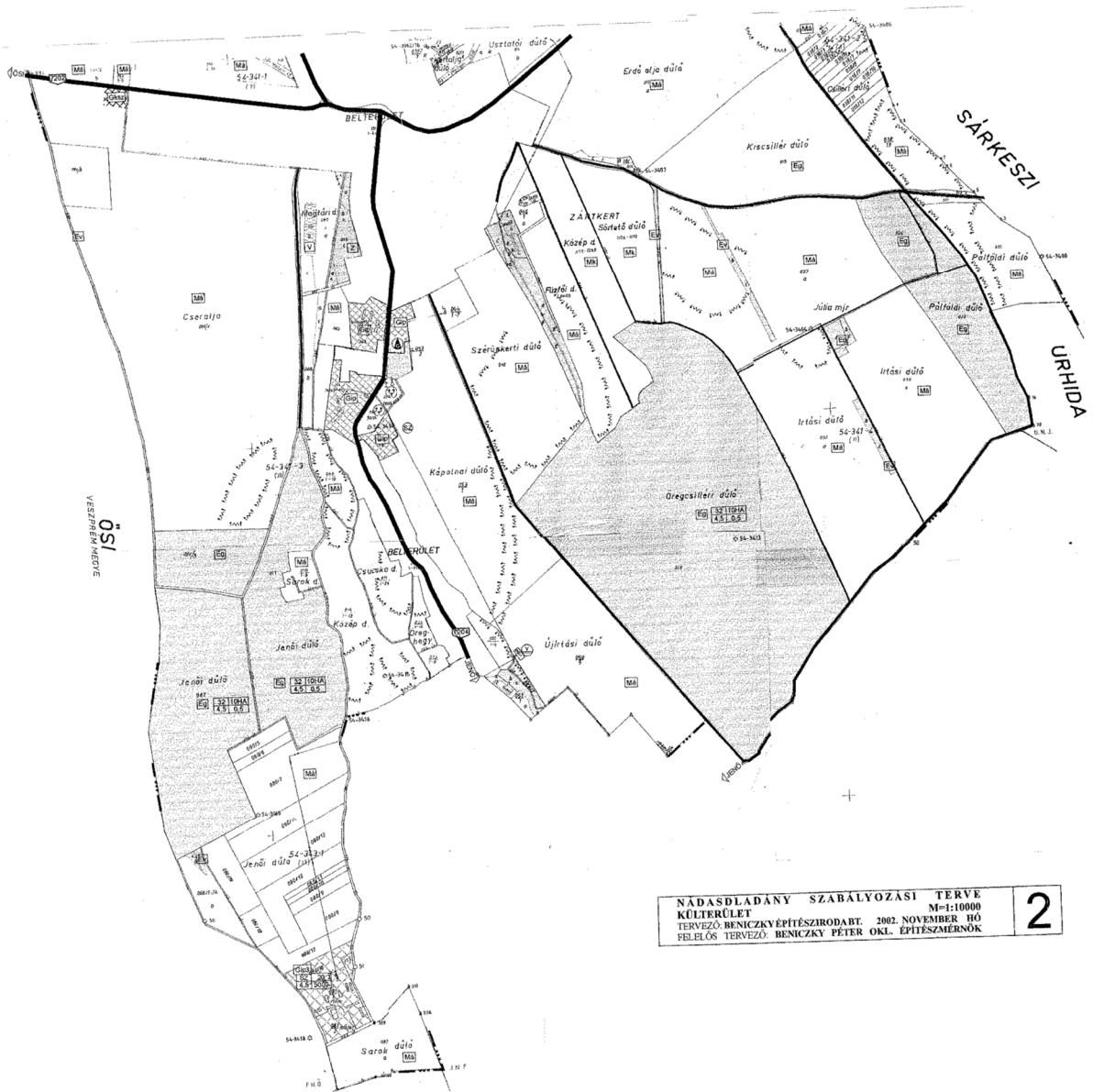
A hatályban lévő településrendezési eszközök

Nádasdladány község képviselőtestülete megalkotta a helyi építési szabályzatról szóló 15/2004. (VI.17.) rendeletét.

A hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemek

A hatályos külterületi szabályozási terv

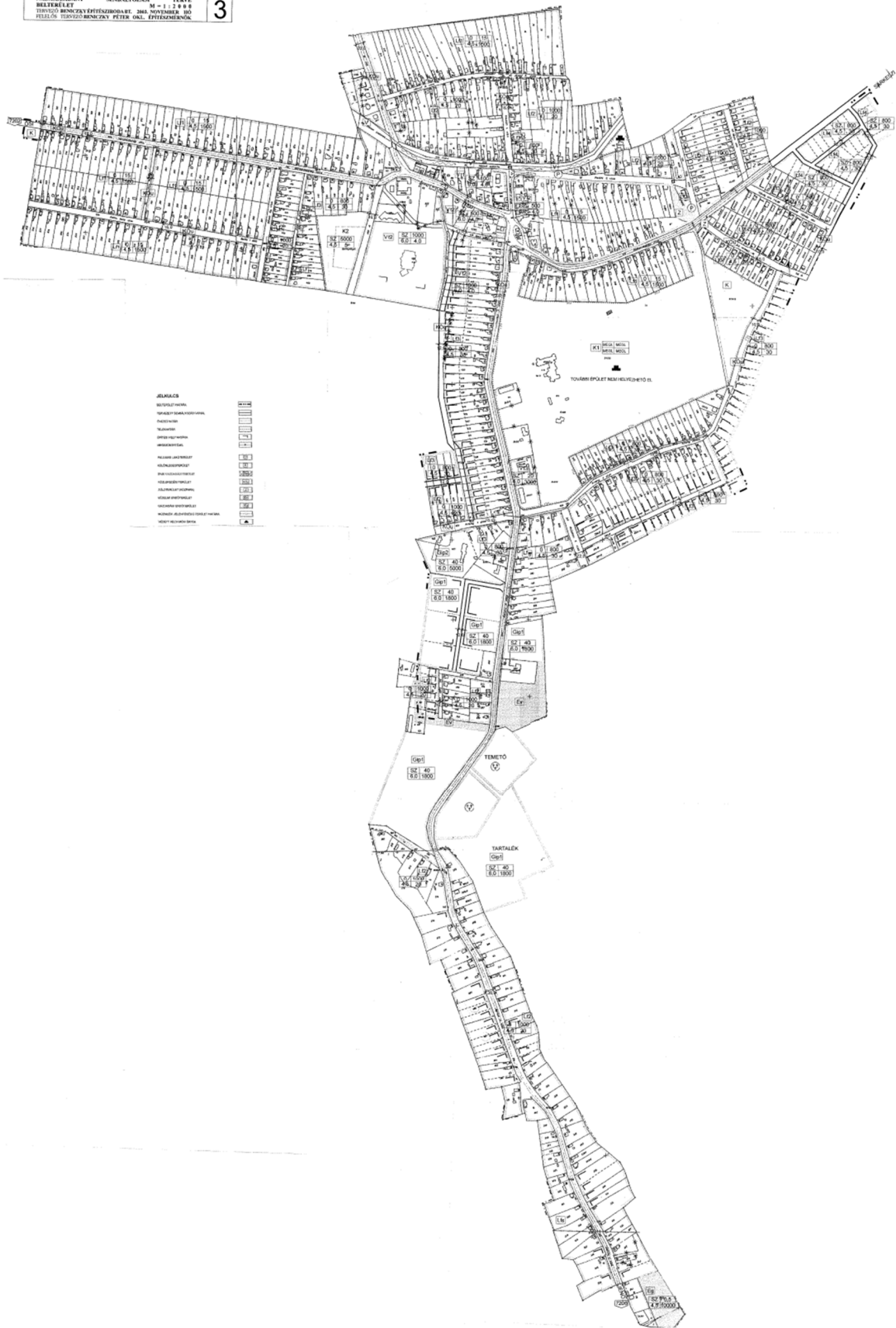
NÁDASDLADÁNY SZABÁLYOZÁSI TERVE KÜLTERÜLET TERVEZŐ: BENICZKY ÉPÍTÉSZIRODABT. 2002. NOVEMBER HÓ FELELŐS TERVEZŐ: BENICZKY PÉTER OKL. ÉPÍTÉSZMÉRNÖK	2
--	----------

A hatályos külterületi szabályozási terv

NÁDASDLADÁNY SZABÁLYOZÁSI TERVE
 BELTERÜLETI
 TERVEZŐ BENCZEY PÉTER ÖN. ÉPÍTÉSMÉRNÖK

3

A hatályos belterületi szabályozási terv

A hatályos településfejlesztési döntések bemutatása

Településfejlesztési koncepciót nem tudta az önkormányzat a tervezők rendelkezésére bocsátani.

A hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemek

Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések a településen nincsenek.

5. A település demográfiai helyzete

(A fejezetben található adatok a KSH, a TeIR adattárból származnak) A kedvezményezett települések besorolásáról és a besorolás feltételrendszeréről szóló 105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet szerint Nádasdladány nem tartozik a kedvezményezett települések közé.

Demográfia, népesség

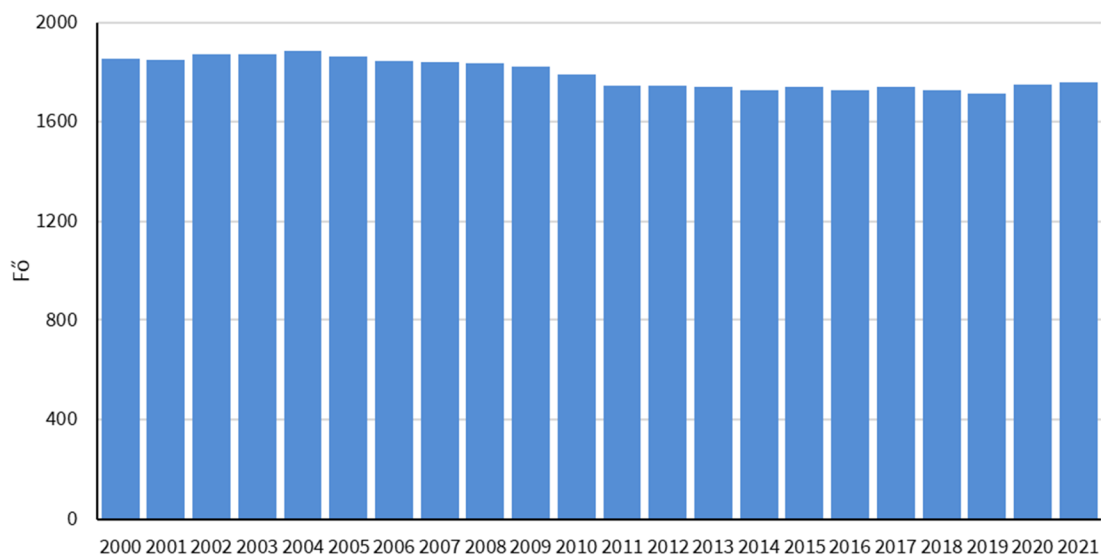
Nádasdladány népessége 2022. január 1-én az önkormányzat adatai szerint 1823 fő, melyből 924 férfi és 899 nő.

Az alábbiakban a népességre vonatkozó adatokat a TeIR adatai szerint szerepeltetjük.

Időszak	Népesség	Népességből nők	Népességből férfiak
2008	1834	909	925
2009	1824	904	920
2010	1790	891	899
2011	1744	866	883
2012	1745	874	871
2013	1740	878	862
2014	1728	875	853
2015	1739	880	859
2016	1729	866	863
2017	1742	883	859
2018	1729	872	857
2019	1713	866	847
2020	1750	876	874
2021	1760	891	869

n

A lakónépesség változása

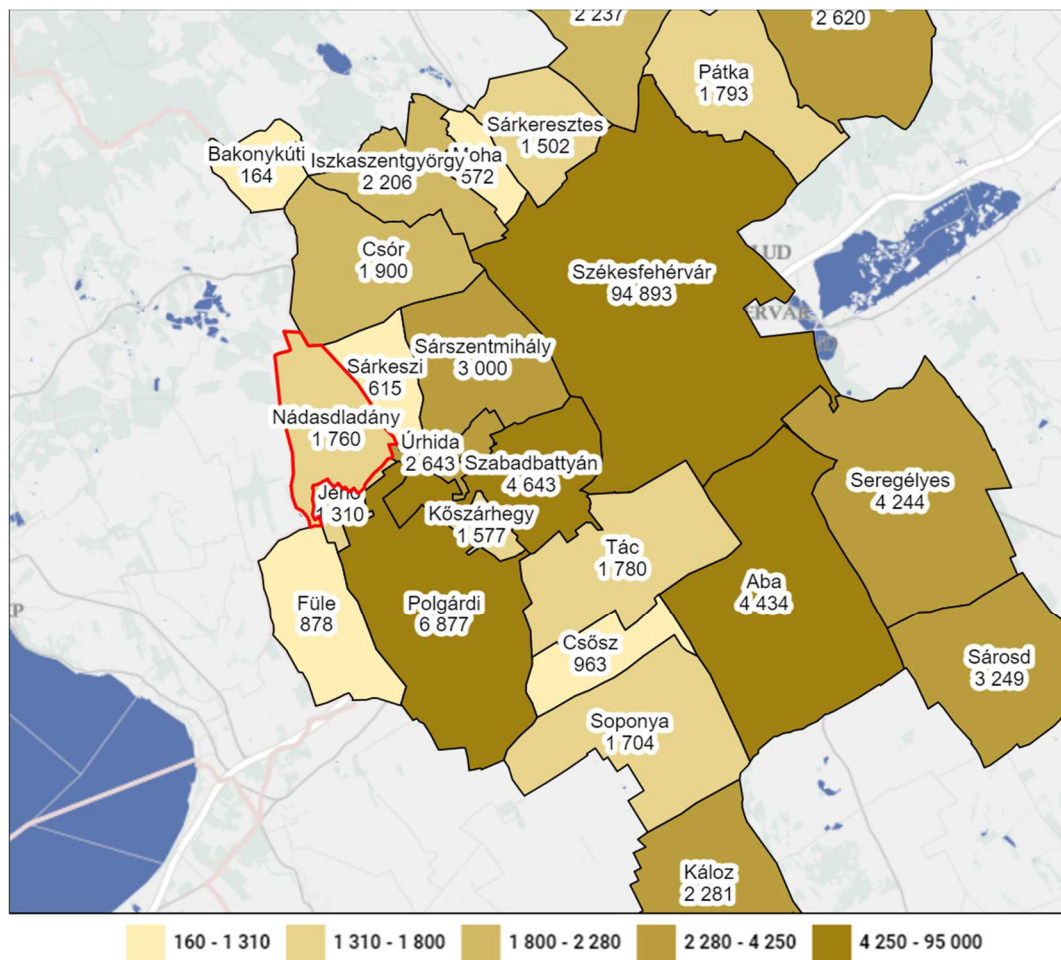

Forrás: TeIR

Lakónépesség alakulása 2000 és 2021 között.

Forrás: TeIR

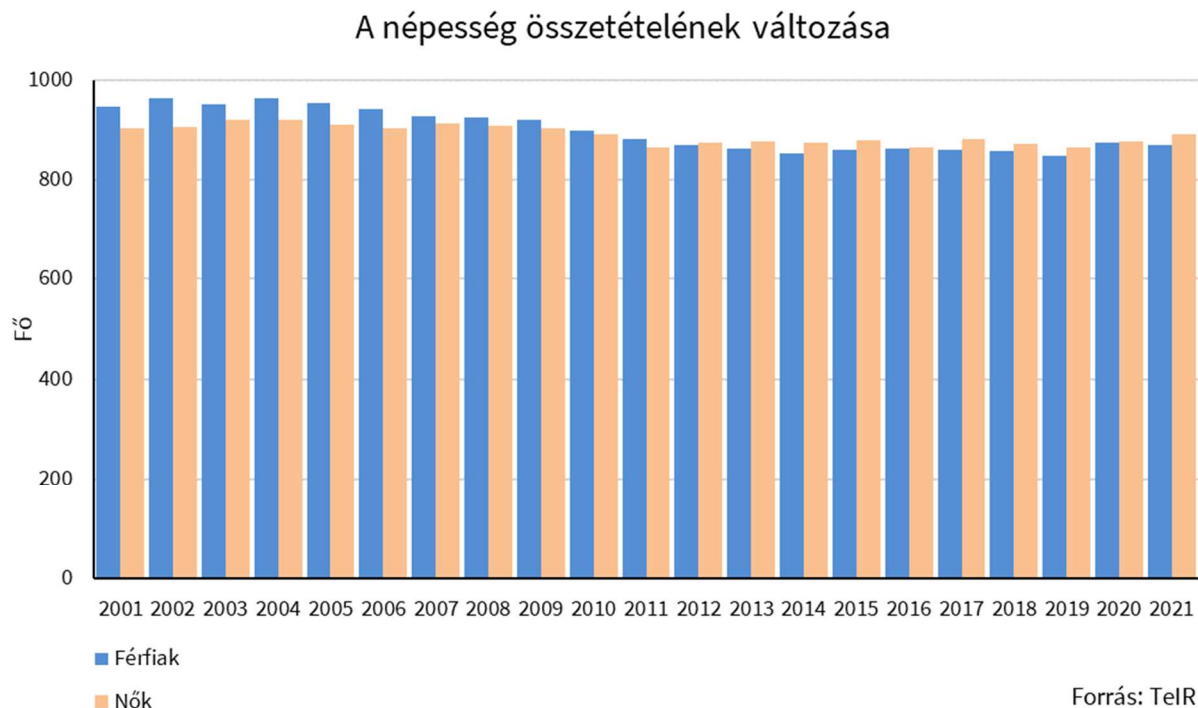
Nádasdladány és a környező települések népessége 2021-ben

Forrás: TeIR

Nádasdladány népessége a 2000-es évek elejétől kezdve folyamatosan csökkent, majd 2010-től összességében stagnálást mutat. 2020-tól némi népességszám növekedés tapasztalható. A népesség változását szemlélteti a fenti táblázat és az idősoros ábra, a jelenlegi népességet, illetve a környező települések népességét a fenti térkép mutatja be.

Az alábbi ábra a lakónépesség számát szemlélteti a nemek megoszlásában:

Lakónépesség megoszlása nemek szerint 2001 és 2021 között

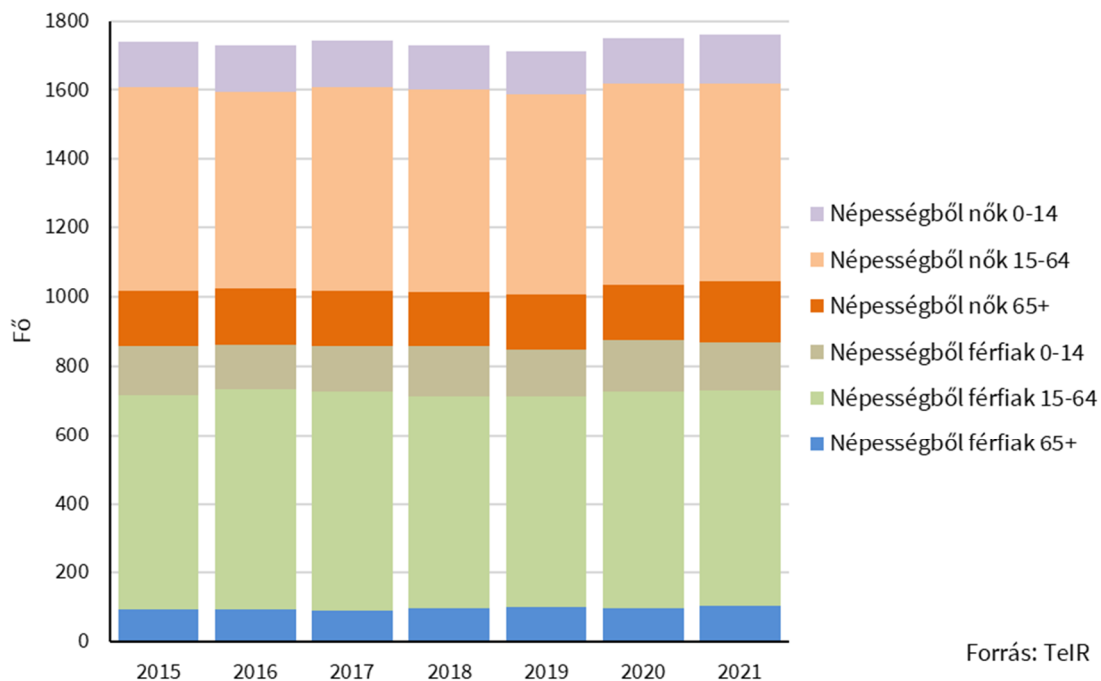
Forrás: TeIR

Az ábráról leolvasható a férfiak és a nők számának alakulása. A nemek megoszlása Nádasdladány településen férfitöbbletet mutat 2011-ig; viszont 2011-től a nők vannak nagyobb számban jelen. A különbség elhanyagolható, statisztikailag egyenlő arányban vannak jelen a férfiak és a nők a településen. A népszámlálásból továbbvezetett adatok alapján a településen 2021-ben 869 férfi és 891 nő lakott.

Időszak	Nők 0-14	Nők 15-64	Nők 65+	Férfiak 0-14	Férfiak 15-64	Férfiak 65+
2015	130	591	159	143	622	94
2016	135	570	161	130	639	94
2017	135	591	157	132	635	92
2018	127	587	158	144	616	97
2019	126	581	159	133	612	102
2020	131	583	162	146	630	98
2021	141	573	177	137	627	105

A népesség korösszetételének változása

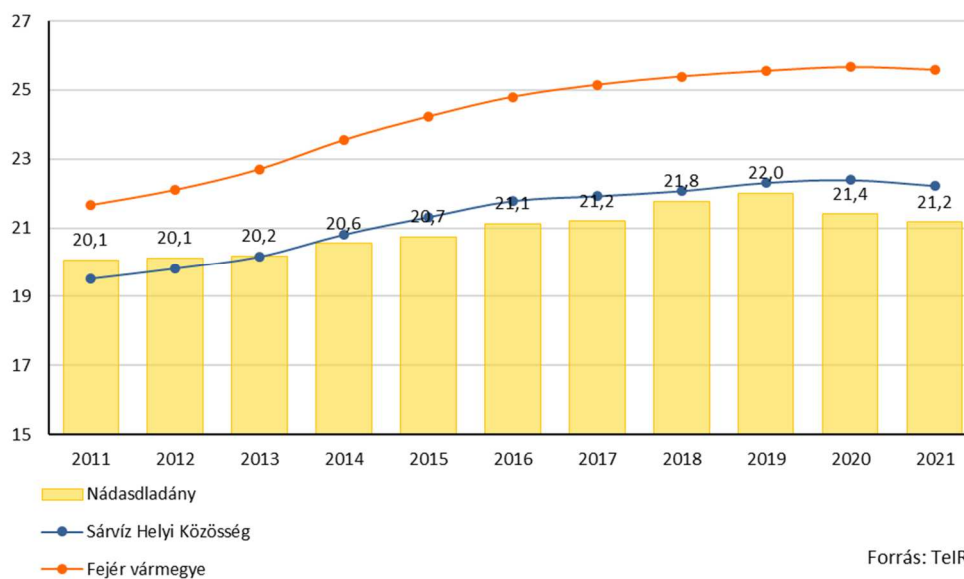
Forrás: TeIR

Lakónépesség megoszlása korosztályok szerint 2015 és 2021 között

Forrás: TeIR

A fenti ábra a lakónépesség megoszlását mutatja a 3 korcsoport szerint. 2021-ben az aktív korú népesség száma 1200 fő volt Nádasdladány településen, míg a gazdaságilag inaktív korba tartozó népesség száma 560 fő volt; a település közel 2/3-a aktív, harmada pedig inaktív. A 65 év feletti korosztályba tartozók száma 282 volt. Nádasdladány népessége így kivételes ellenpéldája a magyar előregedő társadalomnak, a településen döntően a fiatalabb korosztály van jelen.

Állandó népességben belül a 60+ évesek aránya (%)

Forrás: TeIR

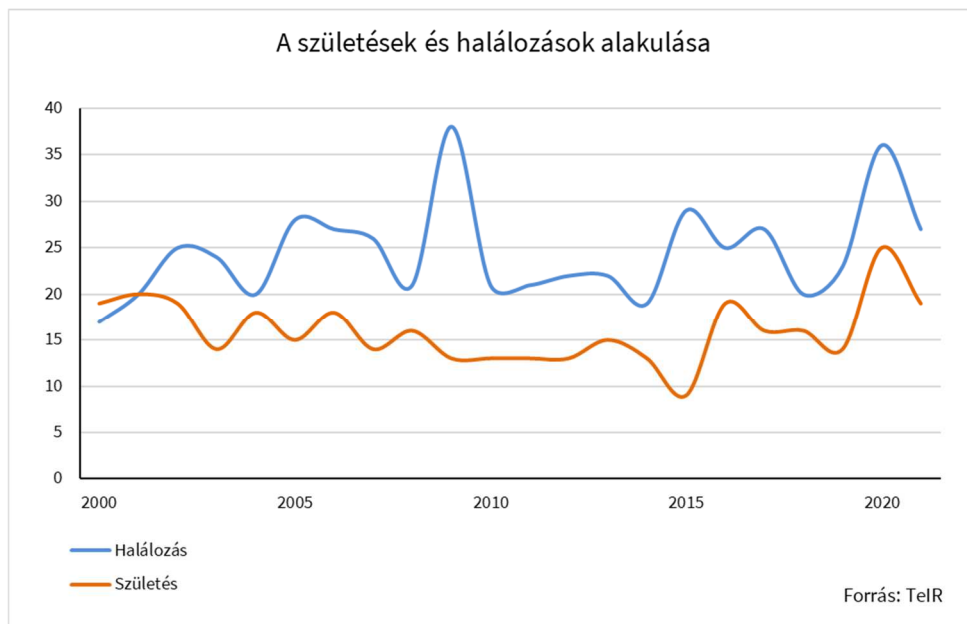
Állandó népességben belül a 60+ évesek aránya

Forrás: TeIR

A fenti ábra szemlélteti az öregségi mutató alakulását. Az öregségi mutató definíciója: „Az adott területen lakóhellyel rendelkező 60-x éves személyek száma száz 0-14 évesre vetítve.” (TeIR) A bemutatott index becslése a 2011-es népszámlálási adatból továbbvezetett adatok, illetve a természetes népmozgalmi és a vándorlási adatok alapján lettek kiszámítva. Az index jelentős információval szolgál a társadalom, illetve a település előregedéséről.

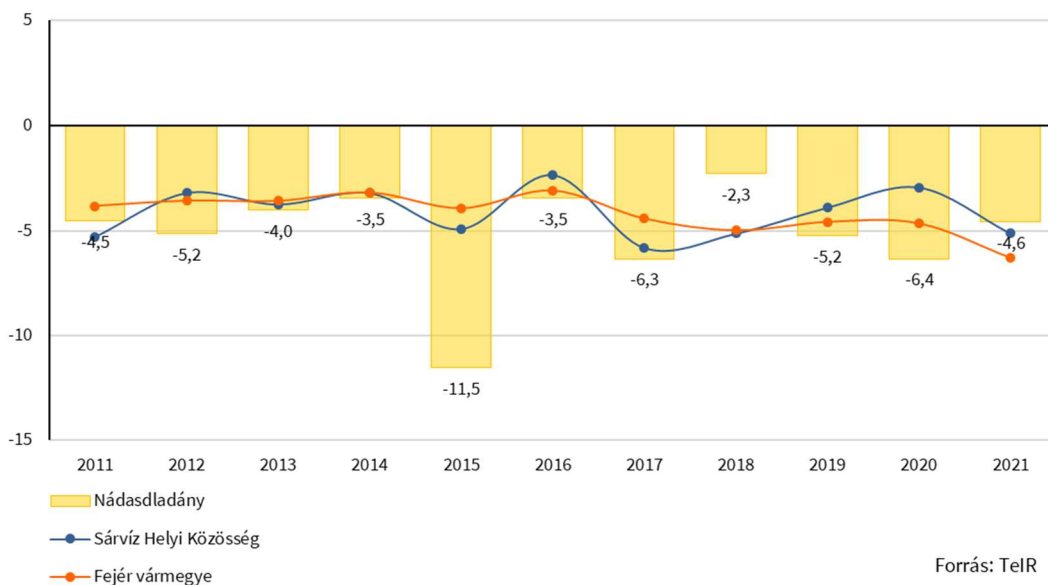
Ez alapján Nádasdladány öregségi mutató értéke jelentősen alacsonyabb a vármegyei átlagnál a vizsgált időszakban, illetve 2014-től valamivel a környező települések átlagánál is alacsonyabb.

Élveszületések és halálozások száma Nádasdladány településen

Forrás: TeIR

Természetes szaporodás, fogyás (ezrelék)

Nádasdladány és a környező települések természetes fogyása

Forrás: TeIR

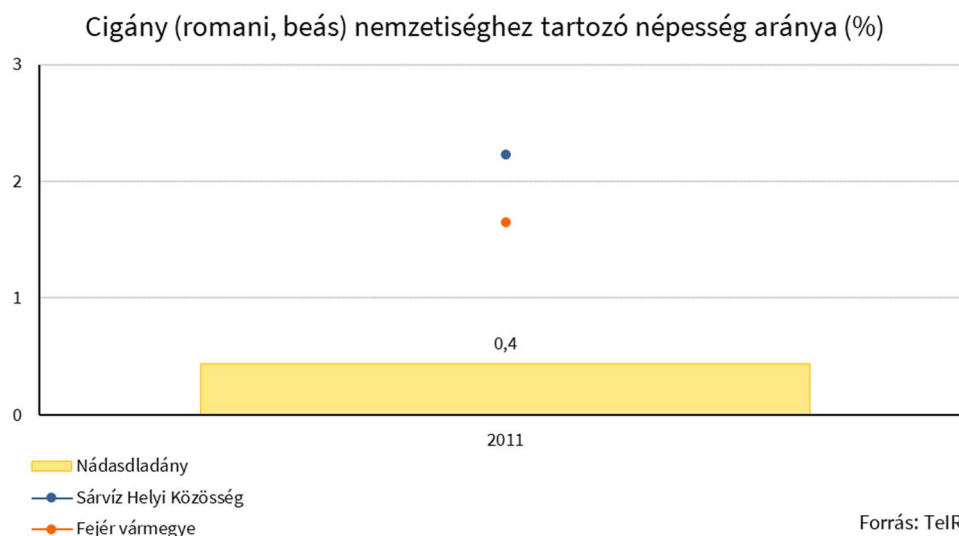

Az előző két ábra részletezi az élveszületések és halálozások arányát. Az ábra alapján látszódik, hogy Nádasdladány településen a halálozások száma nagyobb, mint a születések száma. Ennek ellenére a lakónépesség számában ez nem mutatkozik meg.

Mindezek alapján Nádasdladány nem tartozik a klasszikus magyarországi előregedő települések közé. A népesség idősödése döntően a vármegyei, illetve az országos átlag alatti.

Sikere abban is rejthet, hogy a települést vonzóbbá tették és vonzóbbá lehet tenni mind a helyi lakosok, mint pedig a beköltözni vágyók előtt, illetve a gyermekvállalást a település erejéhez mérten kell segíteni a közszolgáltatások, a szociális és egészségügyi rendszer fejlesztésével és munkahelyteremtés elősegítésével. Emellett természetesen az idős emberek aktív és széleskörű részvételének elősegítése is kiemelendő, ennek érdekében az idősbarát fizikai és társadalmi környezet megteremtése, és a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosítása ugyanúgy fontos, mint bármely más magyarországi településen.

Nemzetiségi összetétel

*A cigány (romani, beás) etnikai kisebbséghez tartozó népesség aránya százalékban, 2011-es népszámlálás adatai alapján
forrás: TeIR*

A fenti ábra mutatja a roma kisebbségek jelenlétét, illetve arányát a 2011-es népszámlálás alapján. Nádasdladány településen 2011-ben a lakosság 0,4%-a vallotta magát roma etnikai kisebbséghez tartozónak. Kisebbségi Önkormányzat nem működik a településen

Képzettség

Nádasdladány településen csak alapfokú oktatási intézmények – óvoda, általános iskola – működnek.

A bölcsődei és óvodai szolgáltatásokat a Nádasdladányi Sün Balázs Óvoda és Mini Bölcsőde látja el. Az intézményt Nádasdladány és Sárkeszi községek önkormányzatai közösen látják el.

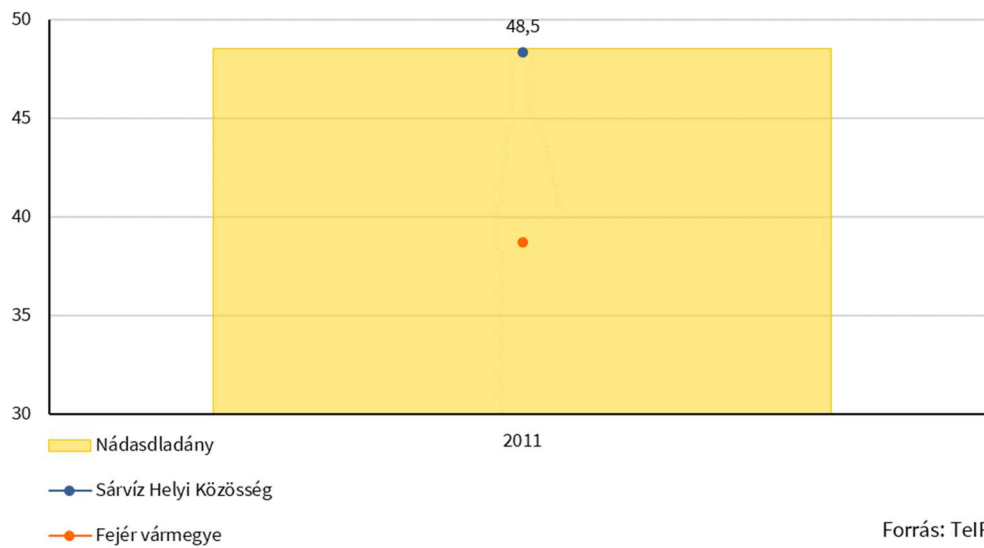
A településen az általános iskolai szolgáltatásokat a Nádasdladányi Nádasy Ferenc Általános Iskola látja el, amely intézmény Sárkeszi kijelölt körzetes iskolája is.

Az általános iskola elvégzése után a 15 éves korosztály elkerül a településről, jobb esetben csak a járás vagy megyeszékhely középiskoláinak egyikébe naponta jár tanulni.

A középiskola elvégzése után sokuk nem jön vissza Nádasdladányra, jellemzően a visszaköltözők életkora 30 év feletti.

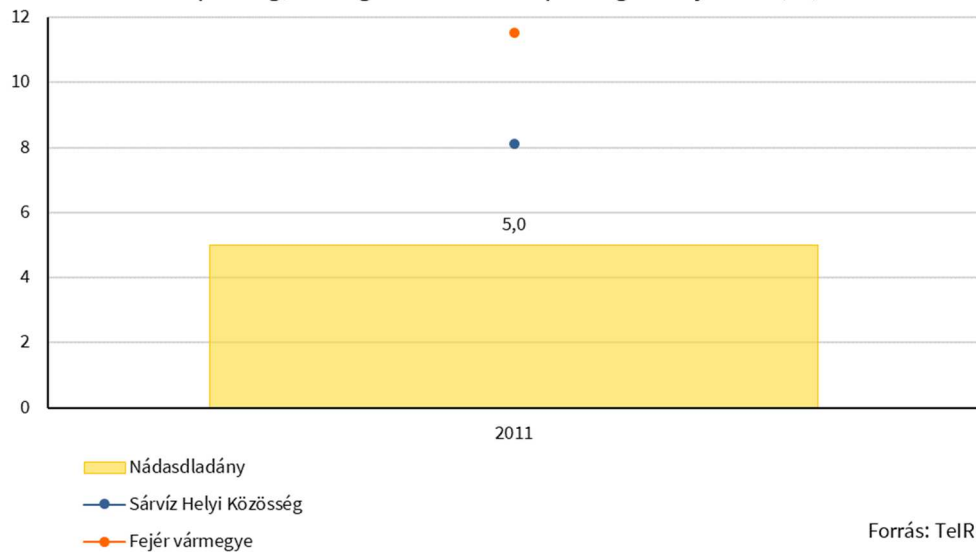

Legfeljebb általános iskola 8. osztályát végzett 7 éves és idősebbek aránya (%)

*Legfeljebb általános iskola 8. osztályát végzett 7 éves és idősebbek aránya (%), 2011
forrás: TeIR*

Egyetemi, főiskolai, egyéb oklevéllel rendelkező, 25-X éves népesség, a megfelelő korú népesség arányában (%)

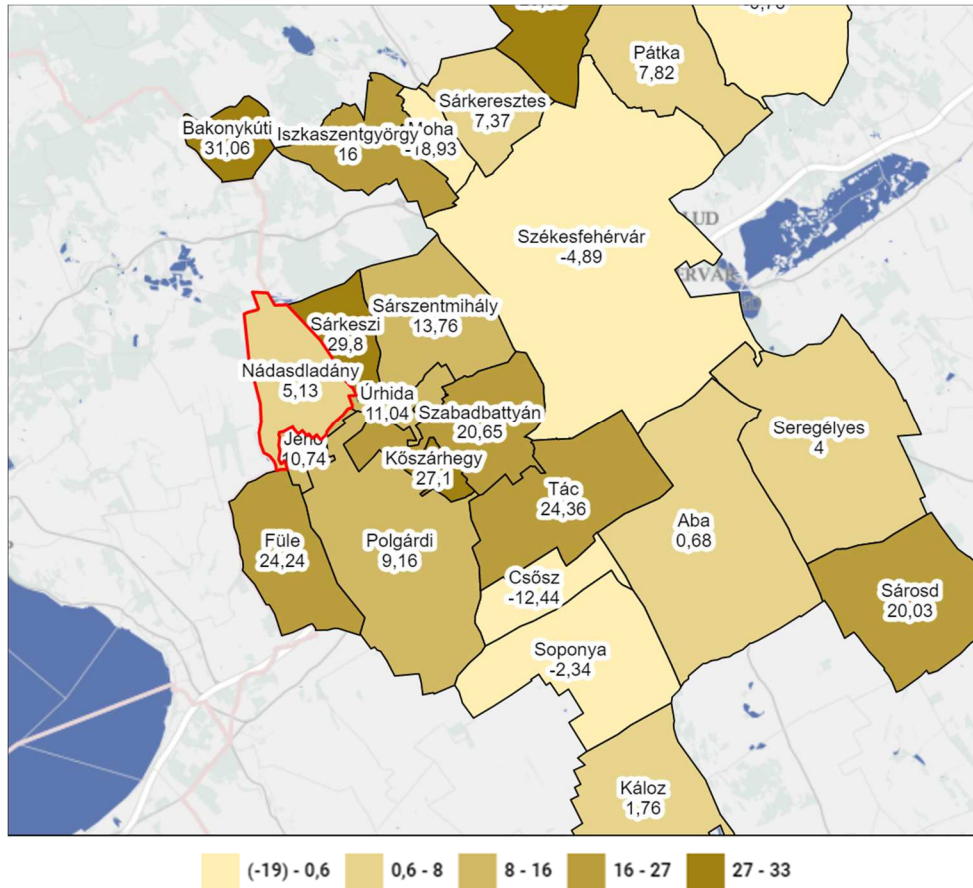
*Felsőfokú végzettségű 25 éves és idősebb népesség aránya (%), 2011
Forrás: TeIR*

A fenti ábrákon láthatjuk az iskolázottsági mutatók, illetve az iskolai végzettség megoszlását a 2011-es népszámlálási adatok szerint. Ezen adatok alapján az alábbi következtetéseket lehet levonni:

- 2011-ben a legfeljebb az általános iskola 8 osztályát elvégző lakosság aránya 48,5% volt, ez közel azonos érték a környező települések átlagához képest, viszont a Fejér vármegyei átlagnál jelentősen gyengébb (38,7%)
- 2011-ben a felsőfokú végzettséggel rendelkezők száma 5,0% volt, ez az arány jelentősen alacsonyabb a környező települések átlagánál (8,13%) és a Fejér vármegyei átlagnál (11,52%) is.
- Összességében elmondható, hogy a 2011-es adatok alapján a magasabb iskolázottság szintjei elmaradnak mind a környező települések, mind a vármegyei átlag szintjétől.

Foglalkoztatottság

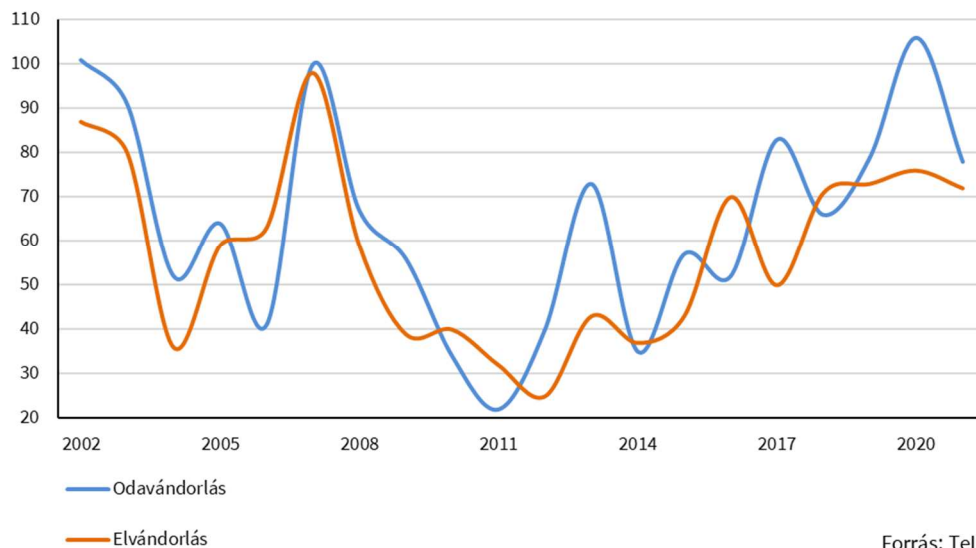

Vándorlási egyenleg alakulása ezrelékben (2021)

Forrás: TeIR

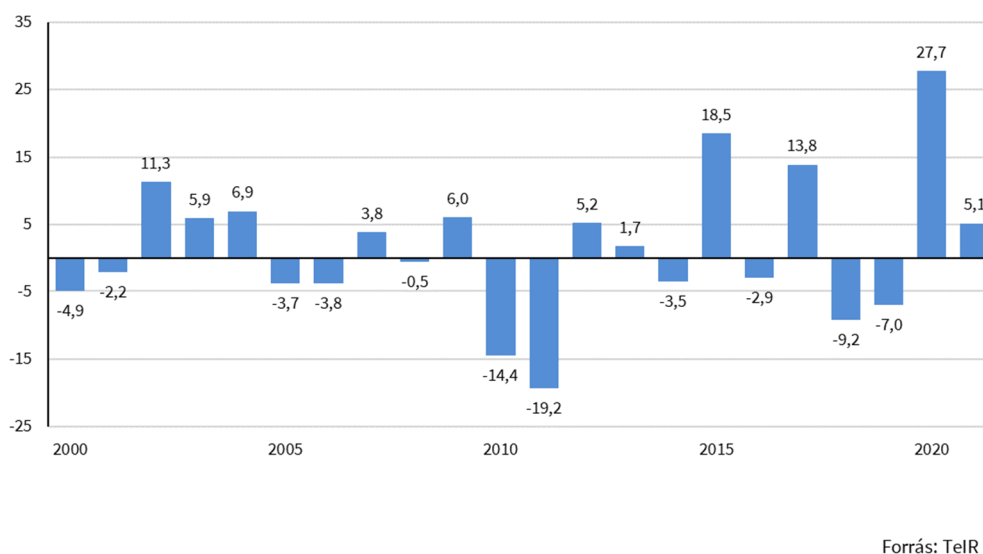
Odavándorlás és elvándorlás alakulása

Belföldi elvándorlások és belföldi odavándorlások száma Nádasdladány településen 2002 és 2021 között

Forrás: TeIR

Belföldi vándorlási egyenleg ezer lakosra (ezrelék)

A vándorlási egyenleg alakulása Nádasdladány településen 2000 és 2021 között

Forrás: TeIR

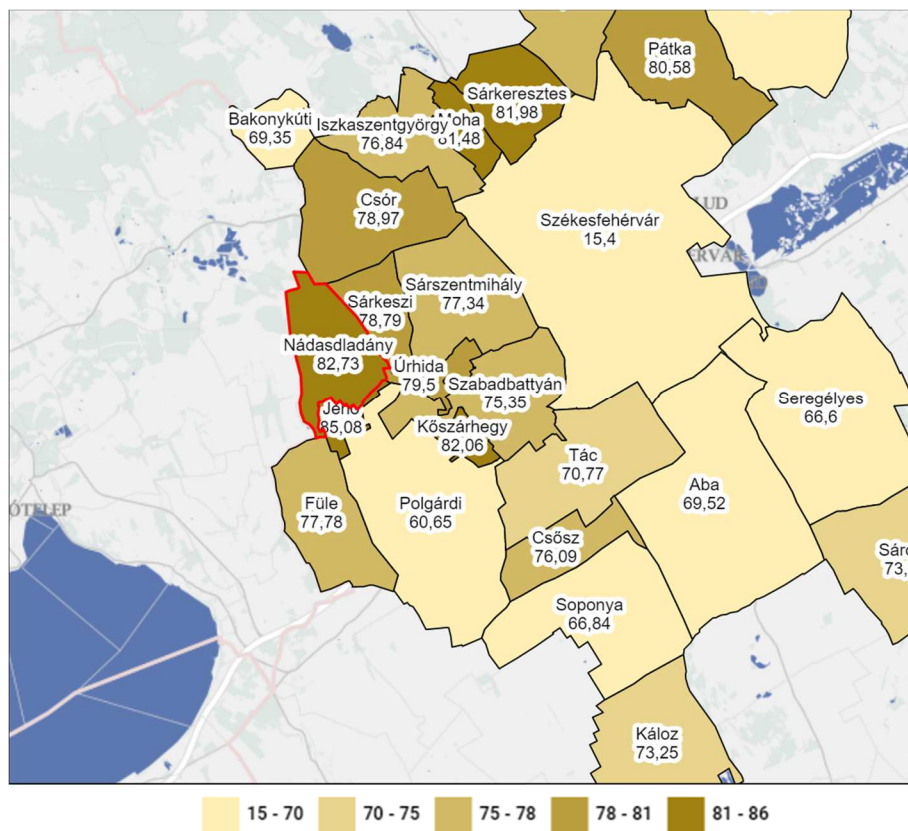
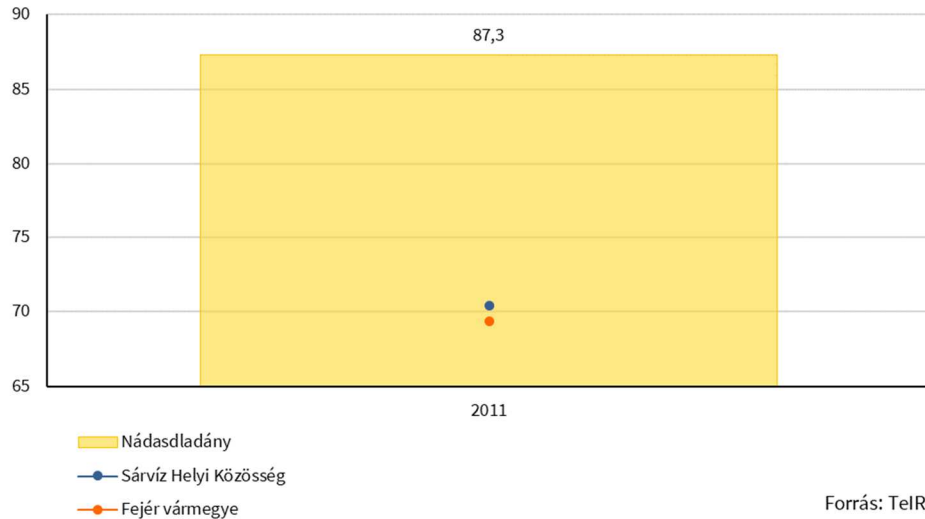
Az előző ábrák mutatják Nádasdladány, illetve a környező települések vándorlási egyenlegét. A vándorlási egyenleg alakulásának definíciója a következő: „Az adott közigazgatási egységbe állandó vagy ideiglenes jelleggel bejelentkezők és az onnan másik közigazgatási egységbe állandó vagy ideiglenes jelleggel bejelentkezők számának különbsége, ezer lakosra vetítve”. A diagrammok mutatják az idő múlásával a vándorlási egyenleg alakulását, a térképes ábra pedig Nádasdladány és a környező települések 2021-es vándorlási egyenleg értékét.

Az idősrora erős fluktuáció jellemző, a térségtől statisztikailag eltérően. A vándorlási egyenleg az elmúlt 20 évben döntően pozitív maradt, viszont a környező településekhez értékeitől elmarad. 2020-ban egy nagyobb számú odavándorlás történt, amely a népességszám kis mértékű növekedését eredményezte. 2021-ben az odavándorlók száma 78, még az elvándorlók száma 72 fő volt.

A kedvező elhelyezkedés következtében a környező településekre is jellemző, hogy a munkavállalók a vármegyeszékhelyen, vagy a környező más településeken (Várpalota) vállalnak munkát. Nádasdladány településen sincs másképp: a 2011-es népszámlálási adatok szerint a településen a foglalkoztatottak 87,3%-a naponta ingázó. Az arányt javítani lehetne helyi foglalkoztatási programokkal, illetve a vállalkozások támogatásával.

Naponta ingázó (eljáró) foglalkoztatottak aránya (%)

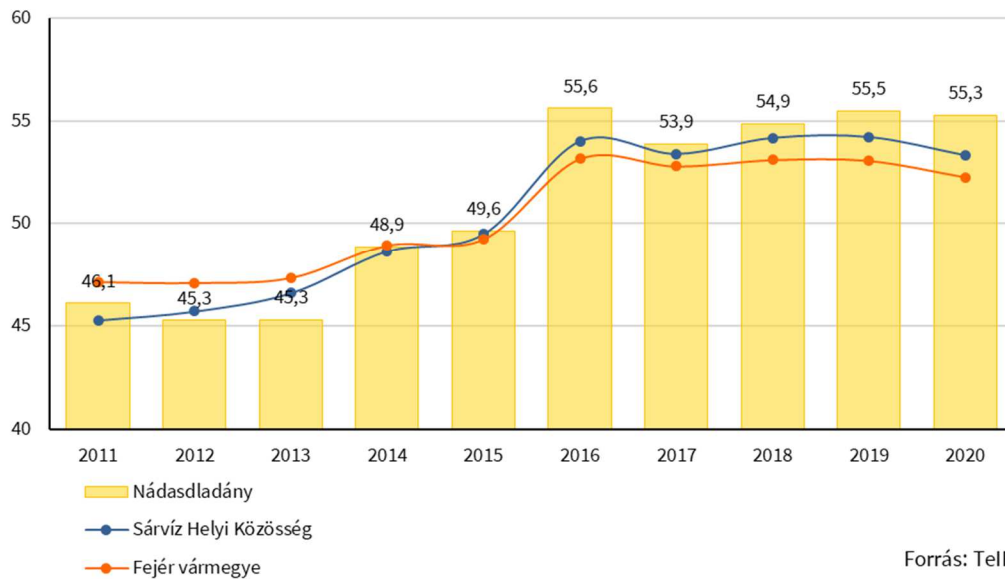
Naponta ingázó (eljáró) foglalkoztatottak aránya (%), 2011

Forrás: TeIR

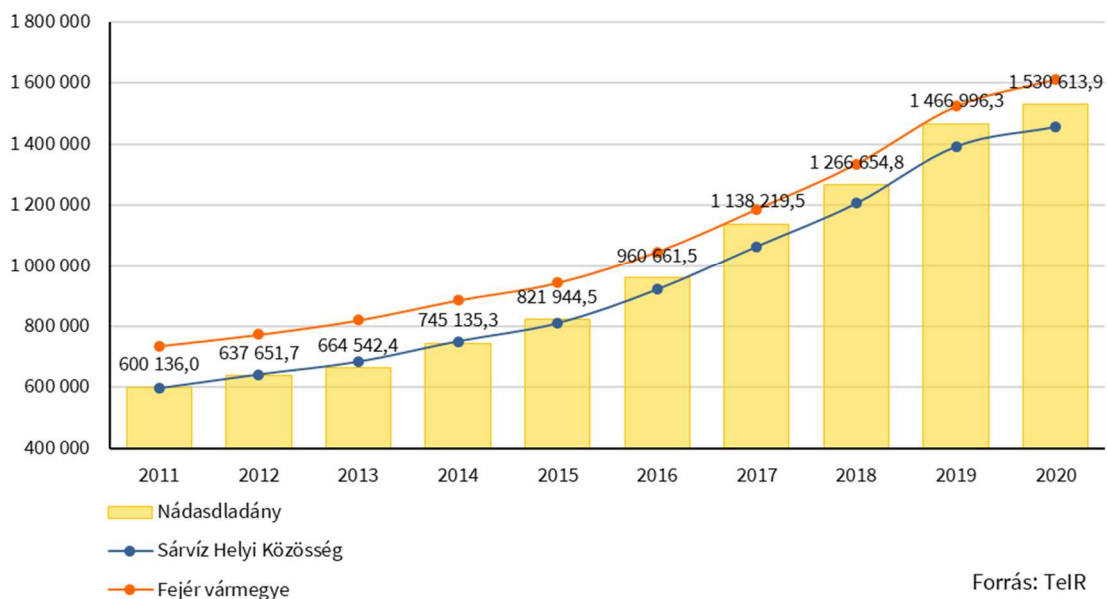
Jövedelmi viszonyok

Száz lakosra jutó adófizetők száma (fő)

Száz lakosra jutó adófizetők száma Nádasdladányban és a térségben
Forrás: TeIR

Egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem (Ft)

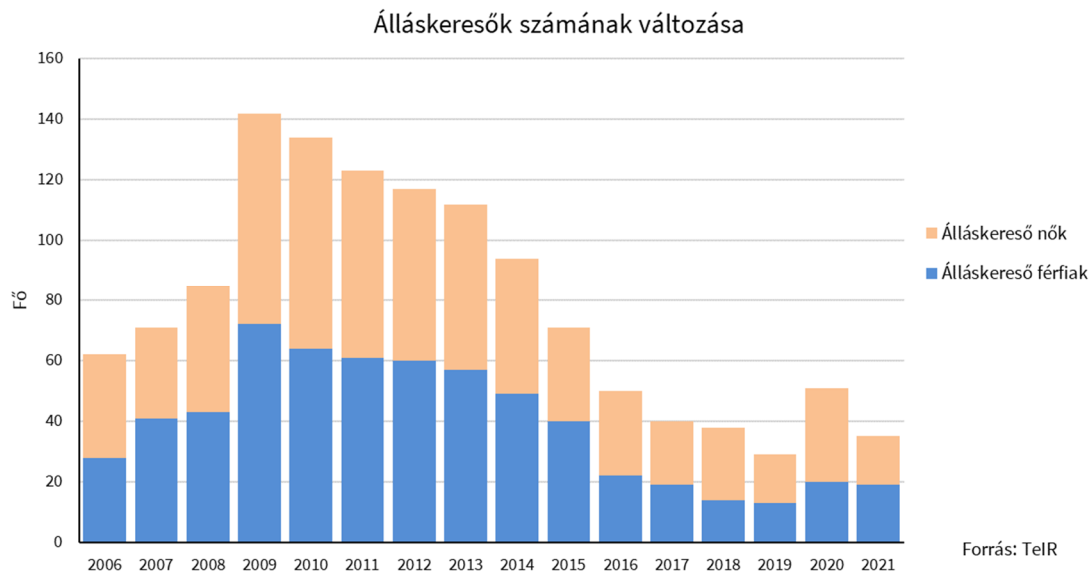
Egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem forintban Nádasdladányban és a környező településeken
Forrás: TeIR

A fenti két ábra mutatja Nádasdladány két makrogazdasági adatát az adófizetők arányáról és az egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelemről. Az adófizetők aránya 2016-ban ugrásszerűen megnőtt, majd minimális ingadozás figyelhető meg, ami valószínűleg a munkanélküliség csökkenésének, illetve a képzett munkaerő bevándorlásának tudható be. Nádasdladány településen 2016 óta meghaladja az adófizetők aránya a Fejér vármegyei átlagot és a környező településektől is pozitív irányban tér el.

Az egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem trendszerűen növekedett 2011 és 2020 között; a válság hatását mutatja a 2011 körüli megfigyelhető alacsony érték, stagnálás. A nettó belföldi jövedelmek 2011-től újra

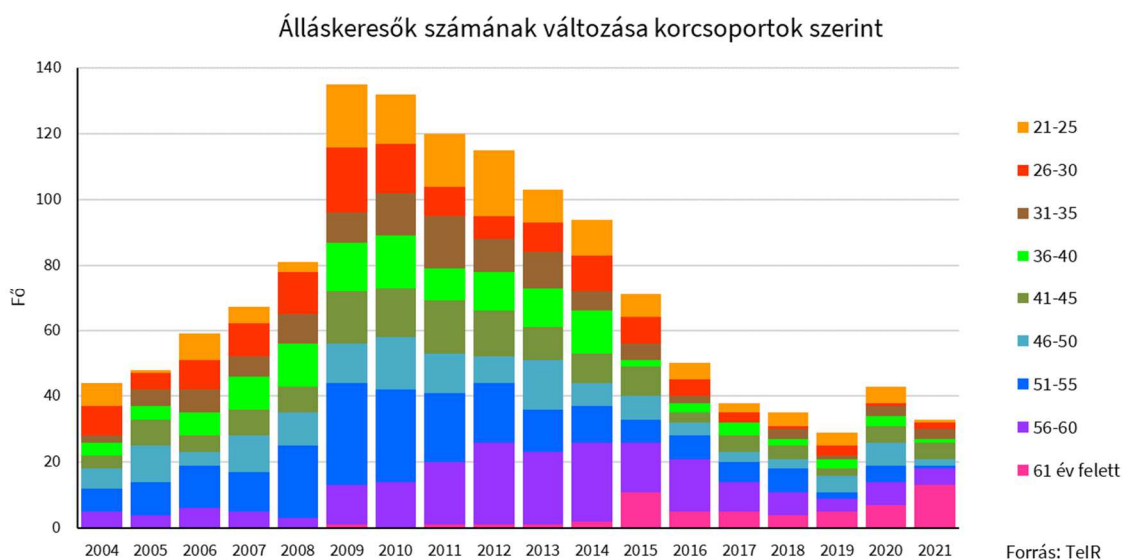
növekedni kezdtek, de a Fejér vármegyei átlagot nem érték el. A jelentős együtt mozgás a bérekben részben az ingázó munkavállalóknak tudható be.

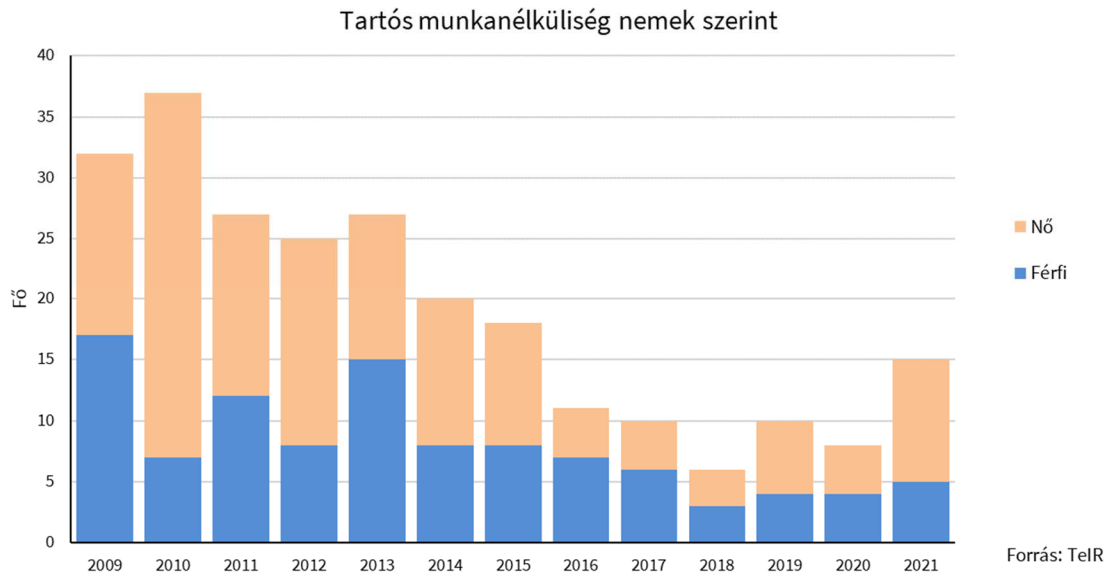
*Nyilvántartott álláskeresők alakulása nemek szerint
forrás: TeIR*

A fenti ábráról leolvasható a 2008-ban kirobbanó válság hatása: a helyzet 2009-ben volt a legsúlyosabb, amikor összesen több, mint 140 fő keresett állást, azonban ezután tartós csökkenő tendencia látható. A válság a nők és a férfiak helyzetét egyaránt befolyásolta, azonban a munkát kereső egyének száma 2019-re a 2009-es adat közel negyedére esett vissza. Ez nagyban köszönhető az újrainduló gazdaságnak. 2020-ban némi emelkedés tapasztalható az álláskeresők számában, amit a COVID19 okozta járványhelyzet idézett elő.

A válság a különböző korosztályokat egyaránt érintette. 2021-ben a 61 év feletti korosztályban volt a legnagyobb az álláskeresők száma.

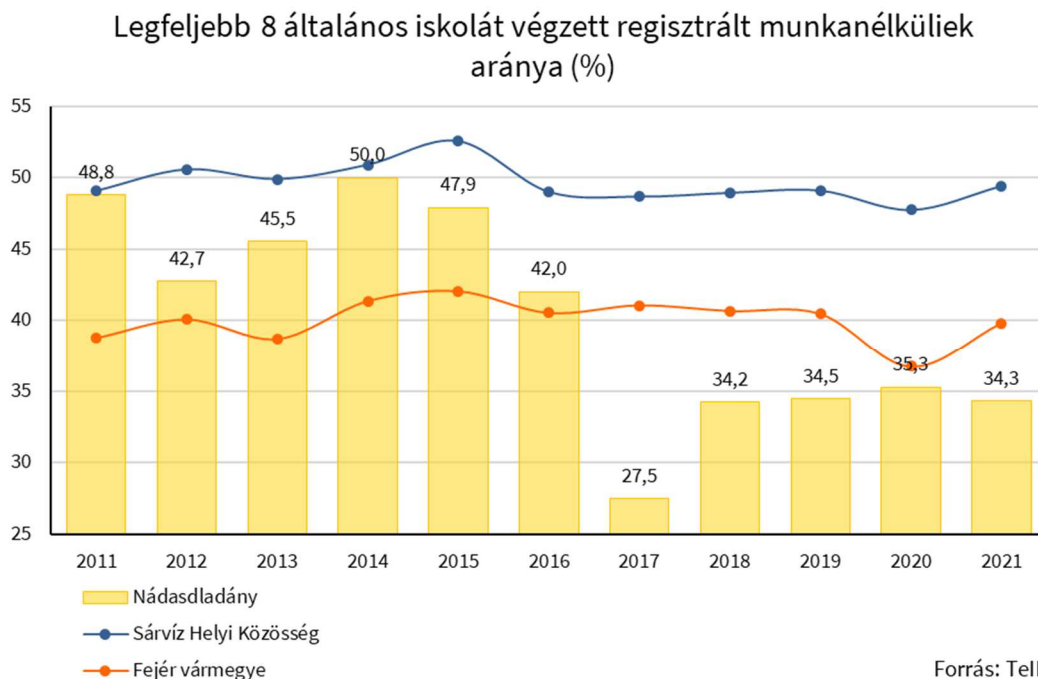
*Álláskeresők számának változása korcsoportok szerint Nádasdladányban, 2004 és 2021 között
Forrás: TeIR*

A nemek megoszlása az egy éven túl nyilvántartott álláskeresők számában Nádasdladány településen 2009 és 2021 között.

Forrás: TeIR

A fenti ábra mutatja az egy éven túl nyilvántartott álláskeresők számát Nádasdladány településen. A 2009-2010-évi magasabb tartós munkanélküliséget ugyancsak a válság magyarázza. Ebben az időszakban a nők voltak nagyobb számban az egy éven túl munkakeresők között. 2017-től a tartósan munkanélküliek száma 10 fő alatt volt egészen 2021-ig, az előbbieken már említett járványhelyzetig.

Legfeljebb 8 általános iskolát végzett regisztrált munkanélküliek aránya (%)

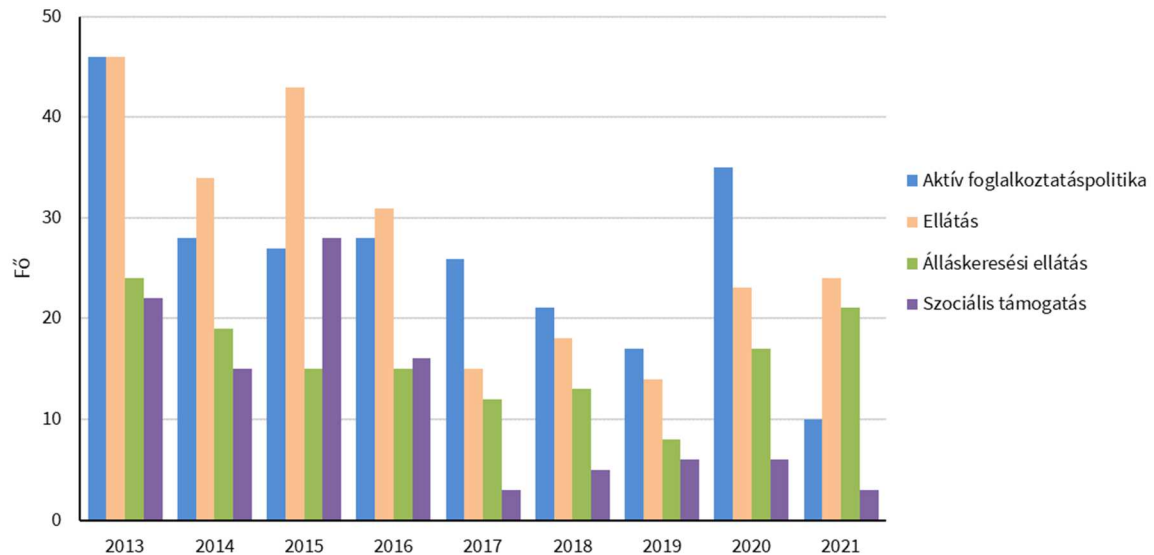
Forrás: TeIR

A fenti ábrából jól látszik, hogy a munkanélküliség egyik fő oka az aluliskolázottság. 2011-től nagyrészt a munkanélküliek legalább 50%-a legfeljebb 8 általános iskolát végzett. 2017-ben viszont ugrásszerűen lecsökkent, majd 2018-tól csupán 34-35%-ra nőtt az aluliskolázott álláskeresők aránya. Ezen értékek a környező települések átlagánál, illetve a vármegyei átlagnál is jobbak

Az alábbi ábra mutatja a különféle támogatásban részesülők számának alakulását Nádasdladány településen. A válság okozta magas álláskeresők száma miatt a munkanélküli támogatásban résztvevő személyek száma is megnőtt. 2018-2019-re viszont a számuk jelentősen lecsökkent, az álláskeresők ellátását fokozatosan visszaszorították, és nagyobb arányban vettek részt az aktív foglalkoztatáspolitikai eszközökkel való támogatásban. 2020-tól újra megnőtt a támogatásban részesülők száma.

Munkanélküliségi támogatások

Forrás: TeIR

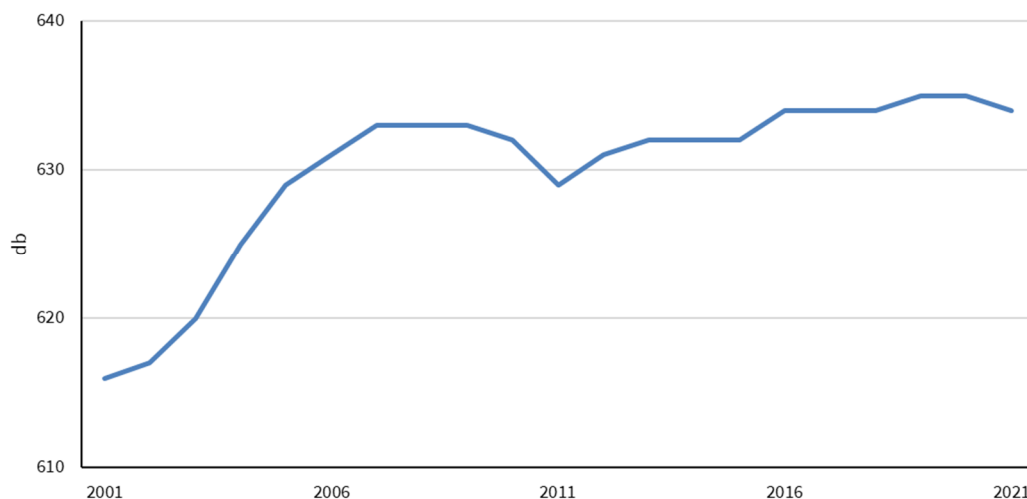
Különféle támogatásban részesülők száma (fő)

Forrás: TeIR

Lakásállomány

2021-ben a lakásállomány 634 darab volt: 2001 óta közel 20 új lakást építettek (forrás: KSH). Nádasdladány településen a lakásállomány az alábbi idősor alapján alakult:

Lakásállomány

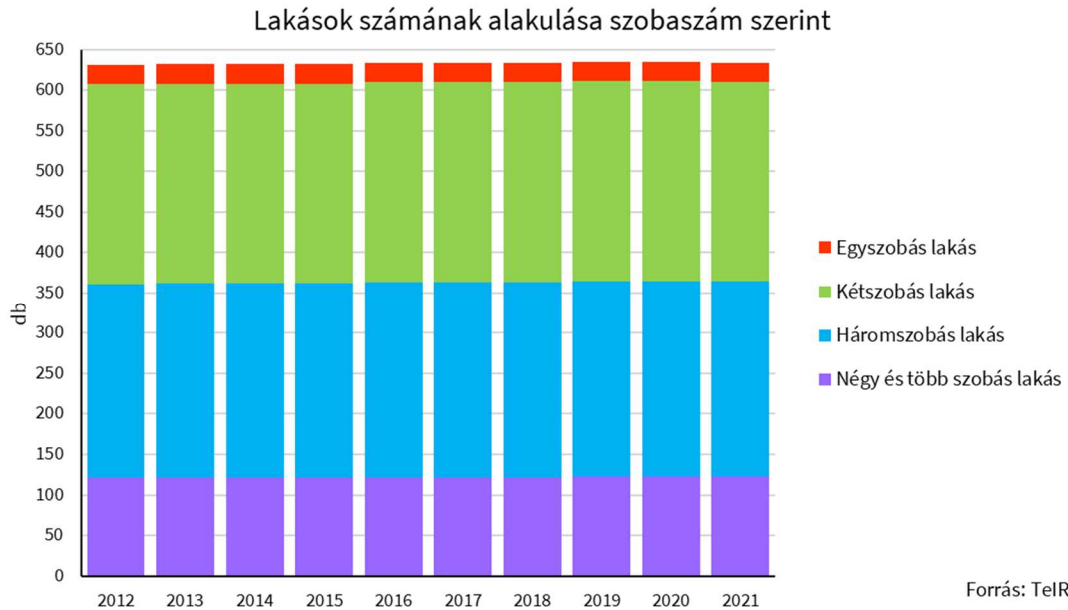

Forrás: TeIR

Nádasdladány lakásállományának alakulása 2001-től 2021-ig

forrás: TeIR

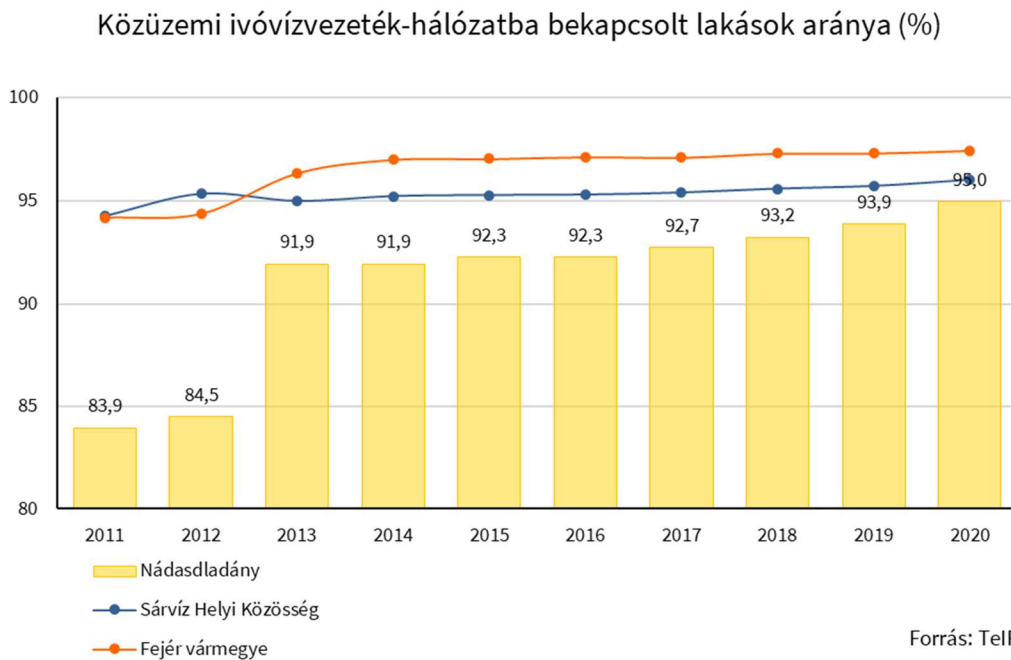
Nádasdladány közigazgatási területén a 2000-es évektől kevés új épületet építettek. A legtöbb ház 2000 és 2010 között épült, de az utóbbi években mindössze 1-2 új lakás épült.

A lakások megoszlása szobák száma szerint

Forrás: TeIR

A fenti ábra mutatja Nádasdladány lakásállományának megoszlását a szobák száma szerint. 2021-es adatok alapján döntően két- és három szobás lakások vannak a településen, a négy vagy több szobás lakások csoportja a lakásállomány kevesebb, mint negyedét alkotja. Az egyszobás lakások száma mindössze pár százalékát teszi ki Nádasdladány lakásainak.

Közüzemi ivóvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya (%) Nádasdladányban és a környező településeken

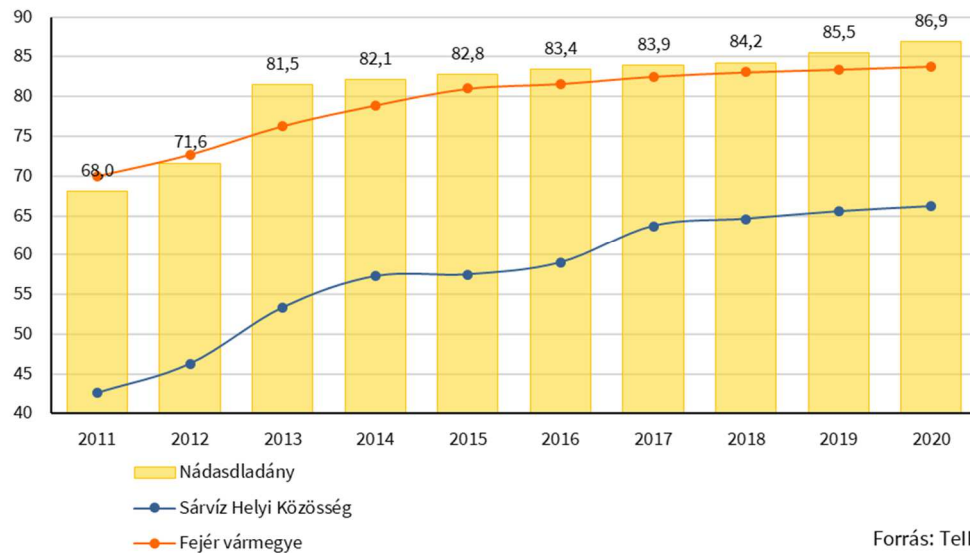
Forrás: TeIR

A fenti diagramm mutatja a közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások arányát százalékban: 2013-tól a teljes lakásállomány több, mint 90%-át bekapcsolták az ivóvezeték-hálózatba. Ennek ellenére

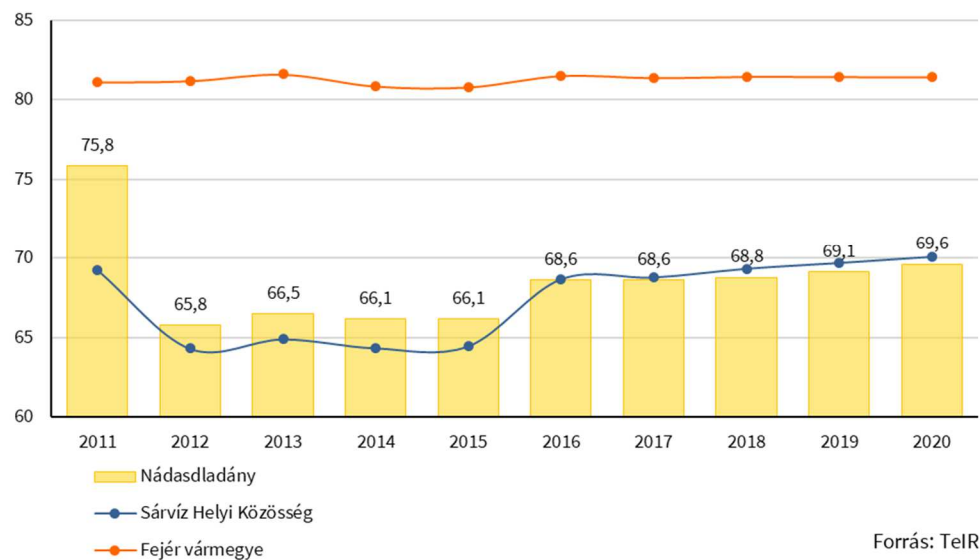
ez az érték alacsonyabb mind a Fejér vármegyei átlagnál, mind a környező települések átlagos hálózati bekötöttségénél.

Közcsatornahálózatba bekapcsolt lakások aránya (%)

Közcsatornahálózatba bekapcsolt lakások aránya (%) Nádasdladányban és a környező településeken
Forrás: TeIR

Háztartási gázfogyasztók száma 100 lakásra (fő)

Háztartási gázfogyasztók száma 100 lakásra (fő) Nádasdladányban és a környező településeken
Forrás: TeIR

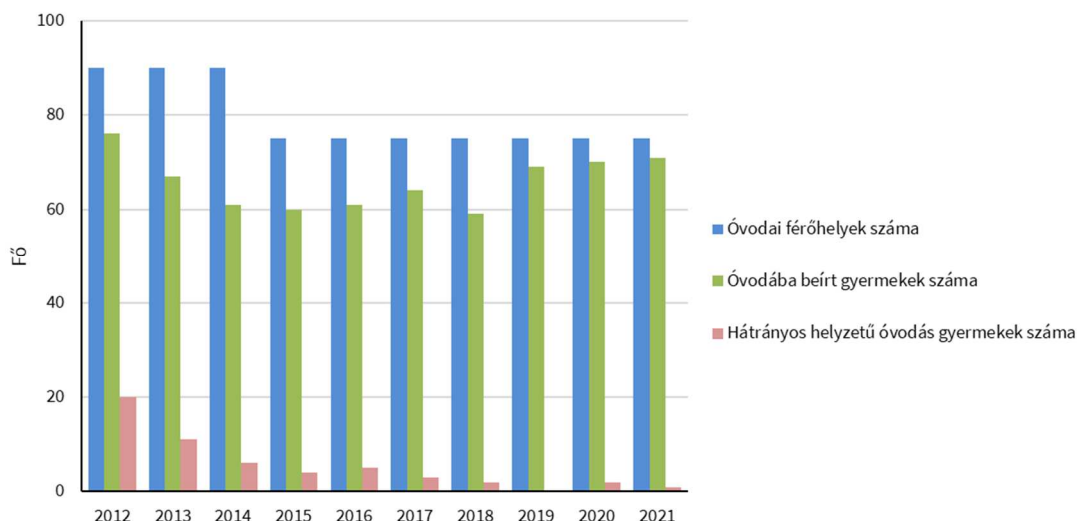
6. A település humán infrastruktúrája, közszolgáltatások

Oktatás- nevelés

A település nyugodt, csendes lakókörnyezetet biztosít az itt élők számára. A bölcsődei és óvodai szolgáltatásokat a Nádasdladányi Sün Balázs Óvoda és Mini Bölcsőde látja el. Az intézményt Nádasdladány és Sárkeszi községek önkormányzatai közösen látják el.

A településen az általános iskolai szolgáltatásokat a Nádasdladányi Nádasy Ferenc Általános Iskola látja el, amely intézmény Sárkeszi kijelölt körzetes iskolája is.

Óvodai férőhelyek és betöltöttségük

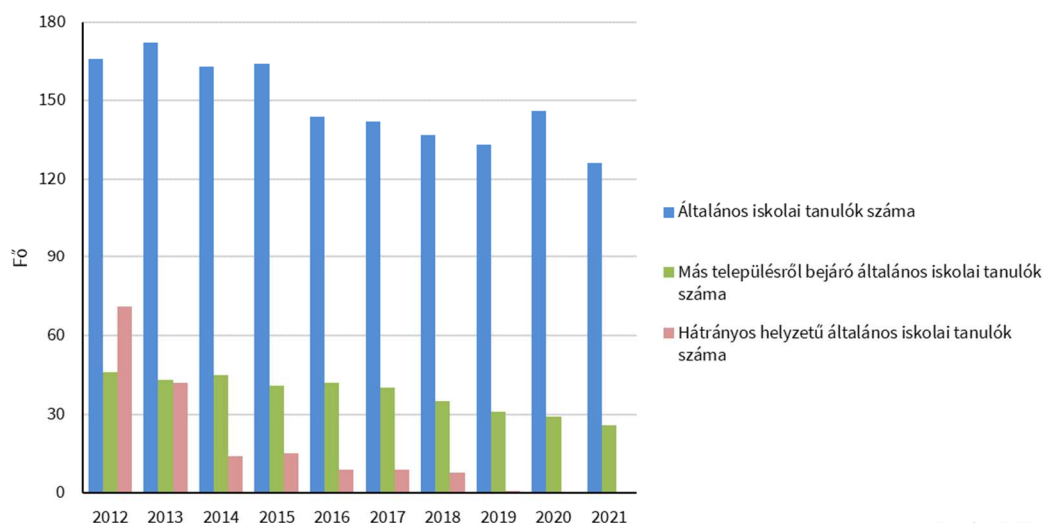

Forrás: TeIR

Óvodai férőhelyek és betöltöttségük száma Nádasdladány településen

Forrás: Teir

Általános iskolai tanulók létszáma

Forrás: TeIR

Általános iskolai tanulók száma Nádasdladány településen

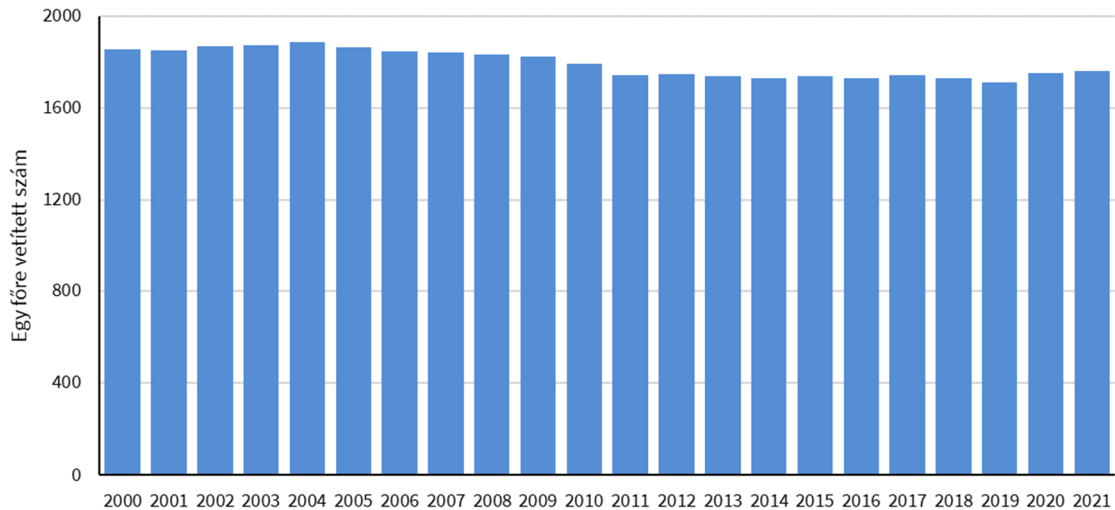
Forrás: Teir

Egészségügy és szociális közszolgáltatások

Nádasdladány településen felnőtt háziorvos és gyermekrendelés egyaránt működik. Ezen kívül fogászati ellátás, védőnői szolgálat és egy gyógyszertár is van a településen. A székesfehérvári megyei kórház gyorsan, körülbelül 25-30 perc alatt megközelíthető autóval.

Egy házi- és házi gyermekorvosra jutó lakosok száma

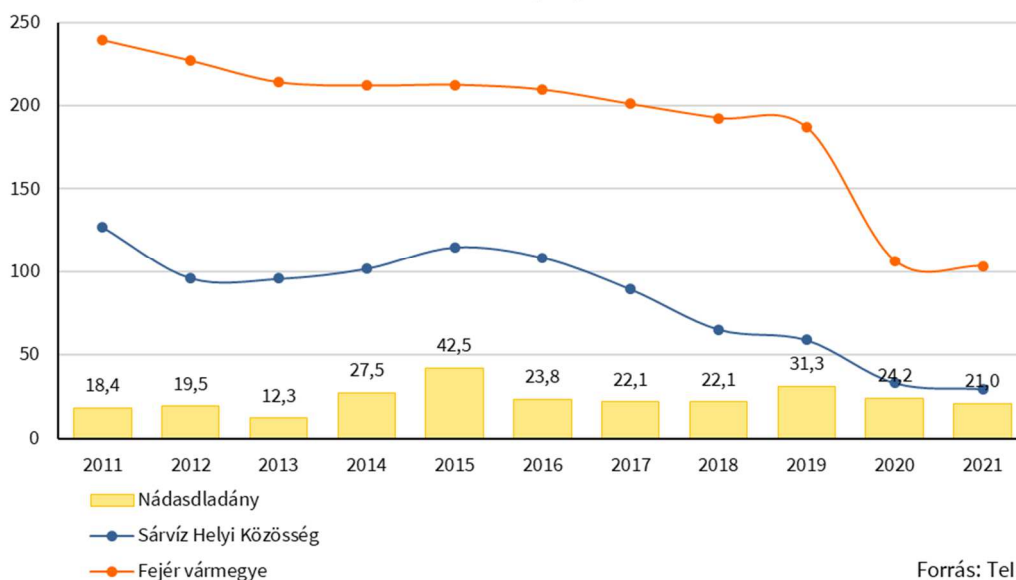
Forrás: TeIR

Egy házi- és házi gyermekorvosra jutó lakosok száma Nádasdladány településen

Forrás: TeIR

Közösség, művelődés, kultúra

Települési könyvtárakból kölcsönzött könyvtári egység száz lakosra (db)

Forrás: TeIR

A települési könyvtárakból kölcsönzött könyvtári egységek száma száz lakosra Nádasdladány településen

Forrás: TeIR

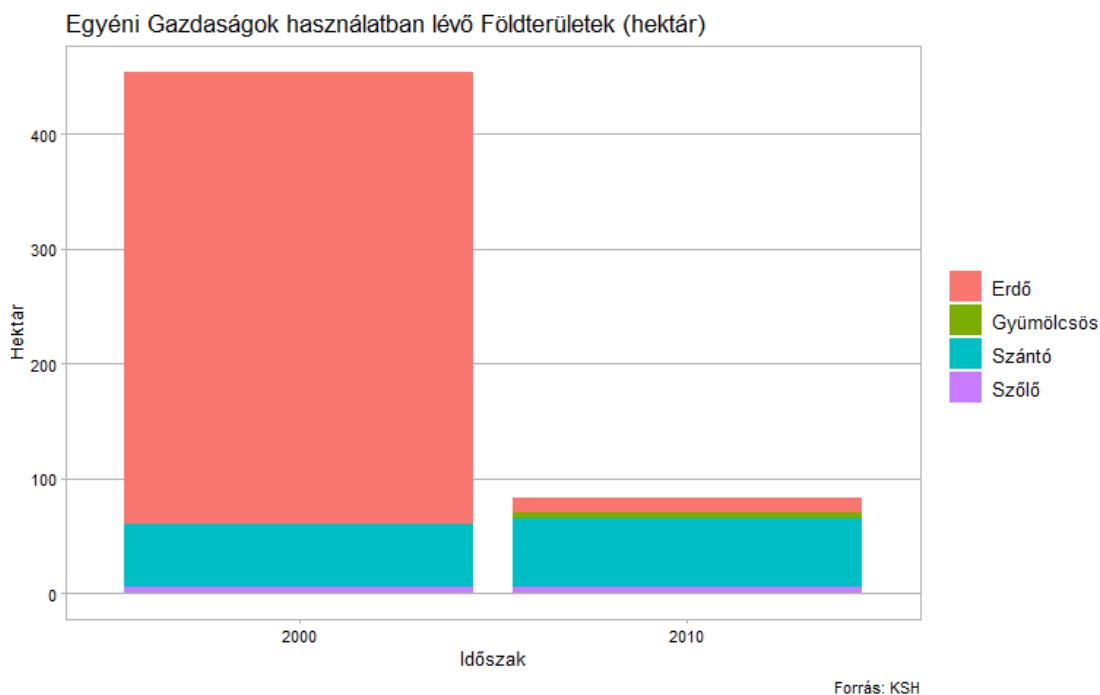
A településen kölcsönzött könyvek száma elmarad a térségi és a vármegyei átlagtól. Ennek egyik oka, hogy a székesfehérvári Megyei Könyvtár könnyen megközelíthető, így bár a statisztikában nem jelenik meg, Nádasdladány lakosainak viszonylag könnyű a könyvkölcsönzés és élnek is ezen lehetőségekkel.

7. A település gazdasága

A település gazdasági súlya, szerepköre

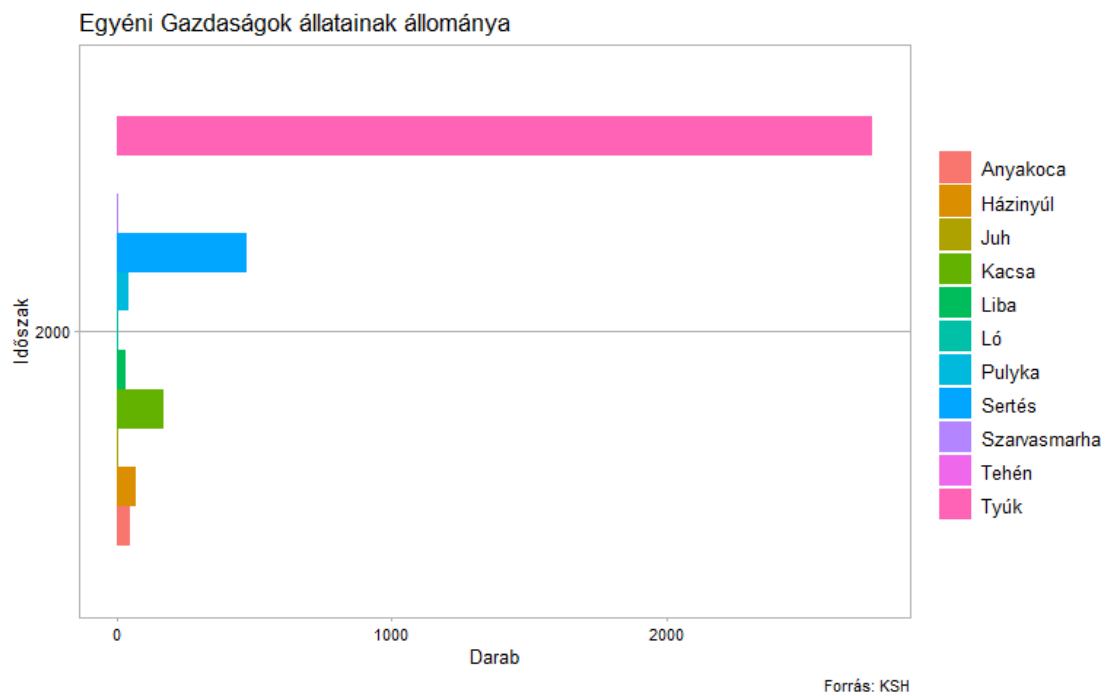
<i>Időszak</i>	<i>Terület típusa</i>	<i>Hektár</i>
2000	Szántó	54.5109
2010	Szántó	59.1643
2000	Gyümölcsös	0.3843
2010	Gyümölcsös	5.1552
2000	Szőlő	5.2874
2010	Szőlő	5.7266
2000	Erdő	394.2000
2010	Erdő	12.3017

Az alábbi diagram szemlélteti az egyéni gazdaságok használatában lévő földterületeket. Jól látszik az előző táblázat alapján is megállapított jelentős csökkenés az erdők területére nézve, 2010-re közel 400 ha-ról 12 ha-ra csökkentek az erdők az egyéni gazdaságok földterületeiről.

*Egyéni gazdaságok használatában lévő földterületek
Forrás: KSH*

Az alábbi diagramm szemlélteti az egyéni gazdaságok által gondozott állat-állomány alakulását 2000-ben Nádasdladány településen a tartott tyúkók és a sertések állománya volt számottevő.

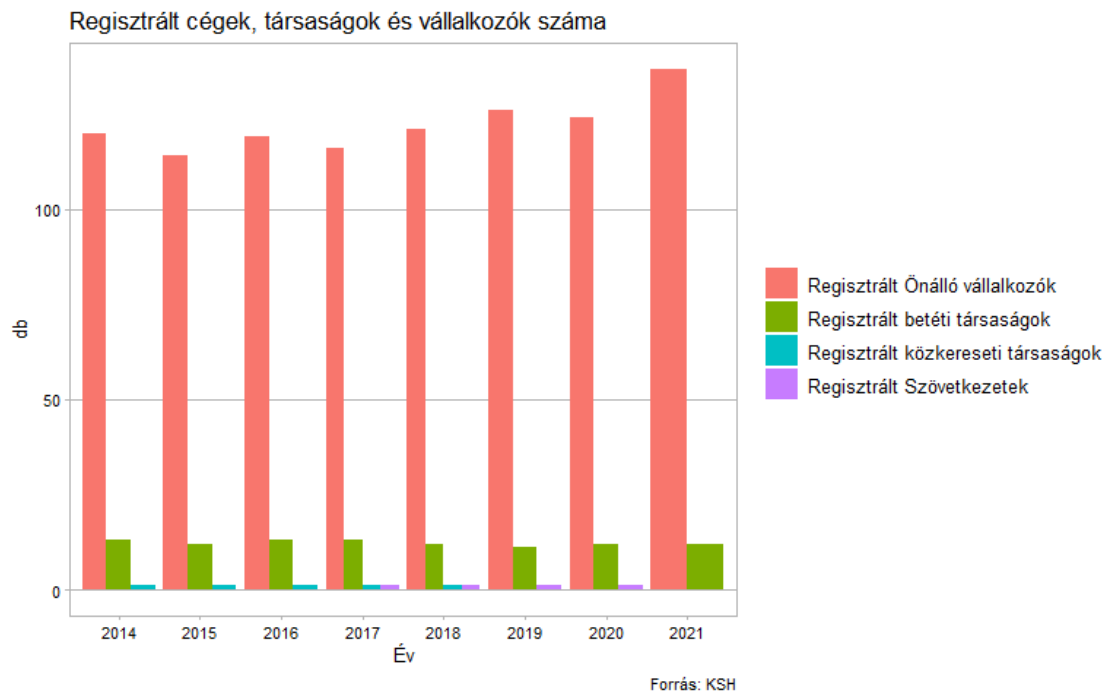
*Egyéni Gazdaságok állatainak állománya
Forrás: KSH*

A regisztrált vállalkozások száma az utóbbi években növekedett. 2021-ben Nádasdladány településen a regisztrált vállalkozások száma 161, a megszűnt vállalkozások száma 14 volt

Időszak	Regisztrált vállalkozások száma	Megszűnt vállalkozások száma
2014	156	11
2015	147	14
2016	148	19
2017	146	13
2018	152	10
2019	157	11
2020	157	12
2021	169	14

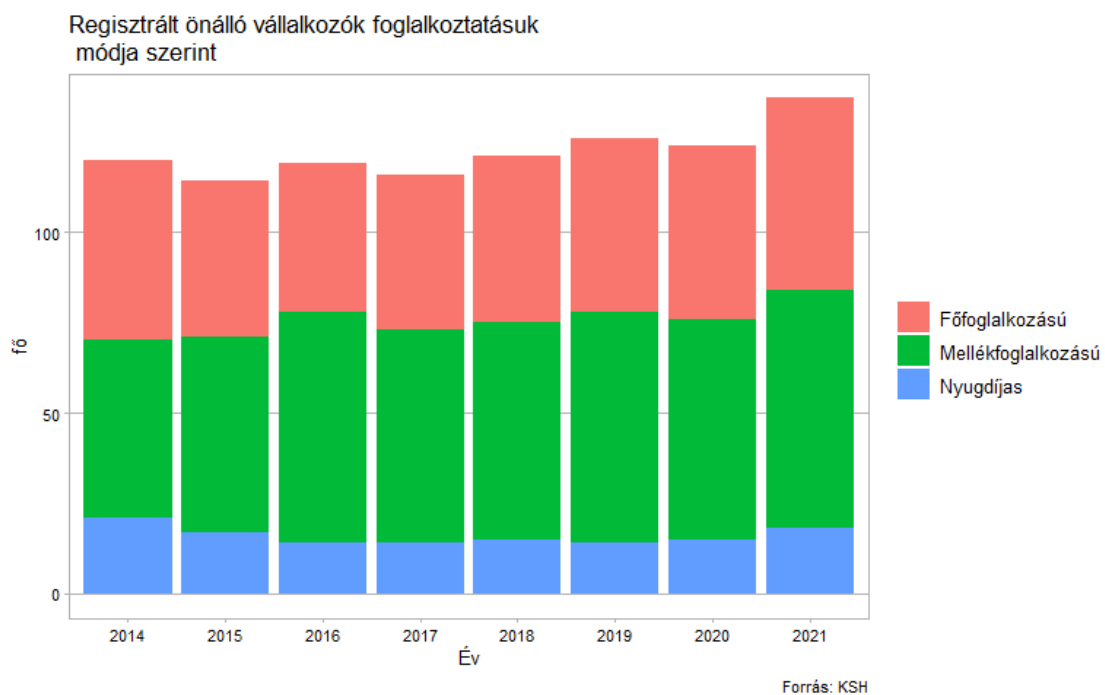
*Regisztrált és megszűnt vállalkozások száma Nádasdladány területén (2014-2021)
Forrás: KSH*

Nádasdladány településen a regisztrált vállalkozások között az önálló vállalkozók vannak túlsúlyban. 2021-ben a 169 regisztrált vállalkozás közül 137 volt önálló vállalkozó.

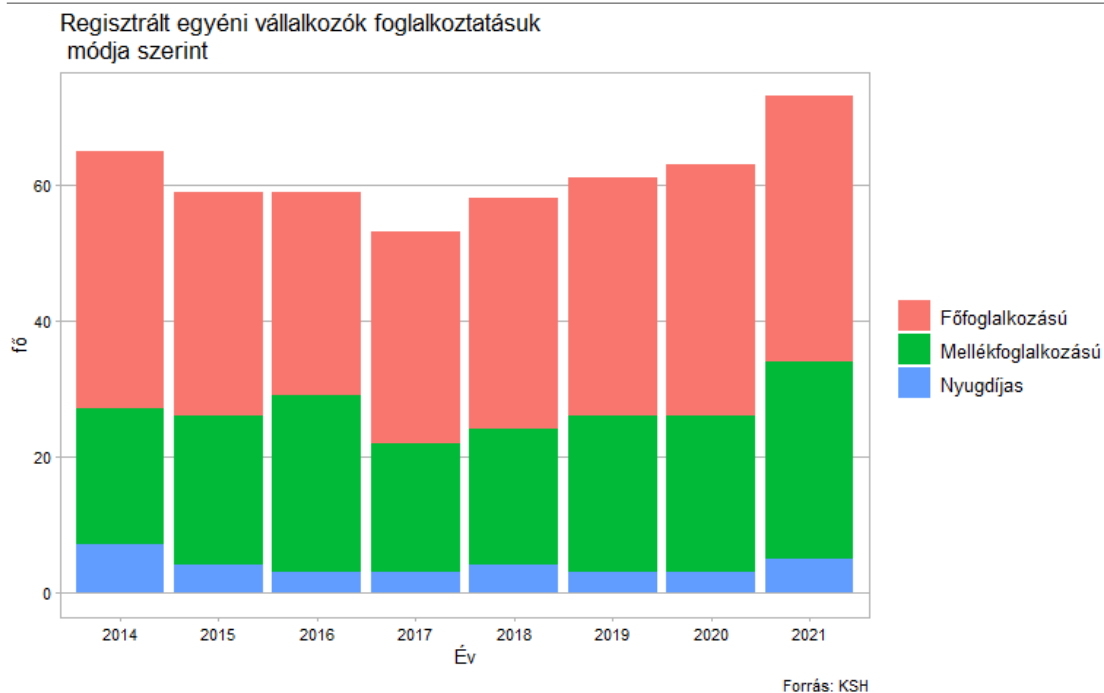

Regisztrált cégek, társaságok és vállalkozók száma Nádasdladány területén (2014-2021)
Forrás: KSH

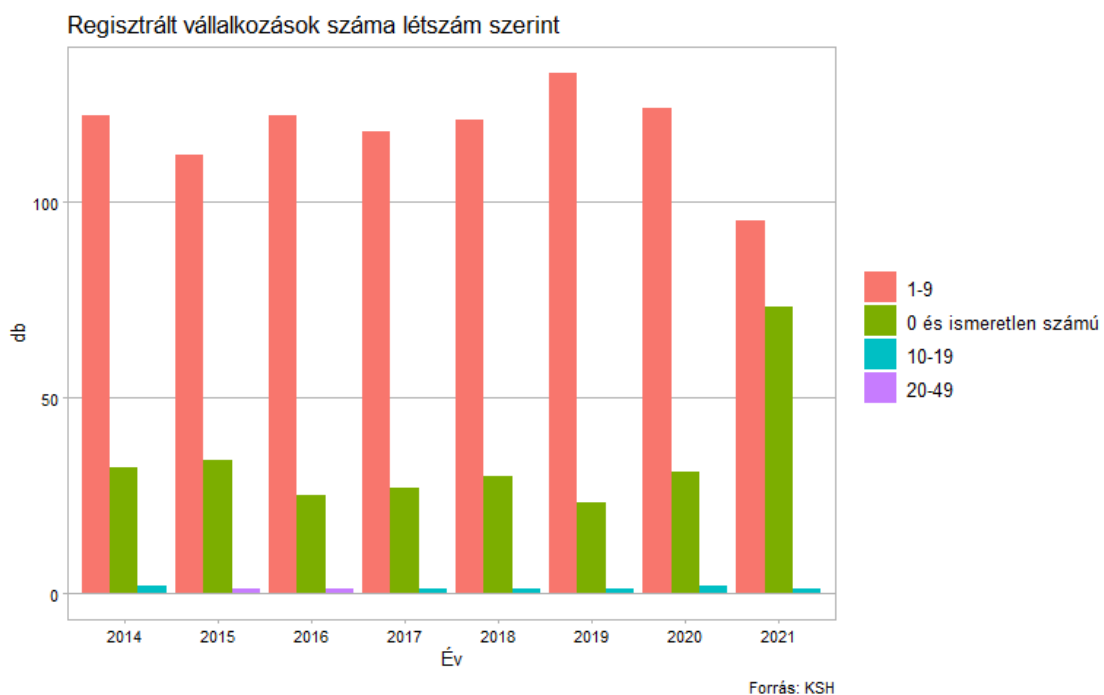
Nádasdladány településen az egyéni vállalkozók döntő többsége mellékfoglalkozású, de a főfoglalkozásúak száma is magas. A nyugdíjas önálló vállalkozók száma az utóbbi években 15-20 között mozgott.

Regisztrált önálló vállalkozók foglalkoztatásuk módja szerint Nádasdladány területén (2014-2021)
Forrás: KSH

Regisztrált egyéni vállalkozók foglalkoztatásuk módja szerint Nádasdladány területén (2014-2021)
Forrás: KSH

Regisztrált vállalkozások száma létszám szerint Nádasdladány területén (2014-2021)
Forrás: KSH

Létszámukat tekintve Nádasdladány településen a vállalkozások döntően mikro- és kisvállalkozások: 2020-ig több, mint 100 olyan vállalkozás volt, melyekben a foglalkoztatottak száma 1 és 9 fő közt volt. Jelentős a 0 és ismeretlen fős vállalkozások száma is (2021-ben közel 75 db): ezek főként az inaktív vállalkozásokból tevődnek ki.

A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői

Nádasdladányban a termelő gazdasági ágazat a mezőgazdasági és az építőipari ágazatban jelenik csak meg, mely az összes vállalkozás 73,5 %-át teszi ki. A szolgáltatások adják a gazdasági többi részét.

A szolgáltatások a megyeszékhely közelsége miatt inkább az alapfokú ellátásra, szállítmányozásra korlátozódnak.

A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai települést érintő fejlesztési elképzelése

A gazdasági szervezetek jellemzően a mezőgazdaság és építőipar területén mutatnak fejlődést, kis mértékben fejlődnek a szolgáltató tevékenységet folytatók.

Az építőiparhoz és szállítmányozáshoz kapcsolódó vállalkozások a település belterületi telephelyeken folytatják tevékenységüket.

A vállalkozások egy kisebb csoportja a település külterületén találhatóak, a szolgáltatások nem korlátozódnak a településközpontokra. Ezek a területeken a fejlesztések építésjogi feltételei a több gazdasági társaság esetében korlátozottak a meglévő területfelhasználás, a teleszerkezet és a meglévő építmények miatt.

A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők (elérhetőség, munkaerő képzettsége, K+F, stb.)

A gazdasági társaságok egy részének tevékenysége helyhez kötött (mezőgazdasági termelő és feldolgozó vállalkozás) ezért a megközelítés csak a termények elszállításával befolyásolják a versenyképességet. A tevékenység nem igényel nagyszámú magasan képzett munkaerőt, ezért a megfelelő munkaerő a térségben rendelkezésre áll. Az építőipari és a szállítmányozó vállalkozások számára is rendelkezésre áll szabad munkaerő. A K+F tevékenységről nincs elég információ, az építőipari vállalkozásokban a tevékenysége nem kötődik kizárólag a településhez.

Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat)

Nádasdladányban az ingatlanpiac az országos átlag alatti, gyenge. A gazdasági társaságok a már meglévő telephelyeiken bővítik a tevékenységüket. Új gazdasági tevékenység iránti ingatlan kereslet jelenleg is van a településen, A hatályos településszerkezeti tervben van fejlesztésre kijelölt gazdasági terület, azonban a közművesítés csak részben történt meg. A gazdasági fellendülés reményében az önkormányzat saját tulajdonú ingatlanokon kíván gazdasági területeket kijelölni.

Az önkormányzatnak erősítenie kell a kistérségben betöltött szerepét. Különösen meghatározó jelentőséggel kell kezelni a területfejlesztéssel kapcsolatos együttműködést a térség többi önkormányzataival.

A partnertelepülési kapcsolat mellett törekedni kell az Nádasdladányhoz közel azonos lélekszámú hazai községekkel való szorosabb együttműködés kialakítására.

8. Az önkormányzat gazdálkodása, településüzemeltetés

Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program

Nádasdladány község vagyongazdálkodásának fő eleme a helyi földtulajdon és annak hasznosítása.

Nem lakáscélú ingatlanok:

A településnek törekednie kell a megfelelő területfelhasználásra, a beépíthető és be nem építhető területek egészséges arányának megtartására. Továbbá kiemelten kell foglalkozni az épített és természetes környezet rehabilitációs folyamataival.

Vagyongazdálkodással kapcsolatos célkitűzések:

- forgalomképes és korlátozottan forgalomképes ingatlanvagyon áttekintése
- ingatlanpiaci változás és az önkormányzat feladatellátásához szükséges ingatlanvagyon összegegyeztetése
- önkormányzat feladatellátását szolgáló középületek felújítása, karbantartása
- szabad önkormányzati területek hasznosítása
- önkormányzati vagyon megóvása a helyi értékek védelmének és az állagmegóvás fontosságának tudatosításával

Lakásgazdálkodás:

Stratégiai cél a lakóingatlan kínálat keresletnek megfelelő befolyásolása, figyelembe véve a település adottságait. A településnek a lakóingatlanok vonatkozásában is a minőségi igények kielégítésére, a településen keletkező jövedelmek megtartására és vonzására kell törekedni.

Lakásstruktúra javítása, kiemelten foglalkozva a területelőkészítéssel: lakásépítési telkek kialakítása és értékesítése, továbbá lehetőség szerint vállalkozók bevonásával is törekedni kell a lakások számának növelésére.

Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere

Az önkormányzat kötelező feladatait az Ötv. és a kapcsolódó ágazati törvények alapján végzi. A társulás keretében ellátott feladatok az orvosi ügyelet, fogorvosi – és gyermekorvosi ellátás, családsegítő- és gyermekjóléti szolgálat, házi segítségnyújtás

Az önkormányzat gondoskodik kötelező feladatainak ellátásáról, döntéshozatalánál figyelembe veszi, hogy annak következményei nem veszélyeztethetik a kötelező feladatok ellátásának biztonságát.

Az önkormányzati feladatok ellátásánál nagy figyelmet fordít a lakosság szükségleteinek lehető legcélszerűbb és legmagasabb színvonalon történő kielégítésére. Kívánatos, hogy a Képviselő-testület jól működővé és rendszeressé tegye kapcsolatát a községben tevékenykedő gazdasági egységekkel, illetve a község közéletét meghatározó civil szervezetekkel.

INTÉZMÉNYEK

Iskolák-óvodák, kulturális intézmények:

- Gróf Nádasdy Ferenc Általános Iskola (a KLIK fenntartásában működik)
- Nádasdladányi Sün Balázs Óvoda és Mini Bölcsőde
- Községi könyvtár
- Községi ház

Egészségügyi intézmények:

A községben két körzetes vegyes háziorvosi szolgálat biztosítja az egészségügyi alapellátást. A védőnői szolgálat a csecsemő és várandós gondozás mellett ellátja az iskolaegészségügyi feladatokat is. A településen gyermekorvosi és fogorvosi ellátás is van, gyógyszertár is működik a községben.

Egyházi intézmények:

A református egyházközség temploma a Kossuth utcában található. Az első templom 1815-ben épült, majd az 1874-es tűzvészben megrongálódott a kereszthajó, melyet később kijavítottak. A II. világháborúban a torony belövést kapott, melyet 1948-ban állítottak helyre.

A római katolikus templom műemléki védelem alatt áll. A két főút találkozásánál, a kastélypark északi részén áll, vas kerítéssel körülkerítve. észak - déli tengelyű. Neogót téglapítmény, a stílusirányzat ismert jegyeivel.

Igazgatási intézmények:

Polgármesteri hivatal és posta is működik a településen.

Egyéb:

A községben egy temető működik, a Kastély utcában. A ravatalozót az önkormányzat 2015-ben felújította, bővítette.

Gazdaságfejlesztési tevékenység

Mezőgazdaság:

Nádasdladány külterületének jelentős része mezőgazdasági művelés alatt álló szántó és legelő terület. Az elmúlt tíz évben a mezőgazdasági területeken új birtokközpontok nem alakultak ki. A településen jellemző a nagyüzemi növénytermesztés.

A község közigazgatási területén belül jelen vannak kistermelők és őstermelők, a háztáji gazdálkodás a családi házas területen kisebb-nagyobb mértékben szinte minden család kiegészítő jövedelemforrása.

Ipar:

A községben működő gazdasági tevékenységek közül a legmeghatározóbb a mezőgazdasághoz tartozó feldolgozó és az építőiparhoz kapcsolódó kereskedelmi, szolgáltató tevékenység. A vállalkozások nagyrészt a település belterületén működnek. A termelés további folytatása és fejlesztése folyamatos, a tulajdonosok fejlesztési elképzeléseit a tervezés során figyelembe kell venni.

Idegenforgalom:

A település idegenforgalmi potenciálját a Nádasdy kastély jelenti. A település belterületén levő műemléki védelem alatt álló kastély a minőségi idegenforgalom lehetőségét rejti.

A kastély felújítása lezárult, 2021. augusztusától újra látogatható. A felújítás során helyreállították a reprezentatív tereket, a kiállítási területet megnövelték és interaktív elemekkel egészítették ki, valamint az emeleten gyermekfoglalkoztatókat és múzeumpedagógiai tereket alakítottak ki.

A felújítást követően a kastély a település idegenforgalma szempontjából nagy vonzerőt jelent.

Idegenforgalmi vonzerő lehet még a nyugodt falusi környezet, valamint az országos ökológiai hálózathoz tartozó terület, a Sárvíz-malomcsatorna békés természeti környezete.

Jelenleg a község természeti adottságai turisztikai szempontból kihasználatlanok. A műemléki védelem alatt álló kastély bevonása a kulturális és családi turizmusba, a település fejlődése szempontjából nagy potenciállal bír. A településen jelenlevő kiskereskedelmi egységek és szolgáltatások jelenleg nem alkalmasak arra, hogy a turizmus ráépüljön, ezért településrendezési eszközökkel is ösztönözni kell az idegenforgalom fellendülését.

Településüzemeltetés

Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13. § (1) bekezdése, 20 kiemelt helyi közügy, valamint helyben biztosítható közfeladat között másodikként említi a településüzemeltetési feladatokat, melyek a következők:

- köztemető kialakítása és fenntartása,
- a közvilágításról való gondoskodás,
- kéményseprő-ipari szolgáltatás biztosítása,
- a helyi közutak és tartozékainak kialakítása és fenntartása,
- közparkok és egyéb közterületek kialakítása és fenntartása,
- gépjárművek parkolásának biztosítása

9. Településrendezési, településszerkezeti vizsgálat

A település központja a Fő út és a Kossuth utca - Kastély utca tengelyek mentén alakult ki. A belterület fontos szerkezetet meghatározó eleme a Nádasdy-kastély és parkja.

Nádasdladány településszerkezete szabálytalan halmaztelepülés. A településközpont körüli utcák népesültek be legkorábban, sokáig ezek alkották a település lakott részét.

A lakóterület telekszerkezete eltérő, az újonnan kialakított lakótelkek mélysége kisebb a hagyományosan falusias lakótelkek telekmélységénél, szélességük viszont nagyobb. Az oldalhatáron álló beépítési mód és a 3-5 m körüli épületmagasság általánosnak mondható.

A település életében fontos, hogy a népesség növelése miatt új lakóterületek legyenek kijelölve. Fontos továbbá az alulhasznosított major és téglagyári terület hasznosítása a munkahelyek teremtése miatt is.

A településen a környezeti ártalmak csekélyek ezeken a területeken, az esetlegesen jelentkező környezeti ártalmakat (bűz, zaj, levegőszennyezés) az előírt mértékben a területen belüli védőövezet kialakítással kell mérsékelni.

A beépített és beépíthető településrészeket a külterület veszi körül, ahol elsősorban a mezőgazdasági művelés, az erdők és a természetvédelmi tényezők játszanak meghatározó szerepet. A mezőgazdasági területeken jellemzően az adott terület művelési ágához kötődő növénytermesztés és állattartás, illetve az ezekkel kapcsolatos termékek feldolgozását, tárolását szolgáló építmények jelennek meg. A településen a Sörhegyen folyik kert(szőlő) művelés.

Az ingatlan-nyilvántartási adatok alapján, termőföld esetén a művelési ágak és a minőségi osztályok

Nádasdladány összes települési területe 2635,00 ha. Ebből a külterületi ingatlanok 2390,19 ha területet foglalnak el.

Földrészlet statisztika fekvésenként							
fekvés	földrészlet száma	egyéb önálló épületek száma	egyéb önálló lakások száma	összes terület (m2)	legkisebb földrészlet terület (m2)	legnagyobb földrészlet terület (m2)	átlagos földrészlet terület (m2)
belterület	794	5	23	1985170	73	225928	2500
külterület	334	2	0	23901883	8	1998331	71564
zártkert	169	1	0	462906	807	9301	2739
ÖSSZESEN	1297	8	23	26349959			

A Fejér Vármegyei Kormányhivatal előzetes véleményében tájékoztatott Nádasdladány vonatkozásában az átlagosnál jobb minőségű termőföldekről. E szerint átlagosnál jobb minőségű a 2-4. minőségi osztályú szántó, az 1. minőségi osztályú legelő és a 3-4. minőségi osztályú rét.

Földrészlet statisztika művelési áganként							
művelési ág	földrészlet száma	alrészlet száma	összes alrészlet terület (m2)	legkisebb alrészlet terület (m2)	legnagyobb alrészlet terület (m2)	átlagos alrészlet terület (m2)	
erdő	42	54	5323339	964	1018331	98580	
fásított terület	30	35	215749	330	62253	6164	
gyümölcsös	6	6	18129	1467	4690	3022	
kert	18	18	24113	444	3804	1340	
kivett	921	927	5719479	8	833607	6170	
legelő	26	30	747873	526	220313	24929	
nádas	5	14	2342691	8592	445551	167335	
rét	17	22	953321	1586	458040	43333	
szántó	298	386	10905942	143	861693	28254	
szőlő	65	65	99323	455	3796	1528	

A településen az ingatlan-nyilvántartás szerint a külterületen nagyrészt szántó (összesen 1090,59 ha), rét, legelő (170,12 ha) és erdő (532,33 ha) található. A kivett területek a lakóterületek és az utak területei.

Beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek

Beépítésre szánt területek:

Lakóterület:

- falusias lakóterület

Vegyes terület:

- településközponti vegyes terület

Gazdasági terület:

- ipari gazdasági terület

Különleges terület:

- kastély és parkja
- sportpálya területe
- temető területe

Beépítésre nem szánt területek:

Közlekedési terület:

- közúti közlekedési terület

Zöldterületek:

- közpark

Erdőterület:

- védelmi célú erdőterület
- gazdasági erdőterület

Mezőgazdasági terület:

- általános mezőgazdasági terület
- tanyás gazdálkodást lehetővé tevő területek
- kertgazdálkodási terület

Vízgazdálkodási terület

vízgazdálkodási terület

10. Az épített környezet és építészeti örökség vizsgálata

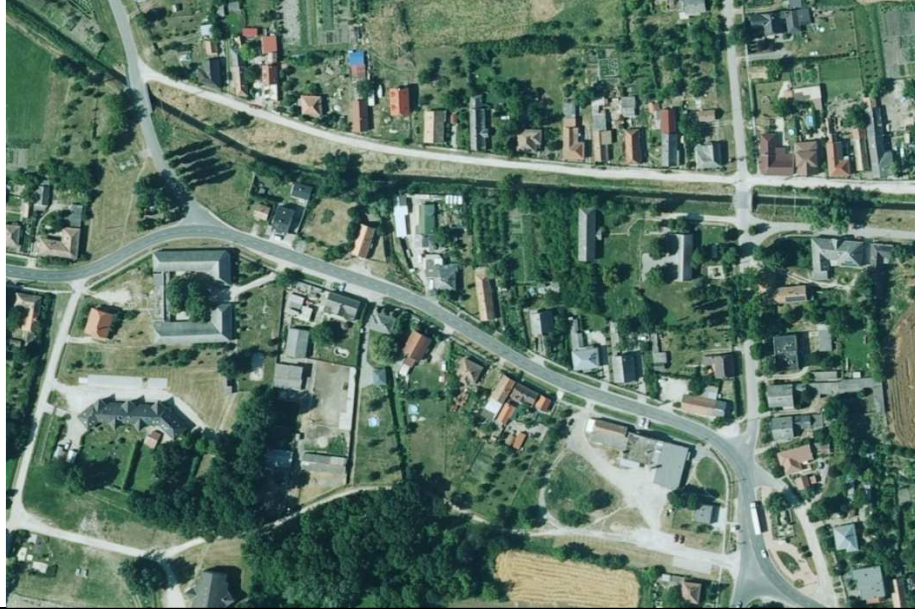

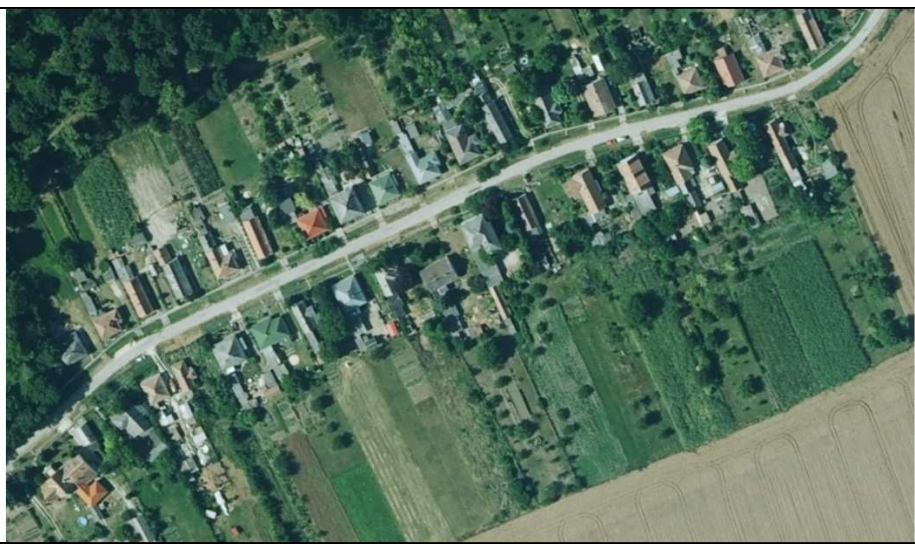
Településkarakter, helyi sajátosságok: utcakép, térarány, jellegzetes épülettípusok

Nádasdladány jellemzően a geomorfológiai adottságokat figyelembe vevő szabálytalan, halmaztelepülés. A településen Fő út a falun áthaladó 7202. jelű főút mellett alakult ki.

Épített környezet és településképi szempontból a legjellemzőbb helyi sajátosság a településen halmaz jellegű kialakítása a település magja. Nádasdladány jellegzetes településképe a településközpont tekintetében sem tér el a hagyományosan mezőgazdálkodással foglalkozó vidéki településektől, mert a településközpontban is többnyire lakóépületek vannak. A település többi része a földrajzi viszonyoknak megfelelően a mezőgazdasági település képét mutatja.

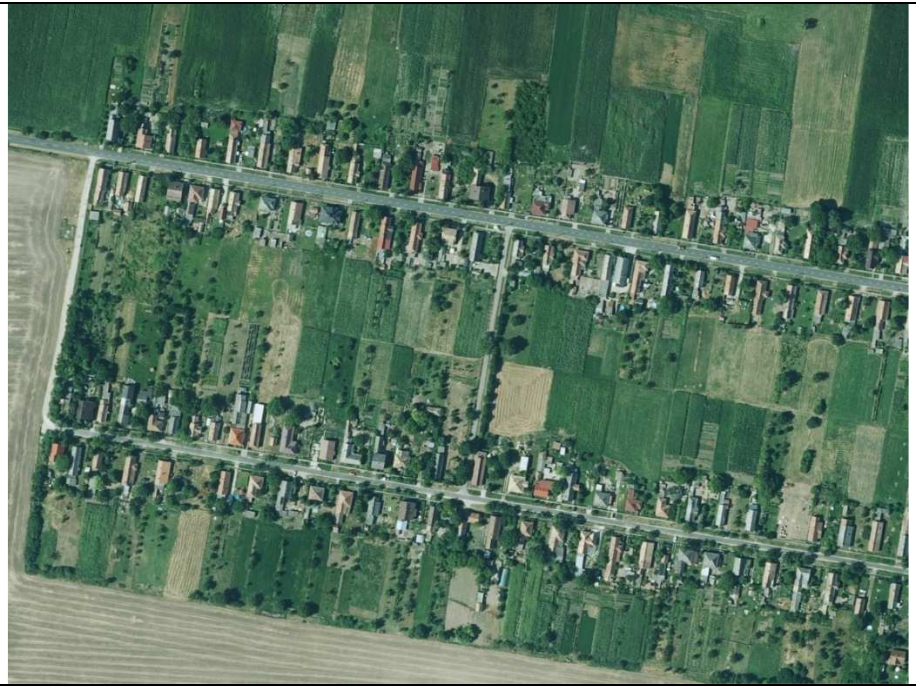
A jellemző telekstruktúrákat az alábbi táblázatban mutatjuk be.

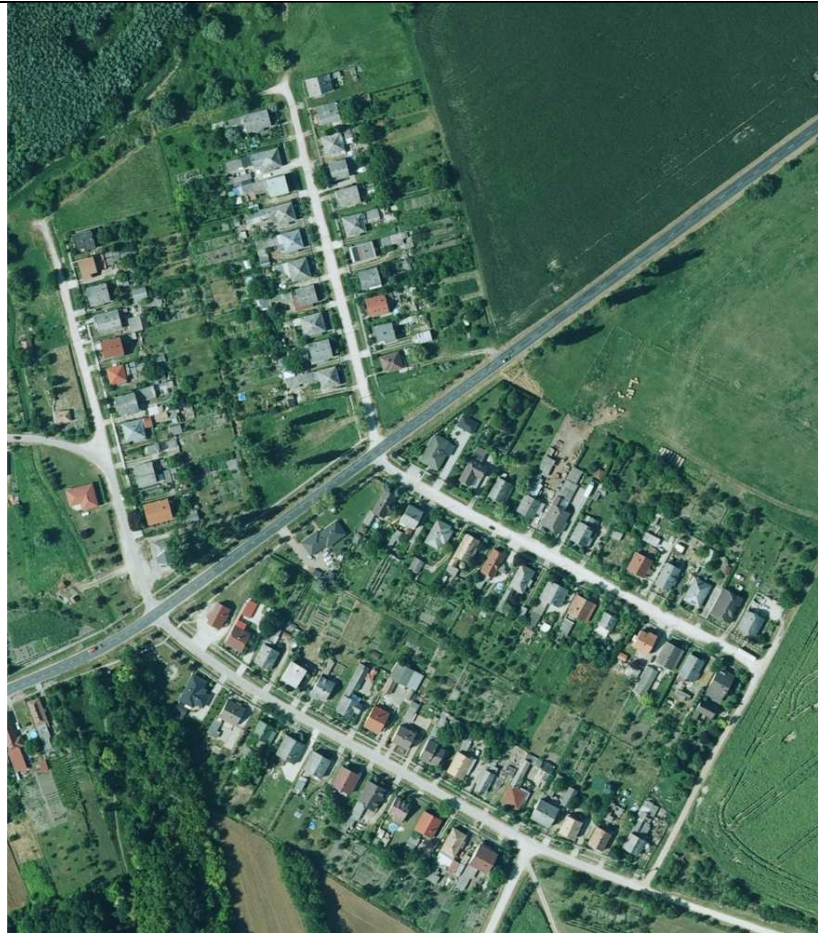
<p>1. Településközponti vegyes terület A Fő út és Kossuth utca környéke a meglévő hagyományos településközpont. Az itt található intézmények telek struktúrája a falusias lakótelkektől eltérő.</p>	
<p>2. Falusias lakóterület Az Ady E. utca, Petőfi utca mentén kialakult hagyományos falusias telekstruktúra. Több helyen megfigyelhető, hogy a hátsó kereket együtt művelik.</p>	
<p>3. Falusias lakóterület Az Arany János utca mindkét oldalán hagyományos fésűs beépítésű keskeny hosszú telkek találhatóak.</p>	

4.Falusias lakóterület

A Fő úton és Sallai utcában is hagyományos fésűs beépítésű keskeny hosszú telkek találhatóak. A hátsókat több helyen itt is együtt művelik.

5.Falusias lakóterület

A falu keleti részén kialakított új lakóterületeken jellemzően oldalhatáron álló beépítésű házak találhatóak. A telkek jellemzően 16-20 m szélesek 1000 és 1500 m² közöttiek.

6. Gazdasági területek

A település belterületén a Kastély út mellett található mezőgazdasági major korábban a kastélyhoz tartozott.

7. Gazdasági területek

A volt Téglagyár területe ipari területként hasznosításra vár.

A legnagyobb szinterület-sűrűség a belterület településközponti vegyes területét jellemzi, nem jelentősen, de meghaladva a települési átlagot. A település egyéb beépítésre szánt területein többnyire falusias, családi házas beépítettség jellemző, a szinterület sűrűség alacsony.

A gazdasági területek több önálló rendeltetési egységet magába foglaló, 6 m-es épületmagasságot meghaladó területek, a község vállalkozásai. Ezen területekre azonban nem jellemző a sűrűbb beépítés. A község alacsony laksűrűségű részei a falusias lakóterületek, melyek magassága nem haladja meg a 3,5-6,0 m-t. A beépítési mód lakóterületen oldalhatáron álló, ettől eltérő beépítést az építési kor, valamint a településrészek sajátos földrajzi adottságai indokoltak.

A lakóterületek jellemző épülettípusai:

	<p>Hagyományos falusi porta a lakóépület mellett utcafronton gazdasági épület (magtár) vagy nyárikonyha épült Tömegformálása a falusias lakókörnyezethez illeszkedő.</p>
	<p>A falusias beépítésre jellemző, hogy az oldalkertben melléképület (nyárikonyha, pince) épült.</p>
	<p>Jellegzetes utcakép, az ún. sátoztetős, vagy kontyolt nyeregtetős, földszintes családiházakkal.</p>

	<p>Hagyományosan falusias lakóépületek.</p>
	<p>Több helyen megfigyelhető a falusias lakóépületek utcafronti részén az oldalhatár felé történő bővítés, esetleg az utcafronti épületrész elbontását követően új, kontyolt ún. sátozott épület építése</p>
	<p>Földszint + emelet beépítésű családi ház, a '80-as évek jellegzetes épülettípusa</p>

	Új családi ház típus
--	----------------------

Intézmények

	Polgármesteri Hivatal
	Nádasdladányi Nádasy Ferenc Általános Iskola

	Óvoda épülete
	Orvosi rendelő
	Közösségi ház
	Nádasdy-kastély

		<p>Szent Ilona Római katolikus templom</p>
		<p>Nádasdladányi Református templom</p>

	<p>A ravatalozó épülete</p>
--	-----------------------------

Településszerkezet történeti kialakulása, történeti településmag

A településrendezési eszközök felülvizsgálata során Települési Örökségvédelmi hatástanulmány készül, melyben a település története, a településszerkezet kialakulása is szerepel.

Régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület

Nádasdladányra örökségvédelmi hatástanulmány még nem készült.

Az új településterv készítésével egyidőben települési örökségvédelmi hatástanulmány is készül.

Az épített környezet konfliktusai, problémái

Nádasdladány épített környezetének konfliktusai abból adódnak, hogy különböző építészeti karakterű belterületi településrészekből áll. A belterület településközponti vegyes területén a lakóterületekhez képest valamivel nagyobb a szintterület-sűrűség. Ezen kívül a lakóterületek telekszerkezete nem egységes. Az újonnan beépített területeken a telkek szélesebbek, de kevésbé mélyek a hagyományos falusias lakótelkekhez képest.

Összességében elmondható, hogy a fentiekben említett eltérő településrészek ellenére Nádasdladány településkaraktere egységes, az épített környezetre vonatkozóan nincsenek komoly, azonnali beavatkozást igénylő problémák.

11. Környezetiállapot-jellemzők (környezetvédelem)

Talaj

Domborzati viszonyok

A kistáj 103 és 222 m közötti tszf-i magasságú, központi része medencesíkság, D-i része enyhén hullámos, tektonikusan preformált völgyekkel szabdaltnak, domblábi helyzetű háta sorozata. Geomorfológiailag lépcsős szerkezetű, 3 jellemző orográfiai szintje: 1. 110–130 m magasságban a feltöltött medencék; 2. 160–170 m közötti magasságban a lerakódott kavicstakarók gyakran lösszel fedett maradványai; 3. 180–200 m között a pannóniai felszín dombháta helyezkednek el. Érdekes színezőelem a kistájban a Szár-hegy és a Kő-hegy szigetszerűen kiemelkedő sasbérce.

Földtani viszonyok

A medencealjzat fő kőzetei a Velencei-hegységből ismert karbon gránit, valamint különböző paleozoos metamorf képződmények. A kistáj medencéje két, egymással párhuzamos ÉNy–DK-i irányú vető mentén szakaszosan süllyedt be. A pannóniai agyagos üledékek denudált térszínére a Bakony felől érkező vízfolyások az alsó- és a közép-pleisztocénban – különösen Berhida és Papkeszi között – jól rekonstruálható hordalékkúpot építettek. A pleisztocén végén, esetleg az óholocénba is átnyúlva a poligenetikus medence középső és K-i része süllyedt erősebben, s e mozgásokkal különült el a Sárrétől a Berhidai-medence, és került mai helyére a Séd is.

A folyamatos süllyedés miatt az újholocénra a Sárrét egykori tómedencéje teljesen elláposodott, megindult a tőzegképződés. A felszín kb. 50%-át a fent említett pannóniai képződmények borítják (D–DNy-i részek). A fiatal süllyedések, ill. árterek holocén üledékekkel, a magasabb orográfiai helyzetben levő hordalékkúpok 4–8 m vastagságú löszszerű anyaggal fedettek. Az alaphegység felszíni kibúvási több helyen is megfigyelhetők, pl. Kőszárhegynél és Polgárdinál devon-karbon kristályos mészkőből, homokkőből álló sasbércek találhatók. A szabadbattyáni Szár-hegy előterében Magyarország legidősebb, alsó-ordoviciumi ősmaradvány-együttese. Legjelentősebb hasznosítható nyersanyaga a mezőgazdasági tőzeg és a lápföld, valamint Polgárdi mészköve.

Talajtani viszonyok

A kistáj talajtakarója összesen 10 talajtípusból tevődik össze. A talajtani változatosságot növeli, hogy 6 talajféleség területi kiterjedése 3% területi részarányánál kevesebb. A 6 kis területű talajtípust a Balaton-felvidékről átnyúló barnaföldek (2%), Berhidától Ny-ra és Berhida környékén a rendzina talajok (2%), az alföldi mészlepedékes csernozjom talajok (1%), a Séd völgyében a réti öntéstalajok (2%) és a lápos réti talajok (3%), Várpalota alatt és Papkeszitől Ny-ra a földes kopárok (1%) alkotják. A földes kopárok szőlőterületi hasznosítása 25%, a barnaföldeké 10%, a mészlepedékes csernozjom talajoké pedig 15%. A földes kopárokon az erdő kb. 10%-ot, a barnaföldeken pedig 15%-ot tehet ki. A települések jelentős területet foglalnak mind a barnaföldekből (15%), mind a rendzina talajokból (40%), de különösen az alföldi mészlepedékes talajokból (100%).

Az erdőtalajokat és a Sárrét láptalaját Berhidától egészen Csajágig összefüggő és körbefutó sávban löszös üledékeken képződött mészlepedékes csernozjom talajok (19%) övezik. E talajok termékenysége nagyon kedvező (int. 90–125); szántóként 55%-uk, szőlőként 15%-uk, gyümölcsösként 5%-uk, erdőterületként pedig kb. 15%-uk hasznosulhat.

A táj legnagyobb kiterjedésű talajtípusát a Nádasdladány és Polgárdi vonaláig terjedő harmadidőszaki üledékeken, attól K-re pedig löszös üledékeken képződött réti csernozjom talajok (41%) képviselik. A vályog mechanikai összetételű, kedvező termékenységgű (int. 85–120) réti csernozjom talaj túlnyomórészt (80%-ban) mezőgazdaságilag hasznosítható (szántóként 77%, szőlőként 3%, erdőként 12%), a fennmaradó területük pedig település.

A Sárrét síkláp talajának (22%) kb. 70%-át rétek és szabad vízfelszínek borítják. A lápterület kb. 25%-a láperdő. A Sárrétet a Móri-árok felé övező réti talajok kiterjedése 7%. A réti talajok egy része kisebb szervesanyag-tartalmú, és a felszín közeli talajvízszint következtében a 35–50 (int.) talajminőségi kategóriába tartozik. A Székesfehérvár környéki réti talajok azonban kedvezőbb termékenységgűek (int. 55–80). A réti talajok főként réti területeként hasznosíthatók (75%).

Az egyes talajtípusok területi arányát az alábbi táblázat mutatja be (6–7. SZ. TÁBLÁZAT):

6. számú táblázat: A talajtípusok területi megoszlása

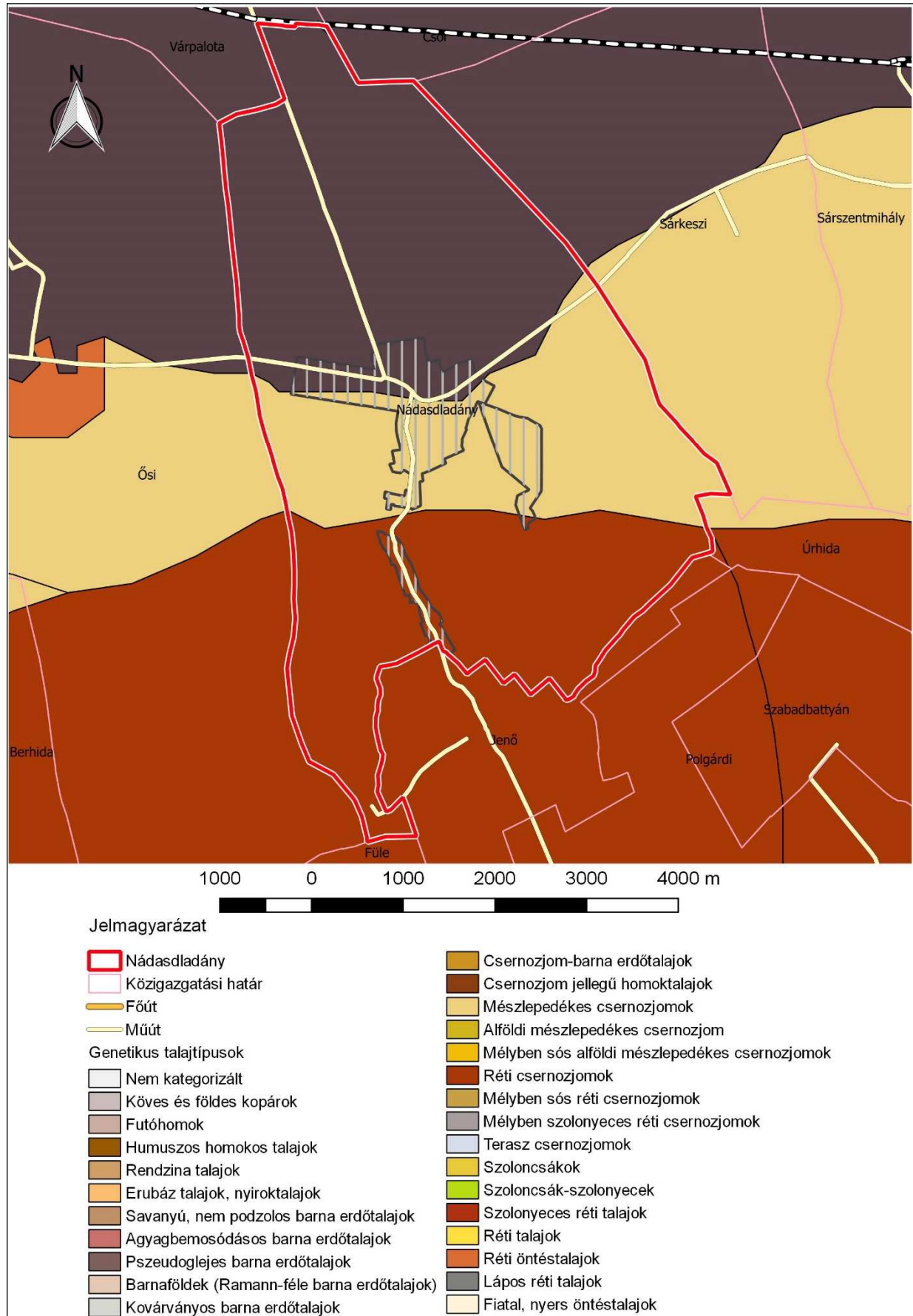
Talajtípus kód	Területi részesedés (%)
01	1
04	2
09	2
13	19
14	1
16	41
25	7
26	12
27	3
28	22

7. számú táblázat: A talajtípusok területi elterjedése a domborzati adottságok függvényében (%)

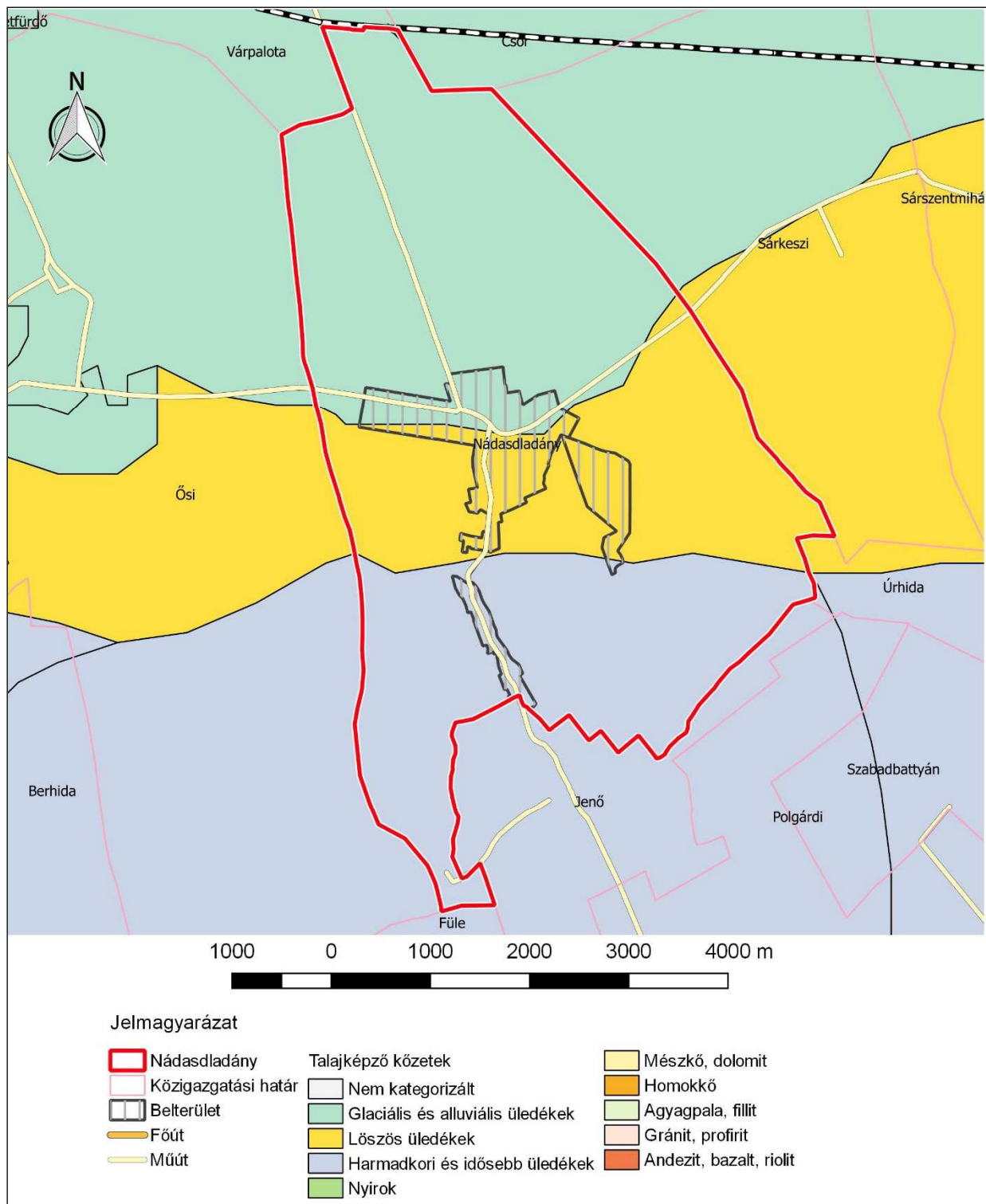
Talajtípus kód	Lejtőkategória				Erdő
	0-5	5-17	17-25	>25	
01	70	25	5	-	-
04	100	-	-	-	-
09	90	10	-	-	-
13	95	5	-	-	-
14	100	-	-	-	-
16	95	5	-	-	-

A tervezési terület genetikus talajtérképét és közetképző közeteit az alábbi ábrák mutatják be (4–5. SZ. ÁBRÁK).

4. számú ábra: Genetikai talajtípusok

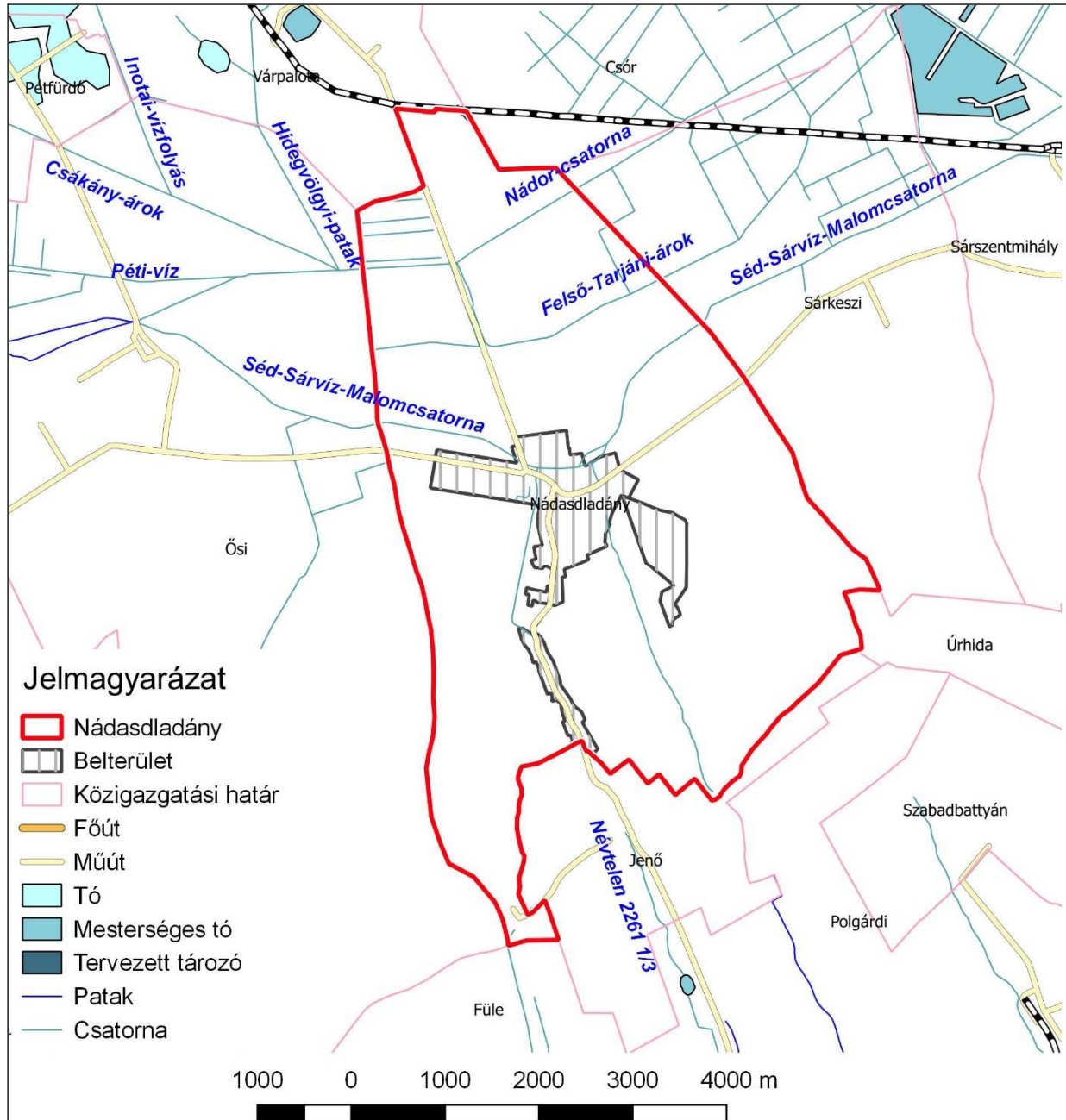
5. számú ábra: Talajképző kőzetek

Felszíni vizek

A Séd Vilonya–Ősi közötti és a Sárvíz–Nádor-csatorna Ősi–Sárszentmihály közötti szakasza (15 km, 1391 km²) a fő vízfolyás, amelyhez K-ról a Gaja Székesfehérvár alatti szakasza is hozzátartozik. Az ugyancsak Ősitől kiágazó Nádor–Malom-csatorna jobbról (Ny-ról) párhuzamosan halad a Sárvíz–Nádor-csatornával. Az egyes vízfolyások adatai: Séd 55 km, 513 km², Péti-víz 7 km, 60 km², Inotai-víz 6,5 km, 113 km², Csákány-árok 5,5 km, 32 km², Hidegvölgyi-víz 10 km, 50 km², Gaja 60 km, 631 km², Nádor–Malom-csatorna 15 km, 92 km². Száraz, vízhiányos terület.

A kistáj vízrajzi központ jellege miatt számos vízjárási adatát ismerjük. A Sárvíz–Malom-csatorna a Péti-víz és a Séd összefolyásától viseli ezt a nevet. Árvizeik tavasszal, kisvizeik ősszel jelentkeznek. Vízjárásukat a Bakonyból leáramló karsztvíz-utánpótlás erősen befolyásolja és kiegyenlíti. A kistáj 4 természetes kis tava együtt 7,2 ha. 2 mesterséges tava 12,2 ha felszínű, 4 halastava 313 ha terjedelmű. Közülük a Csór melletti a legnagyobb (111 ha), de jelentős a székesfehérvári is (107 ha). A terület vízrajzát az alábbi ábra mutatja be (6. SZ. ÁBRA).

6. számú ábra: A tervezési terület vízrajza

A bemutatott vízfolyásokról vízjárási adatokkal csak a Gaja esetében rendelkezünk a Fehérvárcsurgói szelvényben (8. SZ. TÁBLÁZAT).

8. számú táblázat: A kistáj vízfolyásainak vízjárási adatai

Vízfolyás	Vízmerce	LKV	LNV	KQ	KÖQ	NQ
		cm		m ³ /s		
Séd	Hajmáskér	20	290	0,65	1,40	28
Péti-víz	Várpalota	24	100	0,45	0,65	9
Inotai-víz	Ósi	52	208	0,20	0,35	15
Csákány-árok	Ósi	-	-	0,16	0,20	3
Nádor-Malom-csatorna	Ósi	45	128	0,70	1,00	15
Gaja	Székesfehérvár	24	290	0,25	1,70	27
Sárvíz-Malom-csatorna	Sárszentmihály	-34	360	2,30	5,00	45

Csapadékvíz elvezetés

A település a Sárvíz Malomcsatorna vízgyűjtőjéhez tartozik. A település jelentős külső vízgyűjtő területtel rendelkezik, amely D – DNY-i irányból viszonylag nagy mennyiségű csapadék vizet zúdít a község belterületére.

A község topográfiai adottságaiból adódóan az alapvető problémát a völgyfenéki fekvés, az erózióra hajlamos talaj, a nagy esés különbségekből adódó hordalékos vízlevonulások és a gyors összegyülekezések okozzák. A hordalék visszatartás a részvízgyűjtőkön nem megoldott, minden lemosott hordalék a kisebb esésű belterületi szakaszok határán, vagy magában a belterületben ülepedik ki, rosszabb esetben a belterületi részen, az épületekbe is bejut, ahol meder- és mőtárgyfeltöltődést, torlaszt, elöntést okoz. A település csapadékvizeinek közvetlen befogadója a Sárvíz – Malomcsatorna, mely áthalad a településen.

A településen belül a végbefogadóig való vízlevezetés elemei a nyílt árkok és az utak keresztezésénél jól méretezett, nagyméretű áttereszek. Nádasdladány Község Önkormányzata Vis Major bejelentésekkel az elmúlt 10 évben 2-3 alkalommal élt, mindig az árok feliszapolódása, iszap elöntés volt a probléma. A kapott Vis Major keretből az árkok profilozása megtörtént, de iszapfogó mőtárgy nem került megépítésre. Ez miatt a vízkárok jelenleg is problémát okoznak a településen.

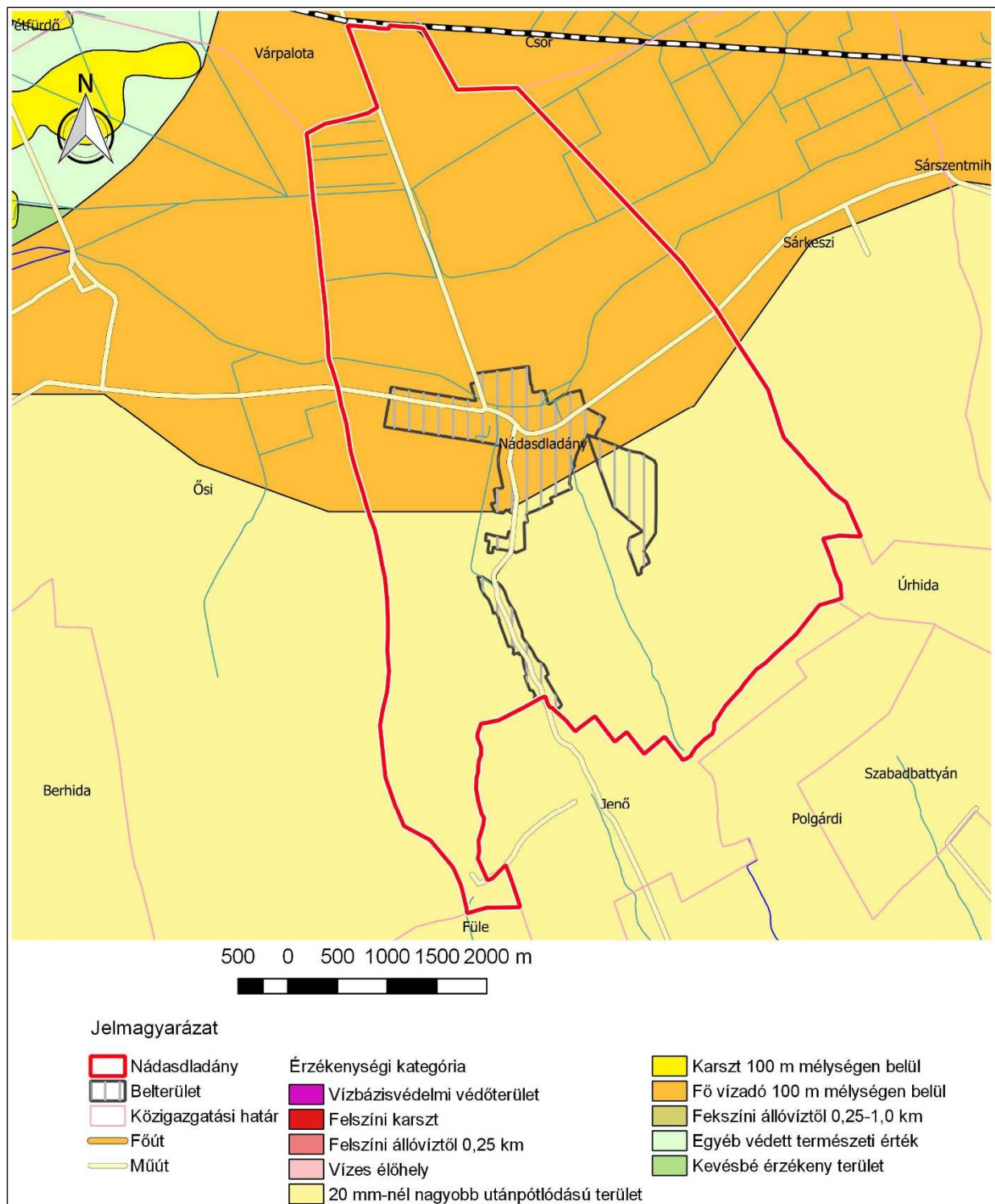
A meglévő csapadékvíz elvezető árok állapota nem indokolja azt a tényt, hogy az elmúlt időszakban - legutóbb 2021. június 9-én, az özőnvízszertű felhőszakadásból, árhullámból belterületen keletkező csúcsvíz ne tudjon lefolyni a kiépített rendszeren. Az elöntések árok feltöltődések és rongálások egyértelműen a külterületi vízlevezető művek hiánya, övások, tározó hiánya, a rossz agrotechnikai módszerek miatt következhetnek be, bemosva a hordalékot a belterületre.

Összefoglalva a leírtakat megállapítható, hogy a belterületi művek nyomvonalukban rendelkezésre állnak, de nincs megoldva a hordalék visszatartás, a többletvizek visszatartása, illetve az övások rendszerek nincsenek kiépítve.

Felszín alatti vizek

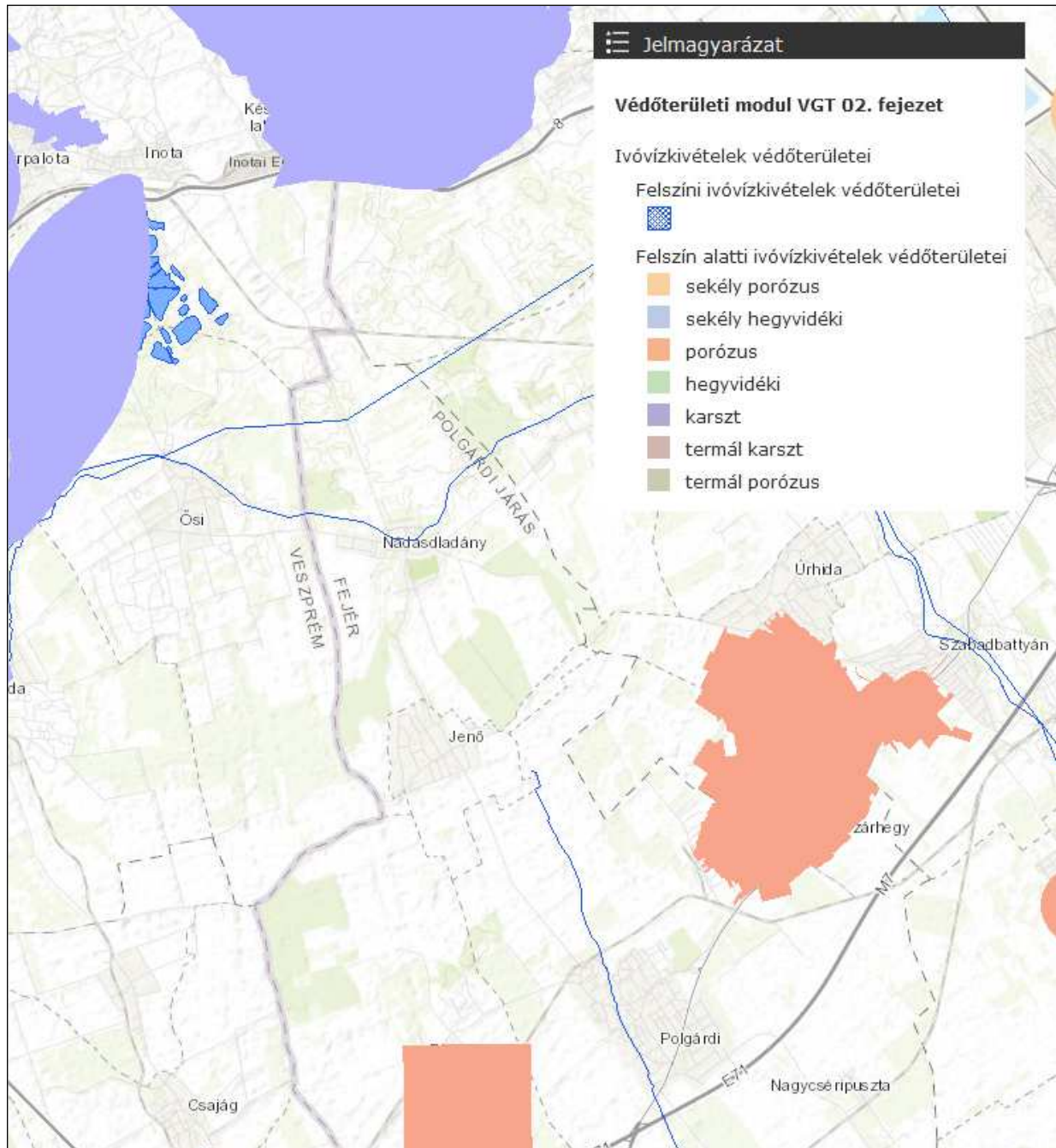
A „talajvíz” a Sárrét medencéjében 4 m felett van, csak a D-i magasabb peremeken süllyed mélyebbre. Kémiaiailag kalcium-magnézium-hidrogénkarbonátos jellegű. Keménysége 15–25 nk° közötti. A szulfáttartalom csak DK-en emelkedik 60 mg/l fölé. A rétegvizek mennyisége csekély. Az artézi kutak mélysége a 100 m-t, vízhozama a 200 l/p-et ritkán haladja meg. A kistáj valamennyi településének közüzemi víz- és csatornaellátottsága van, a csatornázott lakások aránya megközelíti a 90%-ot (2008).

Nádasdladány érzékeny felszín alatti vízminőség védelmi területen lévő település. A település északi része az 2.c (fő vízadó 100 m mélységen belül) tartozik, déli része pedig az 2.a (20 m-nél nagyobb utánpótlódású terület) és 2.c (fő vízadó 100 m mélységen belül) alkategóriába tartozik. Nádasdladány területének felszín alatti szennyeződés-érzékenységét az alábbi ábra mutatja be (7. SZ. ÁBRA):

7. számú ábra: A felszín alatti közeg szennyeződés érzékenysége

Nádasdladány közigazgatási területét egyetlen vízbázis sem érinti, de pár km-es távolságban több sérülékeny vízbázis is található. A vízbázis védőterületeket az alábbi ábra szemlélteti (8. SZ. ÁBRA).

8. számú ábra: Vízbázis védőterületek elhelyezkedése

Vízellátás

A településen élők kommunális ivóvízellátása 100 %-ban a felszín alatti vízkészletből került biztosításra kiépítésre, csatlakozva a kőszárhegyi kistérségi vízműhöz, amelynek vízpótlása a székesfehérvári vízműből kiépített. A közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt fogyasztóhelyek, (mérőhelyek) száma 596. Nádasdladány község összes háztartása, közintézménye ellátott vezetékes vízzel, azonban ez nem mondható el a szennyvíz közcsatornába bekapcsoltak arányáról.

A kőszárhegyi kistérségi vízmű egységes vízjogi üzemeltetési engedély alapján üzemel (üzemeltetési eng. száma 35700/136-9/2016 ált.). A kutak, vízműtelep és a hozzá kapcsolódó ivóvízhálózatok üzemeltetését vagyongazdálkodás formájában a FEJÉRVÍZ Zrt. Déli Üzemelnöksége végzi.

A községi vízhálózat ellennyomó rendszerű. A település vízellátása a kistérségi vízmű megépülésével fokozatosan épült ki. Az elosztó hálózati vezetékek a Nádasdladány – Jenő - i 2x200 m³-es medencétől kerültek kiépítésre.

Nádasdladány község becsült vízfogyasztásai:

	becsült	tényleges
Csúcsfogyasztás:	760 m ³ /d	490 m ³ /d
Átlagfogyasztás:	590 m ³ /d	140 m ³ /d

A működő elosztóhálózat hossza: 21.076 m, a vízellátó rendszer biztonságosan üzemel.

Szennyvízkezelés

Nádasdladány község szennyvíz csatornázása a térség községeivel közösen egységes rendszerben épült ki. A szennyvízelvezető rendszer e Székesfehérvár térségi NY-i rendszer-rész beruházásában épült ki. Ellátott települések Úrhida, Sárszentmihály, Sárkeszi, Nádasdladány, Jenő községek.

A térségi szennyvízelvezető rendszeren elvezetett szennyvíz nyomóvezetéken át került bevezetésre a Székesfehérvár–Maroshegyi városrész elvezető rendszerébe, amelyen át a szennyvíz a székesfehérvári szennyvíztisztító telepre kerül bevezetésre és tisztításra.

A rendszer 35700/903–2/2017 ált sz. vízjogi üzemeltetési engedély szerint működik. Az üzemeltetését a külső településeken vagyongazdálkodás formájában a FEJÉRVÍZ Zrt. Déli Üzemtechnika végzi.

A községben a szennyvíz gyűjtése és elvezetése gravitációs csatorna-hálózattal történik. A terepviszonyokból adódóan egyes mélyebben fekvő utcák végén helyi átemelők épültek, amelyek a szennyvizet a legközelebbi gravitációs csatornába emelik be. A község szennyvíz csatorna hálózata úgy épült ki, hogy fogadja a Jenő község felől érkező szennyvizet, és továbbítja Sárkeszi felé a regionális rendszerbe.

A község már megvalósult szennyvíz – csatornahálózat:

DN200 - gravitációs csatornahálózat	11,7 km
Átemelő	7 db
Nyomóvezetékek	4,1 km.

Levegőminőség

Éghajlati viszonyok

A tervezési terület éghajlata mérsékelten meleg, száraz. Az évi napsütés 1980 óra körüli. Nyáron 800 óra alatti, télen 185 óra körüli a napfénytartam. Az évi középhőmérséklet ÉK-en 10,2–10,4 °C, máshol 9,8–10,2 °C, a nyári félévé 17,0 °C körüli. Évente 194–198 napon át (ápr. 2–6. és okt. 18–20. között) a napi középhőmérséklet meghaladja a 10 °C-ot. A fagymentes időszak hossza É-on és ÉK-en 186–188 nap (ápr. 15. és okt. 20. között) a középső részeken 196 nap körüli (ápr. 10–13. és okt. 25. között), D-en és Ny-on 205 nap (ápr. 6–7. és okt. 30. között). A nyári abszolút hőmérsékleti maximumok sokévi átlaga 34,0 °C körüli, a téli abszolút minimumoké –16,0 °C.

A csapadék évi összege sokévi átlagban 530–560 mm, de É-on az 530 mm-t sem éri el. A vegetációs időszakban 310–330 mm, É-on kevéssel 310 mm alatti eső várható. A legtöbb, 24 óra alatt lehullott eső 79 mm volt (Füle). Hótakarós nap a téli félévben 32–34 körüli várható, 20 cm átlagos maximális vastagsággal. Az ariditási index 1,26–1,30, É-on 1,33 körüli.

Az uralkodó szélirány az É–ÉNy-i, második helyen a DK-i áll. Az átlagos szélesség 2,5–3 m/s, a dombhátakon kevéssel meghaladja a 3 m/s-ot. A száraz és a mérsékelten meleg éghajlat a meghatározó a szántóföldi és kertészeti kultúrák termesztésében.

Környezeti levegő minősége

Nádasdladány településen a környezeti levegő minősége nem kifogásolható. A település területén sem automata, sem manuális légszennyezettségi mérőpont nem üzemel, a legközelebbi mérőállomás Székesfehérváron található. A székesfehérvári adatok Nádasdladány település esetében nem relevánsak. A település környezeti levegőminősége jónak mondható, a légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről szóló rendelet alapján a település a 10. számú légszennyezettségi agglomerációba tartozik.

Ennek jellemző levegőminőségi adatai az alábbiak (1. SZ. TÁBLÁZAT):

1. számú táblázat: 10. zóna levegőminőségi adatai

Zónacsoport a szennyező anyagok szerint											
Zóna	Kén - dioxid	Nitrogén - dioxid	Szén-monoxid	PM ₁₀	Benzol	Talajközeli ózon	PM ₁₀ Arzén (As)	PM ₁₀ Kadmium (Cd)	PM ₁₀ Nikkel (Ni)	PM ₁₀ Ólom (Pb)	PM ₁₀ benz(a)-pirén (BaP)
10.	F	F	F	E	F	O-I	F	F	F	F	D

Az egyes csoportok jellemzését az alábbiakban adjuk meg:

B csoport: azon terület, ahol a légszennyezettség egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a légszennyezettségi határértéket és a tűréshatárt meghaladja. Ha valamely légszennyező anyagra tűréshatár nincs megállapítva, de a területen e légszennyező anyag tekintetében a légszennyezettség meghaladja a határértéket, a területet ebbe a csoportba kell sorolni.

C csoport: azon terület, ahol a légszennyezettség egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a légszennyezettségi határérték és a tűréshatár között van.

D csoport: azon terület, ahol a légszennyezettség egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a felső vizsgálati küszöb és a légszennyezettségi határérték között van.

E csoport: azon terület, ahol a légszennyezettség egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a felső és az alsó vizsgálati küszöb között van.

F csoport: azon terület, ahol a légszennyezettség az alsó vizsgálati küszöböt nem haladja meg.

O–I csoport: azon terület, ahol a talajközeli ózon koncentrációja meghaladja a cél értéket.

Nádasdladány esetében levegőszennyezés az alábbi tevékenységekből származhat:

- Ipari tevékenységek,
- Lakosság fűtése,
- Közlekedés,
- Állattartás.

Ipari kibocsátások

Nádasdladány település esetében a nagyobb kibocsátásokkal járó ipari tevékenység viszonylag szűk a bánya bezárását követően. A legfontosabb ipari vállalkozások:

- Sár-Mező 96 Kft. - sertésenyésztés,
- Mekota Ferenc ev. – asztalosipari tevékenység,
- MOL Magyar Olaj- és Gázipari Nyrt. – gázszállítás,
- FGSZ Földgázszállító Zrt. – gázszállítás,
- Búzakalász Mezőgazdasági Szövetkezet, (Füle) – sertésenyésztés,
- Lénia Start Építőipari és Szállítási Kft. - nem veszélyes hulladék hasznosítása.

A felsorolt vállalkozások közül egyedül a Róna 91 Kft. számára került légszennyező pontforrás működési engedély kiadásra terményszárító- és tisztító üzemeltetésére. A felsorolt ipari termelők által az elmúlt években légkörbe bocsátott légszennyezőanyag mennyisége az alábbi (2. SZ. TÁBLÁZAT):

2. számú táblázat: Légszennyezőanyagok éves kibocsátása Nádasdladányban

Tárgyév	Éves kibocsátás (kg)	Légszennyezőanyag neve
2015	281	Nitrogén oxidok (NO és NO ₂) mint NO ₂
2015	233769	SZÉN-DIOXID
2015	0	Szilárd anyag
2015	13	Szén-monoxid

Tárgyév	Éves kibocsátás (kg)	Légszennyezőanyag neve
2016	0	Kén-oxidok (SO ₂ és SO ₃) mint SO ₂
2016	169	Nitrogén oxidok (NO és NO ₂) mint NO ₂
2016	150873	SZÉN-DIOXID
2016	0	Szilárd anyag
2016	22	Szén-monoxid
2017	0	Kén-oxidok (SO ₂ és SO ₃) mint SO ₂
2017	337	Nitrogén oxidok (NO és NO ₂) mint NO ₂
2017	328310	SZÉN-DIOXID
2017	0	Szilárd anyag
2017	74	Szén-monoxid
2018	0	Kén-oxidok (SO ₂ és SO ₃) mint SO ₂
2018	66	Nitrogén oxidok (NO és NO ₂) mint NO ₂
2018	64017	SZÉN-DIOXID
2018	0	Szilárd anyag
2018	14	Szén-monoxid
2019	0	Kén-oxidok (SO ₂ és SO ₃) mint SO ₂
2019	70	Nitrogén oxidok (NO és NO ₂) mint NO ₂
2019	68522	SZÉN-DIOXID
2019	0	Szilárd anyag
2019	15	Szén-monoxid
2020	0	Kén-oxidok (SO ₂ és SO ₃) mint SO ₂
2020	55	Nitrogén oxidok (NO és NO ₂) mint NO ₂
2020	53850	SZÉN-DIOXID
2020	0	Szilárd anyag
2020	12	Szén-monoxid

A felsorolt légszennyezőanyagok termikus folyamatokhoz kapcsolódnak.

Lakosság fűtése

Téli időszakban a lakossági fűtés a meghatározó légszennyezőanyag kibocsátó tevékenység. A településen vezetékes gázszolgáltatás van, kiépítettsége közel 96%-os, az ellátó hálózat hossza 15,9 km, a gázfogyasztók száma 466, melyből a lakossági fogyasztók száma 446. A település felé szolgáltatott gáz mennyisége 2021-ben 1.725 ezer m³ volt, melyből a lakosság gázfogyasztása 717 ezer m³ volt.

A kibocsátott légszennyezőanyagok mennyisége nem számottevő, a vonatkozó kibocsátási határértéket nem lépik túl, a szűkebb és tágabb térség levegőjének a minőségét számottevően nem befolyásolják.

Az energiaárak emelkedésével, illetve a gázárak drasztikus emelkedésével nőtt a fatüzelést igénybe vevők részaránya, illetve megjelentek a megújuló energiaforrásra alapozott fűtési rendszerek, mint napkollektoros, hőszivattyús vagy biomassza fűtésű rendszerek. Az elektromos fűtési rendszerek aránya érezhető mértékben nő. Javasolt fejlesztési irány a légszennyezés mérséklésére és a szén-dioxid kibocsátás csökkentésére ezen alternatív energiaforrások minél nagyobb arányban történő bevonása.

Közlekedés légszennyezése

Nádasdladány közigazgatási területét a 7202. sz. Szabadbattyán–Litér és a 7204. sz. Nádasdladány–Várpalota közötti közút érinti (3. SZ. ÁBRA).

3. számú ábra: Nádasdladány közlekedéshálózata
(forrás: Közlekedés Információs Rendszer és Adatbázis)

A 2021. évi forgalomszámlálási adatait és forgalmi viszonyokat az alábbi táblázat mutatja be (3. SZ. TÁBLÁZAT):

3. számú táblázat: Érintett közutak jellemző forgalmi adatai

Járműkategória	ÁNF (átlagos napi forgalom)			
	7202. sz út 5+370 és 13+699 kmsz. között	7202. sz út 13+699 és 14+699 kmsz. között	7202. sz út 14+699 és 15+557 kmsz. között	7204. sz. út 0+000 és 4+230 kmsz. között
Személygépkocsi	1604	1188	2176	1850
Kis tehergépkocsi	467	354	404	386
Szóló autóbusz	70	30	29	39
Csuklós autóbusz	0	1	0	4
Közepes tehergépkocsi	26	16	51	43
Nehéz tehergépkocsi	12	16	23	22
Pótkocsis szerelvény	24	15	17	14
Nyerges tehergépkocsi	47	22	20	44
Speciális jármű	4	2	3	2
Motorkerékpár	73	57	90	58
Lassú jármű	16	9	14	10

A bemutatott útszakaszok mentén, mint folyamatos vonalforrás mentén az alábbi légszennyezőanyag emissziókra számíthatunk belterületi szakaszokon (4. SZ. TÁBLÁZAT):

4. számú táblázat: A vizsgált útszakaszok mértékadó légszennyezőanyag kibocsátásai - emissziója

Légszennyező komponensek	Várható emissziók (g/km)			
	7202. sz út 5+370 és 13+699 kmsz. között	7202. sz út 13+699 és 14+699 kmsz. között	7202. sz út 14+699 és 15+557 kmsz. között	7204. sz. út 0+000 és 4+230 kmsz. között
Szén-monoxid	1469,9	1074,1	1777,4	1552,2
Nitrogén-oxidok (mint NO ₂)	261,6	181,9	293,1	267,5
Részecske	33,9	21,5	33,2	32,8

A vizsgált útszakasz mentén 10 m távolságban elhelyezkedő receptor pontban az alábbi légszennyezőanyag koncentrációk várhatók (5. SZ. TÁBLÁZAT):

5. számú táblázat: A 8111. sz. közút mértékadó légszennyezőanyag kibocsátásai

Légszennyező komponensek	Várható légszennyezőanyag koncentrációk (µg/m ³)			
	7202. sz út 5+370 és 13+699 kmsz. között	7202. sz út 13+699 és 14+699 kmsz. között	7202. sz út 14+699 és 15+557 kmsz. között	7204. sz. út 0+000 és 4+230 kmsz. között
Szén-monoxid	27,1	19,8	32,8	28,7
Nitrogén-oxidok (mint NO ₂)	4,8	3,6	5,4	4,9
Részecske (PM10 24 órás)	0,24	0,15	0,23	0,23

A településen átvezető közutak mentén a légszennyezettségi határértéket meghaladó légszennyezőanyag koncentráció nem várható.

Állattartás

A belterületi állattartás nem haladja meg az önellátás, illetve kedvtelés szintjét. A bűzhatás a belterületen elhanyagolható. A belterületi állattartás helyi rendelettel szabályozott. Nádasdladány településen állattartó telep nem működik.

A tervezési területek levegőállapota

A tervezési területeken jelentős hatású légszennyező források nem üzemelnek, az utakon folyó közlekedésből sem származik érdemi levegőterhelés.

Zaj és rezgésterhelés

Nádasdladány területén zajterhelés részben az ipari/szolgáltató tevékenységekből, illetve a közlekedésből várható.

Üzemi és szabadidős zajterhelés

Üzemi és szabadidős tevékenységek esetén a zajterhelési határértéket a 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendelet 1. számú melléklete szabályozza:

14. számú táblázat: Zajterhelési határértékek üzemi és szabadidős tevékenységek esetén

Sor-szám	Zajtól védendő terület	Határérték (LTH) az LAM megítélési szintre* (dB)	
		nappal 06-22 óra	éjjel 22-06 óra
1.	Üdülőterület, különleges területek közül az egészségügyi területek	45	35
2.	Lakóterület (kisvárosias, kertvárosias, falusias, telepszerű beépítésű), különleges területek közül az oktatási létesítmények területe, a temetők, a zöldterület	50	40
3.	Lakóterület (nagyvárosias beépítésű), a vegyes terület	55	45
4.	Gazdasági terület	60	50

A településen nincs jelentős zajkibocsátást okozó telephely. Ipari jellegű (termelő tevékenység) zajforrások becsült száma a településen 4-6. Két telephelyre (Szakaszzóló Tolózár és Gázátadó Állomás telephelyre és hulladék hasznosítási tevékenységre) zajkibocsátási határértéket megállapító határozatot adott ki a Környezetvédelmi Hatóság. Ennek alapján valószínűsíthető, hogy termelési, vagy szolgáltatási tevékenységekből zajtól védendő területeket a környezeti zaj- és rezgésterhelési határértékek megállapításáról szóló 27/2008. (XII. 3.) KöM-EüM együttes rendeletben meghatározott határérték feletti zajterhelés nem éri.

Közlekedés zajterhelése

Közlekedési zaj szempontjából az 1.17.5. *Levegőtisztaság és védelme* c. fejezetben bemutatott 5 útszakasz mentén kialakuló zajterhelést vizsgáljuk elsődlegesen.

A mértékadó átlagos napi forgalmat (ÁNF) a 11. számú táblázat tartalmazza.

A zajterhelés számítását a stratégiai zajtérképek, valamint az intézkedési tervek készítésének részletes szabályairól szóló 25/2004. (XII. 20.) KvVM rendelet 1. és 2. számú mellékletében megadott számítási módszer szerint vizsgáljuk. A számításhoz szükséges további adatokat az alábbi táblázatban foglaltuk össze:

15. számú táblázat: Fontosabb közlekedési útvonalak zajterheléséhez szükséges kiinduló adatok

Paraméterek	Vizsgált útszakaszok				
	7202 sz. út 11+220 és 13+699 kmsz. között	7202 sz. út 13+699 és 14+032 kmsz. között	7202 sz. út 14+032 és 15+557 kmsz. között	7204 sz. út 0+000 és 3+270 kmsz. között	7206 sz. út 5+890 és 8+760 kmsz. között
Útburkolat érdességi tényező	4,9	4,9	4,9	4,9	4,9
Sebesség (km/h)	50	50	50	50	50

Ezen kiindulási paraméterek mellett az egyes útszakaszok mentén referencia távolságban várható hangnyomásszinteket az alábbi táblázat foglalja össze:

16. számú táblázat: Fontosabb közlekedési útvonalak várható zajterhelése referencia távolságban (dB)

Paraméterek	Vizsgált útszakaszok				
	7202 sz. út 11+220 és 13+699 kmsz. között	7202 sz. út 13+699 és 14+032 kmsz. között	7202 sz. út 14+032 és 15+557 kmsz. között	7204 sz. út 0+000 és 3+270 kmsz. között	7206 sz. út 5+890 és 8+760 kmsz. között
Zajterhelés nappal	69,3	69,5	68,6	61,6	65,3
Zajterhelés éjszaka	61,3	61,5	60,6	54,0	57,3

A közlekedési zaj terhelésére a határértékeket a 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendelet 3. számú melléklete tartalmazza.

17. számú táblázat: Zajterhelési határértékek közlekedési zaj esetén

Sor- szám	Határérték (LTH) az LAM'kő megítélési szintre* (dB)						
	Zajtól védendő terület	kiszolgáló úttól, lakóúttól származó zajra		az országos közúthálózatba tartozó mellékutaktól, a települési önkormányzat tulajdonában lévő gyűjtőutaktól és külterületi közutaktól, a vasúti mellékvonaltól és pályaudvarától, a repülőtértől, illetve a nem nyilvános fel- és leszállóhelyektől** származó zajra		az országos közúthálózatba tartozó gyorsforgalmi utaktól és főutaktól, a települési önkormányzat tulajdonában lévő belterületi gyorsforgalmi utaktól, belterületi elsőrendű főutaktól és belterületi másodrendű főutaktól, az autóbusz-pályaudvartól, a vasúti fővonaltól és pályaudvarától, a repülőtértől, illetve a nem nyilvános fel és leszállóhelytől*** származó zajra	
		nappal 06-22 óra	éjjel 22-06 óra	nappal 06-22 óra	éjjel 22-06 óra	nappal 06-22 óra	éjjel 22-06 óra
1.	Üdülőterület, különleges területek közül az egészségügyi terület	50	40	55	45	60	50
2.	Lakóterület (kisvárosias, kertvárosias, falusias, telepszerű beépítésű), különleges területek közül az oktatási létesítmények területei, és a temetők, a zöldterület	55	45	60	50	65	55
3.	Lakóterület (nagyvárosias beépítésű), a vegyes terület	60	50	65	55	65	55
4.	Gazdasági terület	65	55	65	55	65	55

A 7204. számú út forgalmából adódóan a zajtól védendő területeket a vonatkozó jogszabályban meghatározott határérték feletti zajterhelés nem éri.

A 7206. számú út esetében falusias, kisvárosias beépítésű övezetek esetében az úttengelytől mért **legalább 20 m-es távolság már biztosítja** a lakóövezetek megfelelő mértékű zajterhelését már éjszakai időszakban is, ha egyéb zajcsökkentő tényező nem vehető figyelembe. A szükséges úttengelytől mért távolság több esetben nincs meg, így az útvonal mentén időszakosan előfordul határértéket meghaladó közlekedési zajterhelés.

A 7202. számú út esetében falusias, kisvárosias beépítésű övezetek esetében az úttengelytől mért **legalább 30 m-es távolság már biztosítja** a lakóövezetek megfelelő mértékű zajterhelését már éjszakai időszakban is, ha egyéb zajcsökkentő tényező nem vehető figyelembe. A szükséges úttengelytől mért távolság több esetben nincs meg, így az útvonal mentén időszakosan előfordul határértéket meghaladó közlekedési zajterhelés.

A település külterületén - a belterülettől kb. 3 km távolságban - áthalad a 20. számú Székesfehérvár-Szombathely egyvágányú villamosított vasúti fővonal.

A településen található vasútállomás: Csór-Nádasdladány megálló, amely a belterülettől kb. 3 km távolságban található.

A vasúti pálya külterületen halad, belterülettől kb. 3 km távolságban, így a védendő létesítményeknél nem várható a határértékek túllépése.

Sugárzásvédelem

A légkörben található sugárzó anyagok terjedésének követésére hazánkban országos sugárzásfigyelő rendszer működik.

A rendszer legfontosabb része a több mint 130 mérőállomásból álló hálózat, amely olyan műszerekkel felszerelt szabad téren álló állomások összessége, amelyek folyamatosan mérik a szabadtéri sugárzást óránkénti dózist, azaz a dózisteljesítmény értékét.

Magyarországon a természetes háttérsugárzás mértéke 50-180 nSv/óra körül ingadozik. Ez az érték függ a magasságtól, és a talaj típusától. Az ingadozást természeti hatások, időjárási körülmények (légnomás, csapadék mennyiség) változásai befolyásolják. A 250 nSv/h alatti háttérsugárzás természetes és semmiféle veszélyt nem jelent.

Nádasdladány településhez legközelebbi mérőállomás Székesfehérváron és Várpalotán található, tulajdonosa a Honvédelmi Minisztérium.

A településen jelentős sugárzással bíró objektumról nincs tudomásunk.

Hulladékkezelés

A hulladékgazdálkodás területén jelentős változások történtek a 2012. évi CXXXLV. Tv. (törvény a hulladékgazdálkodásról) életbe lépésével.

Nádasdladány esetében a közszolgáltatás keretébe tartozó hulladékok gyűjtése és jogszabályoknak megfelelő kezelése megoldott. Nádasdladány Község Önkormányzat Képviselő-testülete a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás ellátásának és igénybevételének szabályairól 12/2015 (IX.3.) számon hozott önkormányzati rendeletet.

Nádasdladány csatlakozott a Közép-Duna Vidéke Hulladékgazdálkodási Önkormányzati Társuláshoz. A társulás célja megoldani a hulladékgazdálkodás területén jelentkező feladatokat és korszerű hulladékgazdálkodási rendszert üzemeltetni.

Közszolgáltatás körébe tartozó hulladékok gyűjtése, kezelése

A hulladékgazdálkodási közszolgáltatást a Vertikál-Oroszlány Hulladékgazdálkodási Együttműködés látja el. Az Együttműködés tagjai a VERTIKÁL Közszolgáltató Nonprofit Zrt., az Oroszlányi Környezetgazdálkodási Nonprofit Zrt. és a VERTIKÁL VKSZ Vagyonkezelő és Szolgáltató Zrt.

A hulladékgazdálkodási közszolgáltatási tevékenységet a VERTIKÁL Nonprofit Zrt. (továbbiakban: közszolgáltató) végzi.

A háztartási hulladéknak és háztartási hulladékhoz hasonló hulladéknak minősülő vegyes hulladékok elszállítása heti rendszerességgel történik, befogadó a Polgárdi Hulladékkezelő Központ nem veszélyeshulladék-lerakó.

Az elkülönítetten gyűjtött (szelektív) hulladék (papír, fém, műanyag) szelektív gyűjtése házhoz menő gyűjtéssel történik, havonta 2 alkalommal.

Zöldhulladék elszállítása a hulladékgyűjtő naptárban megjelölt napokon történik, évi 8 alkalommal, áprilistól novemberig havonta.

Az ingatlanhasználó az elkülönítetten gyűjtött hulladékokat elhelyezheti a településen lévő 2 db szelektív hulladékgyűjtő szigeten is. Az üveghulladék elhelyezésére is a hulladékgyűjtő szigeten van lehetőség.

A lomtalanítás előzetes igénybejelentés alapján történik, az ingatlanhoz előre egyeztetett időpontban megy ki a gyűjtőautó, azaz házhoz menő lomtalanítás folyik évi egy alkalommal.

A hulladék közszolgáltatási előírások alapján a településen működő intézmények is a közszolgáltatás rendszerét veszik igénybe.

A háztartási veszélyes hulladékokat Nádasdladány település lakosai a Polgárdi Hulladékudvar veszélyes gyűjtőhelyre vihetik.

A Székesfehérvári Kistérségben a Székesfehérvári Állati hulladékbe gyűjtő és átrakó telep végzi az állati tetemek begyűjtését (telephely: Székesfehérvár határától délre a 63-as számú útról közelíthető meg, Sárkeresztúri út, hrsz. 20407/2.). Magánszemélyek ingyenesen adhatják le a telepen az elhullott állatok tetemét hétköznapi napokon Székesfehérvárról és a Székesfehérvári Kistérség (Nádasdladány) településeiről. A bejelentést követően a telep munkatársa kimegy a megadott helyszínre és elszállítja a tetemet.

Az alábbi táblázatban mutatjuk be a VERTIKÁL KSZ Nonprofit Zrt. által a közszolgáltatás keretein belül a lakosságtól és a közintézményektől elszállított hulladékok mennyiségét.

18. táblázat: Nádasdladány településről a közszolgáltatás keretein belül elszállított hulladékok mennyisége

Hulladékkeletkezési adatok	2018. év	2019. év	2020. év
A lakosságtól elszállított települési hulladék (tonna)	228,5	188,6	266,7
A lakosságtól elkülönített gyűjtéssel elszállított települési hulladék (tonna)	0,4	3,7	6,8
Összes elszállított települési hulladék (tonna)	228,8	223,4	273,3
Egyéb szervektől elkülönített gyűjtéssel elszállított hulladék mennyisége (tonna)	0,2	0,6	0,2
Egyéb szervektől hagyományos módon elszállított hulladék mennyisége (tonna)	0	32,6	5,2
Közterületen elkülönítetten gyűjtött hulladék mennyisége (tonna)	0,1	1,6	1,2
Lakosságtól lomtalanítással elszállított hulladék mennyisége (tonna)	0	0	0,9

Forrás: KSH

19. táblázat: Nádasdladány településről a közszolgáltatás keretein belül elszállított hulladékok hasznosítása, ártalmatlanítása

Hulladék hasznosítási/ártalmatlanítási adatok	2015. év	2016. év	2017. év
Újrafeldolgozással hasznosított hulladék mennyisége (tonna)	131,3	128,2	156,9
Az újrafeldolgozott hulladékból komposztálással hasznosított hulladék mennyisége (tonna)	69,2	67,6	82,7
Műszaki védelemmel ellátott lerakókban elhelyezett szilárd hulladék mennyisége (tonna)	97,5	95,2	116,4
Egyéb hulladékkezelés maradványaként ártalmatlanított települési szilárd hulladék (tonna)	116	113,3	59
Összes hasznosított és ártalmatlanított hulladék mennyisége (tonna)	228,8	223,4	273,3

Forrás: KSH

20. táblázat: Nádasdladány településen a begyűjtött hulladékból az elkülönítetten gyűjtött hulladékok mennyisége

A begyűjtött hulladékból az elkülönítetten gyűjtött...	2017. év
... üveg mennyisége (tonna)	1,2
... biohulladék mennyisége (tonna)	3,4
... egyéb hulladék mennyisége (tonna)	3,6
... összes mennyisége (tonna)	8,2

Forrás: KSH

Összefoglalóan a közszolgáltatás keretébe tartozó hulladékok gyűjtési és kezelési rendszer a jogszabályi előírásoknak megfelelően történik.

Termelési hulladékok kezelése

A településen működő vállalkozások közül egyik sem tartozik Magyarország 100 legnagyobb hulladéktermelő vállalkozása közé.

A termelő vállalatok nem kötelezettek a közszolgáltatás igénybe vételére a termelési hulladékok kezelése során, ennek ellenére az ipari és szolgáltató vállalkozások döntő többsége a közszolgáltatást veszi igénybe keletkező hulladékaik elszállítására.

A képződő termelési hulladékok a vállalkozások tevékenységi köréhez kapcsolódnak, nagyobb részben nem veszélyes.

Nádasdladány településen egy hulladékgazdálkodási engedéllyel rendelkező vállalkozás működik, így a hulladéktermelők bizonyos fajtájú hulladékaikat helyben tudják átadni előkezelő/begyűjtő szervezetnek.

A hulladékkal kapcsolatos nyilvántartási és adatszolgáltatási kötelezettségekről szóló 309/2014. (XII. 11.) Korm. rendelet hatályba lépésével, illetve a VM-OKIR HIR (Hulladékgazdálkodási Információs Rendszer) segítségével a hulladékok keletkezésének és kezelésének nyomon követése egyre könnyebb, így egyre megbízhatóbb adatok állnak majd rendelkezésre.

A termelési hulladékok speciális csoportjába tartoznak az építési, bontási hulladékok, melyek forrása részben a lakossági megbízásából történő kivitelezés, továbbá a vállalkozások által kezdeményezett fejlesztések.

Az építési, bontási hulladékok kezelésére Nádasdladány területén lehetőség van, azonban a lerakási járulék megjelenésével jelentősen drágult az építési, bontási hulladékok lerakási díja. Ez sajnálatosan az illegálisan lerakott építési, bontási hulladékok ismételt növekedését vonja maga után.

Egyéb hulladékgazdálkodási jellemzők

Nádasdladány **068/2 hrsz.** alatti ingatlanon található B3 alkategóriájú nem veszélyes hulladéklerakó üzemelt. A lerakó felhagyására és rekultivációjára vonatkozóan 2007-ben kapott környezetvédelmi működési engedélyt (16441/2006. ügyszám).

A lerakó rekultivációja a Közép-Duna Völgyi Hulladékgazdálkodási Önkormányzati Társulás vezetésével KEOP támogatással történt meg 2012. évben.

Az ingatlan hajdani agyagnyerő gödör volt, ahová a hulladékbehordás az 1960-as évek folyamán kezdődött. Hulladéklerakás 1978 óta nem történt.

A lerakó nem rendelkezik semmilyen műszaki védelemmel. A lerakott hulladék térfogata becslés alapján 8800 m³, tömege 2640 t. A területen lerakott hulladék vastagsága kb. 1,5 m. A lerakott hulladék összetétele 70%-ban inert hulladék, 30%-ban vegyes kommunális hulladék, melynek szervesanyag-tartalma 20% körüli lehetett. A lerakót a bezárását követően kb. 1,0 – 2,0 m vastagságban földdel takarták. A területre azóta illegális hulladék beszállítása nem történt, teljesen benőtt a növényzet, nagy részét mára már erdő borítja.

A lerakó felszíni vizekkel közvetlen kapcsolatban nem áll, a legközelebbi vízfolyás tőle K-i irányban kb. 50-100 m-re található Parki-árok nevű időszakos vízfolyás. A lerakó területéről az árok felé kapcsolat nincs, így a felszíni vizek veszélyeztetése a lerakó irányából közvetlenül nem áll fenn.

A területen az agyagbányászat a pannon vízáradásban állt le, így a szeméttest közvetlenül a pannon vízáradóval kerülhetett kapcsolatba. A hulladék vastagsága a területen átlagosan 1,5 m-re tehető. A szeméttest visszatartó képessége min. 30%, tehát ez az adott esetleges szennyezés terjedési lehetőségeit korlátozza, de az oldott anyagok a pannon ezen zónájában mozogni képesek. A mélységi vizek esetében teljes biztonságról beszélhetünk, tekintettel arra, hogy a pannon ritmikus üledékképződési rendszere alapján néhány méteren belül ismét megjelenik egy – a víz és oldott anyagok számára – átjárhatatlan agyagréteg, mely a mélység felé védelmet biztosít.

Tekintettel a lerakott hulladékok típusára, a lerakás idejére, illetve a terület gazdag növény borítottságára, a területen repszennyezés és kiporzás nem tapasztalható. Figyelembe véve, hogy a lerakott hulladék kora több mint 25 év, a szerves anyag tartalom már elbomlott, így a telephelyen bűzhatás nincs.

Nádasdladány **055 hrsz.** alatti ingatlanon található B3 alkategóriájú nem veszélyes hulladéklerakó üzemelt. A lerakó felhagyására és rekultivációjára vonatkozóan 2007-ben kapott környezetvédelmi működési engedélyt (16430/2006. ügyszám, 32011/2007. iktatószám).

A lerakó rekultivációja a Közép-Duna Völgyi Hulladékgazdálkodási Önkormányzati Társulás vezetésével KEOP támogatással történt meg 2012. évben.

Az ingatlan a település D-i részén a temető mögött, a téglagyár tevékenysége által létesült agyaggödör területén és környezetében található a belterületi lakóingatlanoktól távol (250-300 m-re) a főút mellett. A területen a hulladéklerakást megelőzően agyaggyártó hely működött, Nádasdladány kijelölt hulladéklerakójaként az 1970-es évek végétől 1997-ig funkcionált.

A lerakott hulladék mennyisége kb. 2786 t, térfogata 9287 m³. A hulladék vastagsága a területen változó, átlagosan 0,5 - 6 m vastagságú. A lerakott hulladék összetétele 70%-ban inert hulladék, 30%-ban vegyes kommunális hulladék, melynek szervesanyag-tartalma 20% körüli lehetett. 1997 óta a közszolgáltatói feladatokat a Vertikál Zrt. látta el. 1997-2003-ig az Önkormányzat őriztette a területet, 2003 óta az őrizetlen területre illegálisan szállítanak hulladékot. A felszínen 2007-ben kb. 8000 m³ főleg építési-bontási hulladék, kisebb mennyiségben termelési hulladék volt található.

A lerakó nem rendelkezik semmilyen műszaki védelemmel (szigetelés, csurgalékvíz-gyűjtő).

A lerakó felszíni vizekkel közvetlen kapcsolatban nem áll, a legközelebbi vízfolyás tőle Ny-i irányban kb. 100 m-re található Parki-árok nevű időszakos vízfolyás. A lerakó területéről az árok felé kapcsolat nincs, így a felszíni vizek veszélyeztetése a lerakó irányából közvetlenül nem áll fenn.

A lerakó felszín alatti vizekre kifejtett hatásainak vizsgálatára kutatófúrást mélyítettek. A fúrás 10 m-ig talajvizet nem talált, ezért mintavételre nem került sor. A kutatófúrás során 2 ponton talajminta-vételezést végeztek. A laboratóriumi vizsgálati eredményekből megállapítható, hogy a talajban B szennyezettségi határértéket minimálisan meghaladó szennyezés a bárium és az arzén tekintetében mutatható ki, azonban a kimutatott mennyiség intézkedést nem igényel. Egyéb vizsgált paraméterekben szennyezés nincs.

A régebben lerakott hulladékot a növényzet benőtte, ott nem jellemző a repszennyezés. A friss, illegálisan lerakott hulladékból a szántóföld irányában kisebb repszennyezés tapasztalható. A hulladék felülete növényzettel borított, így kiporzással nem kell számolni. Figyelembe véve, hogy a lerakott hulladék kora több mint 16 év, a szerves anyag tartalom már elbomlott, így a telepen bűzhatás nem érzékelhető.

Kisebbségi illegális hulladéklerakás a Csilléri-erdő Ny-i sárájánál lévő védőredősornál, illetve az Arany János u. D-re lévő vízenyős erdőfolt szélénél található.

Vizuális környezetterhelés

A település belterülete rendezett, a Gyár utca végén folyó hulladékhasznosítási tevékenységhez kapcsolódó rendezetlenség kedvezőtlen. A Gyár utcától É-ra elhelyezkedő egykori állattartó telep épületei erősen leromlottak, illetve egy-két épület esetében tapasztalható csak elhanyagoltság, illetve a zártkerti övezetben található egy-egy rendezetlenebb ingatlan.

Külterületi vizuális környezetterhelést jelent a mezőgazdasági területekre vezető földutak mentén elhelyezett zöldhulladékok.

Árvízvédelem

Fejér Megye Közgyűlése 1/2009. (II. 13.) sz. rendelet, Fejér megye területrendezési tervének 3.14. sz. melléklete szerint Nádasdladány területén nagyvízi meder övezete nem található, a település nem árvíz-veszélyeztetett.

Azonban a klímaváltozás miatt kialakuló hirtelen nagycsapadékok hatására a domborzati adottságok miatt kialakulhatnak villámárvizek, elsősorban veszélyeztetett az Arany János utca Ny-i vége (2261 jelű árok térsége), illetve az Arany János utca és Kastély-árok keresztesésének környezete.

Fejér Megye Közgyűlése 1/2009. (II. 13.) sz. rendelet, Fejér megye területrendezési tervének 3.14. sz. melléklete szerint Nádasdladány területén rendszeresen belvízjárta terület található a település északi részén. A belvízöblözet a 04.05 Cece-Ősi belvízvédelmi szakasz őrzéséhez tartozik.

A település nem árvíz-veszélyeztetett, azonban tartós magas vízállás, illetve elhúzódó csapadékos időszak alatt belvízzel kell számolni. A belvíz veszélyeztetett területek a Sárvíz-Malom-csatorna Cigány-rét körüli térsége.

A külterület É-i, tőzegbányászattal érintett térsége állandó magas talajvízállású, vagy vízborított terület.

A belvíz veszélyeztetett területeket a 7. számú térkép mutatja be.

Természetvédelem

Nádasdladány területét már nem érinti a Sárréti Tájvédelmi Körzet, azonban a Nádor csatorna II. szakasza a Fejér megyére eső szakaszon a Sárrét (területkód: HUDI20044) kiemelt jelentőségű természet-megőrzési Natura 2000 területhez tartozik.

A belterülettől É-ra fekvő részek az országos ökológiai hálózat magterületéhez tartoznak, akárcsak a kastélypark. A vízfolyások mellett több területen is ex lege védett lápterületek találhatók.

Az érintett csatornaszakaszon a természetes medrű és partvonalú vízfolyásokra jellemző „élőhelyeket” alakítottak ki a kármentesítés során megszűnt élőhelyek pótlására és a mesterséges vízfolyásjelleg részbeni átalakítására. A vizes élőhelyek jó regenerálódó képességgel rendelkeznek, így a kármentesítés után várhatóan ismét megindulnak a spontán szukcessziós folyamatok, de a gyomosodás visszaszorításáról gondoskodni szükséges.

Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák

Nádasdladány esetében környezeti konfliktus négy környezeti elem esetében áll fenn az alábbi módon:

- Felszíni vizek védelme:
 - A település területének jelentős hányada (a település északi része) mélyebben fekvő, magas talajvízállású, belvíz-veszélyeztetett terület. Ezen területeken folytatott mezőgazdasági és állattartási tevékenység veszélyeztetheti a felszíni vizek minőségét a túlzott mértékű tápanyag bemosódás következtében. Ezért ezen területen minden tevékenységet úgy kell folytatni, hogy a felszíni vizek ne szennyeződhesse el.
 - A térség vegyipari üzemai a korábbi években sokféle veszélyes anyagot juttattak a vízfolyásokba (Veszprémi-séd, Nádor-csatorna). A kármentesítés során a szennyezett mederanyagot a Nádor-csatorna parti depóniáira helyezték ki.
 - Új funkciók telepítése esetében figyelembe kell venni a jogszabályi és a hatósági határozati előírásokat, és az új tevékenységeket úgy kell tervezni, hogy a felszíni vizek minőségét ne veszélyeztesse.
 - A Sárrét Tájvédelmi Körzet területe a környezet domborzati adottságainál fogva a magasabban fekvő területek természetes csapadékvíz befogadója. A település csapadékvíz elvezető rendszerének kialakítása során biztosítani kell a területre vezetendő csapadékvíz szennyeződésmentességét.
- Felszín alatti vizek:
 - A Nádasdladány bányatavak vizes élőhelyként funkcionálnak, amelyeken illegális horgásztevékenység is folyik. Ezen területek környezetében folytatott mezőgazdasági és állattartási tevékenység veszélyeztetheti a felszín alatti vizek minőségét. Ezért ezen területen minden tevékenységet úgy kell folytatni, hogy a felszín alatti vizek ne szennyeződhesse el.
 - A bányatavak vízkészletének szennyezése, károsítása, továbbá azokon minden olyan vízhasználat gyakorlása, mely a felszín alatti vizek minőségének veszélyeztetésével jár – a felszín alatti vízkészlettel való szoros kapcsolatokra tekintettel – kerülendő.
- Közlekedés zajterhelése:
 - A 7202. számú út belterületi szakaszai zajtól védendő lakóövezetek közelében húzódnak, ahol előfordulhat határérték feletti zajterhelés.
- Természetvédelem:

- A beleterülettől É-ra fekvő terület az Országos Ökológiai Hálózat magterülete, illetve részben Natura 2000 védettséggel rendelkező kiemelt jelentőségű természet-megőrzési terület. Így ezen természetvédelmi oltalom alatt álló részekben fejlesztése természetvédelmi okok miatt csak nagyon korlátozott formában lehetséges.
- Gazdasági területek fejlesztésére csak korlátozott lehetőségek állnak rendelkezésre, gazdasági célú területek kijelölésénél figyelembe kell venni a természetvédelmi oltalom alatt álló területeket, illetve a kastély és parkjára vonatkozó természetvédelmi, tájvédelmi érdekeket.

12. Táj és természeti adottságok és örökség, jellemző tájkarakter, zöldinfrastruktúra hálózat

Természeti adottságok

Nádasdladány Község közigazgatási területének egésze egy magyarországi kistájon terül el, mely a következő:

Makrorégió (nagytáj):	Alföld nagytáj
Mezoregió (középtáj):	Mezőföld középtáj
Mikrorégió (kistáj):	Sárrét kistáj

A természeti adottságokat a Sárrét kistáj jellemzői alapján értékeljük (*FORRÁS: MAGYARORSZÁG KISTÁJAINAK KATASZTERE, MTA FÖLDRAJZTUDOMÁNYI KUTATÓINTÉZET, BUDAPEST, 2010.*). Az értékelésbe nem vonjuk be a közlekedés, a településhálózat és a népesség témákat, melyek a jelenlegi tájvizsgálat szempontjából érdektelenek vagy kisebb jelentőségűek. A település a Sárrét kistáj központi területén helyezkedik el.

Domborzat

A kistáj 103 és 222 m közötti tszf-i magasságú, központi része medencesíkság, déli része enyhén hullámos, tektonikusan preformált völgyekkel szabdalt, domblábi helyzetű háta sorozata. Geomorfológiailag lépcsős szerkezetű, három jellemző orográfiai szintje a 110–130 m magasságban feltöltött medencék, a 160–170 m közötti magasságban lerakódott kavicstakarók gyakran lösszel fedett maradványai, illetve 180–200 m között a pannóniai felszín dombháti helyezkednek el. Érdekes színezőelem a kistájban a Szár-hegy és a Kő-hegy szigetszerűen kiemelkedő sasbérce.

Földtan

A medencealjzat fő kőzetei a Velencei-hegységből ismert karbon gránit, valamint különböző paleozoos metamorf képződmények. A kistáj medencéje két, egymással párhuzamos ÉNy–DK irányú vető mentén szakaszosan süllyedt be. A pannóniai agyagos üledékek felszínére a Bakony felől érkező vízfolyások jól rekonstruálható hordalékkúpot építettek. A folyamatos süllyedés miatt az újholocénra a Sárrét egykori tómedencéje teljesen elláposodott, majd megindult a tőzegképződés. A fiatal süllyedések, illetve árterek holocén üledékekkel, a magasabb orográfiai helyzetben lévő hordalékkúpok 4–8 m vastagságú löszszerű anyaggal fedettek. Az alaphegység felszíni kibúvási több helyen is megfigyelhetők. A kistáj legjelentősebb hasznosítható nyersanyaga a mezőgazdasági tőzeg és a lápföld, valamint Polgárdi mészköve.

Éghajlat

A kistáj mérsékelt meleg, száraz éghajlatú. Évente 1980 körüli a napsütéses órák száma, amelyből nyáron 800 óra körüli, télen mintegy 185 óra napfénytartam várható. Az évi középhőmérséklet átlagos értéke 9,8–10,4 °C körüli. Az évi abszolút hőmérsékleti maximumok átlaga mintegy 34,0 °C, a leghidegebb téli napokon –16,0 °C között alakul. Az évi csapadék mennyisége 530–560 mm, míg az É-i részekben az 530 mm-t sem éri el. A csapadékösszeg vegetációs időszakos átlaga 310–330 mm közötti. A hótakarós napok átlagos száma mintegy 32–34 nap, az átlagos maximális hóvastagság 20 cm. Az ariditási index keleten 1,26–1,30, É-on 1,33 körüli. A leggyakoribb szélirány az északnyugati és északi, az átlagos szélesség 2,5–3,0 m/s körüli értéket mutat. A száraz és mérsékelt meleg éghajlat a meghatározó a szántóföldi és a kertészeti kultúrák termesztésében

Vizek

A kistájban a Séd Vilonya–Ósi közötti és a Sárvíz–Nádor-csatorna Ósi–Sárszentmihály közötti szakasza a fő vízfolyás, amelyhez K-ről a Gaja Székesfehérvár alatti szakasza is hozzátartozik. Az ugyancsak Ósitól kiágazó Nádor–Malom-csatorna jobbról (Ny-ról) párhuzamosan halad a Sárvíz–Nádor-csatornával. Általánosságban száraz, vízhiányos kistáj. A vízfolyások árvizei tavasszal, kisvizei ősszel jelentkeznek. Vízjárásukat a Bakonyból leáramló karsztvíz-utánpótlás erősen befolyásolja és kiegyenlíti. A kistáj négy természetes tava együtt 7,2 hektár. A talajvíz a Sárrét medencéjében 4 m felett van, csak a D-i magasabb peremeken süllyed mélyebbre. Kémiaiailag kalcium-magnézium-hidrogénkarbonátos jellegű. A rétegvizek mennyisége csekély. Az artézi kutak mélysége ritkán haladja meg a 100 m-t, vízhozamuk a 200 l/p-et.

Talajok

A kistáj talajtakarója összesen tíz talajtípusból tevődik össze. Berhidától egészen Csajágig összefüggő sávban löszös üledékeken képződött mészlepedékes csernozjom talajok (19%) fordulnak elő. A kistáj legnagyobb kiterjedésű talajtípusát a Nádasdladány és Polgárdi vonaláig terjedő harmadidőszaki üledékeken, attól K-re pedig löszös üledékeken képződött réti csernozjom talajok (41%) képviselik. A Sárrét 22% területi részarányú síkláp talaját többnyire rétek és szabad vízfelületek borítják. A Móri-árok irányában a réti talajok kiterjedése csaknem 7%. A talajtani változatosságot növeli, hogy hat talajféleség területi kiterjedése 3% területi részarányánál kevesebb. Ilyenek: barnaföldek, rendzina, alföldi mészlepedékes csernozjom, réti öntéstalajok, lápos réti talajok és földes kopárok.

Növényzet

Flórája és vegetációja alapján egyaránt átmeneti jelleget mutató, középhegység-peremi potenciális erdőssztyepp-terület, mélyebb fekvésű részein lápi- és mocsári vegetációval. A ma nagyrészt jelentősen degradált, ill. főleg mezőgazdasági területként hasznosított tájban, a természetközeli vegetáció elszigetelt foltokban maradt fenn. Klímazonális vegetációtípusa a tatárjuharos-lösztölgyes, ill. más hegylábi- és dombvidéki elegyes tölgyesek, melyek ma fragmentális állományok vagy az erdőgazdálkodás során átalakított, eljellegtelenedett (pl. Nádasdladány, Füle) erdők. Fajgazdag erdőssztyepp-flóra elsősorban – az évszázadok óta legfeljebb extenzíven hasznosított (legeltetés, üdébb völgytalpakon kaszálás) – löszvölgyekben maradt fenn. A löszpusztagyeppek számos típusa (pusztai csenkesz – *Festuca rupicola*, pusztai és csinos árvalányhaj – *Stipa pennata*, *S. pulcherrima*), a félszáraz gyepek és a sztyeppcserjések őrzik a pannon és kontinentális sztyeppterületek fajainak zömét (szennyes ínfű – *Ajuga laxmannii*, csuklyás ibolya – *Viola ambigua*, sugaras zsoltina – *Serratula radiata*, kései pitypang – *Taraxacum serotinum*, pusztai meténg – *Vinca herbacea*, leánykökörtő – *Pulsatilla grandis*, budai imola – *Centaurea sadleriana*, cseplesz meggy – *Prunus fruticosa*, törpemandula – *P. tenella*, gőr habszegfű – *Silene bupleuroides*, változó gurgolya – *Seseli varium*, csajkavirág – *Oxytropis pilosa*, harasztos káposzta – *Brassica elongata*, erdei szellőrózsa – *Anemone sylvestris*, taréjos búzafű – *Agropyron pectiniforme*, macskahere – *Phlomis tuberosa*). A kistáj paleozoós kőzetek alkotta kiemelkedésein (főleg a Szár-hegy devon mészkő platóján) különlegesség a középhegységi szubmediterrán sziklagyep-fajok (deres csenkesz – *Festuca pallens*, ezüstaszott – *Paronychia cephalotes*, szirtőr – *Hornungia petraea*, borzas szulák – *Convolvulus cantabrica*, sziklai üröm – *Artemisia alba*), ill. a mészkedvelő-tölgyes szigetszerű megjelenése. Növényföldrajzilag jelentősek a mélyebb fekvésű – lecsapolt, elgyomosodott, tőzgebányászat áldozatául esett – részek fennmaradt láprétfoltjai (fátyolos nőszirm – *Iris spuria*, lápi nyúlarkfű – *Sesleria uliginosa*) és fragmentális szikesei (sziki őszirózsa – *Aster tripolium* subsp. *pannonicus*, sziki útifű – *Plantago maritima*) is.

Gyakori élőhelyek: OC, P2b, L2a, RC, OB, B1a; közepesen gyakori élőhelyek: H5a, H4, E1, BA, P2a, RB; ritka élőhelyek: A3a, B5, D2, D34, I1, J1a, M2, M6, L1, G2, H3a, K1a, P45. Fajsza: 600–800; védett fajok száma: 40–60; özönfajok: bálványfa (*Ailanthus altissima*) 3, selyemkóró (*Asclepias syriaca*) 1, tájidegen őszirózsa-fajok (*Aster* spp.) 1, akác (*Robinia pseudoacacia*) 4, japánkeserűfű-fajok (*Reynoutria* spp.) 1, aranyvessző-fajok (*Solidago* spp.) 5.

Növényföldrajzi helyzet

A vizsgált terület a Magyarország nagy részén elterülő Pannóniai Flóratartomány (*Pannonicum*) Dunántúli-középhegység flórávidékének (*Bakonyicum*) Vértes és Bakony flórájárásába (*Vesprimense*) tartozik. A flórájárásra a táblás mészkő- és dolomithegységek jellemzők, ahol a csapadékosabb klíma hatására a magasabb tengerszint feletti területeken vagy azonálisan az északi lejtőkön már alacsonyabban

is viszonylag nagy kiterjedésű gyertyános-tölgyesek és bükkösök terülnek el, ugyanakkor már erősebb a szubmediterrán hatás és számos ilyen elterjedésű flóraelem, köztük örökzöld fajok is előfordulnak.

A jellegzetesebb potenciális erdőtársulások közül említést érdemelnek a következők:

- csereszömörccs karsztbokorerdők (*Quercopubescenti-Cotinetum*)
- molyhos cseres tölgyesek (*Orno-Quercetum pubescenti-cerris pannonicum*)
- cseres kocsánytalan tölgyesek (*Quercetum petraeae-cerris pannonicum*)

Gyakoriak a sziklagyepek (*Caricetum humilis*, *Diplachno-Festucetum sulcatae*, *Festucetum glaucae hungaricum* stb.). Jellegzetes lágyszárú fajok a nádtippán (*Calamagrostis neglecta*), a magyar gurgolya (*Seseli leucospermum*), a borzas peremizs (*Inula hirta*), a sugaras zsoltina (*Serratula radiata*). A művelés visszaszorulása és az élőhelyek felaprítása következtében nagy az inváziós terhelés: különösen az ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*) és a magas aranyvessző (*Solidago gigantea*) jelenléte meghatározó.

Az erdőterületeket elsősorban közép- és időskorú keménylombú erdők fedik. Az erdők átlagos évi folyónövedéke 2,5–3,5 m³/ha között változik. A mezőgazdasági területhasznosítás jelentősebb kulturái a búza, a kukorica és a silókukorica.

Tájföldrajz

Fogalom meghatározás: a tájföldrajz a legkomplexebb geográfiai szakterület, területi szemléletű szintézise a természetföldrajzi és a földhasználaton, a településföldrajzon keresztül a társadalmi-gazdasági adottságoknak. Összetettsége miatt nem kezdő kutatóknak való téma, valódi tájföldrajzossá évtizedek alatt alakulhat, fejlődhet valaki, ha időközben nem horgonyoz le valamely földrajzi részterületnél, pl. geomorfológiánál, biogeográfiánál, vagy demográfiánál és sikerül megőriznie érdeklődését a földrajzi tájak komplexitása iránt. A tájföldrajz különleges vonása, hogy az egyes tájtípusok meghatározásánál nem lehet eltekinteni az adott terület egység látványától, vizuális habitusától (CSORBA, 2021.). Tájföldrajzi szempontból a vizsgálatra kijelölt terület hovatartozása a következő:

Nagy-táj:..... Duna–Tisza-medence

Nagy-táj részlet: Alföld

Középtáj:..... Mezőföld

Kistáj csoport: Duna–Sárvíz köze

Kistáj:..... Sárrét

A tájföldrajzi adottságokat e kistáj jellemzői alapján értékeljük (FORRÁS: CSORBA PÉTER: *MAGYARORSZÁG KISTÁJAI, DEBRECEN, 2021.*). A település közigazgatási területe a 366 km² kistáj központi részén terül el.

Topográfiai helyzet és domborzattípus: A Bakony DK-i lábánál kialakult hegységelőteri süllyedék, elzárt medencesíkság. Vízrajzi okok miatt a kistájhoz kapcsolódnak a Mezőfölddel határos alacsony domborok is. **Éghajlati körzet:** Mérsékelt meleg – száraz, K-i részén meleg – száraz térség. **Vízrajz:** Az 5 ha-nál nagyobb nyílt vízfelszínnek, ill. vizenyős, mocsaras térszínnek kiterjedése jelentős, a kistáj 5,8%-a. Az állóvizek többsége Várpalotától D-re, ill. Székesfehérvár környékén található. **Földhasználati arányok és tendenciák:** 52% szántóföld (mérsékelt csökkenő arány), 17% gyepek (változatlan), 13% pedig beépített felszín. Az országos arány duplája a bányászati és lerakófelszínnek részesedése: 0,45%. Az OTTrT nyilvántartása szerint mezőgazdasági térség. **Földrajzi tájtípus:** Középső részén rossz lefolyású ártér, a réti talajok különféle típusával (öntés, lápos réti, ill. réti), D-i löszös részén pedig csernozjom barna erdőtalajjal. A mezőgazdasági hasznosítás mellett jelentős a beépítettség (pl. Székesfehérvár). **Emberi hatáserősség:** A természeti adottságokat a vízrendezések számottevően módosították, polihemerób (erősen átalakított) bolygatottsági szint jellemző. A lecsapolások és az ipari meddőanyagok új domborzati formákat is eredményeztek. Jelentősen megváltozott a talajok víz- és levegőháztartása. A természetközeli növényzet a táj 25–30%-ára szorult vissza. Az 1990 és 2018 között bekövetkezett felszínborítás-változások szerint erősödött az antropogén tájterhelés. **Beépítettség és településfejlettség:** A beépített felszín aránya igen magas 13% (2000: 12%), főképp a sűrű városi és ipari beépítésű felszín aránya emelkedett jelentősen. A közutaknak, vasutaknak és településeknek számottevő mértékű élőhely-felszabdoló hatása van, a fragmentáció súlyozott értéke 3,7 km², magasabb, mint az országos átlag (3,4). A gazdasági, infrastrukturális és társadalmi fejlettség komplex mutató szerint a kistáj egyetlen települése sem került az elmaradottnak ítélt kategóriába. **Tájmetriai adatok:** A területhasználatot mutató CORINE foltok átlagos nagysága 1,99 km², ami alacsonyabb, mint az ország síkvidékeire jellemző adat (2,43 km²), tehát a kistáj foltmintázata valamivel mozaikosabb, mint a legtöbb alföldi kistájé. A Shannon-diverzitás, vagyis a tájhasználat változatosságát mutató szám értéke 1,55 (az országos átlag 1,41). **Természeti veszélyek:** Közepes erősségű a belvív- és aszálykiterjedés. Ez a kistáj egyike a földrengések által is fenyegetett térségnek. 1931 és 2015 között 28–32 súlyosan (PAI>6) aszályos

évet regisztráltak, különösen Berhida és Jenő környéke számít klimatikusan vízhiányosnak. A jelenlegi tájhasználat érzékenysége, változásának mértéke az éghajlatváltozásra közepesnek becsülhető. **Természetvédelem:** A kistáj 6,1%-a a Sárreți TK része. A Natura 2000 különleges természetmegőrzési kategória kezelési rendelkezései a táj 12,3%-át érintik. **Értéktár:** Az értéksűrűség magas és nem csupán Székesfehérvár kultúrkincsei révén, hanem pl. régészeti lelőhelyek, egyedi tájértékek más településen is szép számmal vannak (Ősi, Vilonya stb.). A kistáj csaknem felét javasolták bevonni a tájképvédelembe. Ennek magját a Sárreți TK képezi, de kiterjed Ny-felé Pétfürdő határáig és magába foglalhatja a Berhida és Jenő közötti erdőfoltokat is. **A tájkarakter földrajzi összetevői:** A kistáj tágas hegységelőteri medencesík, de Vilonya ill. Jenő környékén része egy alacsony dombsági terület is. A táj vizuális arculatát az országos átlagnak megfelelő szántóföldi arány mellett jelentősen befolyásolják a nádasok, vizenyős rétek, valamint az ipartelep épületegyüttese, helyenként pedig a meddőhányók is. A kistáj löszablára felkapaszkodó D-i peremén sűrűn mozaikos vegyes mezőgazdasági parcellák és kertek vannak. A táj jól áttekinthető, nyílt jellegű. A parlagok aránya közepes, (4–6%), összességében intenzíven hasznosított, bár néhány alig működő ipartelep, kezeletlen meddőhányó miatt nem mindenhol nyújt gondozott képet. A települések az Ősi és Székesfehérvár közti terület kivételével egyenletesen helyezkednek el, látványsúlyukat a nagyméretű ipari épületegyüttesek több helyen megsokszorozzák. A sárreți identitás ismert fogalom, amelynek erős természetföldrajzi tartalma, a mocsaras, lápos tájhabitus még ma is egyértelmű. A topográfiai önmeghatározás számára jó támpontként szolgál a Tési-fennsík, ennél kevésbé markáns orientációs objektumok lehetnek D-felé a Polgárdi-rögök magaslatai.

Nádasdladány Község természeti adottságai

A község közigazgatási területe 104 és 202 mBf tszf-i magasságon fekszik. A külterület legmélyebb pontja (103,9 mBf) a település É-i részén, a tőzegkitermeléssel érintett sárreți területen, a Nádor-csatorna közelében található. A legmagasabb pont (202,4 mBf) pedig a külterület DNy-i szegletében, Jenő település fölé magasodó Sarok-dűlő csúcsán fekszik, ami a kistáj egyik legmagasabb pontja is egyben. A község belterülete jellemzően 107 és 140 mBf-i magasságban, közel egyenletesen és enyhén É, azaz a Sárvíz-malomcsatorna felé lejtő terepfelületen található.

A település belterületének mikroklímáját a terepfelület, a lejtés mértéke és iránya (kiettség), a víz megjelenésének formái, illetve a növényzettel való borítottság befolyásolja. Növényzet nélküli felszínen vagy sík, illetve D-i kiettségű terepen a besugárzás nagyobb, a hó hamarabb elolvad, a terület nyáron gyorsabban kiszárad. Az É–ÉNy-i uralkodó szelektől a település védtelen.

Nádasdladány területén több állandó vízfolyás és állandó vízfelületű tó van. A településen megtalálható vízfolyások (Nádor-csatorna, Sárvíz-malomcsatorna) a felszíni csapadékvizek befogadói és a Sárreți fő vízvezető csatornái, melyek lejjebb Sárvíz néven egyesülnek és Sióagárdnál torkolnak a Sióba, majd Bogyiszlónál a Dunába. Nádasdladány É-i részét több száz hektáron részben és erősen benádasodott tőzegtanyavak borítják, így a nyílt vízfelület is több tíz hektár nagyságúra tehető.

Tájtörténeti vizsgálat

Már az utolsó jégkorszak (Würm) után élhettek emberek 10–12 ezer évvel ezelőtt a mai Nádasdladány közigazgatási területén, de ezek a népcsoportok jelentős vagy látványos tájalakító tevékenységet feltehetően nem végeztek. A vidék nem volt ismeretlen a rómaiak előtt. A közel kétezer éve Pannóniába betelepült rómaiak már meglévő kultúrákat találtak, illetve igaztak le. Az első jelentős, tájképet is befolyásoló korszak az ókori rómaiakhoz köthető, akik a Keleti-Bakony meredek terepének szegélyén és a vizenyős, mocsaras Sárreți szélén utat építettek, amit hadiútként, illetve kereskedelmi útként használtak Savaria (a mai Szombathely) és Aquincum (a mai Budapest/Óbuda) között a II–IV. században.

A közel négy évszázadig tartó római aranykora a népvándorlás hullámai sodorták el, melyet a honfoglalás követett. A magyarok kezére 896 és 900 között került a terület, amikor Árpád fejedelem átkelt a Vértes hegység láncaán. A honfoglalás koráig, a népvándorlások idején a környéken megtelepedett lakosság leginkább a Sárreți vízi világát és az erdők, legelők javait aknázza ki megélhetéséhez. Géza fejedelem kikeresztelkedéséig a kárpát-medencei magyarság sem végleges településhálózattal, sem tervezett faluszerkezettel nem rendelkezett. A környéken a XI. századra viszont már kialakultak a települések és Szent István király rendelete szerint minden tizedek falu templomot volt köteles építeni.

A középkori virágkora a török háborúk szüntették meg, mikor az akkori Ladány és a környező települések a Török Birodalom és a Magyar Királyság háborúktól, portyázásoktól dúlt határterületté váltak. A stratégiai fontosságú Fehérvár és Veszprém közelsége miatt közel 150 évig háborús területté vált a környék. A török háborúk után a XVIII. század 2. feléből már rendelkezünk Ladány és környékének a

tájhasználatot is bemutató térképi anyaggal (1. katonai felmérés – 1763–1787), ami szerint már akkor kialakultak a település mai belterületének főbb útvonalai, a településtől É-ra mocsárvilágot ábrázoltak, D-re (a mai Jenő területén) szőlőket műveltek és a környéket már akkor is nagy erdőterületek borították a következő térképábrázolat szerint:

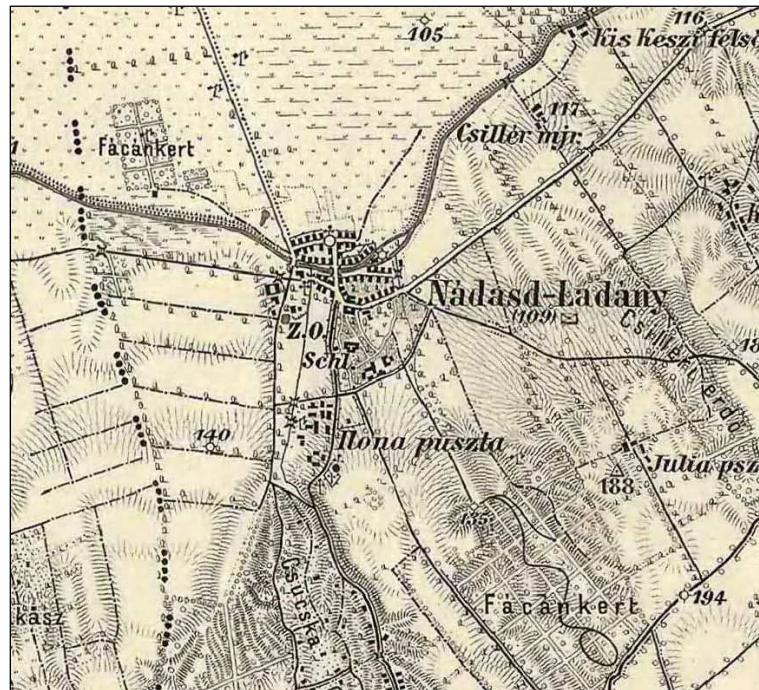
1. ábra: A vizsgált tájrészlet ábrázolása az I. katonai felmérésen (1782–1785)

A XIX. században végzett II. katonai felmérés (1819–1869, térképkiadvát alul, közelítéssel) és a III. katonai felmérés (1869–1889, térképkiadvát) szerint továbbra is maradt a tájhasználat hármas tagolása, azaz É-on a Sárrét mocsárvilága, „középen” a település a mai főbb útvonalhálózatával, körülötte mezőgazdasági területek, D-en pedig a mainál nagyobb erdőterületek, melybe beleágyazódott a későbbi Jenő szőlőhegye. A települést a XIX. század végén már Nádasd-Ladányként jelzik és már ábrázolják a kastélyt is a körülötte épülő parkkal. A kastély lakóinak főúri vadászatát és a környék vélhetően termékeny korabeli vadgazdálkodását idézik a „Fácánkert” elnevezésű területek (ma Vadaskert erdőterület). A térképek látványosan ábrázolják az akkori tájhasználatok főbb felületeit és vonalait a következő térképkiadvatok szerint:

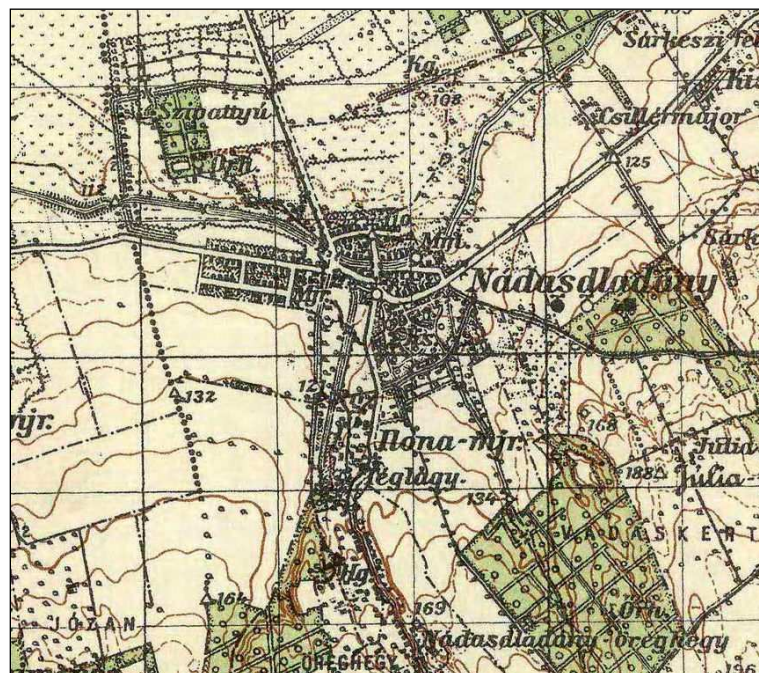
2. ábra (balra): A vizsgált tájrészlet ábrázolása a II. katonai felmérésen (1819–1869)

3. ábra (jobbra): A vizsgált település lakott területeinek ábrázolása a II. katonai felmérésen (1819–1869)

4. ábra: A vizsgált tájrészlet ábrázolása a III. katonai felmérésen (1869–1887)

A negyedik katonai felmérés (1941) szerinti térképen már látható a D-i részen a csökkenő erdőterület, illetve a Veszprém felé vezető út mellett, azaz a település Ny-i oldalán kialakult új lakóterület is a következő térképkivágat szerint:

5. ábra: A vizsgált tájrészlet ábrázolása a IV. katonai felmérésen (1941)

A XX. század második felében a tájszerkezetben lényeges változásként következett be a kastélypark É-i és D-i oldalának felparcellázása (ez a két terület még ma is fájóan hiányzik az eredeti park alaprajzából, jelentősen, csaknem hat hektárral csökkentve a területét) illetve a Sárret mocsárvilágának tőzégbányászattal történő gyökeres megváltoztatása. A település belterülete is modernizálódott, az utakat leaszfaltozták és légvezetékek tömegét húzták fel az utak mellé. Ez utóbbi nem vált előnyére a településképnek.

A Nádasdy-kastély parkjának története

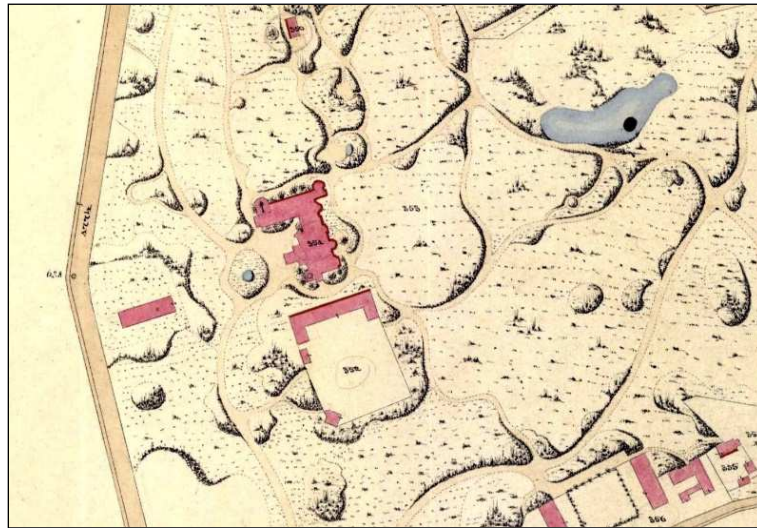
A kastély mai képét az 1873-ban megkezdett építkezés alakította ki. Gróf Nádasdy Ferenc megbízásából Linczbauer István és Hauszmann Ferenc tervei szerint a XVIII. században létesített barokk kastélyhoz kétszintes új szárnyat építettek. Így alakult ki az angol gót stílusú kastély, melyben a főszárnyhoz balról földszintes rész, jobbról kétemeletes torony csatlakozik. A homlokzati részen az emeleti terasznál látható a Nádasdy-címer. Az épületbelsőből említést érdemel a hátul kétszintes és üvegcupolás csarnok. Impozáns a faburkolatos ősök csarnoka. A főszárny bal hátsó részében volt egykor a könyvtár. Kazettás famennyezete, polcrendszere, csavart oszlopai, galériáját díszítő kovácsoltvas mellvédje a belsőépítészeti ragyogó emléke. A második világháborút, majd a kastélyok sorsával nem törődő évtizedeket is viszonylag jól vészelte át az épület. Az 50 hektáros park tájképi kert, angolkert stílusú kialakítása 1860–1870 között kezdődött. Hamarosan dendrológiai tájképi kert, gyűjteményes kert lett, ahol a fák szépsége, különlegessége, formája ejti rabul a látogatót. A tájképi jellegű kastélyparkot 1875 és 1894 között alakították ki Kálmán János kertész irányításával. A kert egyik fő tájképi eleme, a tó a XIX. század utolsó éveiben a következőképpen nézett ki:

5–6. ábrák: A nádasdladányi kastélypark tavának képei a XIX. század végéről (FORRÁS: FORTEPAN)

A tájképi stílus ragaszkodott a szabad természet utánzásához. A parkban célszerű zöld pázsitot, ligetszerű facsoportokat, kanyargó partú tavat és a parkot behálózó kanyargós útrendszert alakítottak ki. Az angol kertépítészeti stílus szerint a park és nem az épület uralkodik. A nádasdladányi parkban létesített 1,5 ha felületű tónak a környezetben fontos mikroklimatikus szerepe volt. A kontinentális alföldi jellegű éghajlat és az 550 mm/év csapadék kedvezőtlen hatásait mérsékelte a tó, mely a dendrológiai értékek számára kedvező mikroklimát teremtett. A park öntözésére külön öntözőhálózatot hoztak létre. Zsiliprendszerek, szivattyúk segítségével elégtették ki a tó és az öntözés vízszükségletét. A térség vízgyűjtő területén átfolyó Malom-árok vize táplálta a tavat. A felszíni vizeket a park keleti határán húzódó és nemrég helyreállított árkok vezették le. A kor jellegzetességének megfelelően fedett télikertet, a parkban havasi kert, rozáriumot, évelő- és vízikertet létesítettek. A kor divatját keresték abban is, hogy létrehoztak egy szolid mesterséges hegyet, ez volt a víztorony dombja, sőt egy mesterséges vízesést is kialakítottak. A park növényzetét 1880 és 1896 között értékes fa- és cserjefajokkal gazdagították. Az 1945 utáni időszakban érte a parkot a legnagyobb kár. A szakmai hozzáértést hiányoló át nem gondolt községfejlesztés miatt a park jelentős területét felparcellázták, ezekről a részokről letermelték a fákat és a cserjéket.

Elpusztultak az öntözőberendezések, tönkrementek a zsilipek, kiszáradt a tó. A tó medrét számtalan, a parkba nem illő cserjefaj verte fel. A korábban ápolat, rendezetten tartott tisztásokat felverte a gyom, sarjak, cserjék nőttek be. Az eredeti úthálózat nyomvonala még annak ellenére is fellelhető, hogy egyes helyeken új nyomvonalakat kellett kijelölni. A terület nagysága 20 hektár. De még ezen a nagyon megcsappant területen is értékes a faállomány, noha sok érték pusztult el. Egy 1975-ben végzett felmérés szerint több idős, 100–200 évesre becsült és méreteikkel is lenyűgöző fafajra bukkantak a szakemberek.

7. ábra: Kataszteri térkép kivágata a kastélypark részletével a XIX. század végéről
(FORRÁS: TÖRTÉNETI KERTEK ADATTÁRA)

Tájhasználat értékelése

Fogalom meghatározás: tájhasználat a tájpotenciál adottságainak társadalmi célú igénybevétele. A tájpotenciál a táj teljesítőképessége, amelynek alkotói az adott tájegység egymással kölcsönhatásban álló ökológiai, ökonómiai és tájképi potenciáljai. A tájpotenciál kifejezi a tájhasználat lehetséges mértékét, azt, hogy egy táj milyen mértékben alkalmas a társadalom sokrétű igényeinek kielégítésére. Más megfogalmazás szerint a tájhasználat a természetes rendszerekbe való olyan mesterséges, antropogén beavatkozás, amely a természet adta lehetőségeket tudatos, célirányos, egyéni vagy közösségi célok szolgálatába állítja.

Nádasdladány Község közigazgatási területén a mezőgazdasági termelés a domináns, de ezen kívül többféle tájhasználat (főleg erdőgazdasági, kertgazdasági, vízgazdálkodási, hajdani tőzégbányászati, települési és közlekedési tájhasználat) található, melyek tükröződnek a tájszerkezetben is. A továbbiakban a település egyes tájhasználatait mutatjuk be részletesen:

Települési tájhasználat: Nádasdladány Község területén a települési tájhasználat a közigazgatási terület körülbelüli közepén egy tömbben elhelyezkedő településre koncentrálódik, aminek Jenő felé a közút mentén egy nyúlványa található (Öreghegy). A településközpontba közel húsz hektáros területen ékelődött be a Nádasdy-kastély és annak hatalmas parkja. Jelentős külterületi lakott hely nincs.

Közlekedési tájhasználat: a település közigazgatási területét a Szabadbattyánt Veszprémmel összekötő 7202. jelű út szeli ketté K–Ny irányban, melyről a településközpontban D felé, azaz Jenő és Polgárdi irányába ágazik le egy összekötő közút. Korábban a Sárrét tőzégbányái között volt még egy közforgalom számára járható út ÉNy felé, Inota irányába, de erre ma már csak engedéllyel lehet ráhajtani és az útburkolat rendkívül rossz minőségű, nagy sebességű haladást nem tesz lehetővé. Az említett közutak már a XVIII. század végén a térképeken jelzett mai nyomvonalon haladtak. A belterületi utak többsége aszfaltburkolattal ellátott, a külterületen inkább a földutak dominálnak és tárják fel a tájrészletet. A település közigazgatási területét vasútvonal nem szeli ketté, azonban a közigazgatási terület É-i része a Székesfehérvár–Veszprém–Szombathely egypályás, villamosított vasútvonallal közvetlenül határos és a Csór–Nádasdladány vasútállomás is itt található. Repülőtér a közelben nincs. A térség vízfolyásai vízi közlekedésre nem alkalmas méretűek. Kiépített kerékpárút Nádasdladány Község területén nincs.

Erdőgazdasági tájhasználat: az erdőgazdasági tájhasznosítás a község területének D-i részén domináns, a középső és az É-i területeken alárendelt szerepű. Három tömbben, egymástól mezőgazdasági területekkel (szántókkal) jól elkülönülve találhatók. A K-i oldali a Csilléri-erdő, a középső a Vadaskert (hajdani nevén Fácánkert), a Ny-i pedig a Kasza-völgyi erdő. Faállományukat tekintve többnyire cseres-kocsánytalan tölgyes erdők, de jelentős a telepített vagy spontán nőtt akácok és a telepített erdei fenyvesek területe is. Az erdők elsődleges rendeltetése az erdőrészletek többségében gazdasági, kisebb részben védelmi. Közjóléti elsődleges rendeltetésű erdő a község területén nincs. A térségben gyakoriak a mozaikosan, a völgytalpakon, árkok és utak, mezsgyék mentén kialakult erdőfoltok, -sávok, főleg akácok. Az invazív fajok közül a fehér akác mellett a veszélyesen gyomosító bálványfa (*Ailanthus*

altissima) erőteljes terjedése figyelhető meg, elsősorban az Öreghegyen, de a szőlőterületeken (Sörtető), erdőszéleken, sőt még a kastélyparkban is.

Vadgazdálkodás: a vadgazdálkodás a tájhasználattal összefügg. Az É-i területek mocsaras, nyílt vízfelületekkel mozaikolt nádasában a vízivadak (vadkacsák, ludak) dominálnak, a középső, főleg szántóterületeken az őz és az apróvad gyakori, a D-i oldal erdőterületeiben pedig a nagyvadak. Vadászati, vadgazdálkodási rendeltetésű létesítmények (vadföld, magasles, sózó, etető, dagonya stb.) a község területén megtalálhatók. A főúri időkben, főleg a XIX. század második és a XX. század első felében a jelenleginél intenzívebb vadgazdálkodási tevékenység folyhatott a község területén, melyet településrészek nevei is jeleznek (Fácánkert, Vadaskert). A község D-i részén, a Jenő felé vezető út mentén apróvadnevelő telepet is működtettek (ma már nem használt, romló állagú).

Mezőgazdasági tájhasználat: a mezőgazdasági területek közül döntő részarányú a település középső és az erdőtömbökkel mozaikolt D-i részén a szántóföldi művelésű, illetve az É-i oldali üde, félnedves területeken gyepgazdálkodással (rét, legelő) érintett területek.

Kertgazdasági tájhasználat: nagy területen intenzíven művelt szőlő- vagy gyümölcssterület a település közigazgatási területén nincs. A múltban Nádasdladányhoz tartoztak a mai önálló település, Jenő szőlőhegyei. Mára már csupán a közel negyven hektáros Sörtető marad a belterületől DK-re, melyet többféle, egymással erősen mozaikolt tájhasználattal művelnek, hiszen található itt szőlők, gyümölcsöskertek, kisebb szántók, gyepek, sőt néhány percella erdővé akácosodott. A Sörtetőt feltáró út mentén erősen változó állapotú pincék, prэшázak találhatóak. A szőlőhegy jellegzetessége a sok diófa, valamint az, hogy egyre inkább rekreációs funkciót kap a terület, ezzel együtt az épületeket nyaralóvá, hétvégi házzá építik át és a kiskertekbe dísznövényeket, főleg fenyőfélét ültetnek. Jellemző még, hogy nincs kerítés az egyes ingatlanok között (vagy csupán kevés), ami a tájrészlet képe szempontjából előnyös.

Vízgazdálkodási területek: jelentős nagyságú vízgazdálkodási terület található Nádasdladány közigazgatási területén, hiszen a külterület É-i részén folyik K felé a Sárret legjelentősebb vízfolyása, a Nádor-csatorna, illetve tőle D-re, a település belterületét is kettészelő Sárvíz-malomcsatorna. Mindkét vízfolyás széles, szabályozott földmederben halad. Természetes eredetű tó a község területén nincs, de a tőzegebányászat során kialakult tavak területe több tíz hektár.

Idegenforgalom: a vizsgált település üdülőkörzetnek nem része, azonban a műemléki védettségű és jelenleg felújítás alatt álló Nádasdy-kastély és annak parkja idegenforgalmi vonzerőt jelent. A településen jelentős átmenő forgalom nincs, viszont a 7202-es közút forgalma viszonylag nagy, de csupán regionális szinten.

Ipari, gazdaság, bányászati jellegű tájhasználat: Nádasdladány közigazgatási területén művelt bányagödör nincs, viszont a Sárret területén több száz hektár felületen bányásztak tőzeget, ami következtében nyílt vizű bányatavak és hatalmas nádasok keletkeztek. Ipari-gazdasági jellegű tájhasználat csupán kisebb üzemekre korlátozódik a belterület D-i részén, a Jenő felé vezető közút mentén. Nádasdladány közigazgatási területéhez tartozik Jenő Ny-i szélén a Búzakalász Mezőgazdasági Kft. közel nyolc hektáros Mariskapusztai állattartó telepe.

Energetika és közmű jellegű tájhasználat: jelentős méretű energetikai beruházás (naperőmű, szélenergia, geotermikus erőmű stb.) a település közigazgatási területén nincs. A napenergia kisebb, nem jelentős méretű, lakossági felhasználása jellemző (főként tetőkre szerelt panelekkel). A települést közép- és magasfeszültségű légvezetékek hálózák be, látványuk szinte minden nézőpontból jellemző vagy meghatározó.

Honvédelmi tájhasználat: nincs, nem jellemző. Gyakorlótérek, harcterek, laktanyák a település közigazgatási területen és tágabb környezetében sincsenek.

Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek

Fogalom meghatározás: a tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek övezetében a természeti adottságok, rendszerek, valamint az emberi tevékenység kölcsönhatása, változása következtében kialakult olyan területek tartoznak, amelyek a táj látványa szempontjából sajátos és megkülönböztetett fontosságú, megőrzésre érdemes esztétikai jellemzőkkel bírnak.

Nádasdladány Község teljes közigazgatási területének É-i része, a településközpont (minden bizonnyal a kastélypark miatt), illetve a sárreai területek a Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről 2018. évi CXXXIX. törvényt kiegészítő 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet A területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról 3. melléklete és az erre épülő Fejér Megyei Önkormányzat Közgyűlésének 7/2020. (II.28.) önkormányzati rendelete Fejér megye területrendezési tervéről c. jogszabály szerint **tájképvédelmi övezet része**. A tájképvédelmi övezetbe a

hivatkozott törvény szerint a természeti adottságok, rendszerek, valamint az emberi tevékenység kölcsönhatása, változása következtében kialakult olyan területek tartoznak, amelyek a táj látványa szempontjából sajátos és megkülönböztetett fontosságú, megőrzésre érdemes esztétikai jellemzőkkel bírnak. Nádasdladány Község tájképvédelmi övezeteinek térképi ábrázolása a következő:

8. ábra: Nádasdladány tájképvédelmi övezeteinek térképi ábrázolása (FORRÁS: 2018. ÉVI CXXXIX. TÖRVÉNYT KIEGÉSZÍTŐ 9/2019. (VI. 14.) MVM RENDELET, 3. MELLÉKLET)

Jelmagyarázat:

vörös poligon.....	Nádasdladány település közigazgatási területének határa
aransárga felület	Tájképvédelmi terület övezete
sraffozott felület	Települések lakott területei
vastag fekete szaggatott vonal	Vármegyehatár
vékony fekete vonal.....	Települések közigazgatási területének határa

Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, emlék

Országos jelentőségű természetvédelmi terület

Fogalom meghatározás: miniszteri rendelettel létesített nemzeti park, tájvédelmi körzet, természetvédelmi terület vagy természeti emlék, továbbá törvény erejénél fogva (ex lege) védett természetvédelmi terület (láp, szikes tó) vagy természeti emlék (kunhalom, földvár, forrás, víznyelő). Ez utóbbiakat (ex lege védett területek és értékek) egy külön fejezetben részletezzük.

Nádasdladány Község közigazgatási területén (és a szomszédos települések Nádasdladány felé eső részein) országos jelentőségű természetvédelmi terület NEM található. Legközelebbi védett terület a Sárréti Tájvédelmi Körzet, ami ÉK felé min. 1,3 km-re található.

Helyi jelentőségű természetvédelmi terület

Fogalom meghatározás: helyi jelentőségű védett természeti területeknek nevezzük a települési – Budapesten a fővárosi – önkormányzat által, rendeletben védetté nyilvánított természeti területeket. Védelmi kategóriájukat tekintve lehetnek természetvédelmi területek (TT) vagy természeti emlékek (TE) is. Megyei szintű védetté nyilvánításokra 1971-től került sor, amikor a megyei tanácsok és azok végrehajtó bizottságai (Budapesten a Fővárosi Tanács és Végrehajtó Bizottsága) megkapták ezt a jogkört. Számos tanácsrendelettel és VB határozattal védetté nyilvánított megyei (helyi) védett természeti terület jött létre 1990-ig, amikor aztán az önkormányzatok megalakulásával a helyi védetté nyilvánítás a jegyző (főjegyző) hatáskörébe került. A helyi jelentőségű védett természeti területek védetté nyilvánítása és a fenntartásukról való gondoskodás a települési önkormányzatok hatáskörébe tartozik.

A helyszínelés és az adatgyűjtés során Nádasdladány közigazgatási területén helyi jelentőségű védett természeti területet nem találtunk. Az Országos Természetvédelmi Hivatal elnökének 8/1975. számú határozata a nádasdladányi kastélyparkot természetvédelmi területté nyilvánította, de a helyi jelentőségű védett területeket is nyilvántartó Védett Területek Törzskönyvében a kastélypark már nincs bent. A terület a deregulációs eljárásban érintett volt.

2007. július 1-jén lépett hatályba az egyes jogszabályok és jogszabályi rendelkezések hatályon kívül helyezéséről szóló 2007. évi LXXXII. törvény (a továbbiakban: Deregvtv.), melynek legfőbb célja az volt, hogy a hatályos jogszabályi hierarchiába nem illeszkedő normatívákat hatályon kívül helyezze, illetve biztosítsa, hogy azok helyét új formába öntött jogszabályok vegyék át. A dereguláció olyan állami-kormányzati jogtechnikai eljárást jelent, melynek célja a jogrendszer megtisztítása a felesleges jogszabályoktól, a túlszabályozás visszafogása, a hatályos jog szövegszerűségének csökkentése. A természetvédelemben a dereguláció során a 2000-es évek közepén elsősorban a korábban megyei védettségű területek önkormányzati rendelettel helyi jelentőségű védett természeti területté minősítése zajlott, de ezt sok önkormányzat nem teljesítette.

A Deregvtv. az 1989. október 23-a előtt védetté nyilvánított helyi jelentőségű védett természeti területek védettségét keletkeztető normatívákat (jellemzően megyei tanácsi VB határozatokat) 2007. december 31-ével hatályon kívül helyezte. Ez a jogalkotói döntés mintegy 460 település 727 helyi jelentőségű védett természeti területének védettségét érintette. Tekintettel arra, hogy a védettség egyszer elért szintjének csökkentése természetvédelmi szakmai és alkotmányos szempontból is aggályos [lsd. részletesen a 28/1994. (V. 20.) AB határozat], gondoskodni kellett arról, hogy az érintett önkormányzatok új, a jogszabályi hierarchiába illeszkedő rendeletekkel fenntartsák az érintett területek védettségét. Erre a Deregvtv. 6. § (6) bekezdése adott számukra felhatalmazást, amely kimondta, hogy a védettség rendelettel történő megerősítése során nem kell lefolytatni a természet védelméről szóló törvényben előírt védetté nyilvánítási eljárást. A Deregvtv. 6. § (7) bekezdése pedig meghatározta, hogy mely kötelező tartalmi elemeket kell tartalmaznia a védettség fenntartásáról szóló rendeleteknek. A védettségi szint csökkenésének elkerülése érdekében a védettség fenntartásáról szóló rendeleteknek legkésőbb 2008. január 1-jén kellett hatályba lépnie.

A Földművelésügyi Minisztérium Természetmegőrzési Főosztályának többszöri felhívása ellenére az önkormányzat nem alkotott önálló jogszabályt a védettség fenntartásáról, majd később a védetté nyilvánító eljárást követő új védelem alá helyezéséről, helyette csupán a HÉSZ-ben tüntette fel a területet helyi védettként, ami nem fogadható el, ez nem elegendő a védelem jogi fenntartásához. **A helyi védettség tehát 2008. január 1-ei hatállyal megszűnt.**

Az eredeti védetté nyilvánítási határozat (1975) indoklása a következő: a nádasdladányi kastélypark kertépítészetünk jelentős alkotása. Az 1870-es években angol kertépítészeti stílus szerint kezdték építeni. A kertkompozíció alapját a mintegy egy hektáron elterülő tó képezte, melynek nemcsak esztétikai szerepe volt, hanem a kert növényzetére kedvező hatású párás mikroklímát alakított ki. A legújabb növényfelmérés alapján a parkban számos idős, nagyméretű lomb- és tűlevelű fa található: páfrányfenyő (*Ginkgo biloba* L.), tiszafa (*Taxus baccata* L.), mocsárciprus (*Taxodium distichum* Rich.), törökmogyoró (*Corylus colurna* L.), feketedió (*Junglans nigra* L.), szomorú gyertyán (*Carpinus betulus* cv. *pendula* L.), szomorú bükk (*Fagus sylvatica* cv. *pendula* L.), vérbükk (*Fagus sylvatica* cv. *atroponicea* West). A park helyreállítása, fenntartása, megvédése, valamint a közművelődés és a szabadidő kulturált felhasználásának szolgálatába állítása társadalmi érdek. A park rendeltetése: a) védje a dendrológiai és esztétikai értéket képviselő fafajokat, cserjéket és egyéb növényeket, b) a természeti értékek oktatási-ismeretterjesztési célokat szolgáló bemutatásával – a természetben történő élményszerzéssel és felüdüléssel egybekötve – segítse elő a szabadidő kulturált felhasználását, c) szolgálja a természeti értékek megismerésére irányuló turizmust és idegenforgalmat. A védett terület nagysága 20,2 hektár volt.

Kettő évvel később az akkori természetvédelmi hatóság a 18/1977. OTvH határozattal (Egyes természetvédelmi területek jelentőségének módosításáról) a Nádasdy-kastély parkját országos jelentőségűből megyei jelentőségűre módosította, mivel – az indoklás szerint: „a Nádasdladányi Park természetvédelmi jelentősége nem indokolja országos jelentőségű természeti értéként való védelmét”.

Natura 2000 terület

Fogalommeghatározás: az Európai Unió által létrehozott Natura 2000 egy olyan összefüggő európai ökológiai hálózat, amely a közösségi jelentőségű természetes élőhelytípusok, vadon élő állat- és növényfajok védelmén keresztül biztosítja a biológiai sokféleség megővését és hozzájárul kedvező természetvédelmi helyzetük fenntartásához, illetve helyreállításához. A Natura 2000 hálózat az Európai Unió két természetvédelmi irányelve alapján kijelölendő területeket – az 1979-ben megalkotott madárvédelmi irányelv (79/409/EGK) végrehajtásaként kijelölendő különleges madárvédelmi területeket és az 1992-ben elfogadott élőhelyvédelmi irányelv (43/92/EGK) alapján kijelölendő különleges természetmegőrzési területeket – foglalja magába. A hálózat felállításának legnagyobb előnye, hogy Magyarország természeti értékei, egy az eddiginél magasabb szintű, európai uniós jogi védelmet kapnak, ami nagymértékben támogatja a hazai természetvédelmi törekvéseket és munkákat, elősegítve páratlanul gazdag természeti értékeink hatékonyabb védelmét. Megjegyzendő ugyanakkor, hogy a Natura 2000 hálózat egy kiegészítő eszköz a hazai természetvédelem számára. A hálózat területei nem helyettesítik a hazai védett természeti területek rendszerét, hanem azt kiegészítik.

Nádasdladány Község közigazgatási területének (külterületének) É-i részét a Sárrét elnevezésű kiemelt jelentőségű különleges természetmegőrzési Natura 2000 terület (kódja: HUDI20044) határozza meg illetve borítja több száz hektár területen. A Sárrét Natura 2000 terület Nádasdladány Község közigazgatási területére eső ingatlanjainak helyrajzi számai a következők: 0100/4, 0100/5c, 0100/5d, 0100/5f, 0102, 0103, 0104, 0105, 0106, 0107/1c, 0110, 0111, 0112, 0113.

Sárrét Natura 2000 terület főbb adatai:

Terület megnevezése:Sárrét SCI

Azonosító:HUDI20044

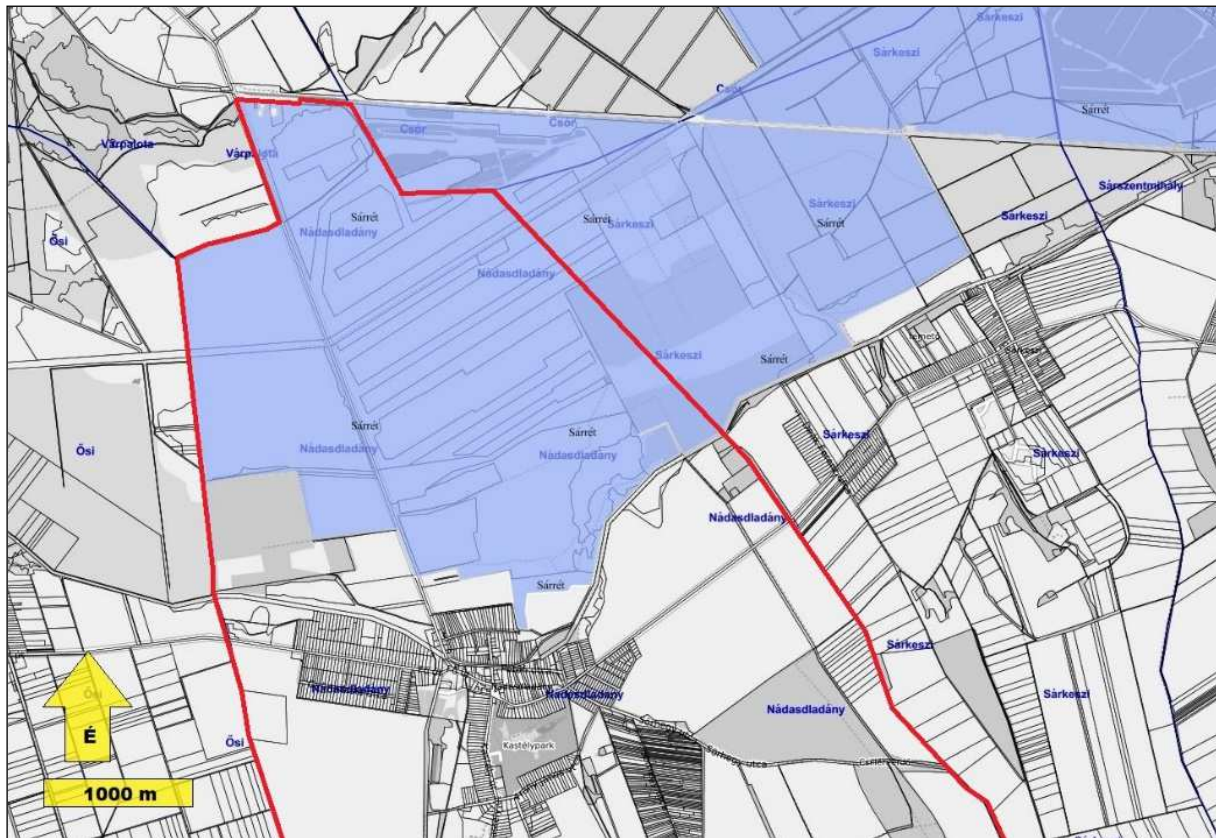
Illetékes NPI:Duna–Ipoly Nemzeti Park

Illetékes zöldhatóság:Fejér Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi és Természetvédelmi

Főosztály

Teljes terület:4108,59 ha

A Sárrét Natura 2000 terület és Nádasdladány Község közigazgatási területének kapcsolata (csak az érintett É-i rész ábrázolva):

9. ábra: Nádasdladány Natura 2000 hálózathoz tartozó elemeinek térképi ábrázolása (FORRÁS: OKIR.HU)

Jelmagyarázat

vörös vonal Nádasdladány közigazgatási határa
 kék színezés Sárret Natura 2000 terület

A Sárret Natura 2000 terület jelölőtársulásai a következők:

Kód	Megnevezés	A jelölő élőhely a teljes Natura 2000 területen [ha]
6210	Meszes alapközetű félttermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>)	23,22
6250	Szubpannon sztyeppék	34,00
6410	Kékperjés láprétek meszes, tőzeges vagy agyagbemosódásos talajokon (<i>Molinion caeruleae</i>)	14,20
6430	Síkságok és a hegyvidéktől a magashegységig tartó szintek hidrofil magaskórós szegélytársulásai	81,54
6440	<i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei	1842,20
6510	Sík- és dombvidéki kaszálórétek (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Saguisorba officinalis</i>)	321,30
7210	Meszes lápok télisással (<i>Cladium mariscus</i>) és a <i>Caricion davallianae</i> fajával	0,04
7230	Mészkedvelő üde láp- és sásrétek	410,83
91E0	Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>)	30,45
91F0	Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén <i>Quercus robur</i> , <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus minor</i> , <i>Fraxinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmion minoris</i>)	4,75

A Sárrét Natura 2000 terület jelölőfajai a következők:

<i>Kód</i>	<i>Latin név</i>	<i>Magyar név</i>	<i>Min. pd-szám</i>	<i>Max. pd-szám</i>
1059	<i>Maculinea teleius</i>	Vérfű-hangyaboglárka		
1060	<i>Lycaena dispar</i>	Nagy tűzlepke		
1061	<i>Maculinea nausithous</i>	Sötét hangyaboglárka		
1134	<i>Rhodeus sericeus amarus</i>	Szivárványos ökle	50	100
1145	<i>Misgurnus fossilis</i>	Réti csík	501	1.000
1149	<i>Cobitis taenia</i>	Vágó csík		
1188	<i>Bombina bombina</i>	Vöröshasú unka	1.000	1.000
1220	<i>Emys orbicularis</i>	Mocsári teknős	51	100
1303	<i>Rhinolophus hipposideros</i>	Kis patkósdenevér		
1307	<i>Myotis blythii</i>	Hegyesorrú denevér		
1308	<i>Barbastella barbastellus</i>	Piszedenevér		
1321	<i>Myotis emarginatus</i>	Csonkafülű denevér		
1323	<i>Myotis bechsteinii</i>	Nagyfülű denevér		
1324	<i>Myotis myotis</i>	Közönséges denevér		
1335	<i>Spermophilus citellus</i>	Közönséges ürge		
1993	<i>Triturus dobrogicus</i>	Dunai tarajosgöte		
4081	<i>Cirsium brachycephalum</i>	Kisfészku aszat	10.000	100.000

A Sárrét Natura 2000 terület természetvédelmi célkitűzései

Általános célkitűzés:

A Natura 2000 terület természetvédelmi célkitűzése az azon található, a kijelölés alapjául szolgáló közösségi jelentőségű fajok és élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása, valamint a Natura 2000 területek lehatárolásának alapjául szolgáló természeti állapot, illetve a fenntartó gazdálkodás feltételeinek biztosítása.

Specifikus célok:

Kedvező természetvédelmi helyzet megőrzése:

- A jó állapotú kékperjés láprétek, sík- és dombvidéki kaszálórétek, mészkedvelő üde láp- és sásrétek, szubpannon sztyeppék, meszes lápok természetszerű szerkezetének, fajkészletének megőrzése.
- A jelölőfajok populáció nagyságának megőrzése, a populációk elterjedési területe nem csökkenhet.
- A jelölő erdei élőhely állományaiban a tájidegen fafajok elegyaránya nem növekedhet.
- A többlet vízhatástól függő jelölő élőhelyek számára a megfelelő vízellátottság és vízháztartás biztosítása, vízjárást negatívan befolyásoló vízrendezési beavatkozások nem végezhetők.

Kedvező természetvédelmi helyzet elérése érdekében szükséges fejlesztés:

- Inváziós fajok, különösen a keskenylevelű ezüstfa, kanadai aranyvessző által veszélyeztetett jelölő gyepársulások megóvása a degradációtól, az inváziós fajok terjedésének megállítása, állományaik csökkentése.
- Az aktuális természeti állapothoz igazodó legeltetési/kaszálási rendszer kialakítása és megvalósítása a síksági pannon löszgyepek területén a túlhasználat/alulhasználat elkerülése érdekében.
- A vérfű hangyaboglárka védelme érdekében szükséges a kaszálás korlátozása.
- Az élőhelyeket veszélyeztető egyéb tevékenységek (pl.: gépjárműforgalom, motocross) megszüntetése, a jogilag nem létező, de kijárt földutak felszámolása.

Ex lege védett természeti érték

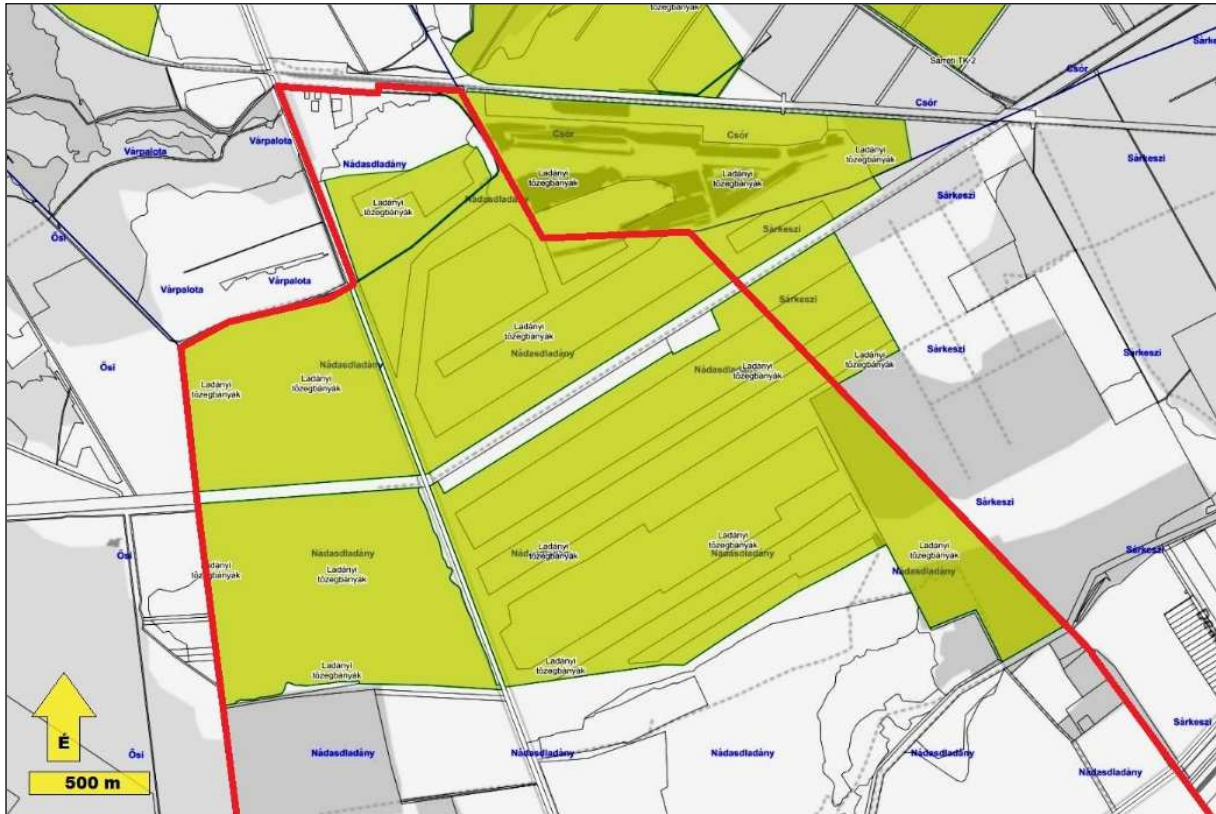
Fogalom meghatározás: a 1996. évi LIII. törvény 23. §-a értelmében "Ex lege" védett természeti területnek minősül és ennél fogva védelem alatt áll hazánkban valamennyi forrás, láp, barlang, víznyelő, szikes tó, kunhalom, földvár. Ez alapján védett természeti területek országos jelentőségűnek minősülnek.

Az Országos Barlangnyilvántartás szerint Nádasdladány Község közigazgatási területén nem található barlang. Megbízható forráskataszter a településre nem található. Víznyelőket nem regisztráltak a település területén. Szikes tó, kunhalom, földvár Nádasdladány Község közigazgatási területén nem található.

Nádasdladány Község közigazgatási területén található, egyedi hatósági határozattal lehatárolt határvonalú ex lege védett láppal érintett ingatlanok helyrajzi számos listája a következő: 0103, 0105, 0111, 0113. Nádasdladány Község közigazgatási területén található, egyedi hatósági határozattal történő lehatárolásra váró ex lege védett láppal érintett ingatlan a következő: 0110.

Az említett lápterületek (hivatalosan: Ladányi tőzegtányák) szintén a település közigazgatási területének (külterületének) É-i részén találhatók és mindegyik egyben Natura 2000 védettségű is. A lápterületek térképábrázolása a következő (csak az érintett É-i rész ábrázolva):

10. ábra: Nádasdladány ex lege védett lápterületeinek térképi ábrázolása (FORRÁS: OKIR.HU)

Jelmagyarázat

vörös vonal Nádasdladány közigazgatási határa
sárgászöld színezés Ex lege védett lápterület

Egyedi tájértékek

Fogalom meghatározás: a tájak karakterének fontos összetevői az egyedi tájértékek. A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (Tvt.) 6. § (3) (4) és (5) bekezdése értelmében egyedi tájértéknek minősül az adott tájra jellemző olyan természeti érték, képződmény és az emberi tevékenységgel létrehozott tájalkotó elem, amelynek természeti, történelmi, kultúrtörténeti, tudományos vagy esztétikai szempontból a társadalom számára jelentősége van, de nem állnak műemléki vagy természetvédelmi oltalom alatt. A tájérték környezetével együtt védendő.

Javasoljuk a település teljes közigazgatási területén az egyedi tájértékek számbavételét, kataszterezését! Egy szakmailag megfelelően összeállított egyedi tájérték kataszter segítségével a tájértékek állapota megőrizhető vagy javítható, a településen élők identitását növeli és idegenforgalmi vonzerővel is bírhat.

Egyéb védettség

Táj- és természetvédelmi szempontból egyéb védettség (pl. Ramsari terület, történelmi táj stb.) a vizsgált területre és környezetére nem vonatkozik.

Ökológiailag, tájképileg értékes területek, természetközeli élőhelyek

- Natura 2000 védettségű, ex lege védett lápként is védett tőzgebánya területek a település É-i részén (több száz hektár), melyek nyílt vízfelületekkel mozaikoló nádasként jelennek meg a tájképben
- a Sárrét mocsárréjtjei (amelyeket nem vontak tőzgebányászat alá)
- utak, közlekedési pályák, mezsgyék szegélyén spontán megtelepedett vagy ültetett fasorok, keskeny erdősávok, erdőfoltok
- a Nádasdy-kastély közel 24 hektáros kastélyparkja
- a település D-i részére jellemző erdőterületek (Csilléri-erdő, Vadaskert, Kasza-völgyi-erdő), főleg cseres-tölgyesek
- az Öreg-hegy és a Sörtető-dűlő mozaikos tájhasználat, hajdani szőlő- és gyümölcsöskertek maradványai

Ökológiai hálózat

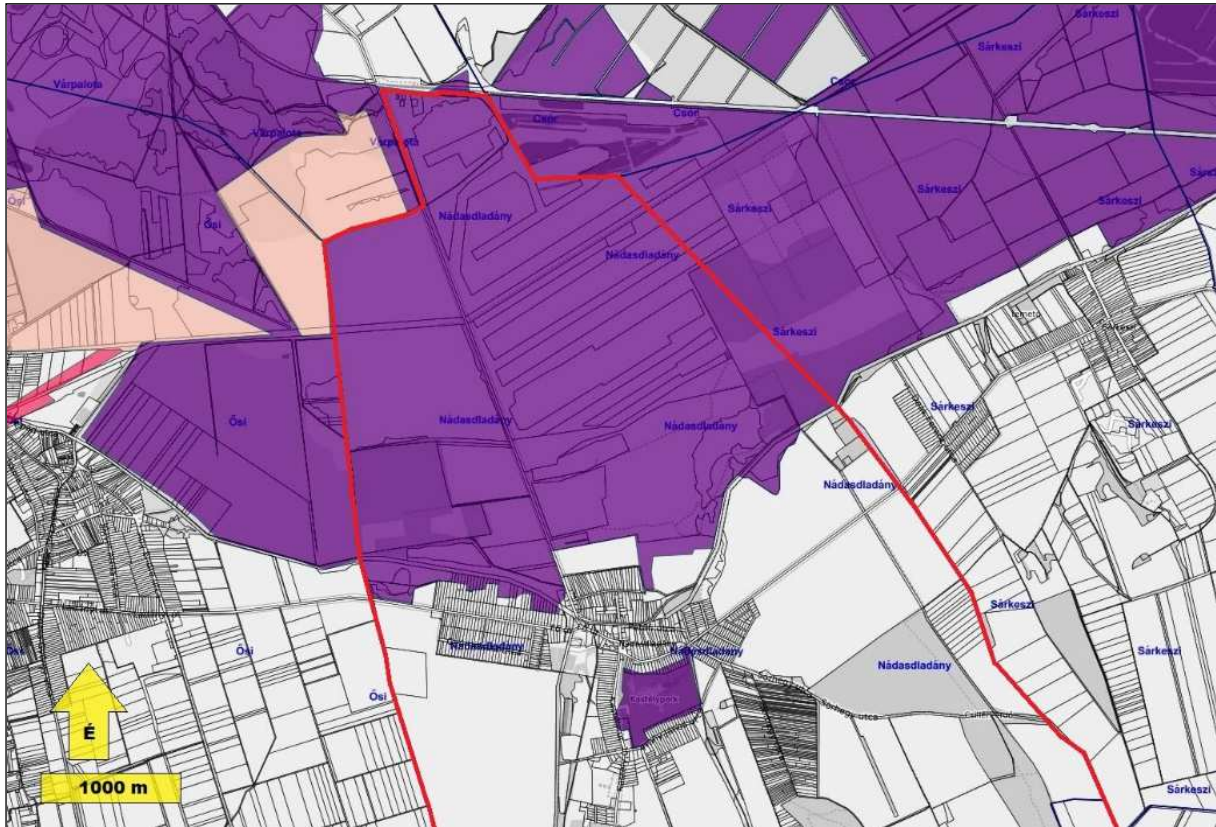
Fogalom meghatározás: az 1996. évi LIII. – a természet védelméről szóló – törvény kimondja az ökológiai hálózat létrehozásának szükségességét. Az ökológiai hálózat a természeti, természetközeli területek, valamint a védett természeti területek és védőövezetük ökológiai folyosókkal biztosított biológiai kapcsolatainak térbeli rendszere. A hálózat három elemre osztható: magterület, pufferterület és ökológiai folyosó.

Nádasdladány Község területén az Országos Ökológiai Hálózat elemei közül kizárólag annak legmagasabb egysége, a magterület található, mely a település külterületének É-i részén található hajdani tőzgebányák területét, illetve az őket kísérő természetes, természetközeli vagy féltermészetes élőhelyeket foglalja magában. Az élőhelyek többsége Natura 2000 védettségű és/vagy ex lege védett lápterületként országos jelentőségű védett természeti területnek minősül. Magterületként tartják nyilván a Nádasdy-kastély területét és annak parkját is.

Az ökológiai hálózat magterületének övezete: Magyarország és egyes kiemelt térségeinek tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvényben megállapított, kiemelt térségi és megyei területrendezési tervben alkalmazott övezet, amelybe olyan természetes vagy természetközeli élőhelyek tartoznak, amelyek az adott területre jellemző természetes élővilág fennmaradását és életkörülményeit hosszú távon biztosítani képesek, és több védett vagy közösségi jelentőségű fajnak adnak otthont. A magterületek nem csak azokat a területeket foglalják magukba, ahol a természetközeli élőhelyek dominálnak, hanem más féltermészetes területek is beletartozhatnak, mint az összefüggő erdők és vízfelületek vagy az értékes mezőgazdasági tájegységek. Magterületnek nevezzük a hálózat foltszerű, tetszőleges kiterjedésű területeit, melyek ideális nagyság esetén a lehető legtöbb populációnak, illetve az ezekből felépülő életközösségeknek az élőhelyei és genetikai rezervátumai. A magterületek azok a természetközeli élőhelyek, melyek ökológiai értékei országos és nemzetközi viszonylatban is jelentősek.

Az Országos Ökológiai Hálózat és a település kapcsolatát a következő térképpel demonstráljuk (csak az érintett É-i rész ábrázolva):

11. ábra: Nádasdladány Országos Ökológiai Hálózathoz tartozó elemeinek térképi ábrázolása
(FORRÁS: OKIR.HU)

Jelmagyarázat:

vörös vonalNádasdladány közigazgatási határa
lila felületOrszágos Ökológiai Hálózat – magterület
halványvörösOrszágos Ökológiai Hálózat – ökológiai folyosó (szomszédos településen)
bézs felületOrszágos Ökológiai Hálózat – pufferterület (szomszédos településen)

Az ökoháló másik két eleme (ökológiai folyosó és pufferterület) a település közigazgatási területén nem található meg. Nádasdladány Község területén a Duna–Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság által felügyelt tájhasználat folyik. Az Országos Ökológiai Hálózat területeit, illetve a település védett természeti értékeit (növény- és állatfajok) szintén a Nemzeti Park Igazgatóság szakemberei felügyelik.

Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése

A tájhasználati konfliktus az optimális társadalmi-gazdasági hasznosítástól eltérően, a táj potenciális értékeit rontó tevékenység megnyilvánulása. Több tájhasználat megjelenése, halmozódása előbb-utóbb tájhasználati konfliktushoz vezet. Tájhasználati konfliktus akkor áll fenn, amikor egyes tájat igénybevevő tevékenységek akadályozóan hatnak a táj ökológiai, tájképi vagy ökonómiai teljesítőképességre. A táj igénybevételenek hosszú távú, fenntartható hasznosítása érdekében szükség van a konfliktusok feltárására és feloldására. Csoportosításuk szerint lehetnek: funkcionális, tájökölógiai és vizuális-esztétikai tájhasználati konfliktusok.

- Funkcionális jellegű konfliktusokat, melyeket az egymást akadályozó, egymás területét megszüntető, rendeltetését zavaró, egymással konkuráló területhasználatok okozzák.
- Tájökölógiai (környezetártalmi) konfliktusokat, melyeket az egymást károsító, pusztító, megszüntető, egymás létét veszélyeztető területhasználati módok okozzák.

- Vizuális-esztétikai konfliktust, amelyet a „csúnya” látvány, a rendezetlenség, a megoldatlanság, a befejezetlenség, a folyamatosság érzékelhető megszakadása, hiánya okozza.

Jellegük szerint a tájhasználati konfliktusok lehetnek: megfordítható, megfordíthatatlan, mérsékelhető, nem mérsékelhető, időszakos, tartós, végleges. Nádasdladány Község közigazgatási területén fellelt tájhasználati konfliktusok a következők:

Funkcionális konfliktusok

- felszíni és felszín alatti közművek ↔ útfásítás
- sárréti gyepterületek művelésének elhanyagolása miatti elnadásodás, illetve gyomosodás

Környezetártalmi konfliktusok

- illegális hulladéklerakás a külterület egyes pontjain, elsősorban a településszéleken, a bel- külterületi határ közelében, gépjárművel könnyen elérhető helyeken; a hulladék fajtája többféle, elsősorban lakossági, zöld- és építési hulladék található
- bel- és külterületi zúzalékolt- és földutak kiporzása a forgalom során
- közutak zaj- és légterhelése
- a közúti forgalom, illetve a közép- és magasfeszültségű elektromos légvezetékek veszélye az állatvilágra (elütés, madárpusztulás stb.)
- a nagy területű szántók deflációja
- gyomnövények terjedése (elakácsolás, bálványfa terjedése)

Vizuális-esztétikai konfliktusok

- településfásítás hiánya (közművek vagy térhiány miatt)
- felszín feletti közművek (légvezetékek, tartóoszlopok) bel- és külterületen egyaránt, elsősorban a magasfeszültségű (400 kV) légvezetékek és fém traverzeik
- elhanyagolt vagy romos belterületi épületek építmények, magánkertek, Sörtetőn is
- ipari üzemek tájbaillesztésének (eltakarásának, fásításának) hiánya, főleg Mariskapuszta esetében
- kerítésépítés a Sörtetőn

A település zöldfelületi rendszer elemei

Fogalom meghatározás (Magyar Tájépítészek Szövetsége ajánlása alapján)

Zöldfelület: minden olyan terület, amelyet növényzet borít. Gyep és cserjeszinten a borítottság akkor teljes, ha az egyedek kitöltik a közöttük lévő, rendelkezésre álló életteret. Fák törzsének közvetlen közelében – ahol a gyep és cserjeszint életfeltételei nem adottak – a zöldfelület méretét az el nem burkolt gyökérszóna adja. Lombos fák esetében a zöldfelület méretét a szabadon hagyott, burkolattal nem fedett gyökérszóna területe adja.

Zöldfelületi rendszer: A település klimatikus viszonyainak fenntartása, javítása érdekében döntően zöldfelületekből és vízfelületekből álló, hatásmechanizmusuk és térbeli elhelyezkedésük alapján egy nagy egységet képező települési szövet (alrendszer), amely az adott település ökológiai paramétereit, lakóinak pszichés és szomatikus érzetét javítja, egyes állatok számára élőhelyet biztosít, a város káros környezeti hatásait tompítja.

Zöldterület: A település beépítésre nem szánt területeinek részben vagy egészben állandóan növényzettel fedett, más területfelhasználási egységhez nem tartozó közterületei, kivételesen közhasználat céljára átadott területei. (közparkok, közkertek).

A település zöldfelületeinek értékelésekor azt vizsgáltuk, hogy a zöldfelületekkel szemben támasztott szerepüknek milyen mértékben tudnak megfelelni:

- **Ökológiai szerep:** javítja a település ökológiai adottságait. A község területén és közvetlen környékén élő növénytömeg jellegétől függően befolyásolja, módosítja a helyi klíma (mikroklíma) alakulását, a levegő minőségét.
- **Használati szerep:** számos olyan létesítmény feladatát csak úgy töltheti be, ha növényekkel betelepített külső terekkel, kertekkel épülnek meg (pl.: iskolák, óvodák, szociális létesítmények stb.). A közparkok, játszótérek használati értékét döntően meghatározza a telepített növényzet. Egyes funkciók ellátására csak növényzettel betelepített területek alkalmasak (pl.: temetők, védőterületek stb.).

- Vizuális–esztétikai szerep: a település képi megjelenésében, az utcakép formálásában fontos szerepet játszik a növény. A növények változatossá teszik, gazdagítják a településképet, valamint elfedik, eltakarják az előnytelen részeket.

A rendszer elemei közé soroljuk a közhasználatú zöldfelületeket, a település családi házas részeinek udvarait, valamint a külterületek természeti környezete (erdő, gyepek) mellett a természetesi célú zöldfelületeket is, melyeket kert-, mező- vagy erdőgazdasági módszerekkel művelnek (erdők, fásított területek, gyümölcsösök, szőlők, legelők, nádasok, szántók, zöldségtermesztő területek stb.).

A mezőgazdasági természetés mellett a település D-i részén nagy arányban erdőterületek is találhatóak Nádasdladány külterületén (3 nagyobb tömbben), illetve a belterületi zöldfelületek is jelentős arányt képviselnek. Ezek közül is kiemelést érdemel a közel húsz hektáros kastélypark, illetve a sportterületek, az intézménykertek és a családi házas övezetek magánkertjei.

Közhasználatú zöldfelületek

Közparkok, közkertek

Fogalom meghatározás (Magyar Tájépítészek Szövetsége ajánlása alapján):

Közkert: Zöldterület területfelhasználási egységbe sorolt közterületen vagy közhasználatra átadott területen létesült, legalább 60%-ban növényzettel fedett, közhasználatra szánt terület, melynek mérete 200–10.000 m² között van és legkisebb oldalmérete legalább 15 m.

Közpark: Zöldterület területfelhasználási egységbe sorolt közterületen vagy közhasználatra átadott területen létesült, legalább 75%-ban növényzettel fedett, közhasználatra szánt, általában többfunkciós (pihenés, játék, sport stb. célját szolgáló) terület, amelynek mérete legalább 10 000 m², min. oldalmérete legalább 80 m.

A közpark, közkert ellátottságot vizsgáltuk a település egészén. Nádasdladány Község területén korszerű, több funkciós települési szintű közpark nem található. Kisebb „maradék” területeken jelöltek ki zöldfelületeket, melyek területi kiterjedésük miatt közpark funkció betöltésére nem alkalmasak. A húszhektáros kastélypark a belterület központi részén található és részben átvette a közpark szerepét a településen.

Vizuális–esztétikai szerepük miatt kiemelendők a belterületi szobrok, emlékművek, fészületek, kutak stb. környezete, mely általában gondosan kialakított és szépen gondozott. Ezek a tájelemek egyedi tájértékek, melyek felmérése (kataszterbe foglalása) és a felújításra, fejlesztésre, megtartásra vonatkozó intézkedések számbavétele kívánatos.

Zöldfelületi jellegű intézmények

Sportpálya

A település két sportpályája a község Ny-i szélén, a Sport utca két oldalán található. Két nagypálya, melyek erdős, fás környezetbe ágyazottak, így külön fásításukra nincs is szükség. A sportpályák környezetében gyakoriak a következő fafajok: magas kőris, juharok, hársak, fehér akác, nyár fajok. Gondozott gyeppelület jellemző. Épület nincs. Nádasdladány közigazgatási területén található a női sportpálya is, mely a két hosszú oldalán meredek, mintegy két m magas löszfállal határolt és az É-i és D-i oldalán kisebb nyárest telepítettek, az É-i oldalon még egy kis tölgycsoport is áll. Szép, rendben tartott öltöző, vizesblokk épületcsoport található a K-i oldalon. A tágabb környezet jól fásított, erdősített, ideális környezet sportolásra.

Iskola, óvoda, intézménykertek

Nádasdladány általános iskolája a településközpontban, a Fő út és az Inotai út kereszteződésében található. Az iskolakert jól fásított, szépen gondozott. Az óvodakertet a kastélypark Ny-i oldalából szakították ki, ennek értelmében jól fásított (főleg nyírfák és fenyőfélék), szépen gondozott.

Temetők

A községnek egy temetője van, mely közel három hektáros területen a Jenő felé vezető út K-i oldalán található. ÉK-i része szépen gondozott és jól fásított, számos nagy és egyedi szépségű fekete fenyő, lucfenyő, vadgesztenye, korai juhar és kislevelű hárs található. Az É-i részen mutatós, hangulatos temetőkápolna áll és a központi részen található ravatalozó is új, rendezett környezettel, parkolóval ellátott

(a kapu viszont kicsi, keskeny, nehéz befordulni). A temető D-i részén régi sírkövek, régi sírok találhatók, ez a rész már kevésbé kezelt, gondozott, sőt a DK-i rész több mint félhektáros területen teljesen elakácosodott.

Templomkertek

A településnek két temploma van. A téglahomlokzatú katolikus templom a kastélypark ÉNy-i szegletében található, tulajdonképpen annak része, így faállománya is hasonló hozzá, hiszen a kerítésen belül hatalmas magas kőrisek és feketefenyők találhatók és a templomépülettől távolodva egyre sűrűbb cserjeállomány is a kastélypark növényzetét idézi. A református templom a belterület É-i részén, a Kossuth Lajos utca és a József Attila utca kereszteződésében található. Kerítéssel körbevett egészen kicsi kertjében csupán néhány kis termetű fa és pár díszcserje, valamint miniatűr gyepfelületek fértek el, zöldfelületi értéket nem képvisel. A templomkertben I. világháborús emlékmű áll.

Nádasdy-kastély parkja

A közel húszhektáros park Nádasdladány belterületének legnagyobb és mind tájképi, mind tájökológiai vagy tájképi (településképi) szempontból legjelentősebb eleme. Az angol-gót stílusban épült kastély köré az 1860–70-es évektől kezdődően szép tájképi kertet építettek egy korábbi kastély átépítésével. Birtokosai a magyar történelemben igen jelentős szerepet játszó Nádasdy-család leszármazottai voltak. A Sárrét szélén épült közel sík területen, de nem messze tőle északra a Vértes hegyei kéklenek. A kertépítész épített tavat a kert közepére és a kiemelt földből a tó keleti oldalán kis dombokat. A tó díszje a sziget, amire fahíd ível át. Vele szemben mesterséges vízesés látványa nyújtott maradandó élményt. Volt a kertben nyári szalon, gyermek-játszóház, üvegház. Sajnos ezek mind elpusztultak a háború utáni években. A tó kiszáradt és áldozatul estek ennek azok a növénykülönlegességek, amelyek vízigényesek voltak, például a mocsárciprusok. Megmaradt a díszudvaron az a szökőkút, amelynek közepén öntöttvasból tavirózsák és gyékény "buzogányok" vannak mintázva, öntve. A Nádasdy-család címerében szereplő növények ezek. Megmaradt és említésre érdemes a legmagasabb dombon díszlő angol-gót stílusjegyeket magán viselő bástyaszerű pártázatos dísztorony és a Fehérvári, valamint a Török kapu. A park megmaradt fás növényzete gyönyörű. Területe 24 ha, a Műemlékek Állami Gondnokságában kezelésében.

A kastély és a park helyreállítása az utóbbi években folyt, 2020. évben befejeződött, a létesítmények látogathatók és a térség egyik legnagyobb vonzerejét biztosítják. A park megmaradt idős növényei a kastély és a park egykori szépségét felidézik. Ismét van víz a tóban, tudományos kutatás alapján tart a rekonstrukció. A park egyike a térség értékes kastélyparkjainak. A parkrekonstrukció ezért sürgős feladat. A megvalósítás során a megmaradt értékes faegyedeket "kibontották", a számtalan értéktelen, túlszaporodott sarjat, a parkban nem kívánatos fafajú egyedek jelentős részét kivágták. A park jelenlegi elavult állapotában is látványos. Szép a hatalmas méretű feketefenyő és óriás tuja, a vérbükk gyönyörű lombkoronája lenyűgöző látvány. A dendrológiai felmérés, az értékes fa- és cserjefajok térképi bejelölése, a pontos fajlista összeállítása most van folyamatban. Az eddig megismert jelentős fafajokból néhányat törzskerületük ismertetésével az alábbi felsorolás tünteti fel:

- feketefenyő (*Pinus nigra*), törzskerülete: 260 cm
- kocsányos tölgy (*Quercus robur*), törzskerülete: 367 cm
- nagylevelű hárs (*Tilia platyphyllos*), törzskerülete: 350 cm
- páfrányfenyő (*Ginkgo biloba*), törzskerülete: 220 cm
- vadgesztenye (*Aesculus hippocastanum*), törzskerülete: 370 cm
- vérbükk (*Fagus sylvatica 'Atropurpurea'*), törzskerülete: 325 cm.

Az eddigi növényfaj felvételek szerint említést érdemlő fafajok: andalúziai jegenyefenyő, görög jegenyefenyő, virginiai boróka, európai vörösfenyő, erdeifenyő, feketefenyő, nyugati életfa, keleti életfa, tiszafa, juharváltakozatok, vadgesztenyefa, pirosló vadgesztenye, szivarfa, mézgás éger, örökzöld puszpáng, gyertyán, nyugati ostorfa, bükk, vérbükk, magas kőrís, tövises lepényfa, fekete dió, császárfa, platán, fehér nyár, fekete nyár, kocsányos tölgy, fehér fűz, szomorú fűz, japánakác és a mezei szil. A park élőfagyűjteménye kiemelt, megbecsült helyet érdemel a megyei dendrológiai értékek között. A park közepén a Sárvíz-csatornából táplált tó található, közepén kis szigettel. (FORRÁS: TÖRTÉNETI KERTEK ADATTÁRA)

Az Országos Természetvédelmi Hivatal elnökének 8/1975. számú határozata a nádasdladányi kastélyparkot természetvédelmi területté nyilvánította, de a helyi jelentőségű védett területeket is nyilvántartó Védett Területek Törzskönyvében a kastélypark már nincs bent, mivel a település

önkormányzata nem újította meg határozattal a védelmet, csupán a korábbi településrendezési tervben jelölték, de ez nem elegendő a védelem jogi fenntartásához.

Zöldhálózati összekötő elemek

A település belterületén egységes zöldhálózati rendszer nem alakult ki. A felszín alatti (víz, gáz, szennyvíz) és a felszín feletti közművek (elektromos légvezetékek, telefon és kábel tv), az utak mentén kialakított vízvezető árkok a fák alkalmazását erősen korlátozzák. Az utak mellett helyenként a zöldfelület túl keskeny, fásszárú növényzet telepítésére nincs mód, többnyire gyepterületként kezelik őket. A széles, növénytelepítésre alkalmas zöldfelületeken sincs egységes fasor, zöldsáv, kevés a jó példa, a valóban odaillő növényzet. A legtöbb helyen a lakók telepítettek az utcai zöldfelületekre, a házuk elé fákat. Talán egységes képet csupán a Kossuth Lajos utca Sárvíz-malomcsatornától D-re lévő rövid szakasza mutat, ahol vadgesztenyéket és platánokat telepítettek.

A külterületén már több a zöldhálózati összekötő elem, hiszen mind a településből kivezető utakat, mind a településen átvezető vízfolyásokat változó szerkezetű (szélességű, magasságú és fafajösszetételű) zöldsávok kísérik és mezővédő erdősávok is találhatóak, bár kétségtelen, hogy nem hálózják be a teljes külterületet. Talán a legnagyobb külterületi összekötő elem az Öreghegy kétoldali meredek oldalát borító akácos erdőállományok, melyek É felé keskeny erdősávra rendeződve követik a vízvezető árkot a befogadói (Sárvíz-malomcsatorna).

Közhasználat elől elzárt, jelentős zöldfelülettel rendelkező egyéb terület

Nádasdladány településre a kertés, családi házas, falusias jellegű beépítés a jellemző. A község nagyobb részét alkotó családi házas területekhez kis vagy közepes méretű kertek tartoznak, a kertek zöldfelületei nagyrészt díszkerti, illetve haszonkerti jellegűek, a „hátsókerti” növénytermesztés egyre inkább visszaszorul. A családi házas területek zöldfelülete településökológiai szempontból jelentős tényező, hiszen ez a növénytömeg kondicionáló zöldfelületként (párologtatás, szélfogó, porfogó hatás) hat a település egészére. Az önkormányzatnak ösztönözni kell a lakótelkek kertkultúrájának növekvő színvonalát.

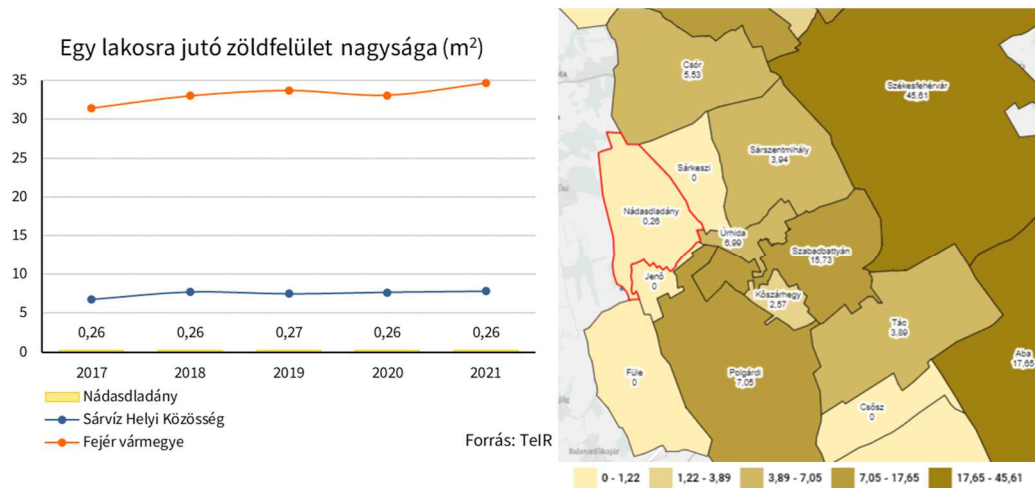
Az egyes lakóingatlanok kertjei rendkívül változatos minőségűek. A lakók habitusához, időbeosztásához, igényéhez (igényességéhez), összességében talán az egyének (családok) kertkultúrájához alkalmazkodnak, azt mutatja a külvilág (a településkép) felé. Több jó példa található, de vannak olyan kertek, amelyeket elhanyagolnak, kültéri raktárnak használnak, feleslegesen leburkolnak vagy nem kellően gondoznak stb. A településkép szempontjából rendkívül fontos, hogy a lakóingatlanok kertjei az utca felé milyen képet mutatnak, milyen az elő- és oldalkert képe, növényzete, használnak-e sövényt kerítésként, vannak-e olyan növények, amelyeknek lombja a közterületre nyúlik stb.

Jellemző tendencia még mindig a belterületen, hogy a lakók az ingatlanjuk előtti utcai zöldfelületet is sajátjuknak érzik, oda növényt telepítenek és rendszeresen gondozzák. Ez egyrészt előnyös, mert a közterület gondozottsága helyenként javul, másrészt hátrányos, mivel a kis „előkertek” rendkívül változatosak, egymáshoz nem illenek, illeszkednek, illetve nagy a kontraszt azokhoz a területrészekhez képest, ahol nem parkosítottak.

A családi ház kertek zöldfelületei szempontjából egyedi érdekesség, hogy É-en a Fő utca mentén és D-en az Arany János utca mentén, mindkét oldalon mintegy 450 m hosszúságban, összesen kb. hat hektár területen a II. világháborút követően kiszakítottak a kastélyparkból területet, felparcellázták azokat és családi házas lakóövezetet alakítottak ki. Ezzel a kastélypark területe jelentősen csökkent és a tájhasználat módja megváltozott, nem éppen előnyére. A kastélypark erdőszerű, nagy fákkal tarkított szegélyterületei helyett ma többnyire jellegtelen, fátlan, gazdasági udvarként használt (helyesebben elhanyagolt) hátsó kertek találhatóak.

Zöldfelületi ellátottság értékelése

Nádasdladány település belterületén a zöldfelületi ellátottság értéke: 0,26 m²/fő, ami a vármegyei (34,68 m²) és a környező települések értékéhez (7,78 m²) képest is. A településrendezési eszközök meghatározása során arra kell törekedni, hogy az egy főre eső zöldfelületi ellátottság mértéke növekedjen.

A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái

Nádasdladány Község zöldfelületeinek, zöldfelületi rendszerének konfliktusai, problémái az alábbiakban foglalhatók össze:

- A településképből helyenként túlzóan jelennek meg a tájidegen fenyők és örökzöldek, illetve az invazív fajok (főleg fehér akác)
- A felszín feletti légvezetékek és a felszín alatti közművek a zöldfelületek fejlesztésében erősen korlátozó tényezőnek tekinthetők
- A belterületi utak többsége túl keskeny, vonalas zöldfelületi elemek (fasorok, erdősávok) létrehozására nem alkalmas
- Az egyes zöldfelületi elemek nem képeznek összefüggő rendszert, hiányoznak a zöldfelületi szempontból szerkezeti jelentőségű utcákból az egyöntetű megjelenésű fasorok.
- A légvezetékek alá gyakran ültetnek közepes vagy nagy lombkoronájú fajokat és a visszacsönkolt fák a településképet rontják (és a zöldfelület gondozása szempontjából sem előnyös).
- A közterületi zöldfelületeken több esetben tapasztalható feleslegesen kijárt, kitaposott utak és/vagy parkolóhelyek, melyek a zöldfelületek biológiai aktivitását csökkentik és településképi szempontból is kedvezőtlenek
- Közterületre, főleg utak mellé ültetett gyümölcsfák több problémát felvetnek: 1. az érő gyümölcsben a közúti forgalom légszennyezése során káros anyagok halmozódhatnak fel 2. a gyümölcsök mindenki által elérhetők, gazdátlanok lesznek és a fára mászás (és leesés) veszélye megnő, ezért balesetveszélyesek 3. az útra, burkolatra hulló gyümölcs balesetveszélyt okozhat (elcsúszás, darazsak) és esztétikai szempontból is előnytelen.

13 Közlekedés

Hálózatok és hálózati kapcsolatok

Nádasdladány község Fejér vármegyében, annak középnyugati részén, a Székesfehérvári járásban fekszik. A település közigazgatási területe a Sárrét kistájon terül el. A járásközpont és egyben megyeszékhely Székesfehérvártól 19 km-re, Veszprémtől 29,7 km-re, Várpalotától 14 km-re, míg a fővárostól közel 85 km-re fekszik.

A település közúti térségi kapcsolatát a község belterületén áthaladó 7202. jelű Szabadbattyán-Veszprém összekötő út és a 7206. jelű Polgárdi-Nádasdladány összekötő út biztosítja.

Az M7 autópálya a településtől mindössze 15 percre található, a fel- és lehajtó a Szabadbattyán nagyközség területén található Gorsium pihenőhelynél érhető el.

A települést átszelő 7202. jelű közút miatt az áthaladó forgalom viszonylag nagy, mivel ez az út biztosít kapcsolatot Székesfehérvár, Veszprém és a Balaton északi-keleti partján található településekkel is. Az úton zajló forgalom jelentős részét a környező települések és a Székesfehérvár, valamint Veszprém között ingázók adják.

Nádasdladányt érintve halad a Dunántúl egyik legfontosabb vasútvonala, a 20-as vonalszámú Székesfehérvár–Szombathely vasútvonal. A Csór településen lévő Csór–Nádasdladány vasútállomáson 2012. óta személyszállító vonatra fel- és leszállás nem lehetséges. Legközelebbi erre alkalmas vasútállomás Székesfehérváron, illetve Várpalotán érhető el.

Nádasdladány szomszédos települései: Csór, Sárkeszi, Úrhida, Jenő, Ősi, Várpalota.

Fejér megye Területrendezési Terve és az Országos Területrendezési Terv Nádasdladány települést érintő közútfejlesztést nem tartalmaz. Azonban tartalmaz egy térségi kerékpárútfejlesztést, mely a 7202. jelű közút mentén vezet.

A kerékpárút Sárkeszi és Nádasdladány közötti szakasza 2022. novemberében „Királyok útja I. szakasz” címmel megtervezésre került. Az út nyomvonala a 7202. jelű összekötő út mentén vezet, Nádasdladány belterületét elérve a meglévő belterületi gyalog- és kerékpárút hálózatra csatlakozva. A kerékpárút megépítése a közút területén belül nem valósítható meg, ezért a terveknek megfelelően a szabályozás szélesítésre került a településtervben.

Úthálózat Nádasdladányban és a térségben, forrás: kira.kozut.hu

A települést a fentiekben már említett, alábbi állami kezelésű közutak érintik:

- a 7202. jelű Szabadbattyán-Veszprém összekötő út a 11+223 km és 15+555 km szelvények közötti szakaszán;
- a 7204. jelű Nádasdladány-Várpalota összekötő út a 0+000 km és 3+282 km szelvények közötti szakaszán. Megjegyezzük, hogy az út burkolata annyira tönkrement, hogy az a település belterületi határán táblázással lezárásra került, így azon csak előzetes engedély birtokában lehet közlekedni. Az út érinti az előzőekben említett vasútállomást is;
- a 7206. jelű Polgárdi-Nádasdladány összekötő út az 5+822 km és 9+026 km szelvények közötti szakaszán.

Közúti közlekedés

A település közúti közlekedésének két fő tengelyét a 7202. jelű út, a 7204. jelű út, valamint a 7206. jelű út adja. Ezen országos mellékutak belterületi átkelési szakaszai gyűjtőút kategóriába soroltak: a Fő út, az Inotai út és a Kastély út. További gyűjtőút még a Kossuth Lajos utca, amely a település északi részén vezető Ady Endre utca, Petőfi utca és a József Attila utca forgalmának fő levezetője.

Az úthálózat további, lakóútként funkcionáló elemei ezen utakhoz kapcsolódnak. Esetükben általánosan elmondható, hogy távlati fejlesztésüket a kialakult keskeny szabályozási szélesség korlátozza.

A lakóutcák állapota nagyrészt megfelelő, azonban jellemzően a fentiekben említett szűk szabályozási szélesség miatti kis burkolatszélességük problémát okozhat. A település utcáinak burkolata főként hengerelt aszfalt, azonban pl. a volt Sallai Imre utca egy szakasza, a Dózsa utca vége, illetve a Rózsa utca még zúzottkőves burkolattal rendelkezik, így itt a távlatokban javasolt az ilyen irányú fejlesztés.

Az elmúlt időszakban pályázati források bevonásával a 7202. jelű közút mentén, a belterületi szakaszon gyalog- és kerékpárút hálózat bővítés történt. A Kastély út mentén ugyancsak pályázati forrásból kerékpárút létesült a Jenői elágazás és az óvoda között.

Nádasdladány belterületére elmondható, hogy döntően összközműves kialakítással rendelkezik.

Tömegközlekedés a Kastély út és a Fő út mentén zajlik, így ezen belterületi utcákban vannak kijelölt buszmegálló helyek.

A településen kiépített járdák egy része megfelelő állapotban van (pl. a szintén pályázati forrásból felújított Arany János utcai járda), burkolatuk jellemzően beton, illetve beton járdalap. Megemlítendő viszont az, hogy a járdák szélessége jellemzően nem éri el a műszaki előírásokban szereplő minimális, 1,5 m-es értéket. A gyűjtőutak esetében – ezen előírásoknak megfelelően – legalább egyoldali, minimum 1,5 m széles járdaburkolat javasolt. A lakóutcákban a járda kiépítése nem kötelező, azonban ott, ahol a szabályozási szélesség ezt lehetővé teszi, javasolt tovább növelni a gyalogosforgalom biztonságát új, szabványos járda építésével.

Ugyancsak a közlekedés biztonságát szolgálja, hogy a Jenői elágazásnál lévő csomópontban két helyen – a 7206. jelű út végszelvényének térségében, illetve a 7202. jelű úton – kijelölt gyalogátkelő hely is létesült.

A lakóutcákat célszerű korlátozott sebességű övezetként, vagy – a Kis közhöz, a Dózsa György utcához, illetve az Orgona utcához hasonlóan – lakó- pihenő övezetként kijelölni (ez utóbbiakban még járdák kiépítése sem szükséges, mert a gyalogosok az útpályán is előnyt élveznek). Az övezetekben a gépjárművezetőkől fizikai akadályokkal – forgalomcsillapító bordák, kapuzatok – kikényszeríthető a lassúbb, körültekintőbb haladás.

Közösségi közlekedés

Közúti

A településen a közúti közforgalmú szolgáltatást a Volánbusz Zrt. látja el. A községből a környező települések Ősi, Berhida, Várpalota, Jenő, Sárkeszi, Sárszentmihály és Székesfehérvár irányába közlekedik autóbusz. Nádasdladány közigazgatási területén a 7204. jelű utat kivéve csak az országos közutakon zajlik tömegközlekedés. A belterületi részen a Fő úton, a Jenői elágazásban (a Fő út és a Kastély utca csomópontjában) és a Kastély úton található buszmegállók.

Míg a településközpontban lévő „Jenői elágazás” megállóhely az elmúlt időszakban teljesen átépült, biztonságos, az út forgalmától fizikailag is elkülönült le- és felszálló helyé alakult át, addig a többi megállóhely esetében a járatok még mindig a forgalmi sáv területén állnak meg, ami különösen az „Öreghegy” megállóhelynél veszélyes, az itteni kis sugarú ív miatt. Ennek helyét célszerű a jövőben felülvizsgálni. A távlatokban ezeknél a buszmegállóknál is javasolt a buszöblök, peronok és fedett várakozóhelyek szabványos kialakítása. A megállóhelyek rágyaloglási távolsága 500 m körüli. A településen élők jelentős része ingázik, emiatt indokolt lehet a buszjáratok sűrítése.

A gyalogosok közúton történő biztonságos áthaladását csak a jenői elágazás megállóhelyénél segítik kijelölt gyalogos átkelőhelyek.

Kötőpályás

A Magyar Állami Vasút Zrt. által üzemeltetett vasúthálózat a település közigazgatási területén kívül, a Nádasdladánytól északra húzódik. A Csór-Nádasdladány megállóhely, mely Csór közigazgatási területén található, jelenleg az egyvágányú villamosított pálya számára forgalmi kiterőként funkcionál. Az állomáson le és felszállás jelenleg nem lehetséges.

Legközelebb Székesfehérváron és Várpalotán található személyszállítást is bonyolító vasútállomás, illetve vasúti megállóhely.

Kerékpáros és gyalogos közlekedés

Fejér megye Területrendezési Terve Nádasdladány esetében térségi kerékpárút fejlesztést tartalmaz. Ennek egy része a belterületen belül már megvalósult: a Fő út mentén a jenői elágazásig, valamint a Kastély út mentén az óvodáig került kiépítésre egyoldali, kétirányú, 2*1 haladósávú kerékpárút.

A gyalogos forgalom biztonságos közlekedése a gyűjtőutakon, illetve a lakóutcák egy részében legalább egy oldali burkolt járdafelülettel megoldott, azonban a járdák szélessége jellemzően nem felel meg az útügyi előírásokban foglaltaknak, egy részük pedig régi építésű, leromlott állapotú.

Parkolás

Nádasdladányban a közterületi parkolók szilárd burkolattal épültek ki a polgármesteri hivatal mellett a Petőfi utcában, a közösségi ház mögött a Kossuth utcában, a bolt és posta mögött a Sport utcában (jenői elágazásnál) az orvosi rendelő mellett, az óvoda és bölcsőde előtt a Kastély úton. A művelődési ház, az általános iskola és a temető előtt zúzottkő burkolatú parkoló található.

Az intézmények, ipari-, mezőgazdasági vállalkozások, vendéglátóhelyek bővítésénél, létesítésénél a parkolást saját területen belül kell biztosítani. Ha a saját területen belüli parkolás nem biztosítható, akkor a szükséges parkolóhelyek és kerékpártárolók kialakításához - az OTÉK előírásainak figyelembevételével - a közterület is igénybe vehető. Ebben az esetben a közterületen biztosítható parkolást szabályozni kell.

Parkolási lehetőség javítása érdekében új parkolóhelyek kialakítása elsősorban a településközpont környezetében indokolt. A parkolóhelyek környezetét az OTÉK előírásai szerint fásítani kell.

14 Közművesítés, elektronikus hírközlés, csapadékvíz-gazdálkodás

Vízellátás

Megyei helyzetkép

A hazai víziközmű ellátás, szolgáltatás aktuális és jövőbeni feladatokat jelentő súlypontjai az üzemelő és távlati vízbázisok biztonságba helyezése, az ivóvízellátás vízminőségi problémáinak rendezése, a szennyvízelvezetés, szennyvíztisztítás fejlett európai országokhoz viszonyított elmaradásának megfelelő ütemben történő felszámolása a vízbázis-védelem szempontjaira is figyelemmel és a megújult szabályozásoknak megfelelő víziközmű szolgáltatási struktúra, díjrendszer kialakulása. Fejér megye területén a települések ivóvíz ellátását általában helyi-, regionális- és kistérségi rendszerről biztosítják. Néhány település önállóan oldja meg vízellátását, amely az Önkormányzat által kiválasztott szolgáltatási vállalkozás (vízmű) üzemeltetésében működik.

A vízellátás vonatkozásában a fejlesztési feladatokban ma már nem csak a bekötöttség növelése, a "mennyiségi és minőségi ellátás" biztosítása a legfontosabb. A "minőség" biztosítása kerül előtérbe a vízellátás fejlesztési feladatok körében is. A vízminőség védelme az általánosan terjedő elszennyeződés következtében egyre nehezebb feladat. Az egészséges víz, mint a természet legfontosabb kincse kiemelt védelmet igényel. A jövő feladata, rövid és hosszabb távon egyaránt a vízbázisok fokozott védelmének biztosítása. A felszín alatti vizek minőségi védelme érdekében szükséges a felhagyott, tönkrement vízbeszerzési helyek, elsősorban a használaton kívüli fúrt kutak szakszerű eltömése, a bányagödörök, hulladéklerakás helyetti rekultivációja, bányatavak óvatos (nem többcélú) hasznosítása. Minden esetben kerülni kell a nyílt talajvíz szervesanyag-terhelését. Ezeket keresztül ugyanis komoly szennyeződés érheti a védett rétegvizeket, és ezzel a már jelenleg is észlelt nitrátosodási folyamat felgyorsulhat. A vízminőség védelme, javítása érdekében a felszíni és felszín alatti vízbázisokra hidrogeológiai védőövezetek kerültek kijelölésre. (A vízbázisok hidrogeológiai védőterületére vonatkozó korlátozásokat a 123/1997. (VII.18.) Kormányrendelet melléklete rögzíti). A minőségi vízellátás érdekében - a vízbázisok védelmén kívül - néhány Fejér megyei településen szükséges a kitermelt, nem megfelelő minőségű (vas, mangán, arzén, ammónia stb. előfordulás), a vizek tisztítását, kezelését kell megvalósítani. A megyei programok elindultak.

Nádasdladány község

A településen élők kommunális ivóvízellátása 100 %-ban a felszín alatti vízkészletből került biztosításra, kiépítésre, csatlakozva a kőszárhegyi kistérségi vízműhöz, amelynek vízpótlása a székesfehérvári vízműből kiépített. A közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt fogyasztóhelyek (mérőhelyek) száma 596. Nádasdladány község összes háztartása, közintézménye ellátott vezetékes vízzel, azonban ez nem mondható el a szennyvíz közcsatornába bekapcsoltak arányáról.

Jelenlegi állapot, a vízmű működése

A kőszárhegyi kistérségi vízmű egységes vízjogi üzemeltetési engedély alapján üzemel (üzemeltetési eng. száma 35700/136-9/2016 ált.).

A kőszárhegyi kistérségi vízmű 8 település (Kőszárhegy, Jenő, Nádasdladány, Polgárdi, Sárkeszi, Sárszentmihály, Szabadbattyán, Úrhida) vízellátását biztosítja.

A kutak, vízműtelep és a hozzá kapcsolódó ivóvízhálózatok üzemeltetését vagyongazdálkodás formájában a FEJÉRVÍZ Zrt. Déli Üzemmérnöksége végzi.

A vízbázist 1 db karsztkút és
6 db mélyfúrású kút alkotja.

A kutak Kőszárhegy, Szabadbattyán és Polgárdi területén kerültek lemélyítésre.

Működés:

A kutakba, karsztaknába, beépített búvárszivattyúk a kitermelt vizet (nyers víz) közös kollektor vezetéken vagy ágvezetéseken át a Kőszárhegyen lévő 2x250m³-es keverő medencébe emelik be.

A kőszárhegyi kistérségi vízmű mértékadó kapacitása: 4200 - 4300 m³/d.

A vízműtelepi keverő medencékben történik a különböző kémiai összetételű vizek keverése pihentetése, és a fertőtlenítő szer és a víz keménységét csökkentő polifoszfát adagolása.

A keverőmedencékből a víz átvezetéssel kerül a 2x250m³-es vízmű telepi tározó

medencékbe. A medencék mellé települt a központi gépház, a benne elhelyezett szivattyú csoportok, amelyek az ivóvizet az egyes távvezetékeken át a települések tároló medencéibe, majd az elosztóhálózatokon át a fogyasztókhoz.

A vízmű rendszer a településeken végrehajtott folyamatos fejlesztések során vízhiányos lett.

A kistérségi vízmű a további fejlesztésekhez szükséges többletvíz szolgáltatás érdekében 2010-ben összekapcsolásra került a Székesfehérvár városi vízművel.

A Székesfehérvári városi vízműhöz történő kapcsolódás adta a legkedvezőbb biztonságos megoldást a térség fejlesztéséhez. A vezetékek és áttemelő építésével a rendszerből, az engedélyek szerint 1380 m³/d max. vízmennyiség vételezhető. Így a térségi fejlesztés a vízellátási oldalról egy időszakra biztosított.

Azonban a kistérségi rendszer K-i ágának szűk fogadó tárolótér kapacitása (úrhidai medence) nem teszi lehetővé teljes többlet vízmennyiség bármely időszakban történő fogadását, így a vízhiány időszakonként jelentkezik. Ezen kívül a kutak elhasználódása miatt kapacitás csökkenéssel is számolni kell.

Így a távlati térségi fejlesztés a vízellátási oldalról továbbra sem megoldott.

Nádasdladány és térsége (Jenő, Sárkeszi községek) vízellátása egységes vízellátó rendszerrel, kétirányú ellátással működik.

Az Északi főágon a kőszárhegyi központi gépház szivattyúi egy DN250 távvezetéken keresztül juttatják el az ivóvizet a 2x200 m³-es központi Nádasdladány - Jenő -i ellennyomó medencékbe, itt az irányító nyomás:180,92 mBf.

A medencékből egy DN 200 fővezetéken át jut el, gravitációs úton, a jenői, nádasdladányi és a sárkeszi fogyasztókhoz.

Az rendszer másik főágán (K-i ág) a kőszárhegyi központi gépház szivattyúi az úrhidai medencébe (200 m³ Tf: 174,8 m Bf) emelik be az ivóvizet és a lakossági ellátás a medencétől gravitációs úton történik, Sárszentmihály, Sárkeszi településekre.

A két rendszer – rész Sárkeszi és Nádasdladány között összekötésre került, így az úrhidai és nádasdladány-jenői medencék közötti települések így rendelkeznek azonos vízbázisból, kétoldali ivóvíz ellátással, kismértékű nyomás eséssel.

A vízmű rendszert számítógépes irányító berendezés vezérli, üzemelteti.

Nádasdladány község vízellátása

A községi vízhálózat ellennyomó rendszerű.

A település vízellátása a kistérségi vízmű megépülésével fokozatosan épült ki.

Az elosztó hálózati vezetékek a Nádasdladány – Jenő -i 2x200 m³-es medencétől kerültek kiépítésre.

Vízigények

A kőszárhegyi kistérségi vízmű mértékadó kapacitása: 4200-4300 m³/d. + 1380 m³/d székesfehérvári vízműtől.

Nádasdladány község becsült vízfogyasztásai:

	becsült	tényleges
Csúcsfogyasztás:	760 m ³ /d	490 m ³ /d
Átlagfogyasztás:	590 m ³ /d	140 m ³ /d

A működő elosztóhálózat hossza: 21.076 m

Az elosztó hálózati csövek anyaga: ac ny., KM PVC és KPE

(a régebbi építésű vezetékek acny. csőből az újabb vezetékek

PVC csövekből épültek)

Közkifolyók száma: 18 db

A vízellátó rendszer biztonságosan üzemel.

Szennyvízelvezetés (Jelenlegi állapot, a kiépített szennyvízelvezető rendszer)

Nádasdladány község szennyvíz csatornázása a térség községeivel közösen egységes rendszerben épült ki. A szennyvízelvezető rendszer e Székesfehérvár térségi Ny-i rendszer-rész beruházásában épült ki. Ellátott települések Úrhida, Sárszentmihály, Sárkeszi, Nádasdladány, Jenő községek.

A térségi szennyvízelvezető rendszeren elvezetett szennyvíz nyomóvezetéken át került bevezetésre a Székesfehérvár–Maroshegyi városrész elvezető rendszerébe, amelyen át a szennyvíz a székesfehérvári szennyvíztisztító telepre kerül bevezetésre és tisztításra.

A rendszer 35700/903–2/2017 ált sz. vízjogi üzemeltetési engedély szerint működik. Az üzemeltetését a külső településeken vagyongazdálkodás formájában a FEJÉRVÍZ Zrt. Déli Üzemelnöksége végzi.

A szennyvízelvezető rendszer működése

A községben a szennyvíz gyűjtése és elvezetése gravitációs csatorna-hálózattal történik.

A terepviszonyokból adódóan egyes mélyebben fekvő utcák végén helyi átemelők épültek, amelyek a szennyvizet a legközelebbi gravitációs csatornába emelik be.

A község szennyvíz csatorna hálózata úgy épült ki, hogy fogadja a Jenő község felől érkező szennyvizet és továbbítja Sárkeszi felé a regionális rendszerbe.

A község már megvalósult szennyvíz – csatorna hálózata:

DN200	gravitációs csatorna hálózat	11,7 km
Átemelő		7 db
Nyomóvezetékek		4,1 km

A szennyvízelvezető rendszer működése

A gravitációs főgyűjtő a Fő utcában épült ki. Ez a csatorna gyűjti a magasabb területekről csatornákon, nyomócsöveken át érkező szennyvizet.

A főgyűjtő a község K-i oldalán épült 1 sz. végátemelőhöz kapcsolódik.

Az 1 sz. átemelő szivattyúi a szennyvizet a Sárkeszi - Kiskeszi község gravitációs csatornahálózatának Ny-i oldali végaknájába emeli be. A csatornahálózaton és a további átemelőkön át a Sárszentmihály és Úrhida települések szennyvizével, a teljes kistérségi rendszer szennyvize együtt érkezik a székesfehérvári szennyvízcsatorna rendszerbe, majd a tisztítótelepre.

A szennyvízelvezető rendszer megfelelően működik.

Csapadékvíz elvezetés (Jelenlegi állapot, a csapadékvíz elvezetési rendszer)

A település a Sárvíz Malomcsatorna vízgyűjtőjéhez tartozik. A település jelentős külső vízgyűjtő területtel rendelkezik, amely D – DNY-i irányból viszonylag nagy mennyiségű csapadék vizet zúdít a község belterületére.

A község topográfiai adottságaiból adódóan az alapvető problémát a völgyfenéki fekvés, az erózióra hajlamos talaj, a nagy esés különbségekből adódó hordalékos vízlevonulások és a gyors összegyülekezések okozzák. A hordalék visszatartás a részvízgyűjtőkön nem megoldott, minden lemosott hordalék a kisebb esésű belterületi szakaszok határán, vagy magában a belterületben ülepedik ki, rosszabb esetben a belterületi részen, az épületekbe is bejut, ahol meder- és műtárgyfeltöltődést, torlaszt, elöntést okoz.

A település csapadékvizeinek közvetlen befogadója a Sárvíz – Malomcsatorna, mely áthalad a településen.

Vízgyűjtő területek:	belterületet érintő részen	13,37 km ²
	Parki árok vízgyűjtője:	7,51 km ²
	Sport utcai árok vízgyűjtője:	524 Ha
	Egyéb a befogadóra köthető rész:	60 Ha

A településen belül a végbefogadói való vízlevezetés elemei a nyílt árkok és az utak keresztezésénél jól méretezett, nagyméretű átereszek.

A Sörhegy út a település DNY- i utcája, a környező szántóföldek, legelők csapadékvizei is ide jutnak, és alapesetben levezetésre kerülnek.

A Sörhegy úton levezetésre kerülő csapadékvíz a Fő utcai árokba, majd átereszen átvezetve a 167/2 és 126 hrsz-ú ingatlanokon lévő levezető árokba kerül, innen pedig a Sárvíz –Malomcsatornába.

Nádasdladány Község Önkormányzata Vis Major bejelentésekkel az elmúlt 10 évben 2-3 alkalommal élt, mindig az árok feliszapolódása, iszap elöntés volt a probléma. A kapott Vis Major keretből az árkok profilozása megtörtént, de iszapfogó műtárgy nem került megépítésre. Ez miatt a vízkárok jelenleg is problémát okoznak a településen.

A Sörhegy utcában a meglévő föld medrű árok részben feliszapolódott, a meglévő, átereszek nem megfelelő méretűek. Mivel ez az utca a magasabb fekvésű szántó, legelő területek levezetője is, a későbbiekben a meglévő átereszek átépítése javasolt.

A meglévő csapadékvíz elvezető árok állapota nem indokolja azt a tényt, hogy az elmúlt időszakban - legutóbb 2021. június 9-én, az özőnviszserű felhőszakadásból, árhullámból belterületen keletkező csúcsvíz ne tudjon lefolyni a kiépített rendszeren. Az elöntések árok feltöltődések és rongálások egyértelműen a külterületi vízlevezető művek hiánya, övások, tározó hiánya, a rossz agrotechnikai módszerek miatt következhetnek be, bemosva a hordalékot a belterületre.

A Sárvíz - Malomcsatorna medrére vonatkozóan a jogszabályokban előírt kiépítési mérték - belterületről lévén szó - a 33 évente előforduló (Q_{3%}) nagyvíz.

A Sárvíz – Malomcsatorna tulajdonosa a Magyar Állam, kezelője: KDT VIZIG Székesfehérvár.

Összefoglalva a leírtakat megállapítható, hogy a belterületi művek nyomvonalukban rendelkezésre állnak, de nincs megoldva a hordalék visszatartás, a többletvizek visszatartása, illetve az övások rendszerek nincsenek kiépítve.

A Malomcsatorna átvágja a települést, itt burkolt árokként került kiépítésre, a 21+450–22+110 szelvények között.

A település a Malomcsatorna környezetében kis esésű közel síkvidéki jellegű.

D-i irányban a Fő utcáig (7202 sz. közlekedési út) enyhén, majd a további Jenő község felé haladva Kastély u (7206 sz. közút) határozottan emelkedik.

A települést É-D irányban átvágja két csapadékvíz elvezető árok, a K-i oldalon a Parki árok, kezelő: a Sárvízi térségi Víz Társulat, és a Ny-i oldalon a Sport utcai önkormányzati árok.

Ezek az árkok bekötésre kerültek a Malomcsatornába.

A település csapadékvíz elvezető rendszere nyílvízi árkos rendszerben épült ki csatlakozva a legközelebbi befogadó árokba.

Néhány helyen a csapadékvíz az utcai árkokban, vagy magán telkeken szikkad el.

2009-ben kiépült a néhány utca elvezető rendszere is, csatlakozott a Parki árokhoz.

Az árkok azóta néhány helyen eliszapolódtak, feltöltődtek, főképp az áttereszek környezetében.

A vizek tehát a Sárvíz – Malomcsatornán keresztül a Sióba, majd a Dunába folynak. A vízszennyező anyagok kibocsátásaira vonatkozó határértékekről és alkalmazásuk egyes szabályairól rendelkező 28/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet 2. sz. melléklete határozza meg a vizek befogadóba való közvetlen bevezetésére vonatkozó kibocsátási határértékeket. E szerint a terület a 3. Általános védettség kategóriába tartozik.

Nádasdladány földgázellátása

Az adatok az E.ON Dél-dunántúli Gázhálózati Zrt. 2019. októberi adatbázisából származnak.

A településen a vezetékes földgázellátást az E.ON Dél-dunántúli Gázhálózati Zrt. biztosítja.

Külterületi szakaszok:

A település külterületi részébe K felől, Úrhida külterületéről lép be a nagynyomású, FGSZ üzemeltetésű gáz-szállító vezeték, amely a MOL átadót látja el, majd Ny-i irányban, külterületi ingatlanokon keresztül lép ki a település külterületi részéről Ősi, Berhida külterület felé. A vezeték biztonsági övezet 13-13 m.

A település közigazgatási külterületén az Április 4. úton található a MOL átadó. Innen indul ÉK-i irányban a Mórt ellátó nagy-középnomású (16 bar, NA250 a) gáz elosztó vezeték. Az elosztó vezeték biztonsági övezete 9-9 m.

Az átadóban két nyomásszabályozót telepítettek:

Nádasdladány I.: KÖGÁZ KS-2-43D típusú, 16/6 bar üzemnyomású, Qn=6900 m³/h, 1993. évi telepítésű, biztonsági övezetének mértéke 10-10 m.

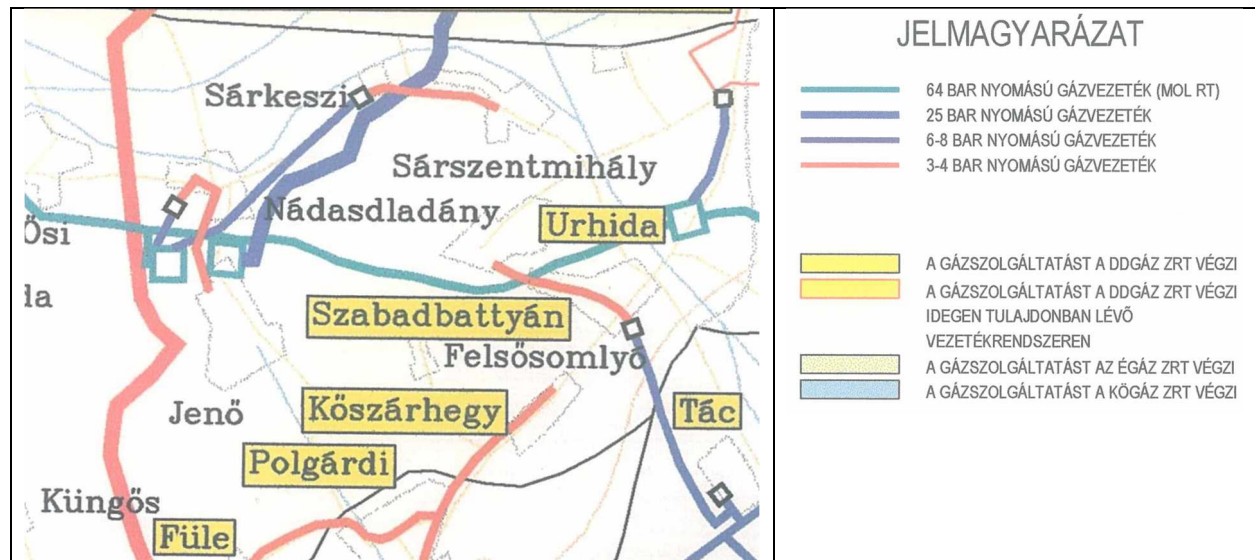
A nyomásszabályozóból kilépő 6 bar D110 PE vezetékről ágazik le a Nádasdladány II. szabályozó, ezután a 6 bar-os vezeték a fent említett nagy-középnomású vezetékkel azonos nyomvonalon halad Nádasdladány, majd Sárkeszi külterületén, a Sárkeszi gázfogadó állomásig. Az elosztó vezeték biztonsági övezete 5-5 m.

A vezetékeket az E.ON Dél-dunántúli Gázhálózati Zrt. üzemelteti.

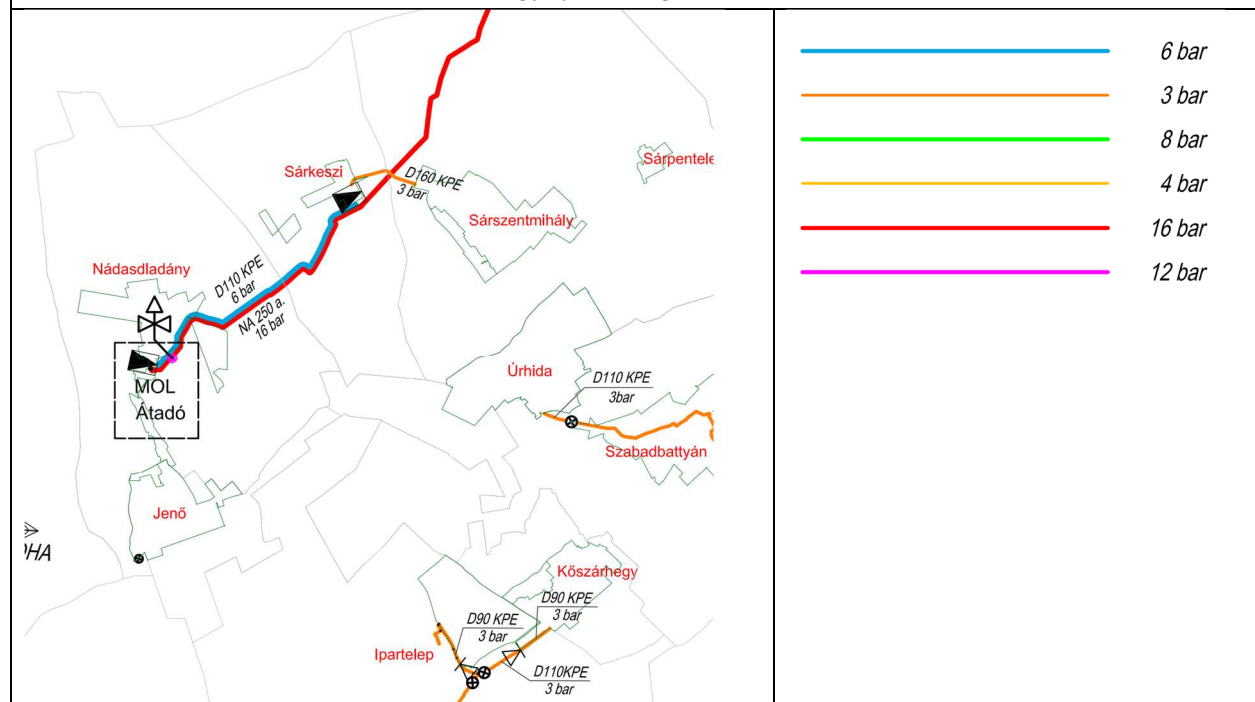
Nádasdladány II.: KÖGÁZ KS-1-60C típusú, 6/3 bar üzemnyomású, Qn=5000 m³/h, 1993. évi telepítésű, biztonsági övezetének mértéke 10-10 m. Ez a gázfogadó látja el Nádasdladány és Jenő község gázfogyasztó helyeit.

Az E.ON nyilvántartása szerint a két település jelenlegi fogyasztói létszáma: Nádasdladány 502, Jenő 492 összesen 994 fogyasztási hely, mely szerint az egyidejűséget figyelembe véve további kapacitásbővítés lehetséges.

A településen a szinte teljesen kiépült gázhálózat középnomású (3 bar), többségében közterületen halad.

Nagynyomású gázhálózat

Közép- és Nagyközép nyomású gázhálózat

Belterületi szakaszok:

A nyomásszabályozó állomásról kiinduló D110 PE gerincvezeték az Április 4. utcán kétfelé válik, majd É-i és D-i irányban halad. A D-i irányú D110 PE gerincvezeték az Április 4. u. 155. szám után lép ki Nádasdladány területéről és csatlakozik Jenő község belterületi gázvezetékéhez.

Erről a vezetékszakasról Ny-i irányban két D32 PE leágazás épült, a 395 hrsz-ú út, Gyár utcai csővég lezárással, a másik a 381 hrsz-ú út csővég lezárással.

Az É-i irányú D110 PE gerincvezeték az Április 4. u. és a Kastély utcában folytatódik, majd D90 szűkítés után lép a Kossuth utcába, ezután az Ady Endre u. kereszteztől D63 mérettel halad a József Attila utca keresztezéséig, ahol véget ér a gerinc, itt két irányban folytatódik a D32 vezeték, K-i irányban József A. utcai csővég lezárással, Ny-i irányban csatlakozik az Inotai úti D32 vezetékhez, Inota utcai csővég lezárással.

Erről a gerincvezeték szakasról K-Ny irányban keresztező vezetékek indulnak: Arany János u. D63 PE ill. D32 PE és Vöröshadsereg út D63 PE mindkét végén csővég lezárással, Ady Endre u. K-i szakasz D63 csővég lezárás, Ny-i szakasz csatlakozik Inotai úti vezetékhez.

A Vöröshadsereg utcai vezeték egy szakasza – Kossuth u. – Petőfi u. – és a Virág utcai vezeték egy szakasza körvezetékként épült. Ugyancsak körvezeték képez az Ady, a Kossuth, a József A. és az Inotai úti vezetékek egy-egy szakasza.

A Vöröshadsereg u.-ról leágazó utcák vezetékének csővég lezárással ellátott végpontjai K-i irány: Virág u., Rózsa u., Sörhegyi u., Ifjúság útja. Ny-i irány: 460 hrsz-ú utca, Fürst Sándor u., Dózsa u. és az abból leágazó Gyümölcs u.

A belterületi elosztó vezetékek anyaga PE P10, a végpontokon csővéglezárások található, valamennyi szakasz közterületen halad.

Az ellátott ingatlanokat közterületi elzáróval, előkertti -, vagy oldalfali felállással megvalósult lecsatlakozások látják el.

Kisnyomású rendszerek csak telekhatárokon belül üzemelnek.

A gáz gerincvezeték bővítése az alábbiak szerint lehetséges (a gázfogadó kapacitásának függvényében):

A csővég lezárással ellátott szakaszok meghosszabbításával, vagy a meglévő gerincvezetésekre csatlakozva valósítható meg a fejlesztésre szánt területek földgázellátása, új közterületi, vagy magánterületen haladó, szolgáltatói engedélyes tulajdonú (jelenleg E.ON) vezetékekkel.

A meglévő, ill. a későbbiekben esetleg épülő elosztóvezeték szakaszok védelmi övezete 4-4 m.

A gerinc vezeték mellett lévő ingatlanok földgázellátása D32 méretű, középnyomású (4 bar üzemnyomású) leágazásokkal biztosított.

A családi házak és intézmények részére közterületi elzáró, előkertti-, vagy oldalfali elzárókon keresztül biztosított kisnyomáson a földgáz.

Megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei

A településen számottevő megújuló energia-hasznosítás jelenleg nincs.

Nádasdladány villamos energia ellátása

A település villamos energia ellátásának üzemeltetője az E.on Észak-dunántúli Áramhálózati Zrt. Többlet villamos energia igény a meglévő villamos hálózatról kielégíthető. A konkrét műszaki megoldás az áramszolgáltatóhoz eljuttatott energia igényre adott válasz alapján tervezhető. A villamos hálózat bővítéseket az áramszolgáltató a törvényi előírások szerinti csatlakozási díj ellenében kiépíti. Nagyobb energia igény esetén fogyasztói beruházás is elképzelhető.

A település villamosenergia ellátása a távlati igényeknek is megfelelően biztosított.

NAGYFESZÜLTÉG

A település igazgatási területén áthalad az MVT tulajdonában lévő 400kV-os Martonvásár-Litér távvezeték. A villamos vezetésekre vonatkozó biztonsági övezet szélességét és a biztonsági övezetekre vonatkozó tilalmakat a 2/2013. (I. 22.) NGM rendelet adja meg.

A nagyfeszültségű vezetékek alatt épületek elhelyezését nem javasolt az új lakótelkeket is ennek figyelembevételével kell építeni A biztonsági övezetben elhelyezendő építményekre az építési engedélyezési eljárás során minden esetben meg kell kérni a vezeték tulajdonosának jóváhagyását.

A vezetékektől tartandó védőtávolságokat az MSZ151-1:2000 szabvány adja meg; az épületekre vonatkozóan a 15.6. pontja.

KÖZÉPFESZÜLTSG

Nádasdladány községet középvezetési feszültségen, az E.ON-ÉDÁSZ Zrt. tulajdonú, PÉT I-II megnevezésű 20kV-os gerincvezeték látja el villamos energiával. Erről kötnek le a meglévő transzformátorállomásokat tápláló leágazó vezetékek.

A település területén nem található közép és nagyfeszültségű földkábeles hálózat.

A település belterületén található 20/0,4 kV-os transzformátor állomás oszlopra szerelt kivitelű. A külterületi majorokban további transzformátor állomások üzemelnek, részben fogyasztói tulajdonúak.

Új 20kV-os hálózat és tr. állomás létesítése esetén, tömbfeltárások és utca nyitások során, a nyomvonalat közterületen kell elhelyezni, illetve a nyomvonalon a biztonsági övezet részére helyet kell biztosítani. Új középvezetési feszültségű hálózatszakasz építésekor a vezeték tulajdonosa és üzemeltetője részére, (E.on Dél-dunántúli Áramhálózati Zrt.) a nyomvonalra vezetékjogot kell szerezni.

KISFESZÜLTSG:

A villamos energia ellátás a jelenlegi fogyasztói igényeknek megfelelően kiépített.

A kommunális hálózat légvezetékes, beton illetve kis mértékben faoszlopos kialakítású.

Az új beépítési területeken a szabályozási terv térszín feletti hálózat létesítését megengedi. Természetesen a drágább bekerülésű földkábel-hálózat is létesíthető. Új légvezetékes hálózat létesítésekor a többi közmű elhelyezést figyelembe véve, a járda és az úttest között haladhat a vezeték, az oszlopok elhelyezése a szilárd burkolattól lehetőleg min. 0,5 m-re legyen. Amennyiben az oszlopsor a járda és a kerítés közé kerül a szigetelt légvezeték és lakóingatlan telekhatára között legalább 0,5 m távolság legyen. A vezetékek legkisebb magassága az utak fölött 5,5 m lehet.

1kV-os földkábel létesítésénél a biztonsági övezet határa a kábeltől mindkét irányba: 1-1m.

Kisfeszültségű hálózat létesítése esetén is vezetékjogot kell szerezni a nyomvonalra, áramszolgáltató javára, és azt a tulajdoni lapra be kell jegyeztetni.

Térszint feletti közművek elhelyezésénél az MSZ 7437/3-80 előírásait kell betartani.

Nádasdladány területére vonatkozó, villamosenergia ellátással kapcsolatos legfontosabb adatok:

Villamosenergia hálózat adatai	2019. év	2020. év	2021. év
Háztartási villamosenergia-fogyasztók (db)	685	695	697
Összes villamosenergia-fogyasztó száma (db)	730	739	744
Háztartások részére szolgáltatott villamosenergia (1000 kWh)	1909	2125	2302
Szolgáltatott összes villamosenergia (1000 kWh)	2423	2553	2916
Kisfeszültségű villamosenergia-elosztóhálózat hossza (km)	12,6	12,6	12,6

KÖZVILÁGÍTÁS:

A meglévő közvilágítás a kommunális hálózat oszlopaira szerelt világítótestekkel van megoldva, légvezetékes táplálással.

Új létesítésnél az előírt követelményeket az MSZ EN 13201 szabvány tartalmazza. Az utcák világítási osztályba sorolása jegyzői hatáskörben történik.

Megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei

A településen számottevő megújuló energia-hasznosítás jelenleg nincs.

Elektronikus hírközlés (vezetékes elektronikus hálózat, vezeték nélküli hírközlési építmények)

Balinka vezetékes távközlési ellátását a Magyar Telekom Nyrt. látja el.

A település vezetékes távközlési hálózata a székesfehérvári 17-es körzet része. A hozzáférést eseti kérelmek alapján bírálják el, azonban a vezetékes telefon igénylések az országos átlagnak megfelelően jelentősen csökkennek.

A jelenlegi hálózati kapcsolatok lehetőséget adnak a gyors adatátviteli rendszerek általános elérhetőségére. A településen belüli hálózat szabadvezetékes kiépítésű. Belátható időn belül a földkábelbe való áthelyezés nem várható, de az új fejlesztésű területeken már ezzel a megoldással célszerű élni.

A mobiltelefon és mobilinternet szolgáltatások a településen megfelelő minőségben elérhetőek. A szélessávú internet-szolgáltatás fejlesztésének érdekében meghirdette a kormány a Digitális Nemzet Fejlesztési Programról, mely nagyléptékű hálózatfejlesztési projektek megvalósítását készíti elő. A program keretében megvalósuló hálózatfejlesztések a településrendezés eszközeivel támogatandók.

15 Katasztrófavédelem, a területek használatát, építési tevékenységet befolyásoló vagy korlátozó tényezők

Alábányászott területek, barlangok és pincék területei

A településen jelenleg nyilvántartott ásványi nyersanyag lelőhely, bányaterület nincs, viszont az egykori törölt *Nádasdladány II. tőzeg* elnevezésű bányatelek érinti a település É-i területeit. A földtani veszélyforrással érintett területen a felszín közelében lápos, tőzeges képződmények települnek, amik építésföldtani szempontból kockázatot jelent.

Csúszás-, süllyedésveszélyes területek

A terület nem csúszás, illetve süllyedésveszélyes.

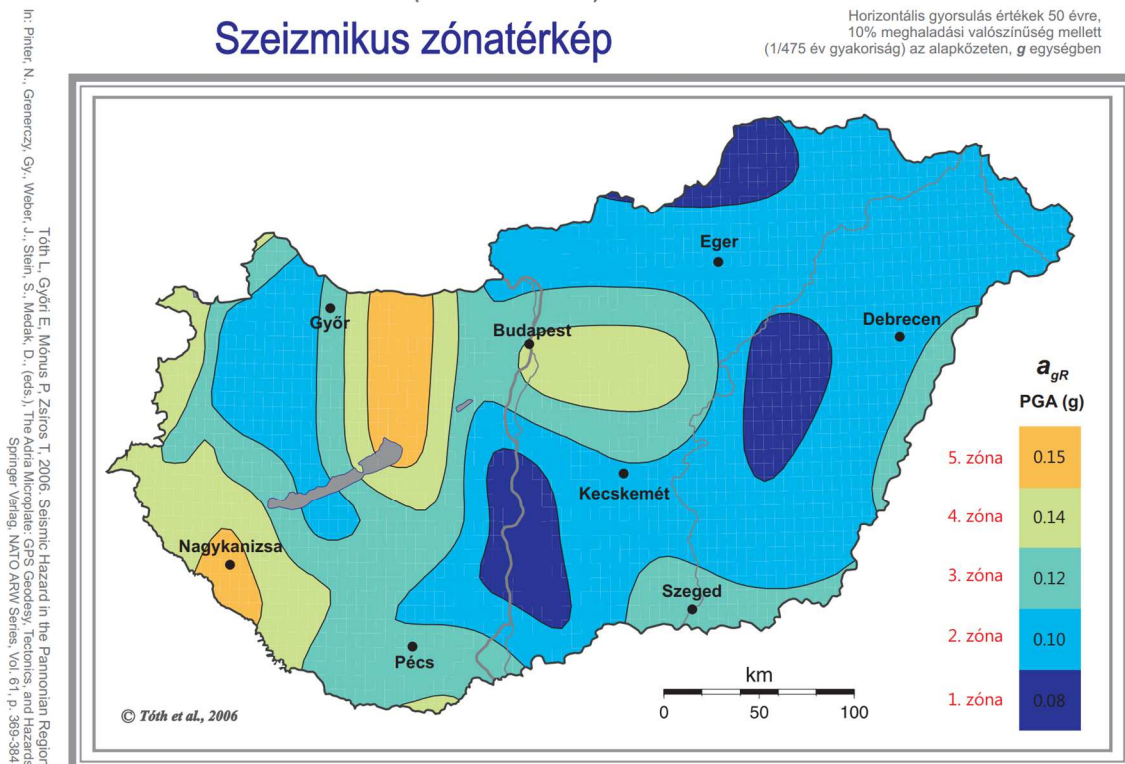
Földrengés veszélyeztetett területei

A földrengésnek a Föld felszínén érezhető és az épített környezetben okozott hatását a rengés intenzitása jellemzi. Az európai országokban 1992 óta az Európai Makroszeizmikus Skálát (rövidített jelzése: EMS) használják. A skálához igazodva minden ország elkészíti a nemzeti szeizmikus zónatérképet. Ennek értelmében minden építményt úgy kell tervezni, hogy az élettartama (általában 50 év) alatt 10% valószínűséggel előforduló földrengést komolyabb szerkezeti károsodás, összeomlás nélkül kibírjon.

MSZ EN 1998-1 (EUROCODE 8) NEMZETI MELLÉKLET

Szeizmikus zónatérkép

Horizontális gyorsulás értékek 50 évre,
10% meghaladási valószínűség mellett
(1/475 év gyakoriság) az alapkőzeten, g egységben

A térkép alapján Nádasdladány az 5. zónába esik, így a Dunántúl egyik leginkább földrengés-veszélyeztetett régiójába tartozik.

Árvízveszélyes területek

A települések ár- és belvíz veszélyeztetettségi alapon történő besorolásáról szóló 18/2003. (XII.9.) KvVM-BM rendelet alapján Nádasdladány nem tartozik az ár- és belvízzel veszélyeztetett települések közé.

Belvízveszélyes területek

A Fejér Megyei Területrendezési Terv alapján Tác közigazgatási területe a rendszeresen belvízjárta terület övezetével érintett, amit az építési korlátozásoknál és a mezőgazdasági tevékenységek során ezt figyelembe kell venni.

Fogalommagyarázat:

Rendszeresen belvízjárta terület övezete:

Kiemelt térség esetében a területrendezésért felelős miniszter rendeletében, valamint a megyei területrendezési tervben megállapított övezet, amelybe a síkvidéki vagy enyhe lejtésviszonyokkal rendelkező területek azon mélyebb részei tartoznak, ahol a helyi csapadék egy része átmeneti vízfelesleg formájában, nagyobb mennyiségben és gyakorisággal összegyűlik.

Mély fekvésű területek

Nádasdladány közigazgatási területén mélyfekvésű területek nem találhatók.

Egyéb

Nádasdladány közigazgatási területe a felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken levő települések besorolásáról szóló 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet szerint érzékeny és kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület által érintett.

A település morfológiai és belvíz viszonyai következtében a felszíni vizek szennyezését kell kizárni még egy elhúzódó belvizes időszak esetében is. Ezért a veszélyes anyagok és hulladékok tárolására különös gondot kell fordítani, illetve a szennyvízelvezetés/gyűjtés tervezése esetében is ezen körülmények figyelembevétele szükséges.